

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2013

Utgiftskapitler: 300–339

Inntektskapitler: 3300–3339, 5568

Innhold

Del I	Innledning	9	Del II	Budsjettforslag	33
1	Kulturløftet II	11	8	Nærmere omtale av bevilgningsforslaget	35
1.1	Kulturløftet II og hovedsatsinger i 2013	11			
1.1.1	Innholdet i Kulturløftet II	11		<i>Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)</i>	35
1.1.2	Gjennomgående prioriteringer i budsjettforslaget for 2013	12		Kap. 300 Kulturdepartementet	35
1.1.3	Hovedsatsinger 2013	14		Kap. 3300 Kulturdepartementet	38
1.2	Overordnede mål, utfordringer og prioriteringer i budsjett- forslaget for 2013	14		<i>Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål (kap. 310–315)</i>	39
1.2.1	Kulturpolitikken	14		Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.	45
1.2.2	Medie-, film- og pengespill- politikken	16		Kap. 314 Kultur og samfunn	47
1.2.3	Samfunns- og frivillighets- politikken	18		Kap. 315 Frivillighetsformål	50
2	Idrettspolitikken	20		<i>Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329)</i>	57
3	Forslag til kulturbudsjett	22		Kap. 320 Allmenne kulturformål	66
3.1	Programkategori 08.10 Administrasjon	22		Kap. 3320 Allmenne kulturformål	78
3.2	Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål ..	22		Kap. 321 Kunstnerformål	79
3.3	Programkategori 08.20 Kulturformål	22		Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	83
3.4	Programkategori 08.30 Medieformål	22		Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	92
4	Fordeling av spilleoverskuddet	23		Kap. 323 Musikkformål	93
4.1	Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål i 2012	23		Kap. 3323 Musikkformål	104
4.2	Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål i 2012	24		Kap. 324 Scenekunstformål	104
4.3	Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2012	25		Kap. 3324 Scenekunstformål	116
5	Samfunnssikkerhet og beredskap	26		Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	116
6	Kulturdepartementets tilskuddsforvaltning	27		Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	123
7	Oversikt over budsjettforslaget for 2013	28		Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	124
				Kap. 329 Arkivformål	136
				Kap. 3329 Arkivformål	139
				<i>Programkategori 08.30 Medieformål (kap. 334-339)</i>	140
				Kap. 334 Film- og medieformål	162
				Kap. 3334 Film- og medieformål	169
				Kap. 335 Mediestøtte	170
				Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk	174

Kap. 339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	174
Kap. 3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	176
Kap. 5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	178
Del III	Andre saker	179
9	Fornyelse-, organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen	181
10	Likestilling	182
11	Systematiske brukerundersøkelser	191
12	Miljøomtale	192
Forslag		195

Vedlegg 1

Oversikt over tiltak som i 2012 fikk midler under kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	203
---	-----

Vedlegg 2

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2013 under 78-postene	207
--	-----

Vedlegg 3

Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2013 under kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2012	212
---	-----

Vedlegg 4

Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak	213
---	-----

Tabelloversikt

Tabell 8.1	Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet i 2011	55	Tabell 8.11	Antall arrangementer og publikum i knutepunkt-institusjonene 2009–2011	101
Tabell 8.2	Norsk kulturfond – avsetning til de ulike kunstrområdene 2011-2012	75	Tabell 8.12	Innvilgede søknader fra tilskuddordninger under Norsk kulturfond 2009–2011	102
Tabell 8.3	Norsk kulturråds fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål	75	Tabell 8.13	Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål	102
Tabell 8.4	Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2009-2011	77	Tabell 8.14	Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2011	103
Tabell 8.5	Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2010 og 2011 på de ulike kunstnergruppene	82	Tabell 8.15	Antall forestillinger per fylke	109
Tabell 8.6	Kulturrådets fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål	88	Tabell 8.16	Hovedtall for virksomheten ved scenekunstinstitusjonene 2009–2011	110
Tabell 8.7	Økonomiske nøkkeltall for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2011	89	Tabell 8.17	Innvilgede søknader fra tilskuddsordninger under Norsk kulturfond 2009-2011	112
Tabell 8.8	Antall besøkende i 2009-2011 ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	89	Tabell 8.18	Norsk kulturråds fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål	112
Tabell 8.9	Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter	99	Tabell 8.19	Scenekunstinstitusjonenes turnévirksomhet i Norge 2009–2011	113
Tabell 8.10	Antall konserter og publikum i orkestterselskapene 2009–2011 .	100	Tabell 8.20	Økonomiske nøkkeltall for scenekunstinstitusjonene i 2011	115

Tabell 8.21	Innkjøpsordningene for litteratur – antall innkjøpte titler i 2009-2011	122	Tabell 8.25	Fordeling av museenes totale driftskostnader i 2011 på 2,5 mrd. kroner	135
Tabell 8.22	Norsk kulturråds fordeling av midler i 2009-2011 til ulike formål	123	Tabell 8.26	Fordeling av midlene til regional filmsatsing i 2013	165
Tabell 8.23	Andelen gjenstander og fotografier som er registrert digitalt og med foto	130	Tabell 8.27	Antall kinofilmer spilt inn i de ulike områdene, premierer i 2010 og 2011	167
Tabell 8.24	Fordeling av museenes totale driftsinntekter i 2011 på 2,6 mrd. kroner	135	Tabell 8.28	Kvinneandel i alle tildelinger – 2008-2011 (i pst.)	167
			Tabell 8.29	Tall for NRK AS i perioden 2006-2013	172
			Tabell 8.30	NRKs inntekter i 2011	173

Figuroversikt

Figur 8.1	Andel som har brukt ulike massemedier en gjennomsnittsdag (i pst.)	142	Figur 8.6	Total omsetning i det regulerte lotteri- og pengespillmarkedet i Norge	149
Figur 8.2	Tid brukt på ulike massemedier en gjennomsnittsdag – i minutter	143	Figur 8.7	Andel av bidrag til utbetalt overskudd	150
Figur 8.3	Lesing av papiravis og nettavis en gjennomsnittsdag 2001 - 2011 (pst.)	144	Figur 8.8	Norsk Tippings omsetning	150
Figur 8.4	Bruk av mobilt medieinnhold – 2006 til 2012 (i pst.)	145	Figur 8.9	Bingo, lotteri og spill på skip – brutto omsetning	151
Figur 8.5	Oversikt over antall norske filmer og markedsandelen (i pst.) for norske filmer i perioden 2001-2011	147	Figur 8.10	Spill på utenlandske nettsteder	152
			Figur 8.11	Andel av total omsetning fra spill i det regulerte og uregulerte markedet i 2010 (anslag)	152
			Figur 8.12	Antall samtaler der spiller eller andre på vegne av spillerne har ringt Hjelpelinjen – 2004–2010	153

DET KONGELIGE
KULTURDEPARTEMENT

Prop. 1 S

(2012–2013)

Proposisjon til Stortinget (forslag til stortingsvedtak)

FOR BUDSJETTÅRET 2013

Utgiftskapitler: 300–339

Inntektskapitler: 3300–3339, 5568

*Tilråding fra Kulturdepartementet 14. september 2012,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledning

1 Kulturløftet II

Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og mer mangfoldig, og er avgjørende for folks livskvalitet og utvikling. Kunsten utfordrer og utvikler oss som enkeltmennesker og som samfunn. Gjennom målrettede tiltak og en generell styrking av kunst, kultur og frivillighetsformål på statsbudsjettet gjennomfører regjeringen Kulturløftet II. Målet er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål innen 2014. Med det framlagte budsjettet er vi i rute med opptrappingen av Kulturløftet.

Regjeringen legger i oppfølgingen av Kulturløftet II vekt på tiltak som bidrar til økt kvalitet på kulturfeltet. Regjeringen legger videre vekt på at alle som ønsker det, skal få tilgang til kulturopplevelser og mulighet til å delta aktivt. Regjeringens målrettede satsing på kultur har hevet kulturens status som samfunns- og politikkområde og bidratt til å gjøre kunst og kultur tilgjengelig for stadig flere. Det er likevel fortsatt store forskjeller i kulturbruken. Regjeringen legger derfor også vekt på tiltak som bidrar til å bygge ned barrierer for deltakelse. Utjevning av sosiale forskjeller på kulturområdet vil gi oss et mer mangfoldig kulturliv og bidra til at flere får muligheten til å utvikle seg som kulturarbeidere og kunstnere.

Satsing på kultur har også stor betydning for andre samfunns mål, som næringsutvikling og arbeidsplasser, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet. Regjeringen har en visjon om at Norge skal være en ledende kulturnasjon som legger vekt på kultur i alle deler av samfunns livet.

1.1 Kulturløftet II og hovedsatsinger i 2013

1.1.1 Innholdet i Kulturløftet II

Hovedinnholdet i Kulturløftet II omfatter følgende satsinger fram til 2014:

1. *1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kultur innen 2014*
Økningen skal komme alle kunstformer og sjangre til del. Det skal tilstrebes en jevnere fylkesvis fordeling av kulturmidlene. Stor-

tingsmeldinger og handlingsplaner fra perioden 2005-2009 skal følges opp. Vi vil styrke kulturforskningen.

2. *Kulturskole for alle barn som ønsker det*

Det skal gjennomføres et kulturskoleløft slik at alle barn som ønsker det får et kulturskoletilbud av god kvalitet til en rimelig pris. Dette skal sikres ved statlige stimuleringsmidler og en solid kommuneøkonomi. Utvikling av et mer omfattende kulturskoletilbud i tilknytning til SFO/skole skal utredes. Det skal være rom for ulike organisering av kulturskolen. Det skal legges til rette for synliggjøring av kulturskolen, og for talentutvikling.

3. *Gi frivilligheten et løft*

Satse 1 mrd. kroner på momskompensasjon for frivilligheten og sikre forutsigbare rammebetingelser gjennom Norsk Tipping og grasrotandelen. Gjøre det enklere for frivillige organisasjoner å skaffe egne inntekter. Vi vil samarbeide med de frivillige organisasjonene om inkludering og folkehelsearbeid. Det frivillige kulturlivet skal styrkes. Antall frivilligsentraler skal økes vesentlig.

4. *Styrke bibliotekene og norsk språk*

Styrke bibliotekene som arenaer for leselyst, læring og kulturopplevelser. Bidra til et kvalitets- og kompetanseløft i bibliotekene gjennom utviklingstilskudd og modellbibliotek og bruk av ny teknologi. Innkjøpsordningene for litteratur skal styrkes. Etablere en norsk Språkbank. Sikre nynorsken gode kår. Gjøre 2010 til et nasjonalt leseår.

5. *Støtte opp om den norske filmsuksessen*

Målet er at Norge skal bli ledende i Norden på film, tv-drama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Det skal satses på filmmiljøer i regionene. Målet er at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

6. *Satsing på norsk musikk i alle sjangre*

Sikre et godt og variert konserttilbud over hele landet. Bidra til at det utgis mer norsk musikk. Støtteordningene for musikk skal

styrkes og utvikles. Det skal etableres en digital innkjøpsordning som gjør musikk tilgjengelig via bibliotekene. Vi skal styrke orkestrene og ensemblene og fullføre etableringen av Nordnorsk Symfoniorkester. Styrke kor og korps, bl.a. gjennom dirigentutvikling.

7. *Satse på dans*

Støtte opp om den positive utviklingen i norsk dans bl.a. gjennom å styrke tilskuddsordningen for dans. Det skal satses på talentutvikling innen dansekunsten. Det skal være en bred satsing på mange ulike danseuttrykk over hele landet. Nasjonalballetten skal styrkes.

8. *Et godt teater og operatiltbud i hele landet*

Vi vil sikre et godt teatertilbud, bl.a. gjennom å styrke institusjonsteatrene, den frie scene-kunsten og teaterfestivalene. Barne- og ungdomsteater og amatørteater skal få et løft. Region- og distriktsoperaene skal styrkes. Den Norske Opera skal ha internasjonal kvalitet og bidra til et operatiltbud i hele landet.

9. *Satse på arkitektur, billedkunst og kunsthåndverk*

Styrke norsk arkitektur og stedsutvikling ved å følge opp den nasjonale handlingsplanen for arkitektur. Satse på billedkunst og kunsthåndverk bl.a. gjennom å utvikle visningsarenaene. Styrke stipendordningene og legge særlig til rette for unge kunstnere. Det skal satses på kunst i offentlige rom.

10. *Ta vare på norsk kulturarv*

Styrke kulturformidlingen gjennom museene, bl.a. ved digitalisering av kulturarven. Sørge for at folkemusikk, folkedans og håndverkstradisjonene har gode vilkår. Formidlingen av kirkekultur skal styrkes. Kultur skal stå sentralt i Grunnlovsjubileet 2014.

11. *Kultur hele livet*

Tredoble satsingen på den kulturelle spaserstokken og gjøre satsingen permanent. Styrke den kulturelle skolesekken og sette i gang et pilotprosjekt med et profesjonelt kulturtiltbud i barnehagen. Innføre kulturkort for ungdom i alle fylker som ønsker det. Gi flere et tilbud om kultur på arbeidsplassen.

12. *Sikre mangfold, likeverd og likestilling*

Legge til rette for at kunst og kulturlivet gjenspeiler mangfoldet i det norske samfunnet og følge opp erfaringer og tiltak fra Mangfoldsåret. Arbeide for likestilling på alle områder i kulturlivet. Motarbeide sjangersjåvinisme og sørge for likeverd mellom kunstformer og sjangre.

13. *Samisk kultur*

Samisk kultur skal bevares og videreutvikles. Gjennomføre et samisk kulturløft ved å øke kulturbevilgningen til Sametinget. Samisk språk skal styrkes.

14. *Bedre kunstneres levekår*

Vi vil bedre kunstneres levekår, med hovedvekt på inntektsvilkår og velferdsordninger. Forbedre stipendsystemet og støtte etableringen av en danse- og teaterallianse. Sikre kunstneres rettigheter til egne åndsverk. På basis av dette bruke mulighetene som ny teknologi gir.

15. *Øke den lokale kulturinnsatsen*

Vi vil være pådriverer for lokal innsats på kulturområdet, bl.a. gjennom fortsatt styrking av kommuneøkonomien. Sørge for gode kulturarenaer i hele landet, gjennom å øke bevilgningen til kulturbygg. Bidra til at kulturlovens forpliktelser følges opp. Desentralisere beslutninger og redusere byråkrati slik at mer penger går til aktivitet.

16. *Internasjonal kulturinnsats*

Legge til rette for økt kulturutveksling mellom Norge og andre land. Det skal støttes opp om kulturarbeidet i nordområdene og om det norsk-russiske kultursamarbeidet. Kultur skal brukes aktivt i norgesprofilering.

17. *Satse på næringsutvikling og kultureksport*

Det skal stimuleres til kultur- og næringsprosjekter og økte private bidrag til kultur. Utvikle potensialet i koblingen mellom kultur, næring og reiseliv. Legge til rette for at flere kunstnere skal kunne leve av egen kunst. Det skal legges til rette for at mer av norsk kultur kan eksporteres til utlandet.

1.1.2 Gjennomgående prioriteringer i budsjettforslaget for 2013

Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Kunst, kultur, idrett og frivillighet gjør samfunnet rikere og er avgjørende for menneskers livskvalitet, fellesskap og utvikling. Gode kulturopplevelser gir livskvalitet, inspirasjon, refleksjon og skaper samhørighet. Det er en viktig kulturpolitisk oppgave å legge til rette for at alle kan oppleve et mangfold av kulturtilbud og kunstneriske uttrykk og delta i et aktivt kulturliv. Skapende kunst bidrar til fornyelse og utvikling for samfunnet og for enkeltmennesker. Tilgangen til kunst- og kulturopplevelser og muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur skal ikke være avhengig av geografi eller sosiale skillelinjer.

Samtidig har satsing på kultur betydning for andre samfunns mål som næringsutvikling, arbeidsplasser og stedsutvikling, integrering og inkludering, helse, læring og kreativitet.

Regional spredning av kultur

Regjeringen er opptatt av at hele landet skal ta del i Kulturløftet. Det er derfor foreslått tiltak som innebærer en styrking av ulike deler av kulturlivet i alle fylker.

Dette omfatter teatre, orkestre og visningssteder for visuell kunst, knutepunktinstitusjoner på billedkunst-, musikk-, scenekunst- og litteraturområdet og regional operavirksomhet spredt over hele landet og i alle fylker. En rekke av disse er styrket i budsjettforslaget for 2013.

Tilskudd fra ordninger under Norsk kulturfond blir fordelt som ettårig og flerårig støtte til prosjekter over hele landet. For 2013 er ordningene for arrangører innen musikk, dans og visuell kunst foreslått økt. Tilskuddsordningen for musikkfestivaler og avsetningen til regionale dansemiljøer er også styrket. Målet er å utvikle arrangørmiljøer over hele landet og gjøre tilbudet tilgjengelig for så mange som mulig. For å stimulere til en bedre geografisk spredning, kan det under ordningen for musikkarrangører også gis tilskudd til enkeltkonserter og festivalarrangementer som ikke kvalifiserer til støtte fra tilskuddsordningen for festivaler. Støtte til turneer med konsertvirksomhet på mindre steder skal også prioriteres.

Mange museer fordelt på en rekke fylker foreslås styrket i 2013. Flere av styrkingene er knyttet til konsolideringsprosesser og drift. Andre styrking er knyttet til bygningsvern og formidling.

Bevilgningen til Arkivverket foreslås økt. Arkivverket består av Riksarkivet, åtte statsarkiv og Samisk arkiv. Det er statsarkiv i Hamar, Oslo, Kongsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Samisk arkiv holder til i Kautokeino. Halvparten av økningen gjelder nye og ombygde lokaler for Statsarkivet i Bergen. Norsk helsearkiv skal etableres i Tynset.

Kulturinstitusjonene er avhengige av å ha hensiktsmessige lokaler for virksomheten. Tilskuddene under kap. 320 post 73 Nasjonale kulturbygg går til prosjekter i tretten forskjellige fylker. I Nordland bygges det et nytt kulturkvartal i Bodø, med konsert- og teaterhus, visningsrom for billedkunst m.m. I Møre og Romsdal skal det bygges et nytt utstillings- og magasinbygg på Romsdalsmuseet i Molde. I Hordaland skal Bergen Kunsthall bygges om. I Rogaland er det bygget nytt konserthus i Stavanger. Det inneholder lokaler for

bl.a. Stavanger Symfoniorkester. Jærmuseet – Vitenfabrikken får tilskudd for å fullføre anlegget i Sandnes. I Vest-Agder er Kilden Teater- og Konserthus i Kristiansand fullført. Bygget inneholder lokaler for bl.a. Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør. I Aust-Agder bygges Aust-Agder kulturhistoriske senter i Arendal, med magasin-, utstilling- og administrasjonslokaler for museet. I Telemark skal det bygges et Bok & Blueshus på Notodden. Haugar Vestfold Kunstmuseum har åpnet andre etasje til utstillingsformål. I Oppland skal Mjøsmuseet utvikle gamle Kapp Melkefabrikk til utstillingslokaler. I Oslo skal Norsk Folkemuseum rehabilitere bygningen Bybygg til formidling av interiør fra de siste 300 år. I Østfold er Vitensenteret INSPIRIA åpnet og Østfoldmuseene skal bygge et nytt formidlingsbygg i Sarpsborg.

De regionale filmsentrene dekker i dag hele landet og er en viktig del av den nasjonale filmpolitikken.

Kulturens betydning for inkludering og utjevning av forskjeller

Regjeringen har som mål å utjevne økonomiske og sosiale forskjeller og ønsker å skape et inkluderende samfunn som omfatter alle. Deltakelse i kulturaktiviteter er en måte å høre til samfunnet på. I det moderne samfunnet er personlig og sosial identitet sterkt knyttet til deltakelse i kulturaktiviteter. Som følge av at kulturtilbud og kulturaktiviteter har blitt en mer sentral del av samfunnet og at flere deltar, kan konsekvensene av å stå utenfor oppleves sterkere enn tidligere. Et sterkt og dynamisk kulturliv som manifesterer seg i et mangfold av kulturuttrykk er derfor en sentral del av et inkluderende samfunn.

I europeisk sammenheng er kulturbruken i Norge gjennomgående på et relativt høyt nivå, og bruken har økt de siste tiårene. Norge har en stor og aktiv kultursektor. Forskning viser at det likevel er sosioøkonomiske forskjeller i bruk og deltakelse både i det profesjonelle og det frivillige kulturlivet. Det er de med høy utdanning og høy inntekt som deltar mest. Det er med andre ord fremdeles mange som ikke har et forhold til viktige arenaer for læring, kreativitet, opplevelser, samvær og identitetsskaping. Det er særlig alvorlig når barn og unge faller utenfor de fritidstilbudene og fellesskapsarenaene som kulturlivet tilbyr.

Meld. St. 10 (2011-2012) *Kultur, inkludering og deltaking* ble lagt fram for Stortinget i desember 2011. Meldingen presenterer Regjeringens mål om en kultursektor der alle har like muligheter til

deltakelse og til å utvikle sine skapende ressurser, uavhengig av faktorer som sosioøkonomisk, kulturell eller religiøs bakgrunn eller funksjonsevne. Flere må få reell mulighet til å delta, til å være skapende og å prege større deler av kunst- og kulturlivet. Dette gjelder både på publikums- og utøver-siden, innenfor profesjonelt og frivillig kulturliv.

Meldingen skisserer følgende fire satsingsområder for det videre arbeidet med inkludering og mangfold i kulturlivet: (1) inkludering og nye stemmer i kultursektoren, (2) sikre tilgang ved å bygge ned fysiske og økonomiske barrierer, (3) oppsøkende kulturformidling og formidlingsordninger og (4) inkludering gjennom samarbeid med og deltagelse i frivillig kultursektor. Det sentrale tiltaket i det videre arbeidet med inkludering og mangfold er en styrket styringsdialog med offentlig finansierte kulturinstitusjoner og aktører. I tillegg innholder meldingen flere spesifikke tiltak for å sikre en raskere utvikling på området.

Regjeringen rapporterer årlig på 17 konkrete mål for inkludering av innvandrerbefolkningen. Målene omfatter ansvarsområdene til åtte departementer. For Kulturdepartementets del rapporteres det på mål om økt deltagelse og økt andel aktive utøvere innen kultur- og mediesektoren. Den samlede rapporteringen presenteres i Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementets budsjettproposisjon.

1.1.3 Hovedsatsinger 2013

Kulturdepartementets budsjetttramme foreslås økt med 847,6 mill. kroner, eller 9,6 pst. i forhold til saldert budsjett for 2012.

Det foreslås en samlet økning på 889,3 mill. kroner til oppfølging av Kulturløftet. Dette innebærer at kulturbudsjettet er økt med om lag 4,9 mrd. kroner i perioden 2006–2013.

Hovedsatsinger i budsjettforslaget for 2013:

- 195,5 mill. kroner til nasjonale kulturbygg
- 19,1 mill. kroner i økning til stipend og vederlagsordninger
- 39,5 mill. kroner til visuell kunst
- 60,1 mill. kroner i økning til musikk
- 114,9 mill. kroner i økning til teater, dans og opera
- 32,4 mill. kroner i økning til språk, litteratur og bibliotek
- 55 mill. kroner i økning til museer og kulturvern
- 25,7 mill. kroner i økning til arkiv
- 11,0 mill. kroner i økning til grunnlovsjubileet 2014

- 320,7 mill. kroner i økning til merverdiavgifts-kompensasjon for frivillige organisasjoner
- 3,2 mill. kroner i økning til kultur og næringsprosjekter
- 3,0 mill. kroner i økning til livssynsnøytrale seremonirom
- 24,0 mill. kroner i økning til audiovisuelle produksjoner
- 20,0 mill. kroner i økt produksjonstilskudd.

1.2 Overordnede mål, utfordringer og prioriteringer i budsjettforslaget for 2013

1.2.1 Kulturpolitikken

De 17 punktene i Kulturløftet II danner grunnlaget for kulturpolitikken i perioden 2010–2014, jf. pkt. 1.1.1. De overordnede målene for kulturpolitikken vil være å legge til rette for at alle kan få tilgang til et bredt spekter av ulike kunst- og kulturtilbud av høy kunstnerisk og faglig kvalitet, og å sikre den materielle og immaterielle kulturarven fra fortid og samtid som uerstattelig kilde til innsikt, identitet og opplevelse.

Kunstens og kulturens egenverdi er en grunnleggende premiss for innretningen av budsjettet. Et vitalt kunst- og kulturliv er selvfølgelig og nødvendig i et moderne samfunn. Kunst- og kultur engasjerer og forandrer ved å kommunisere med menneskets følelser og bidrar til fornyelse og utvikling for samfunnet og for enkeltmennesker. Det er viktig at tilgangen til et mangfold av kunst- og kulturopplevelser er god og at alle har muligheten til å uttrykke seg gjennom kunst og kultur. De ulike kunstområdene gir oss personlige opplevelser, gjenkjennelse og nye perspektiver, anerkjennelse og mening, uro og refleksjon, alvor og glede, historisk tilhørighet og ambisjoner for framtiden. Samfunnet blir rikere ved et mangfold av kunstuttrykk og kunstopplevelser. Det er derfor et hovedmål for kulturpolitikken å bidra til gode vilkår for å skape, formidle og oppleve skapende kunst.

Kulturfeltet skal som et viktig samfunnsområde speile Norge som et flerkulturelt samfunn. Gjennom det offentliges engasjement skal geografiske, økonomiske eller andre sosiale skillelinjer bygges aktivt ned. Barn og unge må ha tilgang til et kunst- og kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Det må legges til rette for at barn og unge utvikler kulturforståelse – og står rustet til å møte og mestre utfordringene i samfunnet.

Markedet alene kan ikke utvikle et godt kunst- og kulturtilbud. Offensivt offentlig engasjement er nødvendig, spesielt når det gjelder å sikre nyskaping, bredde og mangfold.

Kunstnernes arbeidsvilkår må bedres. Det er viktig å sikre opphavsmenns og utøveres rettigheter på kulturfeltet. Det er et mål at flere kunstnere skal kunne leve av sitt kunstneriske arbeid. Det store næringspotensialet som fins innenfor kunst- og kulturfeltet må utløses.

De nasjonale og regionale kulturinstitusjonene er, sammen med de frie gruppene, viktige kulturformidlere. Regionale kompetansemiljøer på kulturfeltet øker mangfoldet og den sjangerovergripende nyskapingen i Norge. De regionale miljøene vil også være med på å skape nye arbeidsmuligheter for kunstnere i distriktene.

Museene er arenaer for kunnskap og opplevelse og bidrar til at alle kan få tilgang til både materiell og immateriell kulturarv. Museene skal ha en solid faglig profil, der forvaltning av samlingene blir forsvarlig ivarettatt. Det er samtidig viktig at museene har en aktiv samfunnsrolle og utvikler formidlingsformer for samlet sett å nå et bredest mulig publikum.

Eidsvollsbygningen gjennomgår en omfattende restaurering. Arbeidet skal være ferdigstilt for grunnlovsjubileet i 2014.

Norge er et lite språkområde, og det norske språket er under konstant press. Regjeringen ser det som viktig å ha en offensiv språkpolitikk, slik at norsk forblir det foretrukne språk i alle deler av norsk samfunnsliv. Skriftkulturen er bærebjelken i norsk samfunns- og kulturliv, og regjeringen vil peke på det verdifulle mangfoldet som ligger i det å ha to norske skriftkulturer. Nynorsk og bokmål er formelt likestilt, men reelt har nynorsk likevel vanskeligere vilkår. Det er derfor særlig viktig å sikre nynorsk gode utviklingsmuligheter.

For å sikre nyskaping, mangfold og geografisk spredning innenfor både fag- og skjønnlitteratur, er det nødvendig med en målrettet utvikling av litteraturpolitikken. Det er satt i gang en analyse av virkemidlene i litteraturpolitikken, herunder ordningen med fastpris.

Som ledd i å nå målene for kulturpolitikken, har regjeringen i årene 2007–2012 fremmet elleve stortingsmeldinger innenfor kulturområdet. I tillegg til stortingsmeldingene framla regjeringen i 2009 dokumentet *”arkitektur.nå”*, et resultat av et samarbeidsprosjekt der 13 departementer deltok. Oppfølging av disse meldingene etter behandling i Stortinget står sentralt i de årlige statsbudsjettene.

Regjeringen la i mai 2012 fram Meld. St. 23 (2011–2012) *Visuell kunst*. Det er første gang det blir foretatt en samlet gjennomgang av dette kunstfeltet i form av en egen melding til Stortinget. I meldingen foreslås en viss omlegging og utbygging av eksisterende tilskuddsstruktur for det visuelle kunstfeltet, og det blir foreslått en styrking av feltet gjennom økte tilskudd til institusjoner og tiltak innenfor Kulturdepartementets budsjett. Formålet er å sikre et mangfoldig tilbud av visuell kunst av høy kvalitet til ulike brukergrupper.

Hovedprioriteringer 2013

Budsjettforslaget for 2013 innebærer en økning på 371,1 mill. kroner under programkategori 08.20 Kulturformål.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

Nasjonale kulturbygg: Bevilgningsforslag i 2013: 195,5 mill. kroner som foreslås fordelt slik:

- 64,0 mill. kroner til Kilden Teater- og Konserthus
- 39,0 mill. kroner til Stavanger konserthus
- 35,0 mill. kroner til Kulturkvartalet i Bodø
- 20,0 mill. kroner til Aust-Agder kulturhistoriske senter
- 7,0 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum
- 4,0 mill. kroner til INSPIRIA science senter
- 4,0 mill. kroner til Bergen Kunsthall
- 4,0 mill. kroner til Jærmuseet
- 4,0 mill. kroner til Norsk Folkemuseum
- 4,0 mill. kroner til Notodden Bok- & Blueshus
- 4,0 mill. kroner til Romsdalsmuseum
- 3,0 mill. kroner til Østfoldmuseum
- 2,5 mill. kroner til Vestfoldmuseum
- 1,0 mill. kroner til Mjøsuseet

Kunstnerpolitikk: 19,1 mill. kroner, herunder

- 4,5 mill. kroner til nytt diversestipend
- 4,5 mill. kroner til 20 nye ettårige arbeidstipend for kunstnere
- 7,4 mill. kroner i økning til vederlagsordninger for kunstnere

Visuell kunst: 39,5 mill. kroner

- 4,6 mill. kroner i økning under Norsk kulturfond
- 12,6 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet, hvorav minimum 5 mill. kroner til Munch-jubileet i 2013

- 5,2 mill. kroner til nasjonale minnesteder etter 22. juli 2011
- 2,7 mill. kroner til monument over Christian Frederik
- 3,0 mill. kroner til den internasjonale samtidskunsttriennalen Bergen Assembly
- 3,0 mill. kroner i økning til visuell kunst – institusjoner under Norsk kulturråd
- 8,4 mill. kroner i økning til andre tiltak innen visuell kunst

I tillegg er det foreslått 3,7 mill. kroner i økning til kunstmuseer i Det nasjonale museumsnettverket, slik at samlet økning til visuell kunst blir 43,2 mill. kroner.

Musikk: 60,1 mill. kroner, herunder

- 25,2 mill. kroner i økning til orkestrene
- 20,1 mill. kroner i økning til Norsk kulturfond, hvorav 5 mill. kroner overført fra Rikskonsertene
- 3,2 mill. kroner i økning til korfeltet: Økt tilskudd til utvalgte kor, styrking av aktivitetsmidler til kor, styrking av ensemblestøtten og prøveprosjekt for å fremme dirigentutvikling – i tillegg til 0,5 mill. kroner til korvirksomhet under Kilden
- 4,6 mill. kroner i økning til knutepunktfestivalene
- 6,5 mill. kroner i økning til andre tiltak på musikkfeltet

Budsjettrammen til Rikskonsertene er redusert som følge av omleggingen av den offentlige konsertvirksomheten. Samtidig styrkes skolekonsertordningen og Rikskonsertenes arbeid med Den kulturelle nistepakke.

Scenekunst: 114,9 mill. kroner, herunder

- 6,2 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond, hvorav 5 mill. kroner til oppfølging av satsingen på dans
- 16,1 mill. kroner i økning til de nasjonale teatrene
- 48,5 mill. kroner til Den Norske Opera & Ballett, herunder 25,0 mill. kroner til styrking av økonomien i selskapet
- 22,7 mill. kroner i økning til de regionale scenekunstinstitusjonene, hvorav 1,4 mill. kroner til Carte Blanche til oppfølging av satsingen på dans
- 4,8 mill. kroner i økning til regional operavirksomhet

- 11,6 mill. kroner i økning til andre tiltak på scenekunstheltet, herav 1 mill. kroner til Dansens Hus til oppfølging av satsingen på dans

Språk, litteratur og bibliotek: 32,4 mill. kroner

- 20,4 mill. kroner i økning til Nasjonalbiblioteket
- 2,6 mill. kroner i økning til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek
- 1,1 mill. kroner i økning til Språkrådet
- 3,6 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond
- 4,7 mill. kroner i økning til diverse tiltak, bl.a. midler til Språkåret 2013

Museer og kulturvern: 55 mill. kroner

- 51,3 mill. kroner i økning til Det nasjonale museumsnettverket
- 3,7 mill. kroner i økning til diverse tiltak

Arkivformål: 25,7 mill. kroner

- 24,1 mill. kroner i økning til Arkivverket
- 1,6 mill. kroner i økning til andre arkivtiltak, herunder 0,5 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek

Annet:

- 11,0 mill. kroner i økning til grunnlovsjubileet 2014

1.2.2 Medie-, film- og pengespillpolitikken

Regjeringens overordnede målsetting på medieområdet, slik den er nedfelt i Soria Moria-erklæringen, er å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. Statens ansvar på medieområdet ble i 2004 grunnlovsfestet ved innføringen av det såkalte infrastrukturkravet i Grunnlovens § 100, sjettedde ledd: *”Det påligger Statens Myndigheter at legge Forholdene til Rette for en aaben og oplyst offentlig Samtale.”*

Med utgangspunkt i dette infrastrukturkravet er hovedmålet for mediepolitikken å opprettholde et mediemangfold som kan sikre befolkningen tilgang til en mangfoldig og åpen samfunnsdebatt, nyheter og informasjon av høy redaksjonell standard og kulturuttrykk av høy kvalitet og stor bredde. En viktig forutsetning er produksjon av innhold som reflekterer norsk språk, kultur, identitet og norske samfunnsforhold.

Hovedmålet for mediepolitikken er konkretisert i følgende delmål:

- mangfold og kvalitet i norske medier
- redaksjonell uavhengighet
- en sterk allmennkringkasting
- mangfold i medieeierskap
- styrket norsk filmproduksjon
- likestilling på medieområdet
- beskytte barn og unge mot medieinnhold som kan være skadelig
- modernisering av samfunnet gjennom digitalisering

Mediene har et klart ansvar for selv å ivareta sin demokratiske funksjon. Dette gjelder spesielt i redaksjonelle spørsmål, der staten av prinsipielle grunner ikke skal gripe inn.

Norge er et mangfoldig og flerkulturelt samfunn. Alle grupper i samfunnet, inkludert språklige og etniske minoriteter, personer med nedsatt funksjonsevne og barn og unge, skal ha et godt medietilbud. Et godt medietilbud innebærer tilgang til et mangfold av informasjon og synspunkter om politiske og andre samfunnsproblemer. Det innebærer også tilgang til ytringskanaler og debattfora der den enkelte har mulighet til å delta aktivt i den offentlige samfunnsdebatten. Men mediemangfold er ikke nok dersom innholdet ikke når et publikum. Et mangfoldig medietilbud vil bare bidra til den offentlige samtalen i den grad det blir sett, hørt, lest og diskutert. Et annet viktig mål er derfor å opprettholde et høyt konsum av nyhets- og aktualitetsstoff. Samtidig er det en viktig oppgave å beskytte barn og unge mot innhold som kan være skadelig.

Regjeringen vil derfor stimulere til mediemangfold gjennom ulike økonomiske og regulatoriske virkemidler:

- Pressestøtten og merverdiavgiftsfritaket har siden slutten av 60-tallet vært blant de viktigste offentlige bidragene til mediemangfold i Norge. Regjeringen er i ferd med å følge opp Mediestøtteutvalgets utredning, og presenterer under programkategori 08.30 en skisse til en mer medieuavhengig produksjonsstøtte.
- Lovregler om plassering av ansvar for ytringer, dvs. de reglene som avgjør hvem som kan, eller skal, rammes av ulike sanksjoner dersom ytringsfrihetens grenser overskrides, legger viktige rammebetingelser for den offentlige samtalen generelt og for medievirksomhet spesielt. Med utgangspunkt i Mediaansvarsutvalgets utredning gjennomgår departementet nå disse reglene, og vurderer bl.a. hvordan det

strafferettslige redaktøransvaret kan gjøres mer medieuavhengig.

- Konsentrasjon av eierskap kan undergrave det reelle mediemangfoldet ved at kontrollen med hvilken informasjon og hvilke meninger som slipper igjennom disse kanalene, havner på noen få hender. Et mangfoldig eierskap er derfor også et viktig element i et mål om mediemangfold. I mai 2012 presenterte en ekspertgruppe nedsatt av Kulturdepartementet en full gjennomgang av reguleringen av eierskap i mediene, inkludert reguleringsmodellen, markedsinndelingen og eierskapsgrensene på nasjonalt og regionalt nivå. På bakgrunn av dette sendte departementet et lovforslag på høring i juni 2012. Departementet tar sikte på å legge forslaget fram for Stortinget i løpet av 2012.
- Barn og unge skal sikres ytrings- og informasjonsfrihet innenfor en ramme som ivaretar deres sikkerhet mot medieinnhold som kan være skadelig. Film- og videogramkontrollen, kringkastingslovens regler om beskyttelse av barn og Norges deltakelse i EU-programmet Safer Internet er elementer i dette. Departementet har satt i gang en revisjon av lovreglene om beskyttelse av barn mot skadelige medieinntrykk, bl.a. for å tilpasse reguleringen til den teknologiske utviklingen på medieområdet.

På kringkastingsfeltet er det Regjeringens mål å ha et best mulig allmennkringkastingstilbud i fjernsyn og radio. NRK må sikres som allmennkringkaster. NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal identitet, må videreføres. NRKs distriktskontorer skal ha gode utviklingsmuligheter. I lokalradio og lokalfjernsyn bør det være et bredest mulig tilbud, samtidig som disse mediene kan opprettholdes som ytringsmedier også for smale grupper i samfunnet. Det er vesentlig å sikre at hele befolkningen får tilgang til digitale radio- og fjernsynssendinger med et bredt og kvalitativt godt tilbud, samtidig som det også gis tilgang til nye tjenester.

For filmområdet er hovedmålet et mangfold av film- og fjernsynsproduksjoner basert på norsk språk, kultur og samfunnsforhold, som er anerkjent for høy kvalitet, kunstnerisk dristighet og nyskapning, og som utfordrer og når et stort publikum i Norge og internasjonalt. Dette skal nås gjennom styrket produksjon, solid publikumsopplutning, kvalitet, mangfold og filmkultur for alle.

I Kulturløftet II er det slått fast at Regjeringen skal støtte opp om den norske filmsuksessen.

Målet er at Norge skal bli ledende i Norden på film, fjernsynsdrama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Det skal satses på filmmiljøer i regionene. Videre er det et mål at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

Det overordnede målet for norsk lotteri- og pengespillpolitikk er å sikre at lotterier og pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill. Samtidig skal det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være en inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Det overordnede målet innen stiftelsesområdet er å skape trygghet og tillit til stiftelser som organisasjonsform. Stiftelsene er samlet sett en betydelig bidragsyter til formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk og annen art.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

- 20 mill. kroner i økt produksjonstilskudd til aviser
- 24 mill. kroner i økte midler til audiovisuelle produksjoner, herav:
 - 9 mill. kroner til tv-drama
 - 10 mill. kroner til lansering
 - 5 mill. kroner til dataspill
- 1,2 mill. kroner til Kortfilmfestivalen i Grimstad
- 0,4 mill. kroner til New Nordic Films

Den samlede bevilgningen til film- og medieformål er 1,2 mrd. kroner. Det foreslås en samlet økning på 60,4 mill. kroner.

1.2.3 Samfunns- og frivillighetspolitikken

Det frivillige Norge

Regjeringens overordnede målsetting med frivillighetspolitikken er å støtte aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn. Regjeringen understreker betydningen av at sektoren har en stor grad av egenfinansiering, slik at frivilligheten kan opprettholdes som en selvstendig sektor i samfunnet. Dette er nedfelt i Soria Moria-erklæringene og i St.meld. nr. 39 (2006–2007) *Frivillighet for alle*. Regjeringen fikk tilslutning til en ny og helhetlig frivillighetspolitikk fra Stortinget, jf. Innst. S nr. 104 (2007–2008). Det legges til grunn fire strategier for frivillighetspolitikken:

- bedre rammebetingelser for frivillig sektor

- økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og ”lavterskelaktivitet”
- økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
- styrket kunnskap og forskning

Regjeringen er opptatt av å opprettholde et mangfold av frivillige organisasjoner og sammenslutninger, og å stimulere til økt deltakelse fra grupper som i dag faller utenfor det frivillige organisasjonslivet. Norge er et mangfoldig og flerkulturelt samfunn. Frivillige organisasjoner bidrar til et inkluderende samfunn.

Frivillighetspolitikken skal bidra til gode rammevilkår for frivillig sektor. Derfor har regjeringen etablert en tilskuddsordning for kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner. Formålet med ordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Ordningen trådte i kraft i januar 2010 og blir evaluert høsten 2012. Evalueringen blir fulgt opp i 2013.

I Soria Moria II går det fram at regjeringen vil ”forenkle og avbyråkratisere samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor og vri støtten over fra prosjektstøtte til frie midler”. Frivillighetsregisteret ble etablert 1. januar 2009. Frivillighetsregisteret skal bl.a. bidra til enklere samhandling mellom det offentlige og frivillige organisasjoner. Kulturdepartementets arbeid med forenkling videreføres i samarbeid med organisasjonene og de øvrige departementene i 2013.

Fra 2009 ble det åpnet for at spillere hos Norsk Tipping kan gi 5 pst. av spillinnsatsen direkte til en lokal frivillig organisasjon. Lokale organisasjoner som skal kunne motta en slik grasrotandel, må være registrert i Frivillighetsregisteret og i tillegg oppfylle kravene i forskrift om grasrotandel. Det vises til nærmere omtale under kap. 3339.

Tilskudd til frivillige organisasjoner og sammenslutninger sees i sammenheng med sektorpolitiske mål. Det er derfor et sektorpolitisk ansvar for frivillig virksomhet i de enkelte fagdepartementer, mens Kulturdepartementet har et overordnet ansvar.

Å styrke kunnskap og forskning om frivillig sektor er en av Kulturdepartementets hovedstrategier i frivillighetspolitikken. Forskningsprogrammet ”Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor” er et sentralt virkemiddel i denne sammenheng. Målene med programmet er å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet, bidra til å videreutvikle en helhetlig frivillighetspolitikk, styrke frivillig sektor gjennom økt forskningsba-

sert kunnskap og bygge opp kunnskapsmiljøer. Det er lagt vekt på forskningsformidling i programmet.

Kultur og næring

Kulturdepartementet vil sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet utarbeide en ny handlingsplan for kultur og næring. Sysselsettingen i kulturnæringene har økt med 50 pst. fra 2000 til 2009, og omtrent 4 pst. av landets sysselsatte er ansatt i kulturnæringene. Verdiskapingen har i samme periode hatt en sterk økning og er nå beregnet til 42 mrd. kroner. Satsing på kultur og kulturbasert næringsutvikling kan spille en viktig rolle i lokal og regional utvikling. Kulturaktører og kulturnæringer kan også gi bidrag til tradisjonelle næringer.

Kulturdepartementets virkemidler har kulturpolitiske mål, men legger også grunnlag for næringsvirksomhet i kulturnæringene. Departementet har i tillegg midler til enkelte kulturnæringssatsinger.

Nordområdene

Regjeringens nordområdestrategi fastslår at nordområdene er et av regjeringens viktigste strate-

giske satsingsområder. Folk-til-folk-samarbeid har en naturlig plass i denne satsingen, og kulturen har en sentral rolle.

Departementet har utdypet og konkretisert kulturfeltets rolle og bidrag til regjeringens nordområdestrategi i en handlingsplan for kultur i nordområdene. Handlingsplanen presenterer en rekke ulike tiltak og aktiviteter i Nord-Norge, i det norsk-russiske kultursamarbeidet og i annet internasjonalt kultursamarbeid i nordområdene.

Tro og livssyn

Statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å styrke og beskytte tros- og livssynsfriheten. I Norge har staten i tillegg et mål om å føre en aktivt støttende politikk på området og fremme tros- og livssynsmessig virksomhet, bl.a. gjennom offentlige finansieringsordninger for tros- og livssynssamfunn. Videre er det et mål for regjeringen å bidra til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt.

Det foreslås økninger bl.a. til følgende formål:

- 320,7 mill. kroner i økning til merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner
- 3,2 mill. kroner i økning til kultur og næringsprosjekter
- 3,0 mill. kroner i økning til livssynsnøytrale seremonirom.

2 Idrettspolitikken

Den statlige idrettspolitikken skal stimulere til økt aktivitet, både innen bredde- og toppidrett. Det er et mål for Regjeringen å legge til rette for at flest mulig kan drive idrett og fysisk aktivitet. Barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år) er primære målgrupper i statens idrettspolitik.

De statlige midlene skal først og fremst komme den frivillige, medlemsbaserte idretten til gode, samt stimulere til og legge til rette for utøvelse av egenorganisert fysisk aktivitet. De viktigste virkemidlene er tilskudd til anleggsutbygging og tilskudd til aktivitet i idrettslagene.

Departementet ønsker videre å bidra til et etisk og faglig kvalifisert toppidrettsmiljø, slik at toppidretten fortsatt kan være en kulturell identitetsskaper i det norske samfunnet. Toppidrett er uttrykk for en positiv prestasjonskultur som har klare fellestrekk med og overføringsverdi til andre samfunnsområder.

Departementet er opptatt av økt inkludering og deltakelse, og av å motvirke alle former for diskriminering innenfor idretten. Det er viktig at alle i størst mulig grad gis mulighet til å delta i organisert idrett, uavhengig av bl.a. kjønn, etnisitet, funksjonsevne, seksuell legning eller økonomi. Departementet vil ivareta hensynet til likestilling både gjennom aktivitetstilbud og gjennom tilgjengelighet til og tilrettelegging av anlegg.

Tilgjengelighet til idrettsanlegg er en viktig forutsetning for mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet. Departementet legger stor vekt på å sikre god planlegging og prioritering innenfor anleggssektoren. Anlegg i lokalmiljøet som stimulerer og tilfredsstiller barns behov for fysisk aktivitet i organiserte eller egenorganiserte former, prioriteres. Når det gjelder ungdom, er det et mål å utvikle anlegg som tilfredsstiller ungdommens behov for utfordringer og variasjon. Brukerne må gis mulighet til å medvirke i utformingen av anlegg. Det er av stor verdi at anleggene fungerer som gode sosiale møteplasser i lokalsamfunnene.

Kommunal prioritering er en forutsetning for tilskudd til anlegg fra spillemidlene. Samspillet mellom idrettslag, kommuner og stat er avgjørende for å få til en vellykket anleggsutbygging.

Søknadssummen fra kommunene for 2012 (søknader om tilskudd av spillemidler til idrettsanlegg i kommunene) viser at det er vilje lokalt til å prioritere idrettsanlegg. Søknadsmengden som ligger til grunn for fordelingen har økt vesentlig over flere år. Spillemidler til fordeling har imidlertid ikke økt tilsvarende.

Gjennom egne anleggspolitiske programmer fordeler departementet ekstraordinære tilskudd til anleggsutbygging i pressområder, til særlig kostnadskrevende anlegg og til utstyr.

Regjeringen har etablert en rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. Ordningen omfatter alle som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler til idrettsanlegg, med unntak av kommuner, fylkeskommuner og kommunale foretak.

Spillemidler til aktivitetsrettede formål blir i første rekke kanalisert gjennom Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Medlemstall for 2011 viser at NIF er den største frivillige organisasjonen i Norge. Statens overordnede mål med tilskuddet til NIF er å:

- bidra til å opprettholde og utvikle NIF som en frivillig, medlemsbasert organisasjon
- bidra til å opprettholde og utvikle et godt aktivitetstilbud gjennom den organiserte idretten
- bidra til å bevare og sikre NIF som en åpen og inkluderende organisasjon og til at idrettslagene framstår som arenaer for meningsdannelse og verdifulle rammer for sosialt fellesskap

De ovennevnte målene er i første rekke knyttet til virksomheten i idrettslagene. Det er lagene som står for idrettsaktiviteter og som er arena for den frivillige innsatsen innenfor idretten. Det er en forutsetning at de organisasjonsledd som mottar tilskudd, retter sin virksomhet inn mot idrettslagenes behov.

Tildelingen av spillemidler til NIF deles inn i fire rammetilskuddsposter: grunntilskudd til NIF sentralt og regionalt, grunntilskudd til særforbund, tilskudd til aktivitet for barn og ungdom samt tilskudd til toppidrett.

Den organiserte idretten har størst oppslutning blant barn (6-12 år). Idrett er den organiserte fritidsaktiviteten med flest medlemmer også blant ungdom. Samtidig vet vi at svært mange ungdommer slutter med idrett i løpet av tenårene. Departementet ønsker derfor å fokusere særskilt på å styrke og utvikle ungdomsidretten. Dette er i tråd med idrettens egne mål.

En annen viktig kanal for fordeling av spillemidler til aktivitetsrettede formål er gjennom ordningen tilskudd til lokale lag og foreninger. Intensjonen med tilskuddsordningen er å støtte opp om og stimulere til økt aktivitet i den lokale medlemsbaserte idretten. Det er lagenes primæraktiviteter som skal støttes. Tilskuddet blir fordelt av idrettsrådet i den enkelte kommune.

Lokale idrettslag mottar også betydelige midler fra grasrotandelen som ble innført i 2009. Grasrotandelen gir et viktig bidrag til lagenes aktivitetstilbud for barn og ungdom.

Departementet har et særlig ansvar for å legge til rette for at grupper med spesielle behov gis et tilbud om idrett og fysisk aktivitet. I den forbindelse støtter departementet NIFs arbeid med integrering av personer med nedsatt funksjonsevne i de enkelte særforbund.

Hoveddelen av departementets tilskudd til forskning på idrettsfeltet er knyttet til fagmiljøer med høy kompetanse. Det gis grunnstøtte til Senter for idrettsskadeforskning ved Norges idrettshøgskole (NIH), til Forskningssenter for trening og prestasjon ved NIH og til Senter for idrettsanlegg og teknologi ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Departementet fordelar også prosjektmidler til annen forskning, utredning og evaluering på idrettsfeltet.

Antidopingarbeid er en sentral oppgave innenfor idrettspolitikken. Stiftelsen Antidoping Norge har som formål å bekjempe doping ved å fremme en ærlig og dopingfri idrett. Stiftelsen Antidoping Norge mottar spillemidler til sin virksomhet rettet mot dopingbekjempelse innenfor den organiserte idretten.

Gjennom årlige finansielle bidrag til det internasjonale antidopingorganet World Anti-Doping

Agency (WADA) medvirker departementet til en styrking av det internasjonale antidopingarbeidet.

Departementet har også generell internasjonal kontakt på idrettsområdet. Norsk innflytelse og gjensidig utvikling ivaretas gjennom flere bilaterale samarbeidsavtaler og nordisk samarbeid på idrettsområdet samt gjennom representasjon i internasjonale fora som UNESCO, Europarådet og International Anti-Doping Arrangement (IADA).

Departementet har deltatt aktivt i arbeidet i Europarådets utvidete delavtale for idrett (Enlarged Partial Agreement on Sport - EPAS). Gjennom dette engasjementet drøftes sentrale europeiske idrettspolitiske problemstillinger som idrettens autonomi, manipulering av idrettsresultater, ulovlig spillvirksomhet, korrupsjon og "trafficking" av unge idrettsutøvere. Gjennom EPAS arrangeres også de europeiske idrettsministermøtene.

Regjeringen har et særlig fokus på forebygging av kampfiksing og manipulering av idrettsresultater. Den europeiske idrettsministerkonferansen i 2012 konkluderte med at det skal settes i gang forhandlinger i regi av Europarådet om en mulig juridisk bindende konvensjon om kampfiksing. Sammen med relevante idrettsorganisasjoner og andre berørte aktører, arbeider regjeringen med en nasjonal handlingsplan mot kampfiksing.

Regjeringen har lagt fram en melding om idrettspolitikken for Stortinget, Meld. St. 26 (2011-2012) Den norske idrettsmodellen. Meldingen legger opp til en videreføring av målet om idrett og fysisk aktivitet for alle. Det legges vekt på at alle som ønsker det skal ha mulighet til å drive idrett og fysisk aktivitet i form av trening og mosjon. Samfunnet skal være godt tilrettelagt for fysisk aktivitet. Barn og ungdom, personer med nedsatt funksjonsevne og inaktive løftes fram som de sentrale målgruppene for en framtidig statlig idrettspolitikken. Meldingen er utarbeidet etter en bred dialog, med innspill fra sentrale aktører på idrettsfeltet, som idretts- og friluftslivsorganisasjoner samt kommuner og fylkeskommuner.

3 Forslag til kulturbudsjett

Utgifter fordelt på programkategorier

(i 1 000 kr)

Kat.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
08.10	Administrasjon	116 511	115 062	120 149	4,4
08.15	Samfunns- og frivillighets- formål	1 131 719	1 127 332	1 538 258	36,5
08.20	Kulturformål	6 220 259	6 478 860	6 849 975	5,7
08.30	Medieformål	1 097 584	1 146 598	1 207 039	5,3
	Sum utgifter	8 566 073	8 867 852	9 715 421	9,6

3.1 Programkategori 08.10 Administrasjon

Programkategorien omfatter departementets administrasjonsutgifter.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 120,1 mill. kroner i 2013. Dette er en økning på 5,1 mill. kroner eller 4,4 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2012.

3.2 Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål

Programkategorien omfatter tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til frivillige organisasjoner og frivilligsentraler m.m. og tilskudd til ulike kultur- og samfunnsprosjekter.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 538,3 mill. kroner i 2013. Dette er en økning på 410,9 mill. kroner eller 36,5 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2012.

3.3 Programkategori 08.20 Kulturformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museumsformål, kulturvern, arkivformål, kulturbygg, allmenne kulturformål og drift av statlige virksomheter på området.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 6 850,0 mill. kroner i 2013. Dette er en økning på 371,1 mill. kroner eller 5,7 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2012.

3.4 Programkategori 08.30 Medieformål

Programkategorien omfatter bevilgninger til filmformål, pressestøtte og midler til drift av statlige virksomheter på film-, medie- og pengespillområdet.

Departementet foreslår en bevilgning på i alt 1 207,0 mill. kroner i 2013. Dette er en økning på 60,4 mill. kroner eller 5,3 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2012.

4 Fordeling av spilleoverskuddet

Den nåværende tippenøkkelen for fordeling av spilleoverskuddet fra Norsk Tipping ble iverksatt fra 2009. Spilleoverskuddet fra 2011 til fordeling i 2012 ble fordelt med 45,5 pst. til idrettsformål og 36,5 pst. til kulturformål. I tillegg ble 18 pst. fordelt til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Kongen. Av midlene til kulturformål fordeles 2/3 av Stortinget og 1/3 av Kongen. Dette vil si at 12,2 pst. av spilleoverskuddet fordeles utenfor statsbudsjettet. Av midlene som fordeles av Kongen, skal om lag 40 pst. gå til å realisere Den kulturelle skolesekken over hele landet, om lag 30 pst. til Frifond og om lag 30 pst. til kulturbygg.

I likhet med midler til Den kulturelle skolesekken bør også Kulturdepartementets andel av midler til Den kulturelle spaserstokken fra 2013, 14,9 mill. kroner, finansieres av øremerkede spillemidler til kultur i stedet for ordinær bevilgning på statsbudsjettet. Den kulturelle spaserstokken blir dermed et fjerde overskuddsformål i tillegg til Den kulturelle skolesekken, Frifond og kulturbygg. Dette foreslås gjennomført ved at andelen spillemidler til kulturbygg reduseres tilsvarende i 2013. Forslaget vil styrke bredden i spillemiddelordelingen innenfor det lokale kulturlivet.

I Idrettsmeldingen foreslår regjeringen at fordelingen av Norsk Tippings overskudd endres etter beslutninger i det enkelte budsjettår slik at idretten på sikt skal tildeles en andel på 64 pst,

mens frivilligheten og kultursektoren tildeles en andel på 18 pst. hver.

Regjeringen legger i tilknytning til budsjettforlaget for 2013 fram forslag for Stortinget om å endre pengespilloven § 10, slik at Norsk Tipping AS' overskudd i 2013 fordeles slik:

- 47,9 pst. til idrettsformål
- 14,6 pst til kulturformål utenfor statsbudsjettet
- 18 pst. til humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner
- 19,5 pst. til kulturformål (inntektsføres på statsbudsjettet).

Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner skal som tidligere fordeles av Kongen.

Regjeringen foreslår også at fordelingen av Norsk Tippings overskudd fra og med 2015 endres slik at 64 pst. skal fordeles til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, jf. forslag til vedtak VII. Midlene til kulturformål skal fordeles av Kongen. Forslaget forutsetter at pengespillovens § 10 endres.

4.1 Fordeling av spilleoverskudd til kulturformål i 2012

Av spilleoverskuddet i Norsk Tipping AS for 2011 er 416,7 mill. kroner i samsvar med Stortingets vedtak avsatt til kulturformål og fordelt ved kongelig resolusjon 25. mai 2012.

Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2012 på de tre hovedområdene:

	(i 1 000 kr)
	2012
Den kulturelle skolesekken:	
- lokale tiltak	164 000
- sentrale prosjektmidler	3 000
Sum	167 000
Kulturbygg:	
- desentralisert ordning for tilskudd til kulturbygg	99 700
- regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur	25 000
Sum	124 700
Frifond	125 000
Totalt	416 700

Den kulturelle skolesekken er et nasjonalt program for kunst og kulturformidling til barn og unge og omfatter alle kunst- og kulturuttrykk: musikk, scenekunst, film, litteratur, kulturarv, visuell kunst eller en kombinasjon av disse.

I 2012 er midlene til Den kulturelle skolesekken fordelt med 122,5 mill. kroner til grunnskole, 41,5 mill. kroner til videregående skole og 3,0 mill. kroner til sentrale tiltak gjennom Rikskonsertene.

Det vises til St.meld. nr. 12 (2006-2007) *Regionale fortrinn - regional framtid*, jf. Innst. S. nr. 166 (2006-2007). Fra 2010 har fylkeskommunene utvidet ansvar for forvaltningen av tilskudd til kulturbygg. Midlene som i 2012 går til ordningen for regionale møteplasser og formidlingsarenaer for kultur, blir fordelt til prosjekter som har fått tilsagn før 1. januar 2010. Det gis ikke tilsagn om tilskudd til nye prosjekter under denne ordningen. Etter hvert som de vedtatte tilsagnene til regionale møteplasser og formidlingsarenaer blir fulgt opp, vil tilsvarende midler bli kanalisert inn i den desentraliserte ordningen for kulturhus, slik at fylkeskommunene dermed får det samlede forvaltningsansvaret for spillemidler til kulturbygg.

I 2012 utgjør spillemidler til Frifond til sammen 125 mill. kroner. I tråd med erfaringstall og forslag til fordelingsnøkkel fra de tre paraply-

organisasjonene, er midlene fordelt med 71,9 pst. til Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU), 21,4 pst. til Norsk musikkråd og 6,7 pst. til Norsk teaterråd.

4.2 Fordeling av spilleoverskudd til idrettsformål i 2012

Det er for 2012 fordelt totalt 1 564,1 mill. kroner i spillemidler til idrettsformål.

I henhold til § 10 i lov om pengespill m.v. skal 45,5 pst. av overskuddet til Norsk Tipping AS gå til idrettsformål. I 2012 utgjør dette 1 525,3 mill. kroner. I tillegg til overskuddet fra Norsk Tipping AS har Kulturdepartementet i 2012 tilført 33,1 mill. kroner av ubenyttede midler fra tidligere overskudd og 5,7 mill. kroner fra Norsk Tippings utjevningsfond. De tilførte midlene på 38,8 mill. kroner er avsatt på posten Idrettsanlegg i kommunene og kommer i tillegg til spilleoverskuddet fra Norsk Tipping AS.

Tabellen nedenfor viser fordelingen av spilleoverskuddet, inkludert de tilførte midlene, til idrettsformål i 2012, fordelt ved kongelig resolusjon 27. april 2012.

	(i 1 000 kr)
	Tildeling 2012
Idrettsanlegg i kommunene	697 535
Anleggspolitisk program	50 000
Anlegg for friluftsliv i fjellet	9 000
Nasjonalanlegg	10 000
Spesielle anlegg	3 165
Forsknings- og utviklingsarbeid	20 050
Antidopingarbeid	28 750
Fysisk aktivitet og inkludering i idrettslag	11 100
Friluftstiltak for barn og ungdom	12 500
Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité	566 000
Tilskudd til lokale lag og foreninger	156 000
Sum	1 564 100

4.3 Fordeling av spilleoverskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2012

som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). Tabellen nedenfor viser fordelingen i 2012.

Det er for 2012 fordelt totalt 616,5 mill. kroner til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner

	(i 1 000 kr)
	Tildeling 2012
Norsk Folkehjelp	16 029
Norges Røde Kors	215 158
Redningsselskapet	132 547
Handikapforbundet	20 345
Kreftforeningen	69 048
Landslaget for hjerte- og lungesyke	11 714
Blindeforbundet	18 495
Flyktningehjelpen	9 864
Redd Barna	11 097
Nasjonalforeningen for folkehelsen	6 782
Andre humanitære organisasjoner	105 421
Sum	616 500

5 Samfunnssikkerhet og beredskap

Norge har de siste årene blitt rammet av en rekke alvorlige hendelser. Angrepene 22. juli 2011, flom kombinert med svikt i telenettet, ekstremvær, spredning av vulkanaske fra Island og pandemi illustrerer bredden og utfordringen i samfunnssikkerhetsarbeidet, og understreker behovet for å styrke arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Kulturdepartementet har som hovedmål å utvikle og bygge en sterk og bevisst sikkerhets- og beredskapsforståelse internt i departementet og i sektoren. Dette gjøres gjennom å forankre styringsdokumenter, planer og rutiner i ledelsen og i organisasjonen. Kulturdepartementet har utviklet et nytt planverk som sikrer kontinuitet i driften i departementet ved en eventuell krise. Medarbeidere i Kulturdepartementet skal være godt kjent med evakueringsplaner, varslingsprosedyrer og hvor de finner relevant informasjon og planverk hvis det oppstår en krise.

Kulturdepartementet har ansvaret for en omfattende og heterogen portefølje, som inkluderer frivillighets-, idretts-, kultur-, og mediesaker. Kulturdepartementet har utarbeidet en ny risiko- og sårbarhetsanalyse for hele sektoren. Målsetningen med et nasjonalt og sektorielt risikobilde er å bidra til en bedre oversikt over risiko og sårbarhet i sektoren, og dermed gi sektoren et bedre felles planleggingsgrunnlag, forståelse og bevissthet i samfunnssikkerhetsarbeidet.

Kulturdepartementet har generelt en begrenset rolle i samfunnssikkerhet og beredskapsarbeidet på nasjonalt plan. Norsk rikskringkasting (NRK) har imidlertid en sentral rolle i samfunnssikkerhet og beredskapsarbeidet. NRK har i henhold til Kringkastingsloven plikt til å være myndighetenes informasjonskanal i krisesituasjoner.

Departementet er i nær dialog med NRK for å sikre at de oppfyller denne forpliktelsen.

I en krisesituasjon kan det være aktuelt for regjeringen å arbeide utenfor sine faste lokaler. NRK har en plikt til å stille teknisk kapasitet til rådighet for mobil kringkasting, slik at regjeringen kan sende ut viktige meldinger til befolkningen uavhengig av hvor den måtte befinne seg.

For å nå hovedmålet for samfunnssikkerhet og beredskap i kultursektoren har departementet:

- styrket forankringen av arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap i Kulturdepartementets ledelse og hos virksomhetsledelsen i ytre etat
- omorganisert internt i Kulturdepartementet for å styrke kapasitet og fokus
- planlagt å implementere sikkerhet og beredskap som egne emner i Kulturdepartementets interne organisasjons- og utviklingsprogram (KUD-skolen).
- oppdatert eget planverk
- utarbeidet nye sektorielle risiko- og sårbarhetsanalyser for å identifisere og kartlegge risikobildet lokalt og nasjonalt, samt vurdere om eksisterende tiltak er tilstrekkelige eller om nye må vurderes og implementeres
- igangsatt arbeidet med å kartlegge sektorens arbeid med samfunnssikkerhet og beredskap, herunder risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsplaner, krisehåndtering m.m.
- igangsatt arbeidet med å identifisere og kartlegge eventuelle gråsoner mot andre sektorer
- tilrettelagt for at samfunnssikkerhet og beredskap gis en betydelig plass i den formelle styringsdialogen
- egne årlige møter med Norsk rikskringkasting.

6 Kulturdepartementets tilskuddsforvaltning

Gjennomgang av departementets tilskuddsforvaltning

På bakgrunn av spørsmål fra kontroll- og konstitusjonskomiteen i brev 13. mars 2012 om departementets tilskuddsforvaltning, ble departementets praksis for tilskuddspostene gjennomgått. I svarbrevet til komiteen ble følgende konkludert om den videre oppfølging:

”Gjennomgangen viser at Kulturdepartementets tilskuddsbevilgninger forvaltes på en god måte. Jeg ser imidlertid også at det er rom for enkelte forbedringer.

- I enkelte tilfelle har statlige driftsutgifter (for eksempel utgifter til utredningsarbeid) blitt utgiftsført på 79-poster. Departementet vil allerede i forbindelse med RNB 2012 og budsjettproposisjonen for 2013 komme tilbake med nødvendige endringsforslag.
- For å sikre at omtalen av disposisjonspostene blir enda bedre kjent, vil jeg vurdere å omtale disse også på departementets nettsider.
- I forbindelse med arbeidet med budsjettproposisjonen for 2013 vil departementet se på poststrukturen slik at den blir mer entydig og lik fra kapittel til kapittel, og for å lette oversikten. Det er her også naturlig å gå gjennom omtalene under de enkelte postene.
- I 2012 etablerte departementet ”KUD-skolen” som departementets interne opplæringsplattform. Jeg vil gjennom ”KUD-skolen” sikre god kompetanse hos de ansatte også innen tilskuddsforvaltning.”

Det ble i Prop. 111 S (2011-2012) foreslått enkelte omdisponeringer slik at statlige driftsutgifter ikke utgiftsføres på 79-post. Dette er fulgt videre opp i budsjettproposisjonen for 2013.

Departementet har i forbindelse med arbeidet med budsjettproposisjonen for 2013 foretatt en gjennomgang av poststrukturen i proposisjonen. Antall disposisjonsposter (post 79) er redusert fra fire til tre poster og forslaget til bevilget beløpet under disposisjonspostene er betydelig redusert sammenlignet med 2012. Det foreslås også enkelte postendringer som vil gi en mer oversiktlig og enhetlig poststruktur.

Som ledd i videre oppfølging av arbeidet med å forbedre tilskuddsforvaltningen, vil departementet legge ut informasjon på regjeringen.no om disposisjonspostene.

Kulturdepartementets styring og kontroll av tilskudd

Kulturdepartementet viser til redegjørelser for departementets opplegg for styring, oppfølging og kontroll av tilskudd i budsjettproposisjonene for terminene 2011 og 2012.

Tilskuddsforvaltningen er innrettet innenfor tre styringsnivåer med ulik grad av styringsintensitet. Innenfor styringsnivå 1 og 2 settes det opp mål- og resultatkrav utformet etter tilskuddsmottakerens funksjon og egenart. Innenfor styringsnivå 3 blir det ikke stilt spesifikke mål- og resultatkrav, selv om også disse tilskuddsmottakerne må innrette sin aktivitet innenfor de overordnede statlige målene på området.

7 Oversikt over budsjettforslaget for 2013

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
	Administrasjon				
300	Kulturdepartementet	116 511	115 062	120 149	4,4
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>116 511</i>	<i>115 062</i>	<i>120 149</i>	<i>4,4</i>
	Samfunns- og frivillighetsformål				
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	215 308	222 156	244 980	10,3
314	Kultur og samfunn	64 084	33 853	61 586	81,9
315	Frivillighetsformål	852 327	871 323	1 231 692	41,4
	<i>Sum kategori 08.15</i>	<i>1 131 719</i>	<i>1 127 332</i>	<i>1 538 258</i>	<i>36,5</i>
	Kulturformål				
320	Allmenne kulturformål	783 032	814 641	857 438	5,3
321	Kunstnerformål	393 384	412 005	431 092	4,6
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	420 590	401 882	435 425	8,3
323	Musikkformål	959 815	1 018 817	1 016 784	-0,2
324	Scenekunstformål	1 631 414	1 717 130	1 872 198	9,0
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	818 608	841 245	873 630	3,8
328	Museums- og andre kulturvernformål	891 861	949 015	1 003 900	5,8
329	Arkivformål	321 555	324 125	359 508	10,9
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>6 220 259</i>	<i>6 478 860</i>	<i>6 849 975</i>	<i>5,7</i>

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
	Medieformål				
334	Film- og medieformål	666 808	706 799	744 717	5,4
335	Mediestøtte	320 516	326 908	348 195	6,5
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	41 147	42 423	43 823	3,3
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	69 113	70 468	70 304	-0,2
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>1 097 584</i>	<i>1 146 598</i>	<i>1 207 039</i>	<i>5,3</i>
	Sum utgifter	8 566 073	8 867 852	9 715 421	9,6

I tillegg til de midlene som foreslås bevilget under Kulturdepartementets budsjett, blir det også foreslått 109 mill. kroner til rehabilitering av Eidsvollsbbygningen, 15 mill. kroner til rehabilitering av Håkonshallen, 24,5 mill. kroner til nytt bygg for Norsk reiselivsmuseum og 10 mill. kroner til samisk kultur og språktiltak, alle under Fornyings-, og administrasjons- og kirke departementet. I tillegg foreslås det 75,4 mill. kroner til kultur-

skoler under Kunnskapsdepartementet og 8 mill. kroner til stemmerettsjubileet under Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet.

Det vil også bli fordelt spillemidler til kulturformål og til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner i 2013 utenfor statsbudsjettet. Disse midlene vil, i likhet med spilleoverskuddet til idrettsformål, bli fordelt av Kongen, jf. omtale under kap. 3339, post 01.

Utgifter fordelt på postgrupper

					(i 1 000 kr)
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-01	Driftsutgifter	1 478 559	1 473 052	1 562 160	6,0
21-23	Spesielle driftsutgifter	93 492	102 566	113 275	10,4
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	24 994	34 029	34 812	2,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	1 031 324	1 087 694	1 160 770	6,7
60-69	Overføringer til kommuner		19 250	13 900	-27,8
70-89	Overføringer til private	5 937 704	6 151 261	6 830 504	11,0
	Sum under departementet	8 566 073	8 867 852	9 715 421	9,6

Inntekter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
	Administrasjon				
3300	Kulturdepartementet	2 615	70	72	2,9
	<i>Sum kategori 08.10</i>	<i>2 615</i>	<i>70</i>	<i>72</i>	<i>2,9</i>
	Kulturformål				
3320	Allmenne kulturformål	3 789	1 371	1 416	3,3
3322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	516	109	113	3,7
3323	Musikkformål	32 759	29 312	28 678	-2,2
3324	Scenekunstformål	25 659	27 640	24 213	-12,4
3326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	24 300	8 354	8 630	3,3
3329	Arkivformål	32 314	13 202	23 138	75,3
	<i>Sum kategori 08.20</i>	<i>119 337</i>	<i>79 988</i>	<i>86 188</i>	<i>7,8</i>
	Medieformål				
3334	Film- og medieformål	29 243	33 310	28 398	-14,7
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser	854 678	784 266	618 974	-21,1
	<i>Sum kategori 08.30</i>	<i>883 921</i>	<i>817 576</i>	<i>647 372</i>	<i>-20,8</i>
	Skatter og avgifter				
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet	67 859	66 465	71 663	7,8
	<i>Sum kategori 08.50</i>	<i>67 859</i>	<i>66 465</i>	<i>71 663</i>	<i>7,8</i>
	Sum inntekter	1 073 732	964 099	805 295	-16,5

Oversikt over poster med stikkordet "kan overføres", utenom 30-49 poster:

(i 1 000 kr)

Kap.	Post	Benevnelse	Overført per 01.01.2012	Forslag 2013
310	75	Tilskudd til private kirkebygg	2 057	9 297
315	74	Frivillighetsregister	5 069	3 104
320	21	Forskning og utredning		5 682
320	73	Nasjonale kulturbygg	15 481	195 500
320	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd	9 349	228 716
320	75	Kulturprogram	2 776	11 339
321	73	Kunstnerstipend m.m.	833	137 145
324	21	Spesielle driftsutgifter	9 683	60 446
329	21	Spesielle driftsutgifter		17 593
334	21	Spesielle driftsutgifter		8 282
334	71	Filmtiltak m.m.	6 288	27 900
334	75	Medieprogram	10 893	25 427
339	21	Spesielle driftsutgifter	515	7 389

Når stipendperioden for enkelte stipendmottakere blir endret bl.a. ved permisjoner, blir bevilgningsbehovet på kap. 321, post 73 redusert i en budsjettermin. Behovet vil øke tilsvarende i senere budsjettermin.

Bevilgningene til kontingenter for departementets deltakelse i EUs kultur- og mediepro-

grammer bygger på anslag og varierer som følge av valutasingninger.

For de øvrige postene blir det gitt tilskudd til prosjekter og formål som trenger lang planleggings- og gjennomføringstid. Tilskuddene til disse prosjektene blir normalt utbetalt over flere år.

Antall årsverk under Kulturdepartementet per 01.03.2012:

Kap.	Betegnelse	Per 01.03.2012
300	Kulturdepartementet	136
320	Allmenne kulturformål	101
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	16
323	Musikkformål	65
324	Scenekunstformål	34
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	468
329	Arkivformål	268
334	Film- og medieformål	131
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	61
Sum årsverk		1 280

Del II
Budsjettforslag

8 Nærmere omtale av bevilgningsforslaget

Programkategori 08.10 Administrasjon (kap. 300)

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
300	Kulturdepartementet	116 511	115 062	120 149	4,4
	Sum kategori 08.10	116 511	115 062	120 149	4,4

Utgifter under programkategori 08.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-01	Driftsutgifter	113 607	111 350	115 715	3,9
21-23	Spesielle driftsutgifter	2 904	3 712	4 434	19,5
	Sum kategori 08.10	116 511	115 062	120 149	4,4

Programkategori 08.10 omfatter Kulturdepartementets administrasjonsutgifter.

Kap. 300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	113 607	111 350	115 715
21	Spesielle driftsutgifter	2 904	3 712	4 434
	Sum kap. 0300	116 511	115 062	120 149

Budsjettforslag 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Departementets hovedoppgaver er knyttet til utvikling og gjennomføring av den statlige politikken på kultur-, medie-, idretts- og frivillighetsfeltet.

Bevilgningen skal dekke departementets egne lønns- og driftsutgifter. Posten er pris- og lønnsjustert.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som departementet får i merinntekter under kap. 3300, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 spesielle driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til slutføring og oppfølging av arbeidet til utvalg for gjennomgang av tros- og livssynspolitikken. Videre dekker posten drift av Brønnøystrengenes system for kontroll av fødselsnummer som legges til grunn for utbetaling av tilskudd til tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke. I tillegg skal posten dekke andre driftsutgifter i departementet, bl.a. utgifter til utredninger i regi av departementet og kjøp av særskilte tjenester mv.

Rapport 2011

På kulturområdet var de viktigste administrative arbeidsoppgavene:

- arbeid med stortingsmeldingen om visuell kunst
- oppfølging av kulturløftet med basis i regjeringserklæringen
- løpende forvaltning av statsinstitusjoner og tilskudd til institusjoner og tiltak
- oppfølging av rapporten "Mangfold i kunst og kultur - Syvpunktstrategi mot 2020"
- utarbeidelse av nytt regelverk for Norsk kulturråd som følge av samordning av oppgaver i tidligere ABM-utvikling med Norsk kulturråd og økte fullmakter til det kollegiale rådet Norsk kulturråd
- arbeid med etablering av en skuespiller- og danseallianse for å sikre kvalifiserte frilansskuespillere og -dansopparbeidelse av trygderettigheter og muligheter for å videreutvikle sin kompetanse
- utarbeidelse av en strategi for dansekunst
- oppfølging av framlagte stortingsmeldinger innen kunstmrådet, (bl.a. St.meld. nr. 32 (2007-2008) *Bak kulissene*, St.meld. nr. 10

(2007-2008) *Knutepunkt. Kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget*, St.meld. nr. 21 (2007-2008) *Samspill. Et løft for rytmisk musikk*

- arbeid med samordning og styrking av eksport og annen profilering av norsk musikk i utlandet
- gjennomgang og omlegging av Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet
- evaluering av knutepunktinstitusjonene Molde International Jazz festival og Olavsfestdagene i Trondheim
- arbeid med etablering av minnesteder etter 22. juli 2011
- arbeid med omlegging av stipendordninger på det kunstnerpolitiske område, herunder forskriftsarbeid
- oppfølging av søknader og fordeling fra Den kulturelle spaserstokken
- programmering av Arkivverkets sentraldepot, som skal etableres på Tynset
- arbeid med stortingsmelding om arkivene
- oppfølging av St. meld. nr. 23 (2008-2009) *Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid*, som ble behandlet i Stortinget juni 2009
- etablering av Kulturdepartementets eksterne forsknings- og utviklingsutvalg
- etablering av offentlig utvalg som skal utarbeide Kulturutredningen 2014
- oppfølging av St.meld. nr. 35 (2007-2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, som ble behandlet i Stortinget april 2009
- oppfølging av St. meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*, som ble behandlet i Stortinget våren 2010
- arbeid med Meld. St. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking*, som ble lagt fram for Stortinget i desember 2011
- videreføring av forprosjekt for nybygg på Vestbanen for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
- løpende behandling av byggesaker på kulturfeltet – husleiefinansierte prosjekter, tilskudd til nasjonale kulturbygg og spillemidler til kulturbygg
- oppfølging av museumsreformen
- gjennomføring av rehabiliteringen av Eidsvollsbbygningen ble satt i gang

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på medieområdet var:

- framleggelse av stortingsproposisjon om midlertidig endring i pengespilloven, jf. Prop. 15 L (2011-2012) *Midlertidig endring i penge-*

spilloven (gave til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité) og Innst.79 L (2011-2012), endringen gjelder fra 5. desember 2011 til 31. desember 2012

- arbeid med oppfølging av Meld. St. 8 (2010-2011) Digitalisering av radiomediet, jf. Innst. 329 S (2010-2011)
- oppfølging av høring av Medietilsynets rapport om gjennomgang av NRKs tjenester på nye medieplattformer – Kulturdepartementet konkluderte i august 2011 med at NRKs eksisterende tjenester på nettet var i samsvar med vedtektene og kunne inngå som en del av allmennkringkastingstilbudet
- oppfølging av høring om gjennomføring av direktiv for audiovisuelle medietjenester (AMT-direktivet) i norsk rett
- oppfølging av høring om kriterier for regionale filmsentre, utarbeidet på bakgrunn av komitéflertallets merknad under budsjettbehandlingen 2010, jf. Innst. S 14 (2009-2010), der det pekes på at Kulturløftet II fastslår at det skal tilstrebes en jevnere fylkesvis fordeling av midlene
- oppfølging etter høringsrunde av NOU 2010: 14 Lett å komme til orde, vanskelig å bli hørt – en moderne mediestøtte
- oppfølging etter høring av forslag om endringer i åndsverkloven, styrking av håndheving av opphavsretten på Internett
- oppfølging etter høring av forslag til endringer i forskrift om tilskudd til audiovisuelle produksjoner som innebærer at teksting for hørselshemmede blir et vilkår for å motta tilskudd til kinofilm – endringen trådte i kraft 1. januar 2012
- oppfølging etter høring av forslag til endringer i kringkastingsforskriften om listeføring av begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning
- høring og oppfølging av medieansvarsutvalgets utredning NOU 2011: 12 Ytringsfrihet og ansvar i en ny mediehverdag. Utredningen ble sendt på høring med frist 1. januar 2012
- forslag til forskrift om overgangsregler til lov om endringer i åndsverkloven ble sendt på høring med frist 5. januar 2012 – formålet med forslaget var å få etablert en midlertidig ordning for å klargjøre hvem som er rett organisasjon for klarering av rettigheter
- arbeid med forslag om endring av reglene for behandling av klager over vedtak om tildeling av pressestøtte og tilskudd til audiovisuelle produksjoner – saken ble sendt på høring med frist 14. mars 2012
- gjennomgang av regelverket for beskyttelse av barn mot skadelig medieinnhold, inkl. revisjon av film- og videogramloven
- arbeid med en større revisjon av åndsverkloven
- arbeid med endringer i kringkastingsloven som skulle gi Medietilsynet mer uavhengighet fra departementet, og endringer i medieeierskapsloven som bestemmer at Kongen skal oppnevne en medieklagenemnd – endringene trådte i kraft 1. juli 2011

Departementets viktigste oppgaver på idrettsområdet var:

- forvaltning av overskuddet fra Norsk Tipping AS til idrettsformål
- fordeling av tilskudd til bygging og rehabilitering av idrettsanlegg i kommunene samt oppfølging av departementets anleggspolitiske program
- dialog med Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) om søknad og rapportering samt om forbundets økonomi
- videreføring av tilskuddsordningen til lokale idrettslags arbeid for barn og ungdom og til tilskuddsordningen til inkludering i idrettslag
- arbeid innenfor antidopingfeltet
- forsknings- og utviklingsarbeid
- oppfølging av det elektroniske systemet for idrettsanleggsregistrering
- gjennomføring av utredning og koordinering av kvalitetssikring av søknad fra Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) og Lillehammer kommune om å arrangere ungdoms-OL i 2016 på Lillehammer, samt framlegging av stortingsproposisjon om statsgaranti og –tilskudd til arrangementet
- arbeid med ny stortingsmelding om idrett
- oppfølging av den rammestyrte ordningen for merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

De viktigste administrative arbeidsoppgavene på frivillighetsfeltet, tros- og livssynsfeltet og kultur og samfunnsfeltet var:

- oppfølging av merverdiavgiftskompensasjonsordning til frivillige organisasjoner
- oppfølging av Frivillighetsregisteret og Innsamlingsregisteret
- oppfølging av Frifond
- arbeid med forenklingsprosjekt overfor frivillig sektor

- arbeid med ulike tilskudd og andre løpende saker på frivillighetsfeltet, herunder oppfølging og kontroll av tilskudd til frivilligsentraler.
- behandling av klager over enkeltvedtak fattet av fylkesmennene når det gjelder bl.a. tilskudd til tros- og livssynssamfunn
- arbeid med andre løpende saker på tros- og livssynsområdet
- arbeid med saker i tilknytning til kultur og næring
- arbeid med norsk-russisk handlingsplan for kultursamarbeid i nordområdene
- Regjeringen har oppnevnt et utvalg som skal gjennomgå tros- og livssynspolitikken. Utval-

get skal avgi sin innstilling i begynnelsen av 2013.

Etter angrepene mot regjeringskvartalet i Oslo og AUFs sommerleir på Utøya 22. juli 2011 utførte Kulturdepartementet følgende særskilte oppgaver:

- koordinering og gjennomføring av den nasjonale minnemarkeringen som fant sted 21. august i Oslo Spektrum
- administrasjon av ordningen med gravferdsstøtte til etterlatte etter omkomne på Utøya og i Regjeringskvartalet

Kap. 3300 Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	500	70	72
16	Refusjon av foreldrepenger	1 225		
18	Refusjon av sykepenger	890		
	Sum kap. 3300	2 615	70	72

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter i forbindelse med seminarer, konferanser m.m., jf. kap. 300, post 01.

Programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål (kap. 310–315)

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.	215 308	222 156	244 980	10,3
314	Kultur og samfunn	64 084	33 853	61 586	81,9
315	Frivillighetsformål	852 327	871 323	1 231 692	41,4
	Sum kategori 08.15	1 131 719	1 127 332	1 538 258	36,5

Utgifter under programkategori 08.15 fordelt på postgrupper

					(i 1 000 kr)
Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-01	Driftsutgifter	4 346			
21-23	Spesielle driftsutgifter			9 449	
60-69	Overføringer til kommuner			10 000	
70-89	Overføringer til private	1 127 373	1 127 332	1 518 809	34,7
	Sum kategori 08.15	1 131 719	1 127 332	1 538 258	36,5

Programkategorien omfatter tilskudd til tros- og livssynssamfunn, tilskudd til kultur og samfunn og tilskudd til frivillighetsformål.

Tilstandsvurdering – utfordringer og strategier

Frivillighetsfeltet

Regjeringens overordnede målsetting på frivillighetsfeltet slik det er nedfelt i Soria Moria-erklæringene og i St. meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle*, er å støtte aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn. Dette uttrykkes i følgende mål:

- bedre rammebetingelser for frivillig sektor

- økt oppmerksomhet på ressurser til lokal aktivitet og "lavterskelaktivitet"
- økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
- styrket kunnskap og forskning

Sivilsamfunn og frivillige organisasjoner er en viktig del av det norske samfunn. Et levende sivilsamfunn og et rikt og mangfoldig organisasjonsliv har stor betydning for demokrati, fellesskap og velferd.

Omfanget av frivillig organisering og frivillig innsats i Norge er svært høyt i internasjonal sammenheng. Det er om lag 90 000 frivillige lag og organisasjoner i Norge. Andelen av befolkningen

som utfører frivillig arbeid er i underkant av 50 pst. Den voksne delen av befolkningen utfører nesten 200 millioner timer frivillig arbeid. Nærmere 70 pst. av befolkningen er medlemmer i en eller flere organisasjoner. Utbredelsen av lokalt foreningsliv og den høye andelen av befolkningen som deltar i frivillig arbeid, viser at frivillige organisasjoner er en stor og viktig del av sivilsamfunnet i Norge.

Gjennom omfattende frivillig innsats og tjenesteproduksjon yter frivillig sektor betydelige bidrag til samfunnet av økonomisk, menneskelig og samfunnsmessig karakter.

For å belyse ideell og frivillig sektor, som ikke er dekket i det ordinære nasjonalregnskapet, er det utviklet et tilleggsregnskap til nasjonalregnskapet (satellitregnskap) for ideelle og frivillige organisasjoner. Verdiskapningen i ideell og frivillig sektor utgjør omtrent 98 mrd. kroner. Frivillig arbeid er verdsatt til omtrent 57 mrd. kroner, mens den betalte innsatsen utgjør 41 mrd. kroner. Frivillig innsats omregnet i årsverk er på om lag 115 000. Kultur og fritid, som også inkluderer idrett, har mest dugnadsinnsats med nærmere 64 000 ulønnede årsverk. Regnet som andel av BNP utgjør verdiskapningen i ideelle og frivillige organisasjoner, inkludert frivillig arbeidsinnsats, omtrent 4 pst.

Studier knyttet til lokale organisasjoner gir oversikt over endringer og utvikling i det lokale organisasjonslivet. Hovedfunnene viser at det nasjonalt orienterte og samfunnsrettede engasjementet i form av interesseorganisasjoner, politisk orienterte organisasjoner, politiske partier og religiøse lag står svakere enn tidligere, mens nærmiljøorganisering og de internasjonale lagene er i vekst. Veksten innen fritids- og kulturaktiviteter har stabilisert seg. Et annet utviklingstrekk er at nystiftede lag og foreninger legger mindre vekt på å være tilknyttet nasjonale organisasjoner. Flere foreninger opplever en romslig økonomi. God økonomi og tilgang på lokaler er viktige faktorer for å sikre stabilitet og overlevelse i organisasjonene.

Norge er fortsatt det landet i verden som har en høyest andel frivillige, selv om andelen har gått noe ned. Høy inntekt, høy utdanning og deltakelse i arbeidslivet øker sannsynligheten for å delta. Kjønnforskjellene i organisasjonslivet synes å ha blitt mindre. Hovedmønsteret er at yngre kvinner deltar mer enn yngre menn, mens eldre menn deltar mer enn eldre kvinner. Innvandrere som behersker norsk og har bodd i Norge i mer enn fem år deltar i relativt høy grad i frivillig arbeid, men ofte på andre arenaer enn den øvrige

befolkningen. Imidlertid er innvandrerbefolkningen langt sjeldnere medlemmer i frivillige organisasjoner. Personer med nedsatt funksjonsevne deltar i stor grad på samme nivå som befolkningen for øvrig, men det er likevel noen forskjeller innen ulike organisasjonstyper.

Sosiale ulikheter i deltakelse preger de fleste vestlige land. Forskjellene i Norge er større enn i de andre nordiske landene. De frivillige organisasjonene i Norge rekrutterer i økende grad fra den ressurssterke delen av befolkningen, og de sosiale forskjellene øker. En ny undersøkelse, *"Deltakelse i frivillige organisasjoner, Forutsetninger og effekter"*, viser at idrett, trim, kultur og fritid har de klareste sosiale forskjellene. Innen idretten er det en overrepresentasjon av høyinntektsgrupper, mens det innen kulturorganisasjonene er utdanningsfaktoren som særlig har betydning for medlemskap og deltakelse. Frivillige organisasjoner innen idrett og kunst og kultur er blant de viktigste fritidsaktivitetene for barn og unge i Norge. Et gjennomgående trekk i undersøkelsen er en sterk underrepresentasjon av medlemmer i idrettslag fra husstander med inntekter under 345 000 kroner i året, og effekten er sterkere for unge under 20 år enn for befolkningen som helhet. Undersøkelsen viser at sannsynligheten for å være medlem i idrettslag er langt lavere for de med lav husholdningsinntekt enn for de med høy. I kunst- og kulturorganisasjonene er det først og fremst gutter som faller utenfor, mens i idrettslag er det de som kommer fra husstander med lav inntekt som faller utenfor. Sosial forankring til nærmiljøet i form av botid, forventet botid og det å ha barn, påvirker positivt med hensyn til deltakelse i flere typer frivillige organisasjoner.

Regjeringen støtter aktivt opp under utviklingen av et levende sivilsamfunn gjennom et nært samspill med frivillige organisasjoner og ved å støtte og legge til rette for frivillig engasjement. En rekke tiltak av betydning for frivillig sektor er allerede iverksatt eller under utarbeiding.

Regjeringen har særlig styrket rammevilkårene til frivillig sektor gjennom opprettelsen av momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner. Tilskuddsordningen for kompensasjon av merverdiavgift til frivillige organisasjoner ble etablert 1. januar 2010 med en bevilgning på 396 mill. kroner. For 2013 foreslås en bevilgning på 948 mill. kroner til tilskuddsordningen. Regjeringens satsing på momskompensasjon til frivillige organisasjoner er den største satsingen på frivillig sektor over statsbudsjettet noensinne. I Prop. 1 S (2009–2010) for Kulturdepartementet, s. 22 heter det: *"Regjeringen har besluttet å innføre en ny ord-*

ning for momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen trer i kraft 1. januar 2010 og skal trappes opp med en milliard kroner fram til 2014.”

Momskompensasjonsordningen er en enkel og ubyråkratisk ordning. Midlene kan brukes fritt i den ikke-fortjenestebaserte delen av virksomheten, og det kreves ingen rapportering for bruken av midlene. Tilskuddsordningen har bidratt til bedre rammebetingelser for lokale foreninger og lag.

Ordningen er utarbeidet i samarbeid med frivillig sektor. Det er etablert et brukerforum og en referansegruppe for ordningen, hvor Frivillighet Norge, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner er representert.

I Prop. 1 S (2010–2011) for Kulturdepartementet heter det at *”ordningen vil bli evaluert i 2012 etter tildelingsrunden i 2011.”* Evalueringen vil bli ferdigstilt innen utgangen av 2012. Kulturdepartementet vil fortsatt ha et samarbeid med frivillig sektor i videre oppfølging av ordningen. Det vil bli justeringer i forskriften i 2013, bl.a. med utgangspunkt i erfaringer fra søknadsårene 2010–2012 og evalueringen av ordningen i 2012.

I 2011 ble det spilt inn totalt 296 mill. kroner til lokale lag og foreninger gjennom grasrotandelen. Dette er en økning på 32 mill. kroner fra 2010. Over 700 000 spillere har registrert seg. Nesten 20 000 lag og foreninger mottok grasrotmidler, i gjennomsnitt om lag 15 000 kroner hver. For omtale av spillemidler vises til del I under Fordeling av spilleoverskudd utenfor statsbudsjettet og kap. 3339.

Et sentralt formål med Frivillighetsregisteret er å forenkle samhandlingen mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Frivillighetsregisteret skal også bidra til å øke kunnskapen om frivillig sektor. Foreninger, stiftelser og aksjeselskap som er selvstendige rettssubjekter har en rett til å registrere seg under forutsetning av at de driver frivillig virksomhet, dvs. aktivitet som ikke er fortjenestebasert. I september 2012 er 27 000 organisasjoner registrert i Frivillighetsregisteret.

Kulturdepartementet har igangsatt et treårig prosjekt (2012–2015) på registerfeltet. Formålet med prosjektet er å sikre at innrapportering av data skal være enklest mulig for organisasjonene og at registrene og data fra registrene på en best mulig måte kan bli benyttet av forvaltningen og andre. Arbeidet skjer i samråd med frivillig sektor. Kulturdepartementet har opprettet en referansegruppe for Frivillighetsregisteret med deltakelse

fra Frivillighet Norge, Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner.

Lov om registrering av innsamlinger trådte i kraft 1. juli 2009. Formålet med loven er å medvirke til at midler som gis til innsamlinger i størst mulig grad gir overskudd til beste for det oppgitte formål med innsamlingen. Det er igangsatt et arbeid for å evaluere innsamlingsregisterloven. Målet er bl.a. å styrke de seriøse innsamlingene.

Regjeringen vil forenkle samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor. Det er et mål å arbeide for at krav til søknad og rapportering knyttet til ulike statlige tilskuddsordninger blir enklere der det er hensiktsmessig, og at informasjon om statlige tilskuddsordninger er tilgjengelig på en enkel måte. Departementet følger opp anbefalingene fra forenklingsprosjektet i 2011 som dreide seg om statlige tilskuddsordninger for barne- og ungdomsorganisasjoner. Departementet gjennomfører i 2012–2013 en kartlegging av alle statlige tilskuddsordninger som frivillig sektor kan søke på.

Frivilligsentralene har gjort det enklere for mange å delta i frivillig arbeid. Sentralene er viktige møtesteder for frivillig innsats og deltakelse, og de gir tilhørighet i nærmiljøet. Frivilligsentralene har stor bredde i aktiviteter innen kultur-, fritids- og nærmiljøfeltet. Frivilligsentralene skal være åpne og inkluderende for alle som har lyst til å delta innen frivillig virksomhet. Sentralene skal søke å rekruttere og være bevisst grupper som i mindre grad deltar i frivillig virksomhet, nye grupper frivillige og nye former for frivillig virksomhet. Mange sentraler fungerer som møteplass for andre grupper enn de som normalt deltar i frivillige organisasjoner. Sentralene går nye veier for å engasjere folk til lokal frivillig innsats. En aktiv og inviterende holdning kombinert med konkrete oppgaver knyttet til de frivilliges ønsker og interesser, har gitt resultater. Sentralene skal initiere, mobilisere og samordne frivillig aktivitet på lokalt nivå. Aktivitetene skal legges opp i tråd med lokale forutsetninger med vekt på samarbeid med frivillige, lag/foreninger og det offentlige. Frivilligsentralen skal være en støttespiller for å skape gode levende lokalmiljø og koordinere lokalt engasjement, nærmiljøutvikling og et kulturelt mangfold. Regjeringen vil videreutvikle frivilligsentralene som viktige samhandlingsarenaer for frivillighet lokalt. Det legges spesielt vekt på frivilligsentralenes arbeid for mangfold og inkludering.

Frifond er en tilskuddsordning rettet mot barn og unge. Formålet er å stimulere til aktivitet og

deltakelse på lokalt nivå. Ordningen bidrar til å styrke de generelle rammebetingelsene for barne- og ungdomsorganisasjoner. Den er en viktig del av regjeringens satsing på aktivitetsskaping blant barn og unge i frivillige organisasjoner og i frittstående grupper og foreninger.

Å styrke kunnskap og forskning om frivillig sektor er en av Kulturdepartementets hovedstrategier i frivillighetspolitikken. Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" er et sentralt virkemiddel i denne sammenheng. Målene med programmet er å øke og utvikle kunnskapen om frivillig sektors betydning og rolle i samfunnet, bidra til å videreutvikle en helhetlig frivillighetspolitikk, styrke frivillig sektor gjennom økt forskningsbasert kunnskap og bygge opp kunnskapsmiljøer. Programmet dekker følgende hovedtemaer: Perspektiver på deltagelse, endringsprosesser i frivillig sektor og påvirkningsfaktorer knyttet til finansieringsordninger og andre rammevilkår. Forskningsresultater formidles fortløpende i form av rapporter og konferanser. Programmet finansieres av Kulturdepartementet i samarbeid med andre departementer. Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" avsluttes sommeren 2013. Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor vil bli videreført.

Driftstilskudd til Frikanalen videreføres ikke, og Kulturdepartementets avtale om driftsstøtte er sagt opp. Utviklingen når det gjelder formidlingskanaler og mulighetene for frivillige organisasjoner til å ytre seg via Internett betyr at Frikanalen ikke er en like viktig kanal for de frivillige organisasjonene.

Kultur og samfunn

Kultur og næring

Kunst og kultur har stor verdi i seg selv. Samtidig har satsing på kultur betydning for andre samfunnsområder, bl.a. næringsutvikling og arbeidsplasser.

Kulturdepartementet vil sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet utarbeide en ny handlingsplan for kultur og næring.

Kulturnæringene er vekstnæringer som bidrar direkte til nasjonaløkonomien gjennom sysselsetting og produksjon. Omtrent 4 pst. av landets sysselsatte er ansatt i kulturnæringene. I tillegg kan kulturaktører og kulturnæringer gi bidrag til tradisjonelle næringer. Satsing på kultur og kulturbasert næringsutvikling kan spille en viktig rolle i

lokal og regional utvikling og omstilling. Kultur og kulturbaserte næringer kan være med å øke kjennskapen til en region og ellers være viktig i merkevarebygging og profilering av regionen, særlig sett i sammenheng med reiseliv. Samspill mellom kultur og næringsliv kan bidra til utvikling og vekst både i kulturlivet og i næringslivet.

Kulturbudsjettet er viktig for utviklingen av kulturnæringer. Under flere kapitler på Kulturdepartementets budsjett gis det tilskudd til tiltak som bidrar til å understøtte kulturbasert næringsutvikling. Det settes i tillegg av midler til tiltak i den kommende handlingsplanen.

Kultursamarbeid i nordområdene

Regjeringen sier i Soria Moria-erklæringene at nordområdene er et av de viktigste strategiske satsingsområdene for Norge. Det overordnede målet for regjeringens nordområdestrategi er å skape bærekraftig vekst og utvikling i nord. Regjeringens politikk er en bred nasjonal satsing på bosetting, arbeid, verdiskaping, utdanning, kultur og kontakt over grensene i nord.

Kulturfeltet og kultursamarbeid over grensene er en viktig del av satsingen. Dette er synliggjort gjennom *Mulighetenes landsdel - handlingsplan for kultur i Nordområdene* som Kultur- og kirkedepartementet la fram høsten 2009. Handlingsplanen skal bidra til å sikre og styrke kulturlivet og kulturfeltets bidrag til utvikling i nordområdene. Arbeidet med oppfølging av planen fortsetter i 2013. Dette skjer gjennom bidrag til kulturliv og kultursamarbeid i de tre nordligste fylkene, gjennom en styrking av det norsk-russiske kultursamarbeidet og gjennom styrking av kultursamarbeidet i andre internasjonale fora med nedslagsfelt i nordområdene.

De tre nordnorske fylkeskommunene har samarbeidet om kultur i flere år. Samarbeidet har vært regulert gjennom en avtale som ble inngått for første gang i 1991. I avtaleperioden 2010–2013 er profesjonell musikk, film og visuell kunst satsingsområder.

Den norsk-russiske handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene ble signert i 2009 og følges nå opp. I tråd med handlingsplanen gjennomføres det årlige norsk-russiske kulturdager vekselvis i de to landene. Videre etableres det treårige samarbeidsprogrammer som peker på områder som vies særlig oppmerksomhet i programperioden. Gjennom det første treårige samarbeidsprogrammet er kultursamarbeidet særlig innenfor bibliotekfeltet, filmsektoren, musikkfeltet, barne- og ungdomskultur og urfolkskultur

trukket fram. Nye satsingsområder for programperioden 2013–2015 vil bli fastsatt i samarbeid med russiske myndigheter. Utviklingen av prosjektene skjer i samarbeid med Nordland, Troms og Finnmark fylkeskommuner.

Departementet arbeider for et styrket kultursamarbeid i nordområdene også gjennom deltakelse i Den Nordlige Dimensjons Kulturpartnerskap (NDPC) mellom Russland, EU og EØS, som ble signert i november 2010.

Tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke

Tros- og livssynsfriheten er en grunnleggende menneskerettighet. Statens fremste oppgave i tros- og livssynspolitikken er å styrke og beskytte tros- og livssynsfriheten. I Norge anerkjenner staten tro og livssyn som et fellesgode i samfunnet. Staten har derfor også et mål om å føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet, bl.a. gjennom offentlige finansieringsordninger for tros- og livssynssamfunn.

Retten til "fri religionsutøvelse" er nedfelt i Grunnloven. Dette er utdypet i lov om trudomsamfunn og ymist anna, som ble vedtatt i 1969. I henhold til § 1 i denne loven har alle rett til å drive religiøs virksomhet alene eller sammen med andre, og til å etablere trossamfunn når rett og sømmelighet ikke blir krenket. Norge er også forpliktet til å ivareta tros- og livssynsfriheten gjennom Europarådets konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene, FNs konvensjon om økonomiske, sosiale og kulturelle rettigheter og FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter.

Tros- og livssynsfriheten innebærer at den enkelte har rett til å tro det han eller hun vil, til å gi uttrykk for og leve i tråd med sin tro, til å skifte tro, og til å ha et livssyn som innebærer ikke å ha en religiøs tro. Tros- og livssynsfriheten omfatter også en kollektiv rett til å komme sammen om religiøse og livssynsmessige formål, til å delta i ritualer sammen med andre, og til å organisere seg i tros- og livssynssamfunn. Full tros- og livssynsmessig frihet forutsetter også likebehandling av tros- og livssynssamfunnene og av deres medlemmer. Prinsippet om ikke-diskriminering innebærer at staten ikke kan gjøre offentlige rettigheter eller plikter avhengige av bestemte tros- eller livssynsmessige oppfatninger.

Det har blitt et økt kulturelt og religiøst mangfold i det norske samfunnet de senere årene. Ifølge Statistisk sentralbyrå tilhører 77 pst. av befolkningen Den norske kirke, men antall perso-

ner som tilhører andre tros- og livssynssamfunn er økende. Det er i tillegg mobilitet av medlemmer mellom ulike tros- og livssynssamfunn. Det er et mål for regjeringen å bidra til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene i Norge. Åpenhet og samtale fremmer gjensidig forståelse og respekt for ulikheter og for felles verdier som samfunnet skal bygge på.

Det enkelte departement har sektoransvar for tros- og livssynspolitiske saker på sitt område, mens Kulturdepartementet har særskilt ansvar for tilskudd til tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke og for dialogen med tros- og livssynssamfunnene gjennom Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn, Norges Kristne Råd og Islamsk Råd Norge. Det er økt oppmerksomhet i samfunnet om tros- og livssynsspørsmål. Ut fra behovet for å se saker på dette feltet i sammenheng, viderefører Kulturdepartementet interdepartemental kontakt for gjensidig orientering om aktuelle saker/spørsmål.

Livssynssamfunn med mer enn 500 medlemmer og trossamfunn utenfor Den norske kirke kan kreve et årlig tilskudd fra staten og fra kommuner hvor det bor medlemmer av samfunnet. Tilskuddet skal omtrent tilsvare de offentlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke justert for medlemstall. Det gis tilskudd per medlem i samfunnet. Dette sikrer stor grad av økonomisk likebehandling av tros- og livssynssamfunn i Norge.

I 2011 var det nesten 485 000 tilskuddsberettigede medlemmer i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke og mer enn 680 tros- og livssynssamfunn. Av de ca. 485 000 medlemmene i tros- og livssynssamfunnene utenfor Den norske kirke er 55 pst. medlemmer i kristne trossamfunn, 22 pst. i islamske trossamfunn og 17 pst. medlemmer i livssynssamfunn. Den romersk-katolske kirke representerer den største kristne trosretningen utenfor Den norske kirke, med 83 000 medlemmer. Human-Etisk Forbund er det største livssynssamfunnet, med 83 100 medlemmer i 2011.

Kulturstatistikk fra Statistisk sentralbyrå viser at andelen av befolkningen som har vært på tros- eller livssynsmøte i løpet av et år, er stabil på rundt 40 pst. Med tros- og livssynsmøter menes gudstjenester og møter i regi av tros- og livssynssamfunn, unntatt dåp, konfirmasjon, bryllup og begravelser. Flere kvinner enn menn deltar på slike møter. Barn (9-15 år) og eldre (67-79 år) deltar i større grad enn øvrige aldersgrupper. Personer med innvandrerbakgrunn fra Asia, Afrika, Latin-Amerika og Europa utenom EU/EØS deltar også i større grad enn befolkningen for øvrig.

Forstandere i registrerte trossamfunn har visse lovpålagte gjøremål og kan utføre vigslar etter ekteskapsloven når trossamfunnets vigslaritual har blitt godkjent. Fylkesmennene godkjenner og fører tilsyn med forstandere. Det er et vilkår for å bli godkjent at forstander har tilstrekkelig kjennskap til det norske samfunn og nok kunnskap i norsk språk til å kunne utføre lovpålagte oppgaver. Kulturdepartementet har i 2012 lansert en veileder for forstandere, med hovedefokus på oppgaver i henhold til lov om trdomssamfunn og ymist anna og ekteskapsloven. Fylkesmennene kan benytte veilederen i forbindelse med godkjenning og opplæring av nye forstandere.

Kirkeforliket fra 2008 inneholder et punkt om livssynsnøytrale seremonirom til bruk ved gravferd og ekteskapsinngåelse. For å bidra til nye livssynsnøytrale seremonirom har Kulturdepartementet i 2012 gitt tilskudd til tre fylkeskommuner, Akershus, Rogaland og Troms, som skal fordele midlene vidare etter søknad. Arbeidet med livssynsnøytrale seremonirom videreføres og styrkes i 2013.

Rundt ti prosent av befolkningen i Norge tilhører et tros- eller livssynssamfunn utanfor Den norske kirke. I tillegg er det ca. 13 prosent som ikke tilhører noe tros- eller livssynssamfunn i det hele tatt. Det betyr mye med en verdig seremoni når livets slutt skal markeres, og at seremonien er i tråd med det avdøde eventuelt ønsket og det de pårørende føler er riktig. Kulturdepartementet ønsker å legge til rette for og synliggjøre livssyns-åpne gravferdsseremonier som et alternativ til de mer tradisjonelle gravferdsseremoniene. Kulturdepartementet har i 2012 etablert en egen nettside med forslag til musikk og tekster som kan benyttes ved livssynsåpne gravferdsseremonier og utarbeidet et informasjonshefte om slike seremonier. De tre kommunene Drammen, Lillehammer og Lørenskog skal bidra til å gjøre livssyns-

åpne seremonier kjent og samle erfaringer med denne type seremonier.

I tråd med Soria Moria II og som oppfølging av St.meld. nr. 17 (2007–2008) *Staten og Den norske kirke*, jf. Innst. S. nr. 287 (2007–2008), ble det i 2010 nedsatt et bredt sammensatt offentlig utvalg som skal gjennomgå tros- og livssynspolitikken og fremme forslag som kan bidra til å skape en mer helhetlig politikk på feltet. Utvalget skal avgi sin innstilling i begynnelsen av 2013.

Stortinget henstilte i april 2011 til regjeringen å fremme de nødvendige forslag for å sikre mer åpenhet om finansieringen av trossamfunn, herunder gaver fra utlandet, jf. Dokument 8:23 S (2010–2011) og Innst. 282 S (2010–2011). Regjeringen har besluttet å ikke foreslå etablering av et offentlig register over gaver fra utlandet til tros- og livssynssamfunn. Et slikt register vil være relativt enkelt å omgå ved at gaver gis via mellommenn i Norge eller til andre typer frivillige organisasjoner. En mer omfattende ordning, som inkluderer gaver gitt fra Norge og retter seg mot større deler av frivillig sektor, vil kunne stride mot sentrale frivillighetspolitiske mål om forenkling og bedring av rammevilkår for sektoren. I stedet vil Kulturdepartementet vurdere skjerpede dokumentasjonskrav for tros- og livssynssamfunn som mottar tilskudd, når innstillingen fra Tros- og livssynspolitisk utvalg skal følges opp. En utvidelse av samfunnenes regnskapsplikt er et aktuelt tiltak, jf. omtale under kap. 310, post 70.

Hovedprioriteringer 2013

- 320,7 mill. kroner i økning til merverdiavgifts-kompensasjon for frivillig sektor
- 3,2 mill. kroner i økning til kultur og næringsprosjekter
- 3,0 mill. kroner i økning til livssynsnøytrale seremonirom.

Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
70	Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	199 399	207 616	229 960
75	Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	10 553	9 000	9 297
76	Tilskudd til råd for tro og livssyn	5 356	5 540	
78	Ymse faste tiltak			5 723
	Sum kap. 0310	215 308	222 156	244 980

Kapitlet omfatter tilskudd til trossamfunn etter lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og tilskudd til livssynssamfunn etter lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn samt ulike faste tiltak.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet
2. fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt

Budsjettforslag 2013**Post 70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, overslagsbevilgning**

Tilskuddsordningen for tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke har hjemmel i lov, jf. lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn.

Satsene for statlig og kommunalt tilskudd fastsettes på grunnlag av de årlig budsjetterte utgiftene til Den norske kirke etter fradrag for inntekter og visse utgifter, herunder merutgifter som følge av fredede eller vernede kirkebygg og utgifter til gravplasser, krematorier og gravkapeller. Nettoutgiftsbeløpet deles på antall medlemmer i Den norske kirke. Det framkomne utgiftsbeløpet per medlem av Den norske kirke utgjør satsen for beregning av tilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Den statlige tilskuddsordningen forval-

tes av fylkesmennene. Kulturdepartementet er klageorgan.

Fra og med 2013 vil utenlandsbosatte medlemmer av Den norske kirke være inkludert i medlemstallet som inngår i fastsettelsen av satsen for statstilskudd til andre tros- og livssynssamfunn. Både lov- og regelverket og likebehandlingshensyn taler for at disse medlemmene tas med når tilskuddssatsen fastsettes.

Retten til å kreve tilskudd forbeholdes tros- og livssynssamfunn som med sin lære eller virksomhet ikke er i strid med norsk lov og allment akseptert moral i vårt samfunn. Tros- og livssynssamfunnene skal benytte tilskuddene til hhv. religiøse og livssynsmessige formål. For mottatte tilskudd skal tros- og livssynssamfunnene føre regnskap som viser hva midlene er anvendt til. Regnskapet sendes hvert år til Fylkesmannen. Fylkesmannen rapporterer videre til departementet.

Tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke kan ikke kreve tilskudd for personer som tilhører Den norske kirke eller som et annet tros- eller livssynssamfunn er berettiget til tilskudd for. Samtlige tros- og livssynssamfunn må oppgi fødselsnummer for medlemmene det kreves tilskudd for. Krav om innsending av fødselsnummer har hjemmel i lov 13. juni 1969 nr. 25 om trdomssamfunn og ymist anna og lov 12. juni 1981 nr. 64 om tilskott til livssynssamfunn. Brønnøysundregistrenes kontroll av fødselsnummer gir grunnlag for korrekt beregning av tilskuddene. Det kontrolleres bl.a. for dobbeltmedlemskap mellom flere tros- og livssynssamfunn, inkludert Den norske kirke.

Bevilgningen foreslås økt med 22,3 mill. kroner til 230 mill. kroner i 2013.

Post 75 Tilskudd til privateide kirkebygg, kan overføres

Formålet med bevilgningen er å gi trossamfunn utenfor Den norske kirke og private stiftelser og frivillige organisasjoner innenfor Den norske kirke anledning til å kjøpe eller bygge kirkebygg med lavere egenfinansiering. Det blir gitt tilskudd per kvadratmeter til nybygg, kjøp av lokaler eller utvidelse av lokaler. Det er regler for største og minste tilskuddsareal.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2012.

Post 78 Ymse faste tiltak

Tilskudd til Norges Kristne Råd, Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn og Islamsk Råd Norge er flyttet fra post 76. De tre rådene bidrar aktivt til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunn i Norge, og tilskuddene foreslås økt.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2011**Mål 1:**

Føre en aktivt støttende tros- og livssynspolitikk og aktivt fremme tros- og livssynsmessig virksomhet

Rapport

I 2011 ble det utbetalt om lag 200 mill. kroner i statlig tilskudd til tros- og livssynssamfunn uten-

for Den norske kirke. Satsen som ble brukt for beregning av statstilskuddet var 412 kroner per medlem. Den samlede utbetalingen av statstilskudd i 2011 omfattet rundt 680 tros- og livssynssamfunn og om lag 485 000 medlemmer. I 2010 ble det til sammenligning utbetalt statstilskudd for totalt ca. 450 000 medlemmer i om lag 650 tros- og livssynssamfunn.

Kulturdepartementet mottok 28 søknader om tilskudd til private kirkebygg, hvorav 22 oppfylte tilskuddskravene. Det ble til sammen utbetalt 10,6 mill. kroner til trossamfunn som fikk innvilget arealtilskudd i 2011.

Mål 2:

Fremme dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunnene både lokalt og nasjonalt

Rapport

Det ble i 2011 utbetalt tilskudd til tre råd for tro og livssyn. Norges Kristne Råd mottok et tilskudd på 2,1 mill. kroner. Tilskuddet til Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn var på 1,8 mill. kroner, inkludert 0,4 mill. kroner til lokale dialogtiltak. Islamsk Råd Norge mottok et tilskudd på 0,7 mill. kroner, inkludert et ekstraordinært tillegg på 0,2 mill. kroner, som ble tildelt under kap. 315, post 79. De tre rådene bidrar aktivt til dialog og samarbeid mellom tros- og livssynssamfunn i Norge.

Kap. 314 Kultur og samfunn

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	4 346		
60	Tilskudd til livssynsnøytrale seremonirom			10 000
71	Kultur og næringsprosjekter	5 811	8 033	8 798
72	Kultursamarbeid i nordområdene	9 401	9 567	3 433
74	Utgifter til formål i forbindelse med angrepene mot regjeringskvartalet og på Utøya	19 740		
75	Kultur i inkluderende arbeidsliv	5 300	5 485	
76	Den kulturelle spaserstokken	14 888		
78	Ymse faste tiltak			35 932
79	Til disposisjon	4 598	10 768	3 423
	Sum kap. 0314	64 084	33 853	61 586

Kapitlet omfatter tilskudd til livssynsnøytrale seremonirom, midler til kultur og næring og videreutvikling av det norsk-russiske kultursamarbeidet og annet internasjonalt kultursamarbeid i nordområdene. Den kulturelle nistepakka forvaltes av Nasjonalbiblioteket og Rikskonsertene, og bevilgningen er derfor overført fra kap. 314, post 75 til kap. 323 og 326, post 01.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. styrke og videreutvikle kulturbasert næringsutvikling og bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget på kultur- og næringsfeltet
2. styrke og videreutvikle kultursamarbeidet med Russland og kultursamarbeid over grensene i nordområdene generelt
3. legge til rette for livssynsnøytrale seremonirom og livssynsåpne seremonier

Budsjettforslag 2013**Post 60 Tilskudd til livssynsnøytrale seremonirom**

Kulturdepartementet vil følge opp kirkeforliket ved å legge til rette for at det etableres flere livssynsnøytrale seremonirom i kommunene. Det er viktig at alle har tilgang til lokaler som kan gi en

verdig ramme, og som oppleves riktig, rundt gravferd og andre seremonier.

Arbeidet som er igangsatt i tre fylkeskommuner med å opprette nye livssynsnøytrale seremonirom vil bli fulgt opp videre. Departementet vil også utvide dette arbeidet til flere fylkeskommuner. De fylkeskommunene som mottar tilskudd skal viderefordre midlene etter søknad og i henhold til retningslinjer utarbeidet av departementet.

Tilskuddet til livssynsnøytrale seremonirom er overført fra post 79. Det foreslås en økning på 3 mill. kroner på denne posten.

Post 71 Kultur og næringsprosjekter

Kulturdepartementet utarbeider sammen med Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet en handlingsplan for kultur og næring. I forbindelse med utarbeidelse av denne planen, foreslås bevilgningen til kultur og næringsprosjekter økt med 3,2 mill. kroner. Bevilgningen vil benyttes til tiltak i den kommende handlingsplanen.

Tilskuddet til Arts & Business Norway er overført til post 78.

Kultur- og næringsfeltet favner bredt, derfor vil også tiltak innenfor andre deler av Kulturdepartementets budsjett ha betydning for kultur og næringsbasert utvikling.

Post 72 Kultursamarbeid i nordområdene

Det er utarbeidet en norsk-russisk handlingsplan for kultursamarbeid i nordområdene. Kulturdepartementet foreslår 2,6 mill. kroner til oppfølging av bl.a. treårige samarbeidsprogrammer.

Det gjennomføres årlige norsk-russiske kulturdager. Det er etablert en norsk-russisk informasjonstjeneste. Det foreslås 0,5 mill. kroner til Barentssekretariatet for tilrettelegging, planlegging og gjennomføring av disse tiltakene.

Den Nordlige Dimensjons Kulturpartnerskap (NDPC) ble etablert i november 2010, og det ble vedtatt en handlingsplan som særlig fokuserer på kreative næringer. Det foreslås 0,3 mill. kroner til Norges bidrag til NDPC og oppfølging av handlingsplanen i 2013.

Det foreslås totalt bevilget 3,4 mill. kroner på posten i 2013.

Tilskudd til kulturprogrammet Barentskult, Pikene på Broen og Samovarteatret er overført til post 78.

Post 78 Ymse faste tiltak

Tilskudd til Arts & Business Norway er overført fra post 71. Tilskudd til Barentskult, Pikene på broen og Samovarteatret er flyttet fra post 72.

Følgende tilskudd er flyttet til denne posten:

Tilskudd til Pensjonistforbundet er overført fra kap. 320 Allmenne kulturformål, post 60 Den kulturelle spaserstokken og kulturkort for ungdom. Tilskudd til utviklingsprosjekt kulturaktiviteter i kriminalomsorgen er overført fra kap. 320 Allmenne kulturformål, post 78 Ymse faste tiltak. Tilskudd til Norsk teaterråd er overført fra kap. 324 Scenekunstformål. Tilskudd til Noregs Ungdomslag, Norsk musikkråd og Dissimilis kultur- og kompetansesenter er overført fra kap. 323 Musikk, post 78 Ymse faste tiltak.

Dissimilis kultur- og kompetansesenter bidrar til økt inkludering og deltakelse, og tilskuddet foreslås økt med 0,9 mill. kroner.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Under denne posten disponerer departementet midler til å dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Posten skal også dekke enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme under øvrige tilskuddsposter, deriblant frivillighetsformål med spesielt fokus på å styrke inklude-

ring og deltakelse, og livssynsåpne gravferdsseremonier.

Rapport 2011**Mål 1:**

Styrke og videreutvikle kulturbasert næringsutvikling lokalt og regionalt og bidra til å utvikle kunnskapsgrunnlaget på kultur- og næringsfeltet

Rapport

Den totale bevilgningen til kultur og næringsprosjekt i 2011 var på 5,9 mill. kroner.

Gjennom tilskuddet til Arts & Business (tidligere Forum for Kultur & Næringsliv) ble det gitt bidrag til deres arbeid for å styrke kunnskapen på kultur- og næringsfeltet og spre informasjon om aktører og aktiviteter på området. Det ble gitt et tilskudd til en evaluering av organisasjonen. Econ Pöyry foretok evalueringen på vegne av Kulturdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Evalueringen ble lagt fram i desember 2011.

Det er gitt tilskudd på 1 mill. kroner til drift av et kulturnæringsfond i Tromsø for næringsutvikling rettet mot kulturnæringer i regionen. Dette pilotprosjektet ble avsluttet i 2011. Det ble gitt tilskudd til flere pilotprosjekter, bl.a. til Hermetikken næringshage, som arbeider for å fremme kulturnæringsutvikling, til statistikkinnhenting, by:Larm samt enkelte mindre prosjekter.

Mål 2:

Styrke kultursamarbeidet med Russland og kultursamarbeid over grensene i nordområdene generelt

Rapport

Den totale bevilgningen til kultursamarbeid i nordområdene under Kulturdepartementet var på 9,3 mill. kroner i 2011.

Som en del av den norsk-russiske handlingsplanen for kultursamarbeid i nordområdene er det utarbeidet et treårig norsk-russisk samarbeidsprogram der fokusområder er samarbeid innen biblioteksektoren, musikk, film, barne- og ungdomskultur og urfolkskultur. Fra 2010 gjennomføres årlige kulturdager vekselvis i de to land. I 2011 ble disse arrangert i Norge i tilknytning til Festspillene i Nord-Norge i Harstad.

Handlingsplanen *Mulighetenes landsdel – handlingsplan for kultursamarbeid i Nordområdene*, som inneholder en rekke tiltak for fortsatt

utvikling av kulturfeltet i Nord-Norge, det norsk-russiske kultursamarbeidet og annet internasjonalt kultursamarbeid med nedslagsfelt i Nordområdene, ble fulgt opp i 2011.

Kulturdepartementet bidro til kulturprogrammet Barentskult, sammen med Utenriksdepartementet og fylkeskommunene i Nordland, Troms og Finnmark. Kulturdepartementet ga tilskudd til Pikene på broen, Samovarteateret samt prosjekter under det treårige norsk-russiske samarbeidsprogrammet og andre samarbeidsprosjekter, hovedsaklig i de tre nordnorske fylkene.

Mål 3:

Styrke arbeidet for å bruke kultur for å bedre helse- og arbeidsevne og inkludering i arbeidslivet

Rapport

Det ble gitt tilskudd for å støtte tiltak som bruker kultur til å stimulere arbeidet med å nå IA-avtalens mål om bedre arbeidsmiljø og redusert sykefravær. Midlene ble fordelt til Arbeidslivets Kultur-Seilas (AKS) i Vestfold, Arbeidsgiverforeningen for Vekstbedriftene (ASVL) og Rikskonsertene.

Midlene til AKS i Vestfold gikk til deres arbeid med tilrettelegging av kulturtilbud for ansatte i

bedrifter i Vestfold. Midlene til ASVL ble fordelt videre etter søknad til bedrifter organisert i ASVL og NHO Service. Midlene til Rikskonsertene gikk til prøveprosjekter i forbindelse med etableringen av Den kulturelle nistepakke.

Mål 4:

Gi eldre et bredt og profesjonelt kulturtilbud

Rapport

Tilskuddet til Den kulturelle spaserstokken utgjorde i alt 28,9 mill. kroner i 2011, 14,9 mill. kroner fra Kulturdepartementet og 14 mill. kroner fra Helse- og omsorgsdepartementet. Alle landets kommuner ble invitert til å søke om midler til gjennomføring av Den kulturelle spaserstokken. I alt 287 søknader ble mottatt fra kommuner over hele landet med en samlet søknadssum på vel 64,1 mill. kroner. Søknadene viste et omfattende engasjement og stor bredde i kulturtiltak for eldre. Det ble gitt tilskudd til 285 kommuner i alle landets fylker til ulike typer arrangementer og tiltak innen ulike kulturområder. I tillegg gikk 1 mill. kroner til Norsk Pensjonistforbunds arbeid med kulturtiltak for å bidra til økt livskvalitet og bedre helse for eldre.

Kap. 315 Frivillighetsformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
21	Forskning og utredning			9 449
70	Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	608 632	627 500	948 208
71	Tilskudd til frivilligsentraler	107 383	110 811	114 468
72	Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	45 752	50 952	51 933
73	Tilskudd til sekretariat for frivillige organisasjoners interessepolitiske virksomhet	4 262	4 394	
74	Frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	1 124	3 329	3 104
77	Forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor	6 860	7 073	
78	Ymse faste tiltak			5 039
79	Ymse frivillighetsformål	9 093	5 414	
80	Holmenkollen nasjonalanlegg	10 000		
82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	41 221	61 850	63 891
83	Vikersund nasjonalanlegg	18 000		
84	Ungdoms-OL			25 600
85	Sjakk-OL			10 000
	Sum kap. 0315	852 327	871 323	1 231 692

Kapitlet omfatter midler til merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, tilskudd til frivilligsentraler, tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge (Frifond), Frivillighetsregisteret, midler til forskning samt merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, midler til Ungdoms-OL og Sjakk-OL og ulike faste tiltak. Det er totalt rammeoverført 5 mill. kroner til tilskuddsordningen for barne- og ungdomstiltak i større bysamfunn, jf. Innst. 375 S (2011–2012).

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. bedre rammebetingelser for frivillig sektor
2. økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og "lavterskelaktivitet"
3. økt oppmerksomhet om inkludering og integrering
4. styrket kunnskap og forskning

Budsjettforslag 2013**Post 21 Forskning og utvikling**

Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" utløper sommeren 2013. Det er fortsatt behov for kunnskap om frivillig sektor og sivilsamfunn i tillegg til å følge utviklingen i sektoren og fange opp endringer over tid. Det vil bli tatt stilling til hvordan forskningen på sivilsamfunn og frivillig sektor skal ivaretas før ovennevnte program utløper. Det foreslås 7,3 mill. kroner til forskning på dette området.

Posten omfatter videre arbeid med forenkling av tilskudd til frivillig sektor, satellitregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner samt midler til utredninger. Departementet vil gjennomføre evalueringer av Innsamlingsregisteret og Frifond.

Det foreslås en bevilgning på 9,4 mill. kroner.

Post 70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner

I Prop. 1 S (2009–2010) for Kulturdepartementet, s. 22 heter det: *”Regjeringen har besluttet å innføre en ny ordning for momskompensasjon til frivillige organisasjoner. Ordningen trer i kraft 1. januar 2010 og skal trappes opp med en milliard kroner fram til 2014.”*

Formålet med tilskuddsordningen er å kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester. Ordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet. Nærmere bestemmelser om ordningen fastsettes av Kulturdepartementet. Lotterinemnda er klageorgan for ordningen.

Målgruppen for ordningen er frivillige organisasjoner som innfrir vilkårene for registrering i Frivillighetsregisteret, jf. frivillighetsregisterloven §§ 3 og 4, avgrenset til:

- a. demokratiske ikke-økonomiske foreninger
- b. tros- og livssynsorganisasjoner som ikke omfattes av punkt a.
- c. alminnelige stiftelser, jf. Stiftelsesloven § 4 tredje ledd, der frivillig innsats utgjør en viktig del av stiftelsens virksomhet. Det er stiftelsens egenaktivitet som danner grunnlag for vurderingen av om det drives virksomhet som faller inn under ordningen. Utdeling av midler til frivillig virksomhet tilfredsstiller i seg selv ikke kravet til frivillig virksomhet.

Søkerne må kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. Gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og gaver likestilles når det gjelder kravet til frivillig innsats. Kompensasjon ytes bare i den utstrekning kostnaden eller anskaffelsen er knyttet til bruk i den frivillige og ikke-fortjenestebaserte delen av organisasjonen.

Tilskuddsordningen skal gi kompensasjon for merverdiavgift etter søknad fra frivillige organisasjoner innenfor bevilgningen for det enkelte år. Dersom bevilgningen ikke rekker til full kompensasjon, vil den prosentvise avkorting være lik for alle innvilgede søknader. Maksimalt kompensasjonsbeløp beregnes av Lotteri- og stiftelsestilsynet etter beregningsmodell fastsatt av departementet.

Innenfor foreslått bevilgning vil det bli avsatt midler til oppfølging av klager fra 2012 samt administrasjon av ordningen, jf. kap. 3339, post 02.

Bevilgningen til ordningen med merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner foreslås økt med 320,7 mill. kroner i 2013.

Post 71 Tilskudd til frivilligsentraler

Formålet med bevilgningen er å støtte opp under etablering og drift av frivilligsentraler. Disse har som formål å stimulere til økt frivillig deltakelse, bidra til å skape lokale møteplasser og legge til rette for samarbeid og samhandling for lokal frivillig virksomhet. Tilskuddsordningen forvaltes av Kulturdepartementet.

Det er etablert mer enn 380 frivilligsentraler fordelt på nærmere 320 kommuner i hele landet. Statstilskuddet til de etablerte frivilligsentralene skal benyttes til å dekke deler av lønnsutgiftene til daglig leder av frivilligsentralen. Innenfor den totale bevilgningen vil det være rom for å øke tilskuddet med 10 000 kroner, slik at det maksimale tilskuddet til frivilligsentralene vil være 310 000 kroner. Det er en forutsetning at det foreligger minimum 40 pst. lokal finansiering utover statstilskuddet.

I tillegg foreslås det å sette av midler til etablering av nye frivilligsentraler, lederutvikling og kompetanseheving, videreutvikling av sentralene samt andre prosjekter. Det foreslås en bevilgning på 114,5 mill. kroner på denne posten.

Post 72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge

Formålet med tilskuddsordningen Frifond er å stimulere barn og unges aktivitet og deltakelse lokalt, gjennom frivillige organisasjoner samt frittstående grupper og foreninger som ikke er medlem av noen større organisasjon. Ordningen skal bedre rammebetingelsene for frivillige organisasjoners og gruppers medlemsbaserte virke på lokalt nivå. Tilskuddet skal nå ut til et bredt spekter av organisasjoner, frittstående grupper og foreninger med ulike formål og aktivitetsgrunnlag. Både organisasjonene og de frittstående gruppene og foreningene må arbeide etter demokratiske prinsipper, ha et allmennyttig siktemål og arbeide for og med barn og unge under 26 år i lokalmiljøet.

Midlene fordeles av Kulturdepartementet til de tre paraplyorganisasjonene Norsk musikkråd, Norsk teatteråd og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU). 70–95 pst. av de totale midlene skal fordeles til lokallag gjennom sentralledd og 5–30 pst. til lokallag og grupper uten sentralledd. Departementet har vurdert modellen for fordeling av midler til paraplyorganisasjonene og foreslår ikke å endre ansvarsfordelingen for 2013. Det planlegges en ekstern evaluering av Frifond i 2013, der ansvarsfordelingen mel-

lom paraplyorganisasjonene vil være et av flere evalueringspunkter.

Det er paraplyorganisasjonenes ansvar å fordele midlene videre, behandle eventuelle klager, samt rapportere til departementet om bruken av midlene på lokalt nivå. Det fastsettes fra statens side ikke detaljerte kriterier for den videre fordelingen av midlene utover de generelle føringene i tilskuddsbrevene. Kontroll og oppfølging av tilskuddsordningen fra statens side vil gjelde paraplyorganisasjonenes forvaltning av midlene. Frifondordningen har tidligere blitt styrket for å stimulere til økt innsats i arbeidet med integrering og inkludering. Det legges til grunn at de tre paraplyorganisasjonene følger opp dette arbeidet i 2013.

Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner fordeler tilskudd til kulturaktiviteter i regi av landsomfattende barne- og ungdomsorganisasjoner gjennom ordningen med navnet *LNU Kulturmidlene*. Det foreslås å videreføre 2,7 mill. kroner til denne ordningen.

Bevilgningen til Frifond vil med dette forslaget utgjøre 49,2 mill. kroner. I tillegg til midlene over statsbudsjettet vil ordningen tilføres midler fra overskuddet til Norsk Tipping AS. Spillemidlene vil bli fordelt mellom paraplyorganisasjonene i samme forhold som midler til ordningen over statsbudsjettet. Det vises til omtale under pkt. 4.1 i hovedinnledningen.

Post 74 Frivillighetsregister, kan overføres

Formålet med Frivillighetsregisteret er å forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Ansvar for drift av Frivillighetsregisteret er lagt til Brønnøysundregistrene, jf. Ot.prp. nr. 55 (2006–2007) *Om lov om register av frivillig virksomhet*.

Nødvendig bevilgning til drift av registeret er innarbeidet i Nærings- og handelsdepartementets budsjettforslag for 2013 og dekkes av tilsvarende inntekter, ved gebyr. Videreutvikling av Frivillighetsregisteret skjer i samarbeid med bl.a. Frivillighet Norge og Brønnøysundregistrene.

Registrering i Frivillighetsregisteret er et krav for deltakelse i grasrotandelsordningen, jf. nærmere omtale under kap. 3339, post 01. Videre er registrering i Frivillighetsregisteret et krav for å kunne søke om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner, jf. nærmere omtale under post 70.

Bevilgningen foreslås videreført på om lag samme nivå som i 2012 og er på 3,1 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke nødvendig videreutvik-

ling av registerfeltet, deriblant forenklingstiltak knyttet til bl.a. merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner.

Post 78 Ymse faste tiltak

Tilskudd til Frivillighet Norge er flyttet fra post 73.

Departementet foreslår en bevilgning på 500 000 kroner for å styrke og videreutvikle driften av Innsamlingsregisteret. Tilskuddet utbetales til Stiftelsen Innsamlingskontrollen, som er utpekt av departementet som registreringsorgan.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Post 82 Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg

Det ble i 2010 opprettet en ny rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg.

Ordningen er søknadsbasert, og kompensasjon gis innenfor den rammen Stortinget bevilger for det enkelte år. Bevilgningen dekker også utgifter knyttet til forvaltning av ordningen. Ordningen omfatter søkere som oppfyller vilkårene for å motta spillemidler til idrettsanlegg med unntak av kommuner/fylkeskommuner og kommunale foretak. Det må foreligge en godkjent spillemiddelsøknad før det kan søkes om kompensasjon.

Ordningen gjelder idrettsanlegg hvor byggearbeidene er igangsatt fra og med 1. januar 2010. Anlegget må være ferdigstilt og revisorkontrollert regnskap må foreligge før søknad om kompensasjon sendes. Det kan søkes om kompensasjon for merverdiavgift knyttet til de anleggsselementer som er berettiget til tilskudd fra spillemidlene. Ordningen forvaltes av Lotteri- og stiftelsestilsynet, med Lotterinemnda som klageinstans. Bestemmelsene for ordningen fastsettes av Kulturdepartementet.

Bevilgningen foreslås videreført på samme nivå som i 2012.

Post 84 Ungdoms-OL

Stortinget vedtok høsten 2011 å gi statsgaranti og tilsagn om statlig tilskudd på 232 mill. kroner til ungdoms-OL på Lillehammer i 2016, jf. Prop. 153 S (2010–2011) og Innst. 33 S (2011–2012) fra familie- og kulturkomiteén.

Styret for arrangementsselskapet for ungdoms-OL i 2016, Lillehammer Ungdoms-OLs

Organisasjonskomité AS (LYOGOC), har meldt inn følgende anslag for tilskuddsbehovet i perioden 2013–2016 (2010-priser): 2013 (25 mill. kroner), 2014 (60 mill. kroner), 2015 (116 mill. kroner) og 2016 (22,4 mill. kroner). Beløpene skal konsumprisjusteres fra 2010 til det aktuelle budsjettår.

I forbindelse med behandlingen av Innst. 375 S (2011–2012), jf. Prop. 111 S (2011–2012) vedtok Stortinget en bevilgning på 8,6 mill. kroner under kap. 315, post 84 for å dekke driftsutgifter til oppstart av ungdoms-OL prosjektet i 2012. Dette beløpet kommer i tillegg til ovennevnte anslag for perioden 2013–2016, slik at det samlede tilskuddsbeløpet i 2010-priser blir 232 mill. kroner.

Justert for endringen i konsumprisindeksen for perioden 2010–2012 og Statistisk sentralbyrås anslag for endringen i indeksen fra 2012 til 2013, kan beløpet for 2013 fastsettes til 25,6 mill. kroner (2013-priser).

I tråd med Prop. 153 S (2010–2011) er det stiftet et aksjeselskap under navnet Lillehammer Ungdoms-OLs Organisasjonskomité AS (LYOGOC) med staten (51 pst.), Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF) (24,5 pst.) og Lillehammer kommune (24,5 pst.) som eiere. Dette selskapet skal ha ansvaret for å planlegge og gjennomføre ungdoms-OL. Kulturdepartementet har i eget oppdragsbrev til selskapet gitt nærmere krav til økonomistyring, rapportering, pålegg om å følge offentlig regelverk, mv. På denne måten ivaretar regjeringen en forsvarlig styring og kontroll med det statlige tilskuddet samtidig som IOC og Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komités (NIF) interesser i arrangementet ivaretas.

I Innst. 33 S (2011–2012) ba Stortinget regjeringen om å gå i dialog med utbyggerne av deltakerlandsbyen for ungdoms-OL om hvorvidt deler av et ekstraordinært tilskudd fra Den internasjonale olympiske komité (IOC) til ungdoms-OL i 2016 på 13,5 mill. euro (108 mill. kroner), kunne brukes til å dekke andre kostnader i forbindelse med ungdoms-OL slik at statstilskuddet kan reduseres tilsvarende.

Kulturdepartementet har drøftet saken med søkerne. Det følger av brev fra IOC, datert 21. mai 2012, at tilskuddet kun kan brukes til bygging av studentboliger, som skal brukes som deltakerlandsby under ungdoms-OL. Tilskuddet kan i tillegg brukes til konvertering av studentboligene til deltakerlandsby, bruk og drift av boligene under ungdoms-OL samt tilbakeføring til studentboliger etter at ungdoms-OL er avsluttet. I lys av IOC's brev mener departementet at Stortingets anmod-

ning, jf. Innst. 33 S (2011–2012), er fulgt opp, og at det ikke foreligger noen alternativ bruksmulighet for IOC's ekstraordinære tilskudd. Følgelig vil det heller ikke foreligge noen mulighet for å redusere det statlige tilskuddet til ungdoms-OL i 2016 i den forbindelse.

Det foreslås en bevilgning på 25,6 mill. kroner for 2013.

Post 85 Sjakk-OL

Chess Olympiad Tromsø 2014 AS (COT 2014) søkte våren 2009 staten om et statlig tilskudd på 70 mill. kroner til å arrangere sjakk-OL i Tromsø i 2014. Selskapet COT 2014 er opprettet av Tromsø kommune og Norges sjakkforbund for å planlegge og gjennomføre arrangementet. Selskapet eies med 90 pst. av Tromsø kommune og 10 pst. av Norges sjakkforbund. Hovedmålet med arrangementet er ifølge selskapet å styrke Tromsø som arrangørby, sprengre grenser i formidling av sjakk og synliggjøre sjakkens betydning for læring og utvikling. Stortinget vedtok i juni 2010 å gi et statstilskudd på 70 mill. kroner dersom Tromsøs søknad vant fram, jf. Prop. 88 S (2009–2010) og Innst. 239 S (2009–2010). Under det internasjonale sjakkforbundets kongress i Russland høsten 2010 ble Tromsø og Norge tildelt arrangementet.

Det antas å være om lag 600 millioner sjakkspillere i verden. Sjakk-OL arrangeres hvert andre år. Det er knyttet betydelig prestisje til å arrangere et sjakk-OL. Om lag 150 deltagerland forventes å delta i Tromsø i 2014. Arrangementet forventes å skape stor oppmerksomhet i mange land. Dette inkluderer land i deler av verden hvor Norge tradisjonelt er lite markedsført. Viktigste kommunikasjonskanal er Internett.

Av de 70 mill. kroner som Stortinget allerede har vedtatt å tildele arrangementet i statstilskudd, er det lagt opp til å utbetale 10 mill. kroner i 2013 og 60 mill. kroner i 2014. Tilskuddet vil være i løpende priser og vil ikke bli prisjustert.

Det er planlagt et omfattende regionalt kultur, reise- og opplevelsestilbud i tilknytning til arrangementet. Deler av dette har samisk medvertskap og er forankret i Sametinget. Sjakk-OL bør videre bli et viktig kulturelement i regjeringens nordområdesatsing, særlig med tanke på at Russland er en av verdens ledende sjakknasjoner.

Sjakk-OL er et viktig signalarrangement og antas å ha et stort markedsføringspotensial for Norge og Tromsø, bl.a. innenfor turisme og reiseliv.

Det foreslås bevilget 10 mill. kroner i 2013.

Rapport 2011**Mål 1:**

Bedre rammebetingelser for frivillig sektor

Rapport

Departementet gjennomførte i 2011 et prosjekt for å forenkle barne- og ungdomsorganisasjonenes samhandling med det offentlige knyttet til statlige tilskuddsordninger. Prosjektet ble gjennomført i samarbeid med representanter for sektoren. En kartlegging viste at barne- og ungdomsorganisasjonene søkte på 49 ulike tilskuddsordninger under 12 ulike departementer. Av disse var 31 forbeholdt frivillig sektor, hvorav 19 var forbeholdt barne- og ungdomsorganisasjoner. De 49 tilskuddsordningene har stor innbyrdes variasjon både med hensyn til formål, målgruppe, inngangsvilkår, regelkompleksitet, tidsfrister og organisering av forvaltningen. Prosjektet anbefalte å opprette en nettside med oversikt over statlige tilskudd som barne- og ungdomsorganisasjoner kan søke på. Videre anbefalte prosjektet at det lages en veileder for tilskuddsforvaltere. En tredje anbefaling fra prosjektet var å opprette et årlig treffpunkt mellom forvaltere og organisasjonene for å sikre et vedvarende fokus på at tilskuddsordninger legges opp på en måte som er mest mulig hensiktsmessig både for organisasjonene og forvaltningen. Departementet begynte i 2011 arbeidet med å gjennomføre disse tiltakene.

Rundt 13 000 lag og organisasjoner mottok kompensasjon for merverdiavgift på varer og tjenester i 2011, hvorav 45 pst. gikk til lokale lag. Idrett representerte den største kategorien av tildelte midler med 40,4 pst., mens internasjonale organisasjoner mottok 12,5 pst., tros- og livssynsorganisasjoner 11,2 pst., interesseorganisasjoner 8,8 pst. og kultur og kunst 7,4 pst.

Totalt mottok organisasjonene 597 mill. kroner i kompensasjon i 2011. Det var en økning fra 2010 til 2011 på mer enn 200 mill. kroner. Tildelingen i 2011 gjaldt kompensasjon basert på regnskapsåret 2010. I 2011 kom det inn totalt 880 søknader om momskompensasjon. Søknadsbeløpet var på 1,21 mrd. kroner. Totalt ble 699 søknader på totalt 1,17 mrd. kroner godkjent. Avkortingene i 2011 var på 49 pst. I 2010 var avkortingene på 65 pst. Organisasjonene har dermed fått tildelt en større andel av søknadsbeløp i 2011 enn i 2010.

Tilbakemeldingene fra organisasjonene til departementet og Lotteri- og stiftelsestilsynet har i hovedsak vært positive.

I brev til Kulturdepartementet 21. februar 2011 fra Frivillighet Norge heter det *"Momskompensasjonsordningen for frivillige organisasjoner er et viktig tiltak for å styrke frivillig sektor."* Videre heter det at *"Frivillighet Norges medlemsorganisasjoner er glad for ordningen som er etablert og under opptrapping."*

I en rapport utarbeidet av Frivillighet Norge om organisasjonenes erfaring med ordningen i 2011 heter det: *"77,6 % av respondentene som har søkt om momskompensasjon sier de opplevde prosessen som oversiktlig og lettfattelig."*

Frivillighetsregisteret er et register i vekst. Per 31. desember 2011 var det ca. 23 000 enheter registrert i Frivillighetsregisteret og rundt 70 nye enheter registrerer seg ukentlig. Frivillighetsregisteret gir frivillig sektor tilgang på nærmere 1 mrd. kroner (296 mill. kroner i grasrotandel i 2011 og 608 mill. kroner i momskompensasjon i 2011).

Organisasjonene kan registrere tilknytning mellom lokalt, regionalt og sentralt nivå. Kostnader knyttet til registrering av enheter i Frivillighetsregisteret dekkes av organisasjonene. Gebyr for førstegangsinnmelding er 250 kroner per enhet, deretter 135 kroner i årsavgift per enhet.

Departementet igangsatte en prosess i 2011 i samråd med Frivillighet Norge, hvor det videre arbeidet med utvikling av Frivillighetsregisteret vurderes. I denne forbindelse har Frivillighet Norge utarbeidet en rapport på oppdrag fra Kulturdepartementet om et mulig forprosjekt om integrasjon mellom organisasjonenes medlemsregistre og Frivillighetsregisteret.

Frikanalen mottok i 2011 2 mill. kroner i driftstilskudd.

Mål 2:

Økt fokus på ressurser til lokal aktivitet og lavterskelaktivitet

Rapport

Statstilskuddet til frivillig virksomhet for barn og unge (Frifond) utgjorde nærmere 46 mill. kroner i 2011. I tillegg til midlene over statsbudsjettet ble ordningen tilført 125 mill. kroner fra overskuddet til Norsk Tipping. Til sammen var tilskuddet til Frifond på over 170 mill. kroner.

Midlene er fordelt til de tre paraplyorganisasjonene Norsk musikkråd, Norsk teaterråd og Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorganisasjoner (LNU) etter forslag til prosentvis fordeling fra organisasjonene i lys av erfaringstall fra

foregående år. LNU og Norsk musikkråd har fordelt midler til lokal aktivitet gjennom sentralledet i landsdekkende organisasjoner gjennom ordningen *Frifond organisasjon*. I tillegg har LNU fordelt midler direkte til lokal aktivitet i regi av frittstående grupper gjennom ordningen *Frifond barn*

og *unge*. Norsk musikkråd har fordelt midler direkte til frittstående musikkgrupper gjennom ordningen *Frifond musikk*, og Norsk teaterråd har fordelt midler til lokale teater- og dansegrupper gjennom ordningen *Frifond teater*.

Tabell 8.1 Fordeling av tilskudd til frivillig virksomhet i 2011:

(i 1 000 kr)								
Paraplyorganisasjoner	Tilskudd			Viderefordelt til organisasjoner			Viderefordelt til frittstående grupper	
				Antall org.	Antall lokallag	Beløp	Antall	Beløp
	Pst.	Stats-tilskudd	Spille-midler					
Landsrådet for Norges barne- og ungdomsorg.	71,7	32 804	89 625	101	8 585	104 676	796	13 080
Norsk musikkråd	21,3	9 745	26 625	16	3 177	27 570	1 544	6 745
Norsk teaterråd	7,0	3 203	8 750				515	10 611
Sum	100,0	45 752	125 000	117	11 762	132 246	2 855	30 436

LNU og Norsk musikkråd har til administrasjon av ordningen benyttet 1 pst. av tilskuddet som er viderefordelt til organisasjoner gjennom sentralledet (Frifond organisasjon) og 10 pst. av tilskuddet som er viderefordelt direkte til frittstående grupper (Frifond barn og unge/Frifond musikk). Ifølge paraplyorganisasjonenes rapporter har sentralledene, i tråd med føringene i tilskuddsbrev, benyttet maksimalt 5 pst. i administrasjon for fordeling av tilskudd til lokallag. Norsk teaterråd har til administrasjon av ordningen benyttet 10 pst. av tilskuddet som er viderefordelt direkte til frittstående grupper (Frifond teater).

Kulturdepartementet har forvaltningsansvar for det statlige tilskuddet til eksisterende frivilligsentraler og til etablering av nye sentraler. I 2011 ble det gitt tilskudd til etablering av 17 nye sentraler. Ved utgangen av året var det 371 frivilligsentraler. 308 kommuner i Norge hadde en eller flere sentraler i tillegg til at det er en sentral i Spania. Maksimalt tilskudd til sentralene var i 2011 på 290 000 kroner. Statstilskuddet skal brukes til å dekke deler av lønnskostnadene til daglig leder. Maksimalt tilskudd forutsetter daglig leder ansatt i 100 pst. stilling og minimum 40 pst. lokal finansiering utover statstilskuddet.

For å legge til rette for videreutvikling av frivilligsentralene ble det gitt tilskudd til kompetanseutvikling gjennom nettverksbygging på lokalt og regionalt nivå, og til planlegging og gjennom-

føring av til sammen fire regionskonferanser i ulike deler av landet.

Det ble i 2010 opprettet en ny rammestyrte ordning for kompensasjon av merverdiavgift ved bygging av idrettsanlegg. For å kunne behandle alle søknadene i den nye ordningen kvalitativt godt nok, innhentet Lotteri- og stiftelsestilsynet supplerende opplysninger fra flere av søkerne. Dette forsinket prosessen slik at det ikke ble utbetalt kompensasjonsmidler i 2010. Midlene for 2010 ble overført til 2011 for utbetaling til tilskuddsmottakerne. Basert på søknadsrunden i 2010 ble det tildelt til sammen 14,3 mill. kroner fordelt på 53 idrettsanlegg. Avkortningsprosenten var på 0 pst. Basert på søknadsrunden i 2011 ble det tildelt 26,7 mill. kroner fordelt på 76 idrettsanlegg. Avkortningen var på null.

Mål 3:

Økt oppmerksomhet om inkludering og integrering

Rapport

Frivillig sektor har med Frivillighet Norge et eget interessepolitisk organ. Frivillighet Norge har om lag 270 medlemsorganisasjoner fra ulike organisasjonstyper som helseorganisasjoner, interesseorganisasjoner, kultur- og fritidsorganisasjoner, tros-

og livssynsorganisasjoner med flere. Om lag 10 pst. av medlemsmassen er innvandrersorganisasjoner.

Kulturdepartementet øremerker ikke lenger midler til inkluderingsarbeid i regi av Frivillighet Norge, men har økt det generelle driftstilskuddet til samarbeidsorganet. Slik kan arbeidet med informasjon, kurs og hospiteringsordninger for å øke innvandreres deltakelse i frivillige organisasjoner og samarbeid med innvandrersorganisasjoner ivaretas innenfor den ordinære driften.

For å øke deltakelsen i kulturaktiviteter blant underrepresenterte grupper ble det gitt midler til bydelene i Groruddalen, Bydel Søndre Nordstrand og Fjell i Drammen. Videre mottok Det Multi Norske (Det norske teateret) og Norsk publikumsutvikling midler til samme formål.

For å øke deltakelsen i organisasjons- og kulturaktiviteter blant underrepresenterte grupper ble det bl.a. gitt midler til tiltak for inkludering på arbeidsplasser gjennom kultur og til Fargespill i Bergen.

Frivilligsentralene har som mål å nå ut til brede lag av befolkningen og ivaretar betydningsfulle oppgaver som en møteplass for personer med ulik sosial bakgrunn. I 2011 ble det gitt et ekstratilskudd til frivilligsentraler i områder med høy nettoinnflytting av innvandrere og/eller høy innvandrertetthet. Gjennom Nasjonalbiblioteket ble det fordelt midler til lesefremmende tiltak og prosjektsamarbeid mellom bibliotek, frivillige organisasjoner og frivilligsentraler for utvikling av kulturtilbud som kan virke inkluderende.

I 2011 ble det gitt tilskudd til ulike inkluderings- og dialogprosjekter på tros- og livssynsområdet. Det ble videre overført midler til Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité for tilskudd til idrettsutstyr øremerket for personer med nedsatt funksjonsevne.

Mål 4:

Styrket kunnskap og forskning

Rapport

Forskningsprogrammet "Virtuelt senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor" leverte seks nye forskningsrapporter i 2011, bl.a. *Ung frivillighet i Norge*, om endring og kontinuitet i unges frivillige engasjement 1998–2009, *Organisasjonene i Hordaland 1999–2009*, om utvikling i det lokale organisasjonslivet, og *Frivillige organisasjoner i en ny tid*, om utfordringer og endringsprosesser. Alle programmets rapporter er tilgjengelige på nettsiden www.sivilsamfunn.no. Senteret arrangerte i tillegg seminarer og brukerkonferanser. Programmet er et spleiselag mellom departementer og hadde en økonomisk ramme på nærmere 10 mill. kroner i 2011.

Statistisk sentralbyrå (SSB) videreførte arbeidet med å utvikle Satellittregnskap for ideelle og frivillige organisasjoner i 2011. Satellittregnskapet bidrar til en tallfesting av verdiskapingen og systemsettingen i ideelle og frivillige organisasjoner.

Tilskudd til Holmenkollen nasjonalanlegg

Rapport

10 mill. kroner er benyttet til delfinansiering av ombyggingsprosjektet for Holmenkollanleggene. Totalkostnad for ombyggingen er i størrelsesorden 1 800 mill. kroner (endelig sluttsum er ikke klar), hvorav 80 mill. kroner er spillemidler og 20 mill. kroner er midler over statsbudsjettet (2010 og 2011).

Tilskudd til Vikersund nasjonalanlegg

Rapport

18 mill. kroner er benyttet til delfinansiering av ombyggingsprosjektet for skiflyvningsbakken. Totalkostnad for ombyggingen er i overkant av 100 mill. kroner. Endelig sluttsum er ikke klar. Arbeidene ble gjennomført i forkant av verdensmesterskapet i skiflyvning i 2012.

Programkategori 08.20 Kulturformål (kap. 320-329)

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
320	Allmenne kulturformål	783 032	814 641	857 438	5,3
321	Kunstnerformål	393 384	412 005	431 092	4,6
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	420 590	401 882	435 425	8,3
323	Musikkformål	959 815	1 018 817	1 016 784	-0,2
324	Scenekunstformål	1 631 414	1 717 130	1 872 198	9,0
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål	818 608	841 245	873 630	3,8
328	Museums- og andre kulturvernformål	891 861	949 015	1 003 900	5,8
329	Arkivformål	321 555	324 125	359 508	10,9
	Sum kategori 08.20	6 220 259	6 478 860	6 849 975	5,7

Utgifter under programkategori 08.20 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-01	Driftsutgifter	1 159 842	1 156 705	1 230 128	6,3
21-23	Spesielle driftsutgifter	75 983	83 684	83 721	0,0
30-49	Nybygg, anlegg m.v.	24 994	34 029	34 812	2,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	631 963	664 633	713 936	7,4
60-69	Overføringer til kommuner		19 250	3 900	-79,7
70-89	Overføringer til private	4 327 477	4 520 559	4 783 478	5,8
	Sum kategori 08.20	6 220 259	6 478 860	6 849 975	5,7

Programkategorien omfatter bevilgninger til billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur, design, kunstnerformål, musikk- og scenekunstformål, språk-, litteratur- og bibliotekformål, museums- og andre kulturvernformål, arkivformål, kulturbygg og allmenne kulturformål.

Departementet foreslår en bevilgning for 2013 på i alt 6 850 mill. kroner. Dette er en økning på 371,1 mill. kroner eller 5,7 pst. sammenlignet med saldert budsjett for 2012.

Kristiansand Symfoniorkester inngår fra 2013 i Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet,

sammen med Agder Teater og Opera Sør. Dette medfører at 56,2 mill. kroner er overført fra kap. 323 til kap. 324.

Punktene i Kulturløftet, jf. Hovedinnledningen, angir kulturpolitikkenes hovedretning og satsinger. Det viktigste punktet er at 1 pst. av statsbudsjettet skal gå til kulturformål i 2014.

Tilstandsvurdering – utfordringer og strategier

Tilstandsvurderinger, utfordringer og strategier på kulturområdet er lagt fram i flere meldinger til Stortinget de senere årene: St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida*, St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt. Kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget*, St.meld. nr. 21 (2007–2008) *Samspill. Et løft for rytmisk musikk*, St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene*, St.meld. nr. 35 (2007–2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, St.meld. nr. 23 (2008–2009) *Bibliotek. Kunnskapsallmenning, møtestad og kulturarena i ei digital tid*, St.meld. nr. 24 (2008–2009) *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*, St.meld. nr. 49 (2008–2009) *Framtidens museum. Forvaltning, forskning, formidling, fornying*, Meld. St. 20 (2009–2010) *Omorganisering av ABM-utvikling*, Meld. St. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking* og Meld. St. 23 (2011–2012) *Visuell kunst*. Stortingets behandling av meldingene ligger til grunn for departementets arbeid på disse kulturpolitiske fagområdene. Ut over de nevnte stortingsmeldingene er det enkelte saksområder som omtales nærmere i det følgende.

Norsk kulturråd

Prop. 1 S (2010–2011) la opp til en klarere arbeidsdeling mellom politiske myndigheter og Norsk kulturråd som kollegium. Rådet tar beslutninger på et kunst- og kulturfaglig grunnlag. Norsk kulturråd fikk samtidig økte fullmakter over bevilgningene under Norsk kulturfond, postene 55 og 56 og kap. 320, post 74. Et forslag til lov om Norsk kulturråd har vært på alminnelig høring, og det arbeides med øvrige endringer i regelverket for Kulturrådet.

Det er fra 2011 gitt flerårige prosjekttilskudd under Norsk kulturfond. Tilskuddene er forutsatt opprettholdt til og med 2012 eller ut den perioden det er gitt tilsagn for. Fra og med 2013 har Norsk kulturråd fullmakt til å fordele midlene på det enkelte kapittel i henhold til kulturfaglig skjønn.

Det kan fortsatt gis overordnede føringer og prioriteringer for de enkelte avsetninger på post 55 innen det enkelte kapittel. Rådet kan ikke foreta vesentlige endringer fra år til år uten at dette skjer som ledd i styringsdialogen med departementet.

Tilskudd til drift under kap. 320, post 74 er fra 2011 forutsatt opprettholdt til og med 2012 eller ut den perioden det ble gitt tilsagn for. Fra og med 2013 har Norsk kulturråd som kollegialt organ fullmakt til å fordele tilskudd på bakgrunn av kunst- og kulturfaglig skjønn innenfor rammen av bevilgningen på posten og innenfor de overordnede føringer som er angitt av de politiske myndigheter. Gis det føringer til Kulturrådet om tilskudd til bestemte mottakere/ordninger forutsetter dette finansiering. Det forutsettes at Norsk kulturråd utvikler et system for dialog med tilskuddsmottakere om faglig utvikling samt med regionale myndigheter i tilfeller med 40/60-fordeling av støtten mellom stat og region.

Arbeidet med utvikling av en felles søknadsportal og felles elektronisk behandling av søknader for bl.a. Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde ble påbegynt i 2009. Det arbeides med sikte på å innføre et helhetlig og gjennomgående elektronisk system for søknads- og saksbehandling og felles arkiv for Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend- og garantiinntekter i 2013.

Grunnlovsjubileet i 2014

I 2014 er landets Grunnlov 200 år. Dette jubileet skal feires, og Stortingets presidentskap har utpekt en hovedkomité som bl.a. har formulert overordnede målsettinger for jubileet. Komiteen vil også ha ansvaret for noen av de sentrale arrangementene i jubileumsåret. For øvrig legges det til grunn et sektorprinsipp, dvs. at de ulike departementene har ansvar for å fremme jubileet innenfor sine respektive fagområder. Kulturdepartementets mest omfattende prosjekt knyttet til grunnlovsjubileet er rehabiliteringen av Eidsvollsbbygningen, som så langt det lar seg gjøre skal tilbakeføres til slik den framsto i 1814, både med hensyn til eksteriør og interiør. Kultursektoren vil ha en viktig rolle å spille i feiringen, og departementet er kjent med at mange virksomheter har satt i gang planlegging knyttet til jubileet. Kulturdepartementet styrker flere virksomheter innenfor ulike kulturformål og regioner for å legge til rette for et bredt spenn av jubileumsaktiviteter.

Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag i Prop. 111 S (2011–2012) om å reise et monument over kong Christian Frederik, og at dette skal

inngå som en del av grunnlovsjubileet i 2014. Et eget kunstutvalg vil ivareta den videre oppfølgingen av saken. Utvalget vil bestå av en representant utpekt av Stortinget og en representant utpekt av Kulturdepartementet, i tillegg til kunstneriske konsulenter.

Den kulturelle nistepakka

Den kulturelle nistepakka ble etablert i 2012 som en oppfølging av Meld. St. 10 *Kultur, inkludering og deltaking*. Ordningen skal bidra til at alle får like muligheter til deltagelse og til å utvikle sine skapende ressurser, uavhengig av faktorer som sosioøkonomisk, kulturell eller religiøs bakgrunn eller funksjonsevne. Målet med den kulturelle nistepakka er å legge til rette for at flere får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud gjennom arbeidsplassen eller på andre arenaer. Den skal også bidra til å stimulere til at kunst og kultur i større grad innlemmes i realiseringen av mål knyttet til et inkluderende arbeidsliv. Ordningen forvaltes av Nasjonalbiblioteket og Rikskonsertene.

Den kulturelle spaserstokken

I likhet med midler til Den kulturelle skolesekken bør også Kulturdepartementets andel av Den kulturelle spaserstokken fra 2013 finansieres av øremerkede spillemidler til kultur. Overskuddet fra tippemidler som går til regionale kulturbygg, reduseres for å dekke inn det beløp som skal gå til Den kulturelle spaserstokken. Forslaget vil styrke bredden i spillemiddeltildelingen innenfor det lokale kulturlivet. Kommunene skal stimuleres til å gi eldre et kulturtilbud som holder høy, profesjonell kulturfaglig kvalitet.

Den kulturelle spaserstokken er en oppfølging av St.meld. nr. 25 (2005-2006) *Mestring, muligheter og mening. Framtidas omsorgsutfordringer* fremmet av Helse- og omsorgsdepartementet. Midlene skal fortrinnsvis nyttes til profesjonell kunst- og kulturformidling av høy kvalitet etter modell fra Den kulturelle skolesekken.

Samlet tilskudd til Den kulturelle spaserstokken vil i 2013 utgjøre 29,8 mill. kroner, fordelt med 14,9 mill. kroner fra hhv. Helse- og omsorgsdepartementet og Kulturdepartementet. I tillegg skal 1 mill. kroner gå til Pensjonistforbundets arbeid med kultur og kulturtiltak for å bidra til økt livskvalitet og bedre helse for eldre, jf. kap. 314, post 78.

Kulturutredningen 2014

I mars 2011 satte regjeringen ned et utvalg som skal analysere utviklingen i norsk kulturpolitikk etter 2005 og gi en vurdering av de viktigste utfordringene kulturpolitikken står overfor i årene etter 2014. Kulturutredningen 2014 skal gjennomgå kulturpolitiske mål, virkemidler og tiltak innenfor denne perioden. Arbeidsformer og innretning av tiltak og virkemidler, samt effekten av disse på et bredt spekter av kulturvirksomhet og -konsum, skal vurderes. Utvalget skal også se på juridiske, økonomiske, organisatoriske og informerende virkemidler og tiltak på statlig, regionalt og kommunalt nivå.

Utvalget er spesielt bedt om å vurdere relevansen av de nasjonale kulturpolitiske målene sett i lys av samfunnsutviklingen, lokal/regional kontra sentral beslutningsmyndighet samt rolle- og funksjonsdeling mellom kunst- og kulturfaglige og politiske beslutningstakere. Det er også bedt særskilt om å vurdere forholdet mellom kulturuttrykk med smalt nedslagsfelt og den brede kulturaktiviteten, kulturpolitikk i en digital tid, kulturpolitikken mangfoldsdimensjoner og samspillet mellom kulturpolitikken og andre samfunnsområder.

FoU-utvalget

I mai 2012 mottok Kulturdepartementet rapport fra sitt eksterne forsknings- og utviklingsutvalg (FoU-utvalget). Som ledd i arbeidet med departementets FoU-strategi ble utvalget bedt om å gi råd om hvordan politikktutforming og forvaltning på kulturområdet på best mulig måte kan baseres på forskning og utvikling. I rapporten foreslår utvalget bl.a. hva som vil være sentrale kunnskapsbehov for aktører som utformer og forvalter kulturpolitikk i tiden framover, og hvilke forskningspolitiske virkemidler som bør prioriteres for å sikre kvalitet og relevans i forskningen på Kulturdepartementets ansvarsområder.

Rapporten er sendt på høring med frist 15. november 2012.

Visuell kunst

Regjeringen la fram stortingsmeldingen om visuell kunst, Meld. St. 23 (2011–2012), i mai 2012. I meldingen fremmes en rekke forslag for å styrke feltet gjennom økte tilskudd til institusjoner og tiltak innenfor Kulturdepartementets budsjett. Oppfølgingen vil skje gjennom en prioritering av det visuelle feltet i kommende budsjettframlegg.

Som det framgår av meldingen, vil politikken som er fastlagt med utfasing av garantiinntekt (GI) bli videreført. Ingen nye garantiinntekter vil bli tildelt. Ettersom utfasing av GI-hjemler i første rekke berører etablerte og eldre kunstnere, vil det bli opprettet to nye stipendordninger som har lengre varighet enn ordinære arbeidsstipender. Arbeid med endring av forskrift er igangsatt med sikte på at seniorstipend og stipend for etablerte kunstnere vil bli utlyst høsten 2013, som ledd i ordinær søknadsrunde for 2014. Midler som frigjøres fra GI-ordningen vil danne grunnlag for de nye stipendordningene, og vil i tiden fram til disse er etablert inngå i en styrking av arbeidsstipendene.

Forskriften som lå til grunn for ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning, ble endret i 2012 som følge av at ordningen ble lagt om til en søknadsbasert ordning med navnet diversestipend for nyutdannede. Med omleggingen vil flere nyutdannede motta midler fra ordningen, og de som har utdannelse fra utlandet vil også kunne søke. Stipendet vil bli utlyst høsten 2012, med tildelinger våren 2013.

Minnesmerker

Etter angrepene 22. juli 2011 har regjeringen bestemt at det skal etableres minnesteder i Regjeringskvartalet i Oslo og på landsiden mot Utøya, som hedrer drepte, overlevende, hjelpemannskaper og frivillige. Til Regjeringskvartalet står ferdig, skal det etableres et midlertidig minnesmerke mellom Deichmanske bibliotek og Y-blokka i Regjeringskvartalet, tilgrensende Grubbegata. KORO, Kunst i offentlige rom, skal ha det kunstfaglige og operative ansvaret med å etablere minstedene.

Munch 2013

I 2013 er det 150 år siden Edvard Munch ble født. Prosjektet "MUNCH 2013" ble opprettet i 2010 og er et samarbeid mellom Munch-museet (Oslo kommune) og Nasjonalmuseet. De to institusjonene har i fellesskap utarbeidet en plan for markeringen. Flere kommuner og instanser er involvert i jubileumsmarkeringen. Tilskuddet til Vestfold-museene til forvaltning og formidling av Munchs Hus i Åsgårdstrand, foreslås styrket. Staten kanaliserer sitt bidrag til markeringen gjennom Nasjonalmuseet.

I forbindelse med jubileet planlegges det i 2013 omfattende og dels sammenfallende Munchutstillinger i både Oslo og Bergen, samt andre vis-

ningssteder i Norge. Kunstverkene som skal lånes ut mellom institusjonene representerer store verdier. For å ivareta museenes forsikringsbehov vedtok Stortinget 15. juni 2012 – jf. Prop. 111 S (2011–2012) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer* – en utvidet fullmakt som innebærer at det kan inngås avtaler om forsikringsansvar for kunstverk både i utenlandsk og norsk eie innenfor ordinær ramme. I forbindelse med Munch 2013 er rammen for fullmakten om dekning av forsikringstilfelle under vurdering.

Rikskonsertene

Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet er lagt om fra 1. juli 2012, jf. omtale i Prop. 1 S (2011–2012) og Meld. St. 10 (2011–2012) *Kultur, inkludering og deltaking*. Midlene som har inngått i den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene omfordes til tilskuddsordningene for musikere og arrangører i Norsk kulturråd, og til nye konsertformer i Rikskonsertene. Målet med omleggingen er å nå flere ved å legge til rette for at musikere kan turnere i hele landet, styrke lokale konsertarrangører og å konsentrere Rikskonsertenes virksomhet til mindre steder og andre arenaer, for eksempel arbeidsplasser. Deler av den nye konsertvirksomheten i Rikskonsertene har utgangspunkt i skolekonsertordningen, ved at musikere som allerede turnerer gjennom skolekonsertene, også holder konserter på ulike institusjoner og andre arenaer. Rikskonsertene produserer konserter på arbeidsplasser som en del av Den kulturelle nistepakka, jf. egen omtale ovenfor.

Oslo World Music Festival ble skilt ut av Rikskonsertene 1. januar 2012, og er etablert som egen stiftelse.

Music Norway

Kulturdepartementet har i 2012 opprettet stiftelsen Music Norway, som skal legge til rette for eksporttiltak og internasjonal profilering av norsk musikk. Stiftelsens arbeid skal være forankret i musikklivets behov og øke interessen for og bruken av norsk musikk i alle sjangrer. Stiftelsen skal videre bidra til økt kunnskap, forskning, kartlegging og analyse av det norske og det internasjonale musikkfeltet. Ansatte i de to virksomhetene Music Export Norway AS og MIC Norsk musikkinformasjon vil i høst få tilbud om ansettelse i Music Norway. Tilskuddet til disse to institusjonene bortfaller fra 1. januar 2013. Noteforlagsvirksomheten, som i dag drives som en del av MIC Norsk musikkinformasjon, er viktig for komponis-

tene med tanke på produksjon og formidling, og viktig som et samlet arkiv for sjangeren. For bl.a. å rendyrke profilen til Music Norway er det lagt opp til at noteforlagsvirksomheten skal overføres til Nasjonalbiblioteket for å utnytte denne institusjonens kompetanse på musikk- og arkivfeltet. Tilskuddet til Music Norway vil derfor bli korrigert for det beløp partene blir enige om i forbindelse med overføringen av denne arbeidsoppgaven og ansatte til Nasjonalbiblioteket.

Kor

Satsningen på korfeltet videreføres i 2013 med en samlet styrking på 3,7 mill. kroner. Midlene fordeles bl.a. til utvalgte kor, ensemblestøtte og aktivitetstidmidler for kor.

Evalueringer

Som ledd i oppfølging av St.meld. nr. 10 (2007–2008) *Knutepunkt. Kriterium for knutepunktstatus og vurdering av gjennomføring av knutepunktoppdraget* har departementet videreført arbeidet med periodiske evalueringer av knutepunktinstitusjoner, særlig om kriteriene for knutepunkt er oppfylt. Festspillene i Nord-Norge og Ultima Oslo Contemporary Music Festival ble evaluert i løpet av høsten 2011 og våren 2012. For Festspillene i Nord-Norge viser resultatet at institusjonen samlet sett har hatt god måloppnåelse. Departementet forventer likevel at Festspillene i Nord-Norge er i dialog med andre festivaler og aktuelle aktører med sikte på i større grad å kunne bidra i forbindelse med kriteriene koordinering og samarbeid. For Ultima viser evalueringen at også denne festivalen har hatt god måloppnåelse. Ultima har gitt uttrykk for at festivalen i sitt videre arbeid vil ta mer initiativ med henblikk på erfaringsdeling.

Departementet vil i løpet av høsten 2012 og våren 2013 evaluere Festspillene i Bergen og Festspillene i Elverum.

Ordningen med tilskudd til regionale kompetansenettverk for rytmisk musikk er evaluert. Videre oppfølging av evalueringen vil bli vurdert i samarbeid med Norsk kulturråd.

I St.meld. 32 (2007–2008) *Bak kulissene*, varsles innføring av evaluering av kvalitativ måloppnåelse for musikk- og scenekunstinstitusjonene. Her heter det at slike evalueringer bør foretas på en systematisk måte og med noen års mellomrom for den enkelte institusjon. Det konkrete opplegget for evalueringer er under utarbeidelse, og anvendelsen av dette på enkeltinstitusjoner vil bli igangsatt så snart som mulig.

Kjønnsbalansen på musikkområdet

Departementet vil sette fokus på kjønnsbalansen innenfor musikkfeltet, og vil gjennomgå mål og resultatmål på kap. 323 for å se på hvordan institusjonene i større grad kan bidra til å bedre balansen innen sine virksomhetsområder. Kulturdepartementet ønsker videre større innsikt i og fokus på kjønnsbalansen i tildelingene under Norsk kulturfond. Dette er i første omgang tenkt avgrenset til musikkområdet. Departementet vil gå i dialog med Norsk kulturråd om hvordan dette kan gjøres. Det er også satt av midler til en forsøksordning under kap. 323, post 55 til prosjekter som fremmer likestilling og bedrer kjønnsbalansen på musikkområdet, jf. omtale under kap. 323.

Dans

Departementet startet arbeidet med en strategi for norsk dansekunst i 2011. Høringsmøte for berørte miljøer om dokumentet "Dans i hele landet – Status, utfordringer og strategier for videre utvikling av profesjonell dans i Norge 2012-2015" er avholdt, og strategien vil bli ferdigstilt høsten 2012. I denne forbindelse er fri dansekunst prioritert budsjettmessig for 2013 gjennom økte avsetninger til bl.a. basisfinansiering, regionale danse miljøer og arrangører, jf. kap. 324, post 55. I tillegg styrkes Dansens Hus, og det legges opp til økt turnévirsomhet for Carte Blanche.

Basisfinansiering og økt bruk av flerårig støtte har gitt flere grupper mer forutsigbare rammer. Det bør vurderes om ytterligere ensembler, også innen teater, kan få basisfinansiering gjennom overføringer fra avsetningen til fri scenekunst.

Arkiv

Arkivsatsingen de siste ti årene har satt Arkivverket i stand til å bevare og gjøre tilgjengelig for bruk en stadig økende mengde bevaringsverdige dokumenter. Det gjenstår likevel flere utfordringer. Departementet arbeider med en stortingsmelding om arkivfeltet som griper over statlig, kommunal og privat sektor. I den forbindelse blir forslag om endringer i ansvar innenfor området behandlet.

Håndtering av digitalt skapt materiale er en utfordring for alle samfunnssektorer. I samarbeid med aktører i kommunal sektor har Arkivverket utarbeidet metoder, prosesser og systemer for å fange opp og bevare digital dokumentasjon i en tilgjengelig form. Gjennom digitalisering og tilgjen-

geliggjøring over Internett har arkivenes verdi og brukspotensial økt.

I løpet av de nærmeste årene vil magasinkapasiteten ved flere av statsarkivene være oppbrukt. Staten må derfor skaffe magasinplass for framtidige avleveringer av arkiver til Arkivverket. Det er gjennomført en analyse av alternative løsninger (KS1) som viste at en trinnvis utbygging av et sentraldepot er den mest kostnadseffektive og samfunnsøkonomisk beste løsningen. Regjeringen har derfor bestemt at det skal etableres et sentraldepot som skal samlokaliseres med Norsk helsearkiv på Tynset.

I Dokument 3:13 (2009–2010) rapporterte Riksrevisjonen at tilstanden i kommunale og fylkeskommunale arkiver ikke er tilfredsstillende, og at mange kommuner og fylkeskommuner ikke oppfyller lovpålagte krav. Dette kan føre til at bevaringsverdige dokumenter går tapt eller blir utilgjengelig. I rapporten er det også pekt på utfordringer for Arkivverket – bl.a. å utøve mer effektivt tilsyn og veilede kommunal sektor. Departementet følger opp konklusjonene i Riksrevisjonens rapport.

Språk

I St.meld. nr. 35 (2007–2008) *Mål og mening. Ein heilskapleg norsk språkpolitikk*, som Stortinget sluttet seg til i 2009, er det lagt grunnlag for en ny og helhetlig språkpolitikk. Hovedmålet for en slik politikk er å sikre posisjonen for norsk som et fullverdig og samfunnsbærende språk i Norge. I dette inngår det også å styrke nynorsk språk og den nynorske skriftkulturen på bred basis. I tillegg skal språkpolitikken bl.a. fremme det flerspråklige mangfoldet og den nordiske språkforståelsen.

Kulturdepartementet har det overordnede språkpolitiske ansvaret, men språkmeldingen understreker samtidig at språkpolitikken er sektorovergripende. Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål og den sentrale koordinerende instans i det språkpolitiske oppfølgingsarbeidet. Språkrådet forvalter også rettskrivningsnormene, samordner nasjonalt terminologiarbeid og gir råd om språk til det offentlige og allmennheten. I tillegg til de tradisjonelle språkroktoppgavene, har Språkrådet fått utvidet ansvarsområdet til å gjelde også nasjonale minoritetsspråk, norsk tegnspråk og innvandrerspråk.

Departementet vil vurdere hvordan Språkrådets virksomhet kan forankres i lov, f.eks. i en mer overordnet språklav, slik det ble varslet i språkmeldingen. Departementet tar sikte på å fremme

en melding om oppfølging av språkpolitikken i 2013. Meldingen vil bygge på tilstandsrapporter fra Språkrådet.

Gjennom Dokument 8:58 (2007–2008) og Innst. S. nr. 124 (2008–2009) ba Stortinget Kulturdepartementet om å vurdere å endre lov av 18. mai 1990 nr. 11 om stadnamn (stadnamnlova) slik at bruksnavn kan bli unntatt lovkravet om at de skal skrives etter offisiell rettskrivning, og slik at kravet om ensartet skrivemåte av navn i ulike funksjoner (stedsnavn, gårdsnavn og bruksnavn) oppheves. Departementet vil legge fram en lovproposisjon om saken.

Bibliotek

Det er et viktig kulturpolitisk mål å stimulere til kvalitetsheving og kompetanseutvikling i bibliotekene samt bidra til å styrke bibliotekene som arenaer for leselyst, læring og kulturopplevelser. Nasjonalbiblioteket har siden 2010 hatt et overordnet ansvar for å bidra til å utforme og gjennomføre en nasjonal bibliotekpolitikk og bidra til å utvikle og styrke bibliotekene i Norge som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner. Nasjonalbiblioteket vil i 2013 arbeide videre med å realisere målet, bl.a. gjennom systematisk og målrettet bruk av utviklingsmidler.

Nasjonalbiblioteket er mottaksinstitusjon for alle typer pliktavlevert materiale. Det er behov for å revidere lov 9. juni 1989 nr. 32 om leveringsplikt for allment tilgjengelege dokument (pliktavleveringsloven), bl.a. med sikte på at den skal bli bedre tilpasset den teknologiske utviklingen. Loven bør omfatte alle typer medium og tilgjengeliggjøring i alle former. Kulturdepartementet tar sikte på å legge fram en lovproposisjon om saken i 2013.

Nasjonalbiblioteket startet i 2006 en digitaliseringsstrategi der målet er å digitalisere hele samlingen. Et nytt digitaliseringsbygg i Rana, som gir bedre fasiliteter til digitalisering av skriftlig materiale, er ferdigstilt og tatt i bruk.

Det er inngått en permanent Bokhylla-avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor, som tar over for det treårige pilotprosjektet Bokhylla. Nasjonalbiblioteket får gjennom denne rett til å legge ut all norsk litteratur til og med år 2000 på nett, mot vederlag til rettighetshaverne. Størstedelen av all litteratur utgitt på norsk, også oversettelser, vil etter hvert bli tilgjengelig i fulltekst på nett. I løpet av 2012 vil 100 000 titler være tilgjengelige i Bokhylla. Planen er at om lag 250 000 titler skal være tilgjengelige i 2017. Bokhylla vil sikre tilgang til den litteraturen som ikke lenger

har nyhetsverdi, og vil være en viktig del av bibliotekenes formidlingsansvar i moderne form. Bokhylla skal presenteres i en ny versjon med et forbedret brukergrensesnitt.

En av basisfunksjonene for Nasjonalbiblioteket er oppbevaring og fjernutlån av bøker som andre bibliotek ikke har plass til. Denne virksomheten bidrar til effektiv ressursbruk i det norske biblioteksystemet. Automatlageret som benyttes til formålet er fullt, og må utvides. Statsbygg har fått i oppdrag å bygge et nytt automatlager i tilknytning til det eksisterende automatlageret i Rana.

Ett eksemplar av alle dokumenter som blir avlevert ifølge lov om avleveringsplikt, blir oppbevart i sikringsmagasin i fjellet i Rana. Det eksisterende magasinet er fullt. Et nytt fjellmagasin er derfor under planlegging. Statsbygg har fått i oppdrag å utarbeide forprosjekt.

Museum

Det nasjonale museumsnettverket er Kulturdepartementets instrument for å oppfylle kulturpolitiske målsettinger på museumsfeltet. Det siste tiåret har vært preget av strukturelle endringer for å få på plass en institusjonsstruktur med sterkere fagmiljøer for derigjennom å oppnå en kvalitetsheving av museumssektoren. En lang rekke av landets museer er gjennom museumsreformen slått sammen til større og sterkere museumsenheter. Mye er oppnådd, men i enkelte deler av landet er det behov for ytterligere konsolideringer for å skape mer bærekraftige museer.

Ethvert museum har ansvar for å styrke sin faglige profil. Fra statlig side legges det vekt på å styrke samarbeidet mellom institusjonene. De største utfordringene synes å knytte seg til samlingsforvaltningen, herunder bevaringen av de om lag 5 000 kulturhistoriske bygningene som museene forvalter. For å ta vare på disse må museene ha tilgang til håndverkere som mestrer gamle ferdigheter. Mange museer har behov for mer ressurser til nye utstillingsarenaer, magasiner, verksteder, kontorer, samt vedlikehold av eksisterende driftsbygninger.

Hovedprioriteringer 2013

Budsjettforslaget for 2013 innebærer en økning på 371,1 mill. kroner under programkategori 08.20.

Det er foreslått økninger bl.a. til følgende kulturformål:

Nasjonale kulturbygg: Bevilgningsforslaget i 2013 er på 195,5 mill. kroner, en økning på 27 mill. kroner:

- 64,0 mill. kroner til Kilden Teater- og Konserthus
- 39,0 mill. kroner til Stavanger konserthus
- 35,0 mill. kroner til Kulturkvartalet i Bodø
- 20,0 mill. kroner til Aust-Agder kulturhistoriske senter
- 7,0 mill. kroner til Norsk Bergverksmuseum
- 4,0 mill. kroner til INSPIRIA science senter
- 4,0 mill. kroner til Bergen Kunsthall
- 4,0 mill. kroner til Jærmuseet
- 4,0 mill. kroner til Norsk Folkemuseum
- 4,0 mill. kroner til Notodden Bok- & Blueshus
- 4,0 mill. kroner til Romsdalsmuseet
- 3,0 mill. kroner til Østfoldmuseene
- 2,5 mill. kroner til Vestfoldmuseene
- 1,0 mill. kroner til Mjøsmuseet.

Kunstnerpolitikk: 19,1 mill. kroner, herunder:

- 4,5 mill. kroner til nytt diversestipend
- 4,5 mill. kroner til 20 nye ettårige arbeidstipend for kunstnere
- 7,4 mill. kroner i økning til vederlagsordninger for kunstnere.

Visuell kunst: 39,5 mill. kroner

- 4,6 mill. kroner i økning under Norsk kulturfond
- 12,6 mill. kroner i økning til Nasjonalmuseet, hvorav minimum 5 mill. kroner til Munch-jubileet i 2013
- 5,2 mill. kroner til nasjonale minnesteder etter 22. juli 2011
- 2,7 mill. kroner til monument over Christian Frederik
- 3,0 mill. kroner til den internasjonale samtidskunsttriennalen Bergen Assembly
- 3,0 mill. kroner i økning til visuell kunst – institusjoner under Norsk kulturråd
- 8,4 mill. kroner i økning til andre tiltak innen visuell kunst.

I tillegg er det foreslått 3,7 mill. kroner i økning til kunstmuseer i Det nasjonale museumsnettverket, slik at samlet økning til visuell kunst blir 43,2 mill. kroner.

Musikk: 60,1 mill. kroner, herunder:

- 25,2 mill. kroner i økning til orkestrene
- 20,1 mill. kroner i økning til Norsk kulturfond, hvorav 5 mill. kroner overført fra Rikskonsertene
- 3,2 mill. kroner i økning til korfeltet: Økt tilskudd til utvalgte kor, styrking av aktivitetsmidler til kor, styrking av ensemblestøtten og prøveprosjekt for å fremme dirigentutvikling – i tillegg til 0,5 mill. kroner til korvirksomhet under Kilden
- 4,6 mill. kroner i økning til knutepunktfestivalene
- 6,5 mill. kroner i økning til andre tiltak på musikkfeltet.

Budsjettrammen til Rikskonsertene er redusert som følge av omleggingen av den offentlige konsertvirksomheten. Samtidig styrkes skolekonsertordningen og Rikskonsertenenes arbeid med Den kulturelle nistepakken.

Scenekunst: 114,9 mill. kroner, herunder:

- 6,2 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond, hvorav 5 mill. kroner til oppfølging av satsingen på dans
- 16,1 mill. kroner i økning til de nasjonale teatrene
- 48,5 mill. kroner til Den Norske Opera & Ballett, herunder 25,0 mill. kroner til styrking av økonomien i selskapet
- 22,7 mill. kroner i økning til de regionale scenekunstinstitusjonene, hvorav 1,4 mill. kroner til Carte Blanche til oppfølging av satsingen på dans
- 4,8 mill. kroner i økning til regional operavirksomhet
- 11,6 mill. kroner i økning til andre tiltak på scenekunstfeltet, hvorav 1 mill. kroner til Dansens Hus til oppfølging av satsingen på dans.

Språk, litteratur og bibliotek: 32,4 mill. kroner

- 20,4 mill. kroner i økning til Nasjonalbiblioteket
- 2,6 mill. kroner i økning til Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek
- 1,1 mill. kroner i økning til Språkrådet
- 3,6 mill. kroner i økning til ordninger under Norsk kulturfond
- 4,7 mill. kroner i økning til diverse tiltak, bl.a. midler til Språkåret 2013.

Museer og kulturvern: 55 mill. kroner

- 51,3 mill. kroner i økning til Det nasjonale museumsnettverket
- 3,7 mill. kroner i økning til diverse tiltak.

Arkivformål: 25,7 mill. kroner

- 24,1 mill. kroner i økning til Arkivverket
- 1,6 mill. kroner i økning til andre arkivtiltak, herunder 0,5 mill. kroner til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek.

Annet:

- 11,0 mill. kroner i økning til grunnlovsjubileet 2014.

Kulturinstitusjonenes pensjonsutgifter

Flertallet av kulturinstitusjonene er organisert som selvstendige enheter (aksjeselskaper, stiftelser eller interkommunale selskaper). Hver enkelt institusjon har inngått avtaler med én eller flere pensjonsleverandører om sine pensjonsordninger. De aller fleste pensjonsordningene er ytelsesbaserte, det vil si at de ansatte er garantert en bestemt andel av sluttlønn i pensjon uansett hvordan den økonomiske utviklingen skulle bli. For å finansiere de ulike pensjonsordningene må institusjonene årlig betale pensjonspremier basert på aktuarmessige beregninger. Utviklingen av størrelsen på de årlige premiene er bl.a. avhengig av utviklingen i rentenivå og lønnsvekst.

I statsbudsjettet for 2010 ble institusjonene på musikk- og scenekunstfeltet kompensert for økte pensjonskostnader. De senere års lave rentenivå og høye lønnsvekst har imidlertid medført en ytterligere sterk økning i institusjonenes pensjonskostnader og pensjonspremier. Beregninger viser at pensjonspremiene for musikk- og scenekunstinstitusjonene øker med anslagsvis 40 pst. fra 2011 til 2012. Økningen for museene er noe lavere.

Den sterke økningen i pensjonspremiene presser institusjonenes økonomi. De regnskapsmessige resultatene påvirkes også i negativ retning. Dette medfører at egenkapitalsituasjonen i en del institusjoner gradvis er blitt vanskeligere.

For Den Norske Opera & Ballett (Operaen) er imidlertid pensjonspremieøkningen, særlig i 2013, så stor at inndekning innenfor dagens budsjettammer ville medført en vesentlig reduksjon i den kunstneriske virksomheten. Mens pensjonspremien utgjorde 37 mill. kroner i 2008 og 57 mill.

kroner i 2010, er den i 2013 anslått å være i størrelsesorden 115 mill. kroner, hvorav en mindre andel kan fordeles over flere år. For å håndtere denne situasjonen har Operaen igangsatt et innsparringsprogram som vil gi en likviditetsmessig effekt på 20 mill. kroner i 2015. Lang planleggingstid for oppsetningene gjør at tiltakene ikke får full effekt tidligere. De økte pensjonskostnadene er en vesentlig årsak til den betydelige økningen som foreslås i tilskuddet til Den norske Opera & Ballett for 2013.

Årsaken til at Operaen er spesielt hardt rammet av økte pensjonsutgifter, er de lave aldersgrensene for det kunstneriske personalet. Aldersgrensene er regulert i en egen lov, lov 21. august 1998 nr. 65 om pensjonsordning for ballettdansere, sangsolister og korsangere ved Den Norske Opera. I henhold til lovbestemmelsene er aldersgrensene for ballettdansere, sangsolister og korsangere hhv. 41 år, 52 år og 56 år. Dette medfører høye pensjonsutgifter, og for 2013 vil pensjonsutgiftene for disse særaldersgruppene tilsvare 105 pst. av utbetalt lønn per ansatt.

Departementet merker seg at de stadig stigende pensjonsutgiftene i økende grad utgjør en belastning på Operaens økonomi og kunstneriske virksomhet. Departementet legger til grunn at selskapets styre foreløpende vurderer tiltak for å bedre den økonomiske situasjonen, herunder vurderer den nåværende utformingen av pensjonsordningene, og muligheten for alternative pensjonsplaner.

Forutsetninger for statlig tilskudd

Det er en forutsetning for statlig tilskudd at tilskuddsinstitusjoner har kontinuerlig drift og kan vise til virksomhet i samsvar med de fastsatte målene. Det er videre en forutsetning at institusjonene følger de lover og regler som gjelder for arbeidslivet.

Finansieringen av region-/landsdelsinstitusjonene og knutepunktinstitusjonene, jf. kap. 322, kap. 323, kap. 324, kap. 326 og kap. 328, er delt mellom staten og regionen. Det er en forutsetning for statstilskuddet at regionen bevilger sin andel, jf. forslag til vedtak V, nr. 1, 2 og 3. Vilkaene for statlig tilskudd til drift av disse institusjonene blir fastsatt etter samråd med de regionale bidragsyterne. Ytterlige vilkår for driftstilskudd må godkjennes av departementet.

Institusjonene må sikre at driften er økonomisk forsvarlig, herunder at likviditeten i institusjonene er god, at bygninger og utstyr blir vedlikeholdt, og at det blir avsatt tilstrekkelige midler til

fri egenkapital som sikkerhet mot uforutsette kostnads- og inntektssvingninger.

Det vil ikke bli gitt statlig støtte til gjeldssanering. Et eventuelt årsunderskudd må dekkes gjennom overføringer fra fri egenkapital eller over driftsbudsjettet i påfølgende budsjettår. I særskilte tilfeller kan det gis anledning til å dekke inn årsunderskuddet over en lengre tidsperiode enn ett år. Departementet vil i den sammenheng skjerpe kravene til institusjonenes økonomistyring og kontroll.

Institusjonene skal målrette virksomheten og utvikle styringssystemer som sikrer god kunstnerisk, faglig og publikumsmessig måloppnåelse, og som gir god ressursforvaltning. Reduksjon i tilskuddet vil bli vurdert dersom disse kravene ikke ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Viktige hensyn som skal ivaretas i institusjonene

Barn og unge

Det er et mål å gi alle barn og unge et kulturtilbud som er likeverdig med det de voksne får. Alle tilskuddsinstitusjonene bør derfor utvikle former og formidlingstiltak særlig rettet mot denne gruppen. Slik vil det tilrettelegges for at barn og unge får opplevelser og kunnskap som kan danne grunnlag for deres egne kreative aktiviteter og kulturforståelse.

Likestilling

Tilskuddsinstitusjonene skal sikre en jevn rekruttering av kvinner og menn. Dette er et viktig siktemål både når det gjelder ledende, kunstneriske, faglige, administrative og tekniske stillinger. Også ved sammensetning av styrever, råd og utvalg må likestillingsperspektivet hensyntas.

Inkludering og mangfold

Det er en forutsetning at institusjoner som mottar tilskudd legger vekt på de perspektiver og utfordringer som knytter seg til inkludering og mangfold. Dette skal være en integrert del av institusjonenes ordinære programmering, organisasjonsutvikling og rekruttering og publikumsarbeid.

Egeninntekter

Alle tilskuddsmottakere skal utnytte sitt egeninntekspotensiale og må aktivt arbeide for å utvikle sine inntektskilder. Det er derfor viktig at institusjonene sikrer finansieringen av sin virksomhet

også gjennom andre bidrag enn det offentlige tilskuddet. Departementet vil følge opp dette i dialog med den enkelte virksomhet.

Kap. 320 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	117 103	112 471	129 495
21	Forskning og utredning, <i>kan overføres</i>	2 391	5 500	5 682
51	Fond for lyd og bilde	29 612	30 530	31 537
52	Norges forskningsråd	4 762	4 910	5 072
53	Sametinget	67 379	70 379	72 702
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	44 526	45 906	46 375
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	22 167	22 854	23 087
60	Kulturkort for ungdom		19 250	3 900
73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	169 778	168 500	195 500
74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	205 729	218 743	228 716
75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	9 947	10 977	11 339
77	Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, <i>kan nyttes under post 01</i>	34 297	35 360	36 027
78	Ymse faste tiltak	30 157	29 714	27 444
79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	13 891	7 283	6 534
82	Nobels Fredssenter	26 139	26 949	28 538
84	Pilegrimssatsing	5 154	5 315	5 490
	Sum kap. 0320	783 032	814 641	857 438

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Norsk kulturråd, Norsk kulturfond og Fond for lyd og bilde. Videre omfatter kapitlet bevilgninger til kulturbygg, Nobels Fredssenter, deltakelse i EUs kulturprogram, prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd, samiske kulturformål, kulturkort for ungdom, prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, pilegrimssatsing, ulike faste tiltak og departementets disposisjonspost.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter
2. bidra til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og bilde
3. verne om kulturarven, herunder å styrke arkiv og museum, fremme kunnskaps- og kulturformidling, fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester og sikring av samlinger

4. bidra til oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til forutsetninger for statlig tilskudd og viktige hensyn som for-

utsettes ivarettatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Det foreslås bevilget til sammen 577 mill. kroner til Norsk kulturfond fordelt slik:

	(i 1 000 kr)		
	2011	2012	2013
Kap. 320 Allmenne kulturformål	66 693	68 760	69 462
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom	28 341	29 220	33 852
Kap. 323 Musikkformål	152 844	164 751	186 796
Kap. 324 Scenekunstformål	99 351	106 430	112 593
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	154 871	160 672	164 316
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	9 817	10 121	10 224
Sum	511 917	539 954	577 243

Fondet har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunstneriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold. Viktige forsøks- og utviklingsprosjekter skal evalueres.

Institusjoner og virksomheter med fast årlig tilskudd skal som hovedregel ikke søke Norsk kulturfond om tilskudd.

I forslaget til bevilgning er Norsk kulturfond belastet med totalt 12,3 mill. kroner for å sikre fullfinansiering av nytt elektronisk søknads- og saksbehandlingssystem i Norsk kulturråd, jf. omtale under post 01. Inndekning er gjennomført med en lik prosentandel for hver post som gjelder Norsk kulturfond. Dette systemet vil komme kunst- og kulturlivet til gode gjennom en raskere og kvalitativt bedre søknadsprosess, bedre kunnskapsgrunnlag, økt innsyn i søknadsprosessen, bedre rapporteringsrutiner og bedre støttefunksjoner for råd og utvalg. Et slikt system vil også legge til rette for bedre dokumentasjon, oppfølging og kontroll av tilskudd.

Budsjettforslag 2013

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 77

Norsk kulturråd forvalter Norsk kulturfond og har forvaltnings- og rådgivningsoppgaver innenfor hele kulturområdet. Norsk kulturråds admi-

nistrasjon er også tillagt sekretariatsfunksjonene for Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. Norsk kulturråd har dessuten sekretariatsansvar for Den kulturelle skolesekken.

Bevilgningen foreslås vesentlig økt for å dekke utgiftene med innføring av et helhetlig og gjennomgående elektronisk system for søknads- og saksbehandling og felles arkiv for Norsk kulturråd, Fond for lyd og bilde og Utvalget for statens stipend- og garantiinntekter. Det arbeides med tanke på innføring av systemet i 2013.

Det er overført 1,2 mill. kroner fra kap. 323, post 01, noe som tilsvarer helårsvirkning for fire stillinger som er overført fra Rikskonsertene til Norsk kulturråd i forbindelse med omleggingen av Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Norsk kulturråd får i merinntekter under kap. 3320, post 01 Ymse inntekter og regnskapsførte inntekter under kap. 3320, post 03 Refusjon, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Forskning og utredning, kan overføres

Posten omfatter i hovedsak midler til utredninger, statistikk og forskning. Kulturfeltet har i de siste seks årene vært kjennetegnet av økt ressurstilførsel, økt aktivitetsnivå og større mangfold av kulturuttrykk. Dette, sammen med endringer på andre samfunnsområder, stiller nye krav til kunnskap om kulturfeltet, som handlingsgrunnlag både for aktørene i kulturlivet, for dem som utfor-

mer og iverksetter kulturpolitikken, for alle som bruker det store mangfoldet av kulturaktiviteter og for samfunnet ellers.

Kulturdepartementet har et mål om å etablere et grunnlag for mer systematisk bruk av forskning og utvikling i politikktutformingen. Det ble nedsatt et eksternt forsknings- og utviklingsutvalg i 2011 for å hente innspill til en forskningsstrategi for hele departementet. Utvalget leverte sin rapport i mai 2012. I rapporten antyder utvalget blant annet hva som vil være sentrale kunnskapsbehov for aktører som utformer og forvalter kulturpolitikk i tiden fremover, og hvilke forskningspolitiske virkemidler som bør prioriteres for å sikre kvalitet og relevans i forskningen på Kulturdepartementets ansvarsområder. Rapporten er sendt på høring med frist 15. november 2012.

Kulturutredningen 2014 ble satt i gang i 2011. Målet med utredningen er å få overordnet kunnskap om effekter av den kulturpolitikken som har vært ført i perioden omfattet av Kulturløftet. Kulturutredningen skal også vurdere hva de viktigste utfordringene i kulturpolitikken er i årene framover.

Posten skal blant annet gå til å understøtte arbeidet med Kulturutredningen og til å følge opp rapporten fra forsknings- og utviklingsutvalget.

Post 51 Fond for lyd og bilde

Fondet skal fremme produksjon og formidling av innspillinger av lyd- og filmopptak og fordeles til beste for rettighetshavere innenfor musikk, scene og film.

Fondet er i tillegg en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for den lovlige kopieringen av deres verker til privat bruk. De økonomiske rammene for ordningen fastsettes av Stortinget hvert år gjennom budsjettvedtaket.

Det er også avsatt midler til en kompensasjonsordning med individuell fordeling til rettighetshavere, jf. omtale under kap. 337, post 70.

Post 52 Norges forskningsråd

Posten omfatter bevilgninger til prosjekter på kulturområdet under Norges forskningsråd. I 2013 gjelder dette bevilgningen til et tiårig program (SAMKUL) som startet opp i 2011. Målet med programmet er å få grunnleggende kunnskap om kulturelle forutsetninger for samfunnsutviklingen. Det er også et mål at humanvitenskapelig forskning tas mer i bruk på samfunnsområder med store utfordringer. Programmet inviterer bl.a. til å

studere flerkulturelle omgivelser, medieutvikling, digitalisering, religiøse og språklige omgivelser.

Det femårige kulturforskningsprogrammet KULVER avsluttes ved utgangen av 2012. Ved å kanalisere midlene til SAMKUL i 2013 videreføres den langvarige innsatsen for kompetansebyggende kulturforskning i Forskningsrådet.

Post 53 Sametinget

Midler til samiske tiltak under Kulturdepartementets budsjett er i hovedsak samlet under post 53. Bevilgningen vil gi rom for tilskudd til følgende formål: samiske musikkfestivaler, samiske kunstnerstipend og stipendkomitévederlag, utstillingsvederlag til samiske kunstinstitusjoner, Beaivváš Samiske Nasjonalteater, stedsnavntjenesten og oppfølging av samisk språklov, Sametingets bibliotek og mobilbibliotekjeneste, tidsskriftet Nuorttana og samiske museer.

Bevilgningen under post 53 overføres til og blir disponert av Sametinget.

Post 55 Norsk kulturfond – ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Midlene skal nyttes til tverrfaglige satsinger og til prosjekter innenfor avsetningene til kulturbygg/rom for kunst, forskning og utvikling, barne- og ungdomskultur og andre formål.

Post 56 Norsk kulturfond – flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Post 60 Kulturkort for ungdom

Kulturkort for ungdom skal gi ungdom billigere billetter til et bredt spekter av kulturarrangementer. Formålet er å få ungdom til å benytte seg oftere av kulturtilbudene og å rekruttere nye publikummere. Fylkeskommunene kan søke om midler. Fylkeskommunen skal bidra med en egenandel som er høyere enn statens tilskudd, og skal stå for gjennomføringen. En stor andel av de totale midlene skal gå til aktivitet.

Det statlige tilskuddet til kulturkort for ungdom foreslås videreført med 3,9 mill. kroner for 2013.

Tilskudd til Den kulturelle spaserstokken ble i 2012 bevilget under denne posten. I likhet med midler til Den kulturelle skolesekken, kulturbygg og Frifond vil Kulturdepartementets andel av Den

kulturelle spaserstokken fra 2013 bli finansiert av øremerkede spillemidler til kultur.

Post 73 Nasjonale kulturbygg, kan overføres

Under denne posten gis det tilskudd til bygninger og lokaler for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Prosjektene kan være ombygging av eksisterende bygninger og/eller nybygg. Byggeprosjektene skal dekke behov for forsvarlig areal og funksjonalitet og/eller økt sikkerhet. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet.

I behandlingen av søknader om tilskudd blir det krevd redegjørelse for hvordan tiltaket ivaretar formålene for budsjettposten, det kulturfaglige grunnlaget for byggeprosjektet, samarbeidet med andre institusjoner som ivaretar formålet og eventuelle aktiviteter ut over hovedformålet.

Søknader om tilskudd skal omfatte bl.a. prosjektmateriale, investeringsbudsjett, finansieringsplan med tilsagn om finansiering, framdriftsplan og likviditetsplan. Nye institusjoner skal i tillegg redegjøre for styring og organisering. Gjennomførings- og fullfinansieringsansvaret skal være dokumentert. Organiseringen av byggherrefunksjonen vurderes i hvert enkelt tilfelle. Søkerne skal også sende inn utgifts- og inntektsbudsjett for framtidig finansiering av driften av institusjonen eller tiltaket, inkludert utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av den nye bygningen.

Tilskuddene vil variere med prosjektenes størrelse og type. Hovedregelen vil være at den maksimale tilskuddsandelen er 1/3 av den delen av prosjektet som er i samsvar med de ovenfor nevnte målene for posten. For prosjekter som har krav på refusjon av merverdiavgift, skal tilskuddsandelen beregnes med utgangspunkt i tilskuddsberettiget prosjektkostnad fratrasket merverdiavgift.

I vurderingen av tilskudd til nye prosjekter vil departementet ta utgangspunkt i følgende prinsipper:

1. Prosjektet er forankret blant prioriteringer i meldinger eller proposisjoner som er behandlet av Stortinget
2. Prosjektet er tilstrekkelig planlagt og er realiserbart
3. Ansvar for øvrig finansiering er sikret
4. Ansvar for gjennomføring, fullfinansiering og framtidig drift er dokumentert
5. Framtidig finansiering av driften av institusjonen eller tiltaket, inkludert utgifter til forvaltning, drift og vedlikehold av den nye bygningen, er avklart.

Bevilgningsforslag 2013

Kulturdepartementet foreslår for 2013 en bevilgning på 195,5 mill. kroner. I tillegg foreslår departementet en tilsagnsramme på 475,3 mill. kroner utover bevilgningen for 2013, jf. forslag til vedtak III.

(i mill. kroner)					
Prosjekter	Vedtaks- år	Samlet tilskudd	Tidligere bevilget	Forslag 2013	Gjenstår til senere år
Kilden Teater- og Konserthus	2005	408,0	219,0	64,0	125,0
Stavanger konserthus	2005	250,0	137,0	39,0	74,0
Norsk Bergverksmuseum ¹	2009		18,0	7,0	
INSPIRIA science center	2009	40,0	36,0	4,0	
Kulturkvartalet i Bodø	2009	161,0	60,0	35,0	66,0
Aust-Agder kulturhistoriske senter	2011	86,8	30,0	20,0	36,8
Bergen Kunsthall	2011	6,0	2,0	4,0	
Vestfoldmuseene	2011	3,5	1,0	2,5	
Notodden Bok & Blueshus		25,0		4,0	21,0
Romsdalsmuseet		48,5		4,0	44,5
Østfoldmuseene		15,0		3,0	12,0
Jærmuseet – Vitenfabrikken		22,0		4,0	18,0
Mjøsmuseet		3,0		1,0	2,0
Norsk Folkemuseum		80,0		4,0	76,0
Sum		1 148,8	503,0	195,5	475,3

¹ Tilskuddsrammen er ikke fastsatt.

Kilden Teater- og Konserthus

Byggeprosjektet ble gjennomført av Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS. Arealet for Kilden, inkludert verkstedbygg er 15 874 kvm. brutto. Bygget inneholder lokaler for bl.a. Agder Teater, Kristiansand Symfoniorkester og Opera Sør. Kostnadsrammen er 1 645 mill. kroner i prisnivået juli 2010. Rammen for det statlige tilskuddet er 408 mill. kroner. Kilden åpnet i januar i 2012. Det foreslås 64 mill. kroner i byggetilskudd i 2013.

Stavanger konserthus (tidl. Nytt konserthus i Stavanger)

Byggeprosjektet er gjennomført av Nytt konsert- hus i Stavanger IKS. Det inneholder lokaler for bl.a. Stavanger Symfoniorkester. Kostnadsrammen er på 1 225 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er 250 mill. kroner. Konserthuset ble åpnet i september 2012. For 2013 foreslås 39 mill. kroner i tilskudd.

INSPIRIA (tidl. Science Center Østfold)

Science Center Østfold Eiendom AS har ansvaret for gjennomføring og fullfinansiering av prosjektet. Kostnadsrammen for vitensenteret og kontorseksjon som skal leies ut, er 180,1 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er 40 mill. kroner. Vitensenteret INSPIRIA ble åpnet i 2011. Det foreslås 4 mill. kroner i tilskudd i 2013.

Kulturkvartalet i Bodø

Bodø kommune er byggherre for et nytt kulturkvartal med konsert- og teaterhus, visningsrom for billedkunst, blackboks, kultur- og ungdomskafé og bibliotek. De fire første hoveddelene er planlagt til 11 721 kvm brutto. Konsert- og teaterhuset skal ha lokaler for bl.a. Nordnorsk Opera og Symfoniorkester. Bibliotekdelen skal i sin helhet finansieres av Bodø kommune. Den delen av prosjektet som inngår i beregningsgrunnlaget for statstilskudd, har en kostnadsramme på 637 mill. kroner i prisnivået april 2010. Rammen for det statlige tilskuddet er 161 mill. kroner. Planen er å åpne bygget for publikum i

mai 2014. For 2013 foreslås 35 mill. kroner i tilskudd.

Aust-Agder kulturhistoriske senter

Aust-Agder fylkeskommune har planleggings- og gjennomføringsansvaret for oppføringen av et nybygg på ca. 12 000 kvm. brutto for Aust-Agder kulturhistoriske senter. Størstedelen av bygget skal disponeres til magasiner og utstillinger. I tillegg vil det inneholde rom for formidling og andre publikumsfunksjoner, administrasjonslokaler, fagtekniske funksjoner, verksted og rom for driftstekniske funksjoner. Bygget planlegges åpnet for publikum i 2014. Prosjektet er budsjettert til 325,5 mill. kroner inkl. mva. og 260,4 mill. kroner ekskl. mva. Kulturdepartementets tilskudd er på 86,8 mill. kroner. For 2013 foreslås 20 mill. kroner i tilskudd.

Vestfoldmuseene

Vestfold fylkeskommune var byggherre for byggearbeidene på Haugar Vestfold Kunstmuseum, som er en del av Vestfoldmuseene IKS. Prosjektet ble fullført i 2012 og hele andreetasjen kunne tas i bruk til utstillingsvirksomhet. Det foreslås 2,5 mill. kroner i byggetilskudd i 2013.

Bergen Kunsthall

Byggeprosjektet gjennomføres av Bergen Kunsthall, i kunsthallens eget bygg. Prosjektet omfatter ombygging av første og annen etasje samt etablering av en større kjelleretasje. Det foreslås 4 mill. kroner i byggetilskudd for 2013.

Notodden Bok & Blueshus

Notodden kommune er byggherre for et nytt Bok & Blueshus. Prosjektet omfatter 4 693 kvm., hvor halvparten skal nyttes til bluesmuseum, lydstudio og bluesbibliotek. Bluesaktørene samlokaliseres med de kommunale avdelingene bibliotek, kino og kulturskole. Den delen av prosjektet som inngår i beregningsgrunnlaget for statstilskudd, har en kostnadsramme på 75 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er 25 mill. kroner. Byggestart er planlagt i 2012 og bygget skal stå ferdig ved årsskiftet 2013/2014. Det foreslås 4 mill. kroner i tilskudd for 2013.

Romsdalsmuseet

Romsdalsmuseet er byggherre for et nytt utstillings- og magasinbygg på museets hovedsete i Molde. Samlet areal er 3 527 kvm. og kostnadsrammen er på 146,5 mill. kroner. Med dette bygget vil museets vernefunksjon bli vesentlig forbedret lokalt og regionalt. Publikumstilbudet vil øke i bredde, omfang og form. Romsdalsmuseet vil gå fra å være et sesongåpent til et helårsåpent museum. Byggestart er 2013 og bygget kan stå ferdig i 2015. Rammen for det statlige tilskuddet er 48,5 mill. kroner. Det foreslås 4 mill. kroner i tilskudd i 2013.

Østfoldmuseene

Østfoldmuseene er byggherre for et nytt formidlingsbygg i Sarpsborg. Siktemålet er å åpne bygget til feiringen av 1000-årsjubileet for middelalderbyen Sarpsborg i 2016. Bygget vil inneholde utstillingslokaler for Borgarsyssel Museum og administrasjonslokaler for Østfoldmuseene. Det samlede arealet er 1 500 kvm. Kostnadsrammen er på 45 mill. kroner. Rammen for det statlige tilskuddet er på 15 mill. kroner. Det foreslås 3 mill. kroner i tilskudd for 2013.

Jærmuseet – Vitenfabrikken

Jærmuseet er byggherre for det andre byggetrinn av Vitenfabrikken på Sandnes. Første byggetrinn, nybygget, ble åpnet i 2008, men anlegget er ikke komplett før den tilgrensende sykkelfabrikken er bygd om og innredet for formidling av den lokale industrihistorien. Bygget vil inneholde areal for faste utstillinger, administrasjonslokaler, bibliotek, dokumentasjonssenter og magasin. Det er 2 500 kvm. som skal settes i stand til en kostnad av 44 mill. kroner. Med en ramme på det statlige tilskuddet på 22 mill. kroner i byggetrinn to vil den samlede statlige medvirkningen på byggetrinn én og to utgjøre under en tredjedel av den totale kostnadsrammen. Byggestart er planlagt i 2013, med ferdigstillelse i 2015. Det foreslås 4 mill. kroner i tilskudd i 2013.

Mjøsmuseet

Mjøsmuseet er byggherre for utviklingen av den gamle Kapp Melkefabrikk til utstillingslokale for basisutstillingen Mjøsas Ark. Arbeidene omfatter rehabilitering og nybygg. Byggestart var i 2012 og byggearbeidene skal være ferdig i 2014. Den samlede kostnadsrammen er på 15 mill. kroner. Den

statlige rammen for tilskudd er på 3 mill. kroner. Det foreslås 1 mill. kroner i tilskudd for 2013.

Norsk Folkemuseum

Norsk Folkemuseum er byggherre for rehabilitering og nye utstillinger i bygningen Bybygg fra 1914. Huset har vært stengt siden 1994. Med dette prosjektet vil bygningen igjen kunne formidle interiører fra de siste 300 årene. Prosjektet er igangsatt i 2011. Kostnadsrammen for prosjektet er 160 mill. kroner, som fordeler seg 50/50 på bygningsmessige arbeider og utstillingsproduksjon. Rammen for det statlige tilskuddet er 80 mill. kroner og skal i første rekke finansiere bygningsmessige arbeider. Det foreslås 4 mill. i tilskudd for 2013.

Norsk Bergverksmuseum

Et nytt bygg som ivaretar arbeidsmiljøkrav og sikkerhet og som gir riktige lys- og klimaforhold i bevaringen og formidlingen av gjenstander, foto og arkiver planlegges av Statsbygg. Skissepro-

sjekt er ferdigstilt, og Statsbygg arbeider med ferdigstilling av forprosjektet, herunder kvalitetssikring av arealrammen. Departementet vil komme tilbake med opplysninger om kostnadsramme, tilskuddsramme og framdriftsplan etter at forprosjektet er ferdigstilt og behandlet. For 2013 foreslås 7 mill. kroner i tilskudd.

Statlige kulturbygg og andre kulturbygg som vil få konsekvenser for driftsbudsjetter

Bygg for statlige kulturinstitusjoner finansieres enten under Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementets kap. 2445 Statsbygg, eller av private utbyggere. Enkelte byggeprosjekter for ikke-statlige institusjoner finansieres også under kap. 2445 Statsbygg eller av private utbyggere. Husleie for slike prosjekter vil måtte dekkes innenfor bevilgningene på de budsjettkapitlene som blir berørt fra det tidspunkt husleien løper. Departementet vil komme tilbake med bevilgningsforslag når dette blir aktuelt.

Følgende planer og byggeprosjekter er igangsatt av Statsbygg for statlige institusjoner:

Prosjekt	Kapittel for driftsbetaling
Nytt automatlager og utvidelse av sikringsmagasin i Rana for Nasjonalbiblioteket	326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål
Nytt tilbygg og ombygging av lokaler for Statsarkivet i Bergen	329 Arkivformål
Forprosjekt for nytt sentraldepot for Arkivverket, Tynset	329 Arkivformål

Følgende planer og byggeprosjekter er igangsatt for ikke-statlige institusjoner:

Prosjekt	Kapittel og post for framtidig driftstilskudd
Forprosjekt for nye lokaler for Saemien Sijte	320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget
Forprosjekt for nytt bygg for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom, post 73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design
Konseptvalgsutredning for oppgradering og utvikling av Nationaltheatret	324 Scenekunstformål, post 70 Nasjonale institusjoner
Detaljprosjekt for restaurering av Eidsvollsbbygningen	328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket
Bygg for Musea i Sogn og Fjordane, avdeling Norsk Reiselivsmuseum	328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, kan overføres

Under denne posten gis det tilskudd til allmenne kulturformål, visuell kunst, musikk, scenekunst, litteratur og kulturvern, herunder tilskudd til interesseorganisasjoner, regionale strukturer, mindre institusjoner og til tilskuddsordninger som fordeles av landsomfattende organisasjoner. Det legges opp til at tilskuddene ikke skal være tidsavgrenset, og ha en viss beløpssmessig stabilitet fra år til år, jf. også omtale under kategori 08.20.

Mottakere av tilskudd under kap. 320, post 74 kan søke Norsk kulturfond om tilskudd til særskilte prosjekter.

Tilskudd til vokale ensembler som i 2012 ble bevilget under post 74, er fra 2013 bevilget under kap. 323, post 56, jf. egen omtale under kapittel og post.

Oversikt over tiltak som i 2012 fikk midler under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 1.

Det er foreslått en styrking med 6 mill. kroner fordelt slik:

- 3 mill. kroner til tiltak på det visuelle kunstfeltet som kan bidra til bedre tilgjengelighet og økt synlighet for feltet
- 3 mill. kroner til den internasjonale samtidskunstfestivalen Bergen Assembly (tidligere Bergenstriennalen) som første gang arrangeres i 2013. Gjennomføringen av festivalen forutsetter betydelige bidrag fra Bergen kommune.

Tilskudd til forsøk med aspiranter i kunstinstitusjoner, som for 2012 ble bevilget under post 78, er overført til post 74 og foreslås økt med 1 mill. kroner til 2 mill. kroner. Ordningen er lagt til Norsk kulturråd.

Det er foreslått tilskudd til Stiftelsen Fargespill med 0,5 mill. kroner. Det forutsettes økonomisk medvirkning fra regionen.

Tilskuddet til døvetolking av teaterforestillinger er foreslått økt til 0,5 mill. kroner.

Som et ledd i regjeringens korsatsing foreslås en styrking av avsetningen til Aktivitetsmidler til kor med 1 mill. kroner, jf. omtale under programkategori 08.20.

Tilskuddsordningen til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps er fra 2012 utvidet til også å omfatte barne- og ungdomsorkestre. Ordningen er foreslått styrket med 0,5 mill. kroner i 2013 til kjøp av instrumenter til barne- og ungdomsorkestrene.

Departementet vil vurdere en samordning av oppgavene som i dag utføres av Norsk Visearkiv

og Norsk Jazzarkiv med Nasjonalbibliotekets virksomhet. Det forutsettes at den særskilte rollen som disse arkivene i dag spiller overfor sjangermiljøene kan ivaretas.

Post 75 EUs kulturprogram og ymse internasjonale bidrag, kan overføres

Norge deltar i EUs kulturprogram, Culture Programme 2007–2013.

Programmet fremmer et felleseuropeisk kulturområde gjennom utvikling av samarbeid mellom kunstnere, kulturarbeidere og kulturinstitusjoner. Det skal stimulere til framvekst av europeisk medborgerskap.

Programmet omfatter hele kulturfeltet. Gjennom norsk deltakelse i EUs kulturprogram får norske aktører anledning til samarbeid med aktører fra alle medlemslandene i EU, EFTA-landene og fra kandidatland til medlemskap i EU.

Norsk kulturråd er kontaktpunkt for EUs kulturprogram med ansvar for informasjon og søknadshjelp til norske kulturaktører. Norge deltar også med en representant i forvaltningskomiteen for programmet.

EØS-/EFTA-landenes finansielle bidrag til EUs kulturprogram fastsettes i henhold til EØS-avtalens artikkel 82. Bidraget skal dekke Norges andel av EØS-/EFTA-landenes bidrag til EUs budsjett for programkostnader for Kulturprogrammet i det sjette året av programperioden. De årlige utgiftene innenfor rammen av Norges samlede bidrag til programmet vil variere. Det tas forbehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasvingninger.

Posten skal også gå til å dekke Norges årlige bidrag til fondet som er opprettet under UNESCOs konvensjon av 17. oktober 2003 om vern av den immaterielle kulturarven. Bidraget fra de enkelte bidragsland utgjør 1 prosent av deres alminnelige årlige bidrag til UNESCO.

Post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, kan nyttes under post 01

Under denne posten kan det gis tilskudd til utviklingsprosjekter innenfor museums- og arkivfeltet, sikringstiltak ved museer og tilskudd til privatarkiv. Midlene forvaltes av Norsk kulturråd og skal først og fremst brukes til å støtte tiltak i regi av andre aktører, eksempelvis museer i Det nasjonale museumsnettverket. Det kan også gis til egeninitierte prosjekter.

Utviklingsprosjekter innenfor museums- og arkivfeltet

En forutsetning er at midlene skal gå til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner eller hele sektoren.

Prioriterte innsatsområder er:

- tiltak for kompetanseutvikling for museer og arkiv
- utvikling av faglige museumsnettverk
- dokumentasjon og formidling av minoritetskulturer, samisk kultur og kulturelt mangfold
- utvikling av faglige standarder for samlingsforvaltning
- samarbeidstiltak og fellesløsninger i forvaltning og tilgjengeliggjøring av samlinger
- innsamlingspolitikk og prioritering av samlinger
- nyskapende formidling
- inkludering og medvirkning
- bruk av sosiale medier og digitale dugnader
- forskning av høy kvalitet
- samhandling med andre forskningsmiljøer
- publisering i fagfellevurderte publikasjoner.

Sikringstiltak ved museer

Tilskudd gis til tiltak i eksisterende museer for å forebygge og redusere omfanget av ødeleggelser i forbindelse med brann, tyveri, ran, hærverk, naturskade og annen skade. Tilskudd kan også gis til sikringsplaner.

Privatarkiv

Tilskudd gis til institusjoner som arbeider med å bevare og gjøre tilgjengelig arkiv fra private bedrifter, organisasjoner og personer. Ordningen skal bidra til en mer helhetlig samfunnsdokumentasjon, der en ser arbeidet med offentlige og private arkiv i sammenheng.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp tilskudd til ulike kulturtiltak.

Oversikt over tiltak det foreslås tilskudd til for 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

4 mill. kroner er teknisk overført til andre kapitler og poster, jf. omtale under post 74 og post 78 under kapitlene 314, 323 og 324.

Tilskuddet til Scene Finnmark er foreslått styrket med 0,5 mill. kroner.

Tilskudd til Norsk publikumsutvikling er foreslått økt med 0,6 mill. kroner, herunder 0,5 mill. kroner til videreføring av et 3-årig forsøks- og utviklingsprosjekt for å inkludere nye publikumsgrupper i kulturinstitusjonene.

Tilskuddet til Foreningen Norden foreslås styrket med 0,3 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Post 79 Til disposisjon, kan nyttes under post 01

Bevilgningene på kulturbudsjettet utenom denne posten er i sin helhet bundet til bestemte mottakere eller tilskuddsordninger. Det er derfor nødvendig for departementet å kunne disponere midler for å dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Posten skal også dekke enkelttiltak og prosjekter som i sin karakter ikke hører hjemme under øvrige tilskuddsposter. Søknader om enkelttilskudd vil normalt bli oversendt Norsk kulturråd for behandling.

Post 82 Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter skal gjennom dokumentasjon, utstillinger, forelesninger, konferanser og andre aktiviteter for barn og voksne formidle informasjon om Alfred Nobel, Nobels fredspris og fredsprisvinnerne, aktuelle konflikter og internasjonal fredsinnsett. Hoveddelen av driftsutgiftene, utstillinger og fornyelse av disse, særskilte arrangementer og andre aktiviteter forutsettes dekket ved andre inntekter.

Tilskuddet til Nobels Fredssenter foreslås styrket med 0,7 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Post 84 Pilegrimssatsing

For å stimulere arbeidet med å fornye og utvikle pilegrimstradisjonen er det fra posten gitt tilskudd til etablering og drift av fem regionale pilegrimskontorer fra 2010. Kontorene er lokalisert til Oslo, Gran, Hamar, Hundorp og Dovre og skal gi informasjon og veiledning om pilegrimsvandring, arrangere fellesvandring og bidra til utvikling av leden og vandringen i sin region. Det vises ellers til omtalen under kap. 1590 Kirkelig administrasjon, post 71 Tilskudd til kirkelige formål vedrørende Nidaros pilegrimsgård, som er en del av pilegrimsatsingen.

Rapport 2011**Mål 1:**

Bidra til igangsetting av nyskapende og eksperimentelle prosjekter

*Rapport**Norsk kulturfond***Innledning**

Norsk kulturfond har som formål å stimulere skapende virksomhet innenfor litteratur og kunst, verne om kulturarven og formidle kulturgodene til så mange som mulig. I arbeidet med å forvalte Norsk kulturfond legger Norsk kulturråd vekt på å støtte nyskapende kunst og stimulere nye kunst-

neriske uttrykksformer, nye formidlingsmåter og kulturelt mangfold.

Totalt antall søknader til Norsk kulturfond var i 2011 vel 7 890, hvorav om lag 2 950 eller 37 pst. ble innvilget. Justert for innkjøpsordningene for litteratur var forholdet mellom tildelinger og søknadssum 29 pst.

I 2010 mottok Norsk kulturråd vel 7 500 søknader hvorav om lag 2 830 eller 38 pst. ble innvilget. Justert for innkjøpsordningene for litteratur var forholdet mellom tildelinger og søknadssum 24,9 pst.

Tilsvarende tall for 2009 var 6 600 søknader hvorav 2 900 eller 44 pst. mottok tilskudd.

For 2011 og 2012 er avsetningen til de ulike kunstområdene slik:

Tabell 8.2 Norsk kulturfond – avsetning til de ulike kunstområdene 2011-2012:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Kap. 320 Allmenne kulturformål	66 693	68 760
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlige rom	28 341	29 220
Kap. 323 Musikkformål	152 844	164 751
Kap. 324 Scenekunstformål	99 351	106 430
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål	154 871	160 672
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål	9 817	10 121
Sum	511 917	539 954

Allmenne kulturformål

Under kap. 320 Allmenne kulturformål gis det tilskudd til tverrfaglige satsinger, herunder rom for

kunst, barne- og ungdomskultur, forskning og utvikling og andre formål. For 2011 og 2012 er fordelingen til de ulike formålene slik:

Tabell 8.3 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Kulturbygg, rom for kunst	18 790	19 373
Forskning og utvikling, egne initiativer samt formidling	2 360	2 433
Barne- og ungdomskultur	16 252	16 756
Andre formål	7 124	7 344
Diverse nye post 56-tiltak	22 167	22 854
Sum	66 693	68 760

Kilde: Norsk kulturråd

Rom for kunst

Norsk kulturråd prioriterte i 2011 samtidskunstens behov for arenaer innenfor billedkunst, scenekunst, musikk, litteratur og tverrkunstneriske områder. Det er gitt tilskudd til forprosjekter, bygg, etablering og faglig utvikling av nye arenaer samt ombygging og oppgradering av eksisterende arenaer. Kulturrådets strategiplan for 2011–2014 er sammen med kunstnerisk og kulturfaglig innhold og kvalitet lagt til grunn for fordelingen av tilskudd. Det er i tillegg lagt vekt på prosjektenes lokale/regionale forankring, gjennomføringsevne, samt hensiktsmessige og nyskapende arkitektoniske løsninger.

Det ble i 2011 søkt om tilskudd til 90 prosjekter hvorav 39 fikk tilskudd. For 2010 ble det søkt om tilskudd til 88 prosjekter hvorav 51 fikk tilskudd. Tilsvarende tall for 2009 var 119 søknader og 66 tilskudd. Forholdet mellom tildelinger og søknadssum var 16,9 pst. i 2011, 25,6 pst. i 2010 og 22,2 pst. i 2009.

Forskning, utredning og evaluering

Hovedmålet for virksomheten er å produsere og formidle forskningsbasert kunnskap for Norsk kulturråd og for kunst- og kulturfeltet i vid forstand. Viktige målområder er forskning og utredning, evaluering samt intern og ekstern kunnskapformidling og rådgivning.

Alle faste støtteordninger og budsjettavsetninger skal evalueres med jevne mellomrom. Utviklings- og forsøksprosjekter som har mottatt støtte på mer enn 1 mill. kroner, evalueres for å gi kunnskap om resultater og erfaringer fra forsøksprosjekter og flerårige programmer der Kulturrådet har bidratt med finansiering. Det er initiert og produsert forskningsbaserte utredninger og evalueringer av ulike typer og format i 2011.

Barne- og ungdomskultur

Målet er å bidra til at alle barn og unge i Norge skal få oppleve nyskapende og engasjerende kunst og kultur av høy kvalitet. Et viktig satsingsområde i 2011 har vært videreføring av den flerårige satsingen "Kunstløftet", som hadde oppstart i 2008. Avsetningen til barne- og ungdomskultur har i 2011 i hovedsak vært fordelt til profesjonelle og nyskapende kunstproduksjoner for barn og unge, prosjekter som bidrar til å fremme vilkårene for og formidlingen av slike prosjekter (Kunstløftet) og støtte til formidlingstiltak og prosjekter der

barn og unge er sentrale utøvere (Prosjektstøtte barne- og ungdomskultur).

I 2011 mottok Kulturrådet 439 søknader hvorav 144 fikk støtte. I 2010 var tallene 421 søknader og 139 tildelinger. Tilsvarende tall for 2009 var 351 søknader og 146 tildelinger.

Tildelingene i 2011 utgjorde 31,8 pst. av samlet søknadssum. Tilsvarende tall for 2010 og 2009 var 20,6 pst. og 26,8 pst. av samlet søknadssum.

Andre formål

Avsetningen nyttes til tiltak som faller utenfor eller går på tvers av de etablerte fagområdene billedkunst, litteratur, musikk, scenekunst og kulturarv, og til egeninitierte prosjekter og satsingsområder. I 2011 ble det behandlet 84 søknader hvorav 33 prosjekter fikk støtte. Tilsvarende tall for 2010 var 90 søknader og 38 tilskudd. For 2009 mottok Kulturrådet 102 søknader hvorav 38 fikk tilskudd. Forholdet mellom tildelinger og søknadssum var 45,7 pst. i 2011. Tilsvarende tall for 2010 og 2009 var hhv. 36,1 pst. og 34,8 pst.

I 2011 gikk 44 pst. av avsetningen til prosjekter som bidrar til å fremme kulturelt mangfold. Tilsvarende tall for 2010 og 2009 var hhv. 16 og 19 pst.

Mål 2:

Bidra til å fremme produksjon og formidling av innspillinger i lyd og bilde

Rapport

Fond for lyd og bilde

Bevilgningen til Fond for lyd og bilde for 2011 var 29,6 mill. kroner, mens faktiske midler til fordeling var 32,3 mill. kroner. Differansen skyldes tilbakføring av midler fra ikke fullførte prosjekter tidligere år.

Fondet mottok 3 515 søknader i 2011 (3 395 i 2010). Avsetningen ble fordelt på 523 prosjekter (511 i 2010). Samlet søknadssum var på 287 mill. kroner. Det gir en tildelingsprosent for 2011 på 11,3 pst. (10,9 pst. i 2010 og 9,9 pst. i 2009).

Tilskudd til prosjekter for barn og unge utgjorde 3,4 mill. kroner eller 11,4 pst. av totalt tildelingsbeløp. Tilsvarende tall for 2010 var 5,1 mill. kroner eller 16,8 pst.

Tilskudd til prosjekter som rettet seg mot kulturelt mangfold utgjorde 1,6 mill. kroner eller 4,9 pst. av den totale bevilgningen. Tilsvarende tall for 2010 var 3,2 mill. kroner eller 10,4 pst.

Midlene til Fond for lyd og bilde er de siste tre årene fordelt slik:

Tabell 8.4 Fond for lyd og bilde – fordeling av midler 2009-2011:

	(i 1 000 kr)		
	2009	2010	2011
Fonogramproduksjon	7 197	7 312	7 520
Video/film	7 952	8 237	8 709
Musikk	4 546	4 680	4 973
Tekst	2 017	2 048	2 141
Scene	3 413	3 500	3 694
Billedkunst		856	841
Til disposisjon for styret	4 045	3 888	4 387
Sum	29 170	30 521	32 265

Mål 3:

Verne om kulturarven, herunder styrke arkiv og museum, fremme kunnskaps- og kulturformidling, fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester og sikring av samlinger

Rapport

Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet

Norsk kulturråd forvaltet midler til prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet. Støtte ble gitt til tiltak innen formidling og forvaltning og til tiltak for å gjøre samlinger tilgjengelige. I 2011 fikk 60 prosjekter tildelt til sammen 19,8 mill. kroner. Tilskuddene ble fordelt til tiltak i 14 fylker. I tillegg ble midler brukt til utviklingsprosjekter som ble initiert av Kulturrådet. I rapporten under kap. 328 er det også rapportert om disse midlene.

Fra støtteordningen for privatarkiver ga Norsk kulturråd til sammen 4,1 mill. kroner. Tilskuddene ble fordelt til 26 tiltak. Kulturrådet la i 2011 fram sluttrapporten for prosjektet Privatarkiv i musea.

Samiske kulturformål

I 2011 overførte Kulturdepartementet 67,4 mill. kroner til Sametinget til kulturformål, jf. kap. 320, post 53. Det er Sametingets ansvar å prioritere innenfor denne rammen og sørge for at midlene blir brukt på best mulig måte for å styrke og ivareta samisk kultur. For mer informasjon vises

det til kommende melding til Stortinget om Same-tingets virksomhet i 2011.

Pilegrimssatsing

Tilskudd til pilegrimssatsing over post 84 har gitt grunnlag for at det er etablert pilegrimskontorer i Oslo, Hamar, Gran, Sør-Fron og Dovre. Kontorene har funnet sin form utifra lokale forhold med noe ulik organisasjonsform. Den etablerte rapporteringsordningen forteller om god aktivitet, særlig når det gjelder lokale vandringer. Det synes å være behov for en sterkere koordinering av kontorenes virksomhet, særlig når det gjelder tiltak for å stimulere til langvandringer.

Nobels Fredssenter

Nobels Fredssenter har i 2011 rapportert om 178 473 besøkende, herav 104 768 billetterte. Barn, skoleelever og studenter utgjør til sammen 30 pst. av de besøkende som har løst billett; Nobels Fredssenter har hatt besøk av 868 skoleklasser som deltok på undervisningsopplegg og omvisninger. Det har vært vist åtte ulike utstillinger og gjennomført 46 andre arrangement. Det ble utført 29,4 årsverk ved virksomheten i 2011. Hoveddelen av Nobels Fredssenters virksomhet forutsettes dekket ved andre inntekter enn driftstilskuddet fra Kulturdepartementet. I 2011 utgjorde egeninntekter og andre tilskudd 46 pst. av virksomhetens driftsinntekter. Nobels Fredssenter har i 2011 deltatt i styringsgruppen for Nansen-Amundsenåret 2011.

Mål 4:

Bidra til oppføring av kulturbygg som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon

*Rapport**Nasjonale kulturbygg*

Senter for nordlige folk i Kåfjord i Troms ble åpnet i juli 2011. Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet ble ferdigstilt i 2011 og åpnet i januar 2012. Arbeidet med det nye konserthuset i Stavanger ble videreført og bygget er nå ferdigstilt og åpnet i september 2012. INSPIRIA Science Center

i Østfold ble fullført og åpnet for publikum i august 2011. Byggingen av det nye kulturkvartalet i Bodø – som nå har fått navnet Stormen – ble påbegynt i september 2011. Bygget planlegges åpnet ultimo 2014. Også arbeidet med å realisere nybygget for Aust-Agder kulturhistoriske senter i Arendal ble påbegynt i 2011. Bygget planlegges åpnet i 2014. Statsbygg startet i 2011 arbeidet med forprosjektering av et nybygg ved Norsk Bergverksmuseum på Kongsberg. Det er gjennom husleieordningen blitt realisert et nytt digitaliseringsbygg for Nasjonalbiblioteket i Mo i Rana. Bygget ble ferdigstilt av Statsbygg i 2011 og offisielt åpnet i 2012.

Kap. 3320 Allmenne kulturformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	2 668	1 371	1 416
03	Refusjon	276		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	4		
16	Refusjon av foreldrepenger	239		
18	Refusjon av sykepenger	602		
	Sum kap. 3320	3 789	1 371	1 416

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Norsk kulturråd, jf. kap. 320, post 01.

Post 03 Refusjon

Posten gjelder refusjon fra EU i forbindelse med Norsk kulturråds arbeid som kontaktpunkt for EUs kulturprogram, jf. kap. 320, post 01.

Kap. 321 Kunstnerformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	13 651	14 801	15 395
72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	11 121	16 335	13 374
73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	117 695	124 051	137 145
74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	113 023	108 986	109 946
75	Vederlagsordninger	137 894	147 832	155 232
	Sum kap. 0321	393 384	412 005	431 092

Kapitlet omfatter statsstipend, stipend basert på gjennomført kunstutdanning, stipend og garantiinntekter til kunstnere og vederlag til stipendkomiteene. I tillegg omfatter kapitlet bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trosamfunn.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv
2. sikre opphavsmenn vederlag for offentlig bruk av åndsverk gjennom de kollektive kulturpolitiske baserte vederlagsordningene

Budsjettforslag 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke utgiftene til statsstipendiater samt enkelte andre driftsutgifter. Departementet fremmer forslag om nytt statsstipend til Mari Boine, Morten Jostad og Peter Normann Waage.

Post 72 Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, overslagsbevilgning

Bevilgningen under posten går til stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet tildeles alle studenter som er berettiget til studiefinansiering fra Statens lånekasse for utdanning og som uteksamineres fra de utdanningsinstitusjonene

som omfattes av Forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Stipendet utgjør 26,6 pst. av den årlige basisstøtten som studenter i fulltidsutdanning kan få gjennom Lånekassen, multiplisert med antall år i det normerte studieløpet for den respektive utdanningen. Studenter som tar avkortet utdanningsløp, kan også på nærmere vilkår og etter særskilt søknad, tildeles avkortet stipend.

Statens kunstnerstipend, som er sekretariat for Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere, administrerer ordningen. Statens kunstnerstipend baserer stipendtildelingen på innsendte opplysninger fra de aktuelle utdanningsinstitusjonene og fra Statens lånekasse for utdanning.

Som varslet i Prop. 1 S (2011-2012) har departementet i april 2012 vedtatt en endring av Forskrift om stipend basert på gjennomført kunstutdanning som innebærer en gradvis utfasing av denne ordningen. Studenter som har påbegynt sin utdanning i 2011 eller senere har ikke krav på stipend basert på gjennomført kunstutdanning. Forskriften oppheves i sin helhet fra 1. januar 2015. Samtidig er det vedtatt en endring i Forskrift om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere som innebærer opprettelse av et nytt diversestipend for nyutdannede kunstnere. Ordningen har som særskilt formål å lette overgangen til yrkeslivet for de kunstnergrupper som har størst problemer med denne overgangen. Endringen får virkning for søknadsprosessen som starter høsten 2012 med første tildeling i 2013. Bachelor- og masterkandidater med avsluttet utdanning i 2012 og masterkandidater som avslutter sin utdanning i 2013, kan søke dersom de ellers oppfyller vilkå-

rene. Kandidater med høyeste utdanning innenfor sitt felt skal prioriteres ved tildeling.

Det legges opp til at de kunstnergrupper som i dag er prioritert innenfor ordningen med stipend basert på gjennomført kunstutdanning, fortsatt skal være prioritert innenfor den nye ordningen. Dette er først og fremst billedkunstnere, kunsthåndverkere, fotografer og dansekunstnere. Det legges videre opp til at gruppene sangere, dirigenter, komponister, skuespillere/dukkespillere, scenografer, sceneinstruktører og filmkunstnere skal kunne søke på det nye stipendet. Kunstnere som har tatt kunstutdanning i utlandet er likestilt med de som har utdanning fra Norge. Maksbeløpet for det nye stipendet vil være på kr 90 000 i 2013.

Post 73 Kunstnerstipend m.m., kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til arbeidsstipend, arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere, diversestipend, diversestipend for nyutdannede kunstnere, æresstipend/-lønn, stipend for eldre fortjente kunstnere, samt fire stipend til nordiske forfattere.

Posten foreslås styrket med 4,5 mill. kroner i 2013 til diversestipend for nyutdannede kunstnere, hvorav 3,5 mill. kroner er ledige midler overført fra kap. 321 post 72.

286 ordinære arbeidsstipend og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere videreføres fra 2012. Det foreslås i tillegg opprettet 20 nye ettårige arbeidsstipend finansiert av frigjorte midler fra garantiinntektsordningen. Dette er en ettårig overgangsordning inntil nye stipendordninger for etablerte kunstnere og seniorkunstnere innføres. Fra 2014 skal disse midlene overføres til nye stipendordninger for hhv. etablerte kunstnere og seniorkunstnere. Arbeidsstipendets størrelse foreslås økt fra kr 196 000 til kr 202 000.

Stipendkomiteene innstiller antall stipend og stipendbeløp innenfor de rammene som er gitt og de maksimumsbeløpene som departementet har fastsatt for diversestipend.

To æresstipend og én æreslønn á kr 200 000 utbetales i 2013.

Det er regnet med 277 stipend for eldre fortjente kunstnere. Stipendet er på kr 20 000. Det vil ikke bli tildelt nye stipend under denne ordningen.

Bevilgningen dekker også vederlag til de ulike stipendkomiteene, som gir sakkyndig innstilling om fordeling av midlene til Utvalget for statens stipend og garantiinntekter for kunstnere.

Post 74 Garantiinntekter, overslagsbevilgning

Gjennom garantiinntektsordningen gis kunstnere tilsagn om inntekt fram til pensjonsalder, under forutsetning av at kunstneren opprettholder sin kunstneriske aktivitet. Maksimal garantiinntekt tilsvarte tidligere lønnstrinn 1 i statens lønnsregulativ, men dette lønnstrinnet er fjernet fra 1. mai 2012. Maksimal garantiinntekt vil heretter reguleres i samsvar med lønnsstigningen for laveste trinn i statens lønnsregulativ, og utbetales til de som ikke har egeninntekt som overstiger fribeløpet. For kunstnere som har hatt høyere egeninntekt, reduseres utbetalingen av garantiinntekten med 65 pst. av den del av egeninntekten som overstiger fribeløpet.

Det vil bli videreført garantiinntekt til 488 kunstnere. Det vil ikke bli tildelt nye garantiinntekter, som følge av utfasingen av garantiinntektsordningen som ble varslet i Meld. St. 23 (2011–2012) Visuell kunst. Midler som frigjøres fra garantiinntektshjemler som blir ledige, vil i 2013 bli benyttet til ettårige arbeidsstipender. Fra 2014 skal de frigjorte midlene fra hjemler som ble ledige fra og med 2013 og videre, danne grunnlaget for nye stipendordninger for etablerte kunstnere og seniorkunstnere.

Post 75 Vederlagsordninger

Posten omfatter bibliotekvederlag, visningsvederlag, utstillingsstipend og vederlag for framføring av musikk i gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

Bibliotekvederlag

Staten betaler et årlig kollektivt vederlag for utnyttelse av verk som er utgitt her i landet, og som disponeres til utlån i offentlige bibliotek. Ordningen er regulert i lov av 29. mai 1987 nr. 23 om bibliotekvederlag. Bibliotekvederlaget er et kulturpolitisk tiltak som skal stimulere forfattere, komponister, fotografer og billedkunstnere til skapende arbeid. Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av kunstnerorganisasjoner innenfor de områdene loven omfatter. Fondene fordeler vederlaget videre til opphavsmenn, i første rekke som stipend etter søknad. Fondene tildeler midler etter retningslinjer godkjent av departementet. Fordelingen mellom fondene avtales mellom de forhandlingsberettigede kunstnerorganisasjonene. Gjeldende avtale om bibliotekvederlag ble inngått november 2007 for perioden 2008–2011, og ble pro-

longert for 2012. Ny avtale gjeldende fra 2013 er under forhandling.

Visningsvederlag

Staten betaler årlig et kollektivt vederlag for offentlig visning av norsk og samisk billedkunst, fotografisk kunst og kunsthåndverk i offentlige eller offentlig støttede institusjoners eie. Ordningen er regulert i lov av 28. mai 1993 nr. 52 om vederlag for visning av billedkunst og kunsthåndverk mv.

Vederlaget fordeles til godkjente fond som forvaltes av opphavsmannsorganisasjoner innenfor de områder loven gjelder. Avtalen om visningsvederlag gjelder for perioden 2008-2010 og fornyes deretter automatisk for ett år av gangen inntil den sies opp skriftlig. Avtalen er foreløpig fornyet til og med 2013.

Utstillingsstipend

Norsk kulturråd administrerer ordningen som skal gi billedkunstnere, kunsthåndverkere og fotografer bedre betingelser i deres arbeid med utstillinger og heve kvaliteten og styrke profesjonaliteten i utstillingsvirksomheten i kommuner og fylkeskommuner.

Vederlag for musikk brukt i gudstjenester m.m.

Det inngås årlig avtale mellom Kulturdepartementet og TONO om vederlag for framføring av musikkverk med eller uten tekst, som skjer i Den norske kirke og øvrige trossamfunn. Vederlaget omfatter framføring ved alle gudstjenester og seremonier, jf. bestemmelsene i åndsverkloven om at en rettighetshaver har krav på et vederlag av den ansvarlige når et verk gjøres tilgjengelig for allmennheten. De årlige avtalene fremforhand-

les i løpet av høsten samme år, hvor siste års prisomregning og lønnsvekst tas hensyn til.

Rapport 2011

Mål 1:

Legge forholdene til rette for at enkeltkunstnere skal kunne bidra til et mangfoldig og nyskapende kunstliv.

Rapport

Statsstipendiater

Ved inngangen til 2011 var det 30 aktive stipendiater i statsstipendiatorordningen. Én stipendiat gikk ut av ordningen i løpet av året. Én stipendiat hadde permisjon. I tillegg mottok 7 stipendiater over 67 år et fast stipendbeløp i henhold til tidligere ordninger. Stipendiatene avgir årlig rapport om sitt arbeid til departementet.

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning

Stipend basert på gjennomført kunstutdanning tildeles uteksaminerte kunststudenter fra en rekke høyere norske kunstutdanningsinstitusjoner. Totalt antall tildelinger i 2011 var 181. Stipendbeløpet var på kr 23 674 multiplisert med antall år i det normerte studieløpet.

Kunststipend og garantiinntekter

267 ordinære arbeidsstipend, hvorav 10 nyopprettede, og 167 arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere ble videreført for 2011. Stipendbeløpet for begge stipendtyper var kr 190 000. I 2011 ble det bevilget 14 577 000 kroner til diverse stipend.

Det ble videreført garantiinntekter til 499 kunstnere.

Tabell 8.5 Fordeling av stipend- og garantiinntekter i 2010 og 2011 på de ulike kunstnergruppene:

	Antall		Antall		(i 1000 kr)	
	Garanti- inntekter 2010	Garanti- inntekter 2011	Arbeids- stipend ¹ 2010	Arbeids- stipend ¹ 2011	Diverse- stipend 2010	Diverse- stipend 2011
Billedkunstnere	267	265	110	114	3 517	3 517
Kunsthåndverkere	96	95	54	56	1 620	1 620
Skjønnlitterære forfattere	37	37	56	56	1 451	1 451
Barne- og ungdomsbokforfattere	10	10	10	10	528	528
Dramatikere	2	2	10	11	465	399
Oversettere	2	2	6	6	381	381
Faglitterære forfattere	3	3	2	2	158	158
Musikere/sangere/ dirigenter	20	20	32	32	1 529	1 529
Komponister	12	12	14	14	383	383
Populærkomponister	1	1	17	17	611	611
Skuespillere og dukkespillere	10	9	21	22	763	994
Sceneinstruktører	2	2	6	6	235	235
Scenografer og kostymetegnere	2	2	5	5	166	166
Teatermedarbeidere					51	51
Dansekunstnere	21	21	27	28	731	731
Kritikerlagene			1	2	97	97
Journalister					58	58
Fotografer	9	9	17	18	518	518
Filmkunstnere	2	2	17	17	552	527
Arkitekter	2		1		65	65
Interiørarkitekter	1				60	60
Diverse andre	4	7	11	12	294	294
Folkekunstnere			6	6	204	204
Sum	503	499	423	434	14 437	14 577

¹ Gjelder både arbeidsstipend og arbeidsstipend for yngre/nyetablerte kunstnere

Mål 2:

Sikre opphavsmenn vederlag for offentlig bruk av åndsverk gjennom de kollektive kulturpolitisk baserte vederlagsordningene

Rapport

Vederlag

I 2011 ble det utbetalt 90,4 mill. kroner i bibliotekvederlag. Vederlagsmidlene utbetales til godkjente fond som forvaltes av kunstnerorganisasjonene som omfattes av bibliotekvederlagsordningen. Fondene fordeler vederlaget videre til opphavsmenn. Fondene rapporterer til departemen-

tet om bruken, herunder fordelingen, av vederlagsmidlene. Gjeldende avtale mellom staten og 23 kunstnerorganisasjoner om bibliotekvederlag for perioden 2008-2011 ble inngått i november 2007. Avtalen fastsatte et vederlag for 2008 med en årlig økning på 4 pst. i perioden 2009-2011.

I 2011 ble det fordelt 41,8 mill. kroner som visningsvederlag til fire godkjente fond. Fordelingen av vederlagsmidlene fra fondene foretas av de forhandlingsberettigede organisasjonene. Fondene

skal rapportere til departementet om bruken og viderefordelingen av vederlagsmidlene.

Det ble overført 1,8 mill. kroner i vederlag til TONO i 2011 for framføring av musikk ved gudstjenester og seremonier i Den norske kirke og øvrige trossamfunn.

I 2011 ble det også utbetalt i underkant av 4,8 mill. kroner til Norsk filmvederlagsfond for bruk av norske audiovisuelle verk til bibliotekutlån mv. Vederlaget til Norsk filmvederlagsfond utbetales over kap. 334, post 78.

Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	16 404	14 791	15 263
50	Kunst i offentlige rom	18 293	18 860	27 382
55	Norsk kulturfond	28 341	29 220	33 852
72	Knutepunktinstitusjoner	5 359	5 525	6 125
73	Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	282 414	260 239	272 827
75	Offentlig rom, arkitektur og design	32 143	33 139	36 485
78	Ymse faste tiltak	37 636	40 108	43 491
	Sum kap. 0322	420 590	401 882	435 425

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Kunst i offentlige rom (KORO), stiftelsen Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design, Norsk Form og knutepunktinstitusjonen Nordnorsk Kunstnere-senter. Disse institusjonene har ansvar for formidling av billedkunst, kunsthåndverk og/eller design og arkitektur. Videre omfatter kapitlet avsetning til billedkunst og kunsthåndverk under Norsk kulturfond og en rekke mindre institusjoner og tiltak som formidler billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. Innenfor kapitlets område faller også utstillingsvederlag.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. sikre at flest mulig får tilgang til, kunnskap om, forståelse og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet
2. sikre at det samles inn, forskes på og bevares et kvalitativt godt utvalg av objekter innenfor billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur

3. styrke produksjon, kunstnerisk bredde og nyskapning av kunst i offentlige rom
4. bedre sikrings- og bevaringsforholdene av kunstsamlingene i henhold til nødvendige oppdaterte sikrings- og bevaringsplaner.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn – bl.a. tiltak rettet mot barn og unge, ivaretagelse av likestilling og mangfoldsperspektiv – som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2013

Under kap. 320, post 74 er det foreslått 3 mill. kroner til den internasjonale samtidskunstriennalen Bergen Assembly. Triennalen arrangeres hvert tredje år, og første gang høsten 2013. Videre foreslås det som en oppfølging av Meld. St. 23 (2011-2012) *Visuell kunst* en økning på 3 mill. kroner til tiltak under kap. 320, post 74.

Under kap. 328, post 70 foreslås det en økning på 1 mill. kroner i det årlige tilskuddet til Henie Onstad Kunstsenter for å styrke museets drift og vedlikehold. Tilskuddet til Vestfoldmuseene foreslås styrket med 1, 2 mill. kroner til forvaltning og formidling av Munchs hus i Åsgårdstrand. Museum Stavanger foreslås økt med noe over 1 mill. kroner og Sørlandets Kunstmuseum foreslås økt med noe under 0,5 mill. kroner i forbindelse med deres arbeid knyttet til grunnlovsjubileet 2014.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter til Kunst i offentlige rom (KORO). KORO er statens fagorgan for kunst i offentlige rom, og planlegging, gjennomføring og kvalitetssikring av kunstprosjekter i offentlige rom er kjernen i virksomheten. KORO arbeider for mangfold og nyskaping i kunstproduksjonen, som når et bredt sammensatt publikum over hele landet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som institusjonen får i merinntekt under kap. 3322, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 50 Kunst i offentlige rom

Bevilgningen skal benyttes til produksjon av kunst i kommunale og fylkeskommunale bygg, herunder offentlige uterom samt til innkjøpsordningen for leiebygg og eldre statsbygg. Midler til kunstproduksjon i statlige bygg tildeles hovedsakelig av Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet gjennom Statsbygg og kommer i tillegg til rammen under post 50. I tillegg kommer bl.a. byggeprosjekter som finansieres over Kulturdepartementets budsjett under kap. 320, post 73, der midler til kunstproduksjon blir avsatt som en del av kostnadsrammen.

Departementet fremmer forslag om at KORO får fullmakt til å gi tilsagn om tilskudd til kunstproduksjon for inntil 16,5 mill. kroner ut over bevilgningen i 2013.

Regjeringen har besluttet at det etter angrepene 22. juli 2011 skal reises to permanente nasjonale minnesteder som hedrer drepte, overlevende, hjelpemannskaper og frivillige – ett i Regjeringskvartalet i Oslo og ett i Hole kommune. Regjeringen har videre bestemt at det også skal reises et midlertidig minnesmerke i tilknytning til regjeringskvartalet. Kostnadsrammen for de tre kunstprosjektene anslås til 27 mill. kroner (ekskl.

kostnader for tilrettelegging og tomteervervelser i Hole kommune).

Kunst i offentlige rom (KORO) vil ha det overordnede ansvaret for gjennomføringen av de tre kunstprosjektene. Det foreslås 5,2 mill. kroner til dette arbeidet i 2013.

For å sikre framdriften i prosjektene vil det i 2013 være behov for å inngå kontrakter knyttet til det videre arbeidet med de nasjonale minnesmerkene etter 2013. Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 21,8 mill. kroner slik at KORO kan inngå nødvendige kontrakter i 2013.

Stortinget sluttet seg i revidert nasjonalbudsjett 2012 til forslaget om å reise et monument over kong Christian Frederik. Christian Frederik spilte en viktig rolle i de begivenheter og prosesser som ledet fram til Eidsvollsforsamlingen og Grunnloven i 1814. Arbeidet med å realisere monumentet skal gjennomføres i perioden 2012 – 2014, og prosjektet har en samlet kostnad på 5 mill. kroner. Kunst i offentlige rom (KORO) vil ha det overordnede ansvaret for prosjektgjennomføringen.

Det foreslås 2,7 mill. kroner til formålet i 2013.

Samlet foreslås det en tilsagnsfullmakt for 2013 på 40,2 mill. kroner, jf. forslag til vedtak III.

Post 55 Norsk kulturfond

Posten omfatter midler til ulike tiltak innenfor feltet, bl.a. prosjektstøtte innenfor billedkunst og kunsthåndverk, midler til kunst og ny teknologi, midler til kulturelle endringsprosesser og samtidskunst, utstyrsstøtte i fellesverksteder, kunsthendelser og utstillingsstøtte til kunstnere i etableringsfasen.

Det foreslås en økning på 4,6 mill. kroner til det visuelle kunstfeltet.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Tilskuddet skal dekke driftsutgifter for knutepunktinstitusjonen Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS) og Lofoten internasjonale kunsthendelser (LIAF). LIAF er siden høsten 2009 en del av NNKS sin virksomhet, men organiseres med egen kunstfaglig virksomhet. Det er en forutsetning for tilskuddet at LIAF arrangeres i henhold til fastlagte planer.

Tilskuddet til Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS) og Lofoten internasjonale kunsthendelser (LIAF) foreslås økt med 0,6 mill. kroner for å styrke virksomheten inkludert det internasjonale arbeidet.

Post 73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Nasjonalmuseet skal være landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, arkitektur og design. Nasjonalmuseets kjerneansvar består i å være en nasjonal kunnskapsbank og en serviceinstitusjon for de visuelle kunstartene i hele landet. Museet skal ta vare på kulturarven innenfor sine fagområder og være en nyskapende møteplass for opplevelse, forståelse og ivaretagelse av de visuelle kunstartene. Museets aktivitet skal rette seg mot et mangfold av målgrupper i hele Norge og i utlandet. Dette innebærer bl.a. at museet skal ha den mest representative samlingen av historiske og samtidige verk innen kunst, arkitektur og design med tilknytning til Norge, i tillegg til å samle sentrale internasjonale verk. Det innebærer også et ansvar for landsdekken formidlingsprogrammer, for å være en drivende kraft og et kompetansesenter for det nasjonale museumsnettverket, og for å innta en aktiv rolle i de internasjonale museumsnettverkene.

MUNCH 2013

I 2013 er det 150 år siden Edvard Munch ble født. Prosjektet «MUNCH 2013» ble opprettet i 2010 og er et samarbeid mellom Munch-museet (Oslo kommune) og Nasjonalmuseet. MUNCH 2013 skal feire Edvard Munchs verk og betydning, og bidra til å øke kunnskapen om hans kunst nasjonalt og internasjonalt. De to institusjonene har i fellesskap utarbeidet en plan for markeringen.

Minimum 5 mill. kroner vil bli anvendt i 2013 for å sikre gjennomføringen av jubileet.

Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen

Skal Nasjonalmuseet kunne løse sin viktige samfunnsoppgave på en tilfredsstillende måte, må institusjonen ha bedre bygningsmessige rammevilkår enn det som er tilfelle i dag. Derfor ga Kultur- og kirkedepartementet Statsbygg i oppdrag å invitere til en åpen, internasjonal plan- og designkonkurranse våren 2009 med sikte på et nytt, samlet museumsanlegg for Nasjonalmuseet på Vestbanen i Oslo. Det nye bygget skal ha et arkitektonisk uttrykk som markerer museets posisjon som samfunnsinstitusjon. Med en brutto arealramme på 54 600 kvm representerer nybygget en økning av det samlede funksjonsarealet med 60 pst. sammenlignet med nåværende situasjon. På grunnlag av en avsluttende konkurranse med forhandlinger

ble det i november 2010 avgjort at forslaget "Forum Artis", laget av det tyske arkitektfirmaet Kleihues und Schuwerk, skal være utgangspunkt for Nasjonalmuseets nybygg på Vestbanen. Statsbygg startet umiddelbart med et forprosjekt som ble oversendt til ekstern kvalitetssikring våren 2012. Samtidig ble forslag til reguleringsplan for Vestbane-tomta oversendt til politisk behandling i Oslo kommune. Stadfestet reguleringsplan og kvalitetssikret forprosjekt vil i neste omgang være grunnlag for behandling av en bindende kostnadsramme for prosjektet i regjering og Storting.

Den kongelige reise

Regjeringen besluttet i 2010 at regjeringens gave til Kongeparet i forbindelse med deres 75-årsdager i 2012 skulle være temporære utstillinger basert på de kongelige samlinger. Kulturdepartementet ga Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i oppdrag å utarbeide utstillingene. Nasjonalmuseets prosjektorganisasjon har samarbeidet tett med Det kongelige hoff og med andre museer. Det vil bli arrangert to større utstillinger i Trondheim og Tromsø i 2013. Utstillingen i Tromsø skjer i samarbeid med Nordnorsk Kunstmuseum. Utstillingen i Trondheim skjer i samarbeid med Museene i Sør-Trøndelag. Det tilbys også to vandretstillinger i regi av Nasjonalmuseet, en til skolenettverket og en annen til gallerinettverket. Disse utstillingene starter i september 2012 og skal vandre fram til 2014. Dette betyr at hele landet får muligheter til å se regjeringens gave til kongeparet.

Post 75 Offentlig rom, arkitektur og design

Midlene under denne posten skal i hovedsak dekke driften av Norsk Form og prosjekter institusjonen har ansvaret for. Midlene skal også gå til oppfølging av *arkitektur.nå*, regjeringens plandokument for den norske arkitekturpolitikken. Norsk Form har en sentral rolle i oppfølgingsarbeidet knyttet til dette plandokumentet, i samråd med Kulturdepartementet og de øvrige 12 departementene som har samarbeidet om dokumentet. Bevilgningen under posten omfatter også tilskudd til stiftelsen ROM for kunst og arkitektur, designtreffet BeyondRisør, Wildcard-ordningen for nyetablerte arkitekter og arkitektkonkurransen European Norge.

Oslo Arkitekturtriennale fungerer som en møteplass mellom arkitekturfeltet og publikum, og har siden 2000 og gjennom ulike formater og medier, fungert som et åpent forum for debatt og

refleksjon om arkitekturens rolle og relevans i utviklingen av en bærekraftig framtid. Ambisjonen er å utvikle Oslo Arkitekturtriennale til å bli Nordens viktigste arena for debatt og formidling av arkitektur og urbane utfordringer. Oslo Arki-

tekturtriennale har tidligere år mottatt prosjekttilskudd til planlegging og gjennomføring av triennalen. Fra og med 2013 foreslås det å legge tiltaket Oslo Arkitekturtriennale inn under kap. 322, post 75 med 0,8 mill. kroner.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Norsk Form	28 476	31 367
Videreutvikling av DogA	1 031	1 065
Europan Norge	722	746
Wildcard-ordning	722	746
Oslo Arkitekturtriennale		800
Designtreff BeyondRisør	230	238
Offentlig rom, arkitektur og design –andre tiltak	484	
ROM for kunst og arkitektur	1 474	1 523
Sum 322 / 75	33 139	36 485

Norsk Form

Det vises til budsjettet for 2012 hvor Nærings- og handelsdepartementet og Kulturdepartementet omtaler potensialet for samarbeid mellom Norsk Designråd og Norsk Form. Det pågår en prosess mellom Nærings- og handelsdepartementet, Kulturdepartementet og institusjonene om dette.

Som en teknisk endring ble rammen til Norsk Form i 2008 redusert med 1,65 mill. kroner. Midlene gjaldt resthusleie i Norsk Forms gamle lokaler som siden 2008 er administrert av nåværende leietaker Ultima. For 2013 tilbakeføres 1,95 mill. kroner fra kap. 323, post 78 til Norsk Form under kap. 322, post 75.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak innenfor feltet formidling av billedkunst og kunsthåndverk. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Det er lagt inn følgende økninger i bevilgningsforslaget for 2013:

- Bomuldsfabriken Kunsthall foreslås økt med 1 mill. kroner. Departementet har lagt vekt på de planene Bomuldsfabriken Kunsthall har i

forbindelse med utvidelse av driften til å omfatte Kunstarena Torbjørnsbu.

- Kunstnernes Hus foreslås økt med 0,7 mill. kroner.
- Nordisk kunstnarsenter Dale foreslås økt med 0,5 mill. kroner til vedlikehold av verkstedbygning og kunstnerboliger.
- Vestfossen Kunstlaboratorium foreslås økt med 0,3 mill. kroner.

Inngåelse av avtale om forsikringsansvar

Ordningen med statlig forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger har stor kulturpolitisk betydning. Ordningen innebærer at kongen i statsråd kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utenlandske utstillinger innenfor en totalramme for nye og gamle garantier. Ordningen sparer norske institusjoner for utgifter til forsikringspremie, hvilket innebærer at det kan arrangeres store og interessante utenlandske utstillinger i Norge. Det er stor interesse for ordningen, som gir norske museer og gallerier mulighet til å vise store utenlandske utstillinger av høy kvalitet.

Norsk kulturråd administrerer ordningen. Forslag om forsikringsansvar på over 10 mill. kroner må avgjøres av kongen i statsråd. Forsik-

ringsansvar under 10 mill. kroner avgjøres av Kulturdepartementet.

Utstillingsinstitusjonene har et egenandelsansvar på 200 000 kroner. Siden ordningen ble etablert i 1985 har det ikke forekommet krav om forsikringsutbetalinger.

I 2013 er det 150 år siden Edvard Munch ble født. I forbindelse med jubileet planlegges omfattende og dels sammenfallende Munch-utstillinger i både Oslo og Bergen, samt andre visningssteder i Norge. Ordningen med inngåelse av avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utstillinger har tidligere bare omfattet lån av kunstverk fra utlandet til Norge. Som følge av Munch-jubileet vedtok Stortinget under behandlingen av Prop. 111 S (2011–2012) en utvidet fullmakt som innebærer at det i 2012 kan inngås avtale om forsikringsansvar i forbindelse med større utstillinger også for lån av kunstverk i norsk eie. Kulturdepartementet foreslår å videreføre denne utvidete fullmakten i 2013, jf. forslag til vedtak IV.

Det er viktig at det legges til rette for gode rammebetingelser mellom institusjonene og eierne som muliggjør utlån til de planlagte Munch-utstillingene i jubileumsåret. Kunstverkene som skal lånes ut mellom institusjonene, representerer store verdier og medfører ekstraordinære forsikringsbehov. Den foreslåtte rammen for 2013 skal dekke behovene også for ordinær utstillingsvirksomhet. Størrelsen på ordningens samlede ramme i 2013 er til vurdering.

Rapport 2011

Mål 1:

Sikre at flest mulig får tilgang til, kunnskap om, forståelse og opplevelse av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur av god kvalitet.

Rapport

Kunst i offentlige rom (KORO)

Kunst i offentlige rom (KORO) er Norges største produsent av kunst i offentlige rom. KORO's formål er å legge til rette for og stimulere til at kunst

blir et vesentlig element i offentlige bygg og rom. Gjennom arbeidet innenfor hovedområdene – kunstproduksjon, kunstforvaltning og kunstformidling, og som kompetansesenter skal KORO stimulere til økt interesse for kunst i offentlige rom. Dette skjer bl.a. gjennom forvaltning av tre ulike ordninger som skal sikre at det skapes kunst i statlige bygg, for statsinstitusjoner i leiebygg, i kommunale og fylkeskommunale bygg og i offentlige uterom.

KORO's kunstprosjekter gjennomføres normalt i rom og områder der mange ferdes. Denne lavterskeltilnærmingen til publikum bidrar til at kunst når ut til folk i by og bygd over hele Norge. Valget av de offentlige rom som arena for kunsten, ivaretar og oppfyller statens og regjeringens politikk og satsinger på området.

KORO legger stor vekt på formidling av kunnskap og informasjon om kunst i offentlige rom. Ved bruk av trykksaker og lærings- og formidlingsprogrammer overfor utvalgte grupper bidrar KORO til å sikre publikum et stabilt og mangfoldig kunst og kulturtilbud med vekt på kunstnerisk og faglig kvalitet. KORO deltar i utviklingen av internasjonale nettverk innenfor fagfeltet. KORO har i 2011 utarbeidet ny kommunikasjonsstrategi for perioden 2011-2014 med årlige handlingsplaner for perioden.

Norsk kulturfond

På billedkunstområdet er de overordnede målene for Kulturrådet å styrke kvaliteten og mangfoldet i samtidskunsten, og styrke formidlingen slik at den profesjonelle kunsten når et større publikum og får en tydeligere plass i samfunnet.

Samlet avsetning under Norsk kulturfond utgjorde i 2011 28,3 mill. kroner. Avsetningen i 2010 var på 24,6 mill. kroner. Av 1 152 søknader i 2011 ble det gitt tilskudd til 332 prosjekter. For 2010 var tallet 1 044 søknader og 304 tilskudd. Tildelingene i 2011 utgjorde 17,3 pst. av samlet søknadsbeløp, en nedgang fra 2010 da tildelingsprosenten var 19,3 pst.

Tabell 8.6 Kulturrådets fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål:

	(i 1 000 kr)	
	2011	2012
Ymse tiltak (tidligere prosjektstøtte BK)	21 541	22 211
Kunst og ny teknologi	2 600	2 680
Utstyrsstøtte fellesverksteder	1 300	1 340
Utstillingsstøtte – kunstnere i etableringsfasen	1 400	1 443
Kunsthøstfestivaler	1 500	1 546
Sum	28 341	29 220

Kilde: Kulturrådet

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design er landets fremste institusjon for samling, bevaring, dokumentasjon, forskning og formidling av billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur. Museet skal sikre at flest mulig får tilgang til, forståelse for og opplevelse av visuell kunst av god kvalitet og målrette arbeidet for bedre dokumentasjon, sikring og bevaring av samlingene. 2011 var det åttende driftsåret for Nasjonalmuseet.

Institusjonens utstillingsarenaer i Oslo er Universitetsgata 13 (Nasjonalgalleriet), St. Olavs gate 1 (Kunstindustrimuseet), Bankplassen 4 (Museet for samtidskunst) og Bankplassen 3 (Nasjonalmuseet – Arkitektur).

I tillegg til de faste samlingsutstillingene ble det i 2011 vist 13 skiftende utstillinger i Oslo. Utstillingene omfatter fagfeltene eldre og moderne kunst, samtidskunst, design og kunsthåndverk og arkitektur. I alt 314 åpne omvisninger ble holdt i 2011.

Det samlede besøkstallet for Nasjonalmuseet i 2011 var 699 607, mot 688 685 i 2010, en økning på 1,5 pst. fra 2010. Antall besøkende gjelder for visningsstedene Nasjonalgalleriet, Museet for Samtidskunst, Kunstindustrimuseet og Arkitektmuseet i Oslo og det landsdekkende formidlingsprogrammet bestående av det nasjonale skolenettverket og det nasjonale gallerinettverket. Det nasjonale gallerinettverket består av kunstforeninger, fylkesgallerier, kunstnersentre, kulturhus og høgschooler.

Visningsstedene i Oslo hadde 544 370 besøkende mot 573 505 besøkende i 2010, en nedgang på 29 135, ca. 5 pst. Nasjonalgalleriet har hatt en nedgang i besøkstallet med 11 234 færre besøkende enn i 2010, Museet for samtidskunst har hatt en nedgang i besøkstallet med 8 834 færre

besøkende enn i 2010, Kunstindustrimuseet har hatt en nedgang i besøkstallet med 7 083 færre besøkende enn i 2010 og Nasjonalmuseet - Arkitektur har hatt nedgang i besøkstallet med 1 980 færre besøkende enn i 2010.

Nasjonalmuseet introduserte inngangspenger 1. mai 2011 for slik å kunne dra nytte av nye regler om fradrag av inngående mva. Det kan foreløpig ikke konkluderes med at dette var direkte årsak til redusert besøkstall.

Det landsdekkende formidlingsprogrammet (det nasjonale skolenettverket og det nasjonale gallerinettverket) hadde i 2011 et samlet antall besøkende på 155 237 mot 115 180 i 2010, en økning på 35 pst. 17 utstillinger var på vandring til 429 skoler med 2 102 omvisninger for totalt 56 027 barn og unge, en økning i besøkstallet på 3 170 fra 2010. I gallerinettverket var 10 utstillinger på vandring med 61 turnéstopper. Samlet besøkstall var på 99 210, en økning på 36 897 fra 2010.

I forbindelse med vandretutstillingene har museet hatt 41 opplæringsdager for mer enn 100 formidlere.

Fire utstillinger innen arkitekturfeltet, alle finansiert av Utenriksdepartementet, ble tatt til utlandet i 2011. Besøkstallet var i overkant av 65 000 for disse utstillingene. Det ble lånt ut 188 verk fra samlingene, hvorav 139 verk til 21 utstillinger i Norge og 69 verk til 20 utstillinger i utlandet.

Kongelige reiser

Det ble i Prop. 120 S (2010–2011) *Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2011*, foreslått å bevilge 30 mill. kroner i 2011 under statsbudsjettets kap. 322, post 73 for å finansiere regjeringens gave til Kongeparets 75-årsdager.

Stortinget sluttet seg til regjeringens forslag 17. juni 2011, jf. Innst. 420 S (2010–2011).

Utstillingen *Kongelige reiser 1905-2005* ved Kunstindustrimuseet i Oslo ble åpnet 15. februar 2012, hvor Statsminister Jens Stoltenberg overrakte gaven *Den kongelige reise* til DD. MM. Kongen og Dronningen på vegne av regjeringen. Tema for utstillingen var *Kongelige reiser 1905-2005*, og inkluderte bl.a. kroningsvognen brukt i 1906 og objekter brukt av vårt nåværende kongepar i forbindelse med utenlandsreiser og fylkesturer i Norge. Utstillingen i Bergen, *Gavebordet. Folkegaver til kong Haakon og dronning Maud 1905–06* ble åpnet under Festspillene i 2012 på Permanenten. Utstillingen hadde som tema folkegaver skjenket det unge kongeparet i 1905 og 1906, og besto av kunsthåndverk og billedkunst skapt av våre mest fremtredende norske gullsmeder og malere.

Som første kunstmuseum i Norge gjorde Nasjonalmuseet i februar 2011 samlingene sine til-

gjengelig på nettet gjennom nettportalen Digitalt Museum. Ved årets slutt var nærmere 12 000 kunstverk, gjenstander og tegninger gjort tilgjengelig gjennom portalen.

Ny teknologi har vært tatt i bruk i formidlingsprosjekter rettet spesielt mot ungdomsskoler og videregående skoler, gjennom prosjekter både i skolene og i forbindelse med utstillingene.

I 2011 ble det foretatt en omfattende brukerundersøkelse med henblikk på å legge til rette for tilpasninger og endringer på nettstedet. Sosiale medier inntar en stadig mer sentral posisjon i museets kommunikasjon, spesielt gjennom Facebook, Twitter og YouTube.

Ved utgangen av 2011 hadde Nasjonalmuseet 159 ansatte, hvorav 140 fast ansatte og 19 personer i engasjements- og vikarstillinger. Omregnet i årsverk disponerte museet 148,69 årsverk i 2011 mot 140 årsverk i 2010. Fordelingen mellom kjønnene i 2011 var 68,1 pst. kvinner og 31,9 pst. menn.

Tabell 8.7 Økonomiske nøkkeltall for Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design i 2011

	Stats- tilskudd (KUD)	Andre inn- tekter	Drifts- kost- nader	Drifts- resultat	Års- resultat	Egen- kapital	Antall årsverk
Nasjonalmuseet	252 414	22 214	275 627	-999	1 568	72 600	149

Kilde: Institusjonens årsrapport/årsmelding og årsregnskap

Tabell 8.8 Antall besøkende i 2009–2011 ved Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

	Antall besøkende		
	2009	2010	2011
Nasjonalmuseet	685 627	688 685	699 607

Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS)

Nordnorsk Kunstnersenter (NNKS) ble etablert i 1979 og fikk fra 1995 status som knutepunktinstitusjon med ansvar for formidling av billedkunst og kunsthåndverk i Nord-Norge. NNKS er en kunstnerstyrt institusjon eid av Nordnorske bildende kunstnere og Norske kunsthåndverkere Nord-Norge.

Lofoten Internasjonale kunsthøst (LIAF) er siden høsten 2009 en egen avdeling under NNKS. LIAF er organisert med egen kunstnerisk ledelse, men ligger juridisk og økonomisk under NNKS. Det vi si at tilskudd til LIAF overføres gjennom

NNKS. NNKS har videre ansvar for forpliktelser, oppgaver og organisering av kunsthøsten.

NNKS har opplevd økning i besøkstallet hvert år siden 2009. I 2011 besøkte 18 029 personer NNKS' galleri i Svolvær. Dette er en økning på nesten 27 pst. fra 2010, da 13 228 besøkte senteret. Økningen skyldes i første rekke flyttingen inn til Svolvær sentrum og kveldsåpent i samband med Hurtigrute-anløpene. LIAF 2011 ble besøkt av 2 200 personer. Nærmere 6 000 barn og unge har deltatt på ulike arrangementer i forbindelse med Den kulturelle skolesekken.

NNKS' totale publikums- og deltakerantall for 2011 er i overkant av 28 000. Aldri tidligere har

NNKS nådd så mange med sine utstillinger, prosjekter og workshops.

NNKS mottar driftsstøtte fra Kulturdepartementet, fylkeskommunene Finnmark, Troms og Nordland og Vågan kommune.

Norsk Form

Stiftelsen Norsk Form er en formidlings- og prosjektinstitusjon for fagområdene arkitektur og design. Norsk Form skal i et bredt samfunnsmessig perspektiv øke forståelsen for arkitektur og design og arbeide for kvalitet og nytenkning i utviklingen av omgivelser og produkter.

Norsk Form videreførte i 2011 samarbeid med partnere nasjonalt og internasjonalt, herunder departementer, kommuner, offentlige etater, privat næringsliv, utdanningsinstitusjoner, gallerier og museer i Norge og utlandet, frivillige organisasjoner, norske utenriksstasjoner etc.

Norsk Form hadde tre satsings-/hovedområder i 2011:

- Design og samfunn
- Arkitektur og samfunn
- Program, formidling og undervisning

Blant de viktigste satsingene under området *Design og samfunn* er programmet "Design uten grenser" i samarbeid med Norad og Fredskorpset. Programmet har i løpet av 11 år fullført drøyt 20 ulike designprosjekter med mål å løse samfunnsutfordringer i utviklingsland.

Under området *Arkitektur og samfunn* sto oppfølging av regjeringens plandokument *arkitektur.nå* sentralt. Videre ble prosjektet Bylab (Bylaboratorium) videreutviklet i 2011. Bylab skal imøtekomme små og mellomstore kommuners utfordringer i stedsplanlegging og utvikling, bl.a. bedre byer å vokse opp i og bli gammel i. Temaområder i 2011 har vært morgendagens eldre, barnefamilier til sentrum, gode uterom, konsekvenser av kjøpesenteretableringer og medvirkning.

Høsten 2011 ble European Norge (verdens største arkitekturkonkurranse for unge arkitekter) arrangert i Oslo for første gang. Norsk Form er representert i styret. Norsk Form inngikk avtale med foreningen Oslo Arkitekturtriennale om å organisere prosjektledelse og sekretariat for Oslo Arkitekturtriennale 2013. Planlegging av triennalen ble igangsatt. Wildcardordningen ble i 2011 etablert som et treårig prøveprosjekt.

Under området *Program, formidling og undervisning* skal Norsk Form gi faglig oppdatering innen design og arkitektur i et samfunnsmessig

perspektiv. Det ble lagt vekt på å gi økt kunnskap om arkitektur og design til fagfolk, skoleelever og det allmenne publikum. Det ble bl.a. arrangert utstillinger, verksted for barn og unge og lærerkurs i arkitektur og design.

Norsk Form bidro til 50 pst. flere besøkende på DogA i 2011 med et publikumsantall på i overkant av 60 000 mot cirka 40 000 i 2010. Utstillingen *Building Blocks* ble med 11 600 besøkende den best besøkte utstillingen siden DogA åpnet i 2005.

Norsk Form arbeidet i 2011 aktivt for å promotere norsk design og arkitektur internasjonalt. Stiftelsen administrerte Utenriksdepartementets tilskuddsordning for presentasjon av norsk design og arkitektur i utlandet.

Norsk Form arbeider for at kulturelt mangfold skal ivaretas i alle aktiviteter.

Mål 2:

Sikre at det samles inn, forskes på og bevares et kvalitativt godt utvalg av objekter innenfor billedkunst, kunsthåndverk, design og arkitektur.

Rapport

Kunst i offentlig rom (KORO)

KORO igangsatte våren 2011 et toårig registreringsprosjekt for kunst under KORO's forvaltningsansvar. Prosjektet har som mål å gi en oppdatert oversikt over et bredt utvalg av kunst de siste 34 årene med vekt på tilstand, plassering og eierskap. Det skal foreslås tiltak for videre bevaring av kunsten. I forbindelse med 22. juli ble prosjektet imidlertid satt på vent, da KORO fikk i oppdrag å bistå i rehabiliteringsarbeidet i regjeringskvartalet. Mer enn 1000 kunstverk ble tatt hånd om, hvorav flere var skadet.

KORO vil i 2013 ferdigstille arbeidet med kunstverkdatabasen. Databasen vil være tilgjengelig via egen nettside, den nasjonale databasen DigitaltMuseum og den internasjonale databasen Europeana.

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design

Nasjonalmuseet har i 2011 satset spesielt på digitalisering, både innenfor samlingsarbeid og formidling. Som første kunstmuseum i Norge gjorde Nasjonalmuseet i februar samlingene sine tilgjengelige på nettet gjennom nettportalen DigitaltMuseum. Ved årets slutt var nærmere 12 000 kunstverk, gjenstander og tegninger gjort tilgjengelige gjennom DigitalMuseum.

Forskning er utført til egne utstillinger og i forbindelse med samlingsarbeid. Resultatene er formidlet gjennom store utstillinger og publikasjoner innen alle museets fire samlingsområder. Museet arrangerte fem forskningsseminarer i løpet av året.

Innenfor alle de seks fagfeltene som inngår i Nasjonalmuseets forskningsfelt, er det utarbeidet utkast til fireårige handlingsplaner. Disse planene er sammen med delstrategi for FoU, styrebehandlet i 2011.

I 2011 overtok museet Henie Onstad Kunstsenterets biblioteksamling, som representerer en viktig tilvekst til Nasjonalmuseets biblioteksamling.

I 2011 gjorde Nasjonalmuseet et samlet innkjøp av 385 verk (mot 107 verk i 2010) til en kostnad på 10,1 mill. kroner, mot 9,2 mill. kroner til innkjøp i 2010. Nasjonalmuseet mottok 97 verk i gave.

Mål 3:

Styrke produksjon, kunstnerisk bredde og nyskapning av kunst i offentlige rom.

Rapport

Kunst i offentlig rom (KORO)

Siden etableringen i 1976 har KORO produsert cirka 6 500 kunstprosjekt i statlige bygg over hele landet og i tillegg gitt tilskudd til cirka 700 fylkeskommunale og kommunale bygg og uterom.

KORO har i 2011 hatt 19 personer i ulike ansettelsesforhold i administrasjonen, hvorav 15 var i faste stillinger. I kunstprosjekter over 1 mill. kroner engasjeres to konsulenter til kunstutvalgene. KORO engasjerte i 2011 134 kunstkonsulenter - hvorav 35 nye kunstkonsulenter. KORO ga i 2011 oppdrag til 112 kunstnere statlige prosjekter. Samlet utbetaling til kunstnere i 2011 var 21,1 mill. kroner.

I 2011 gjennomførte KORO en evaluering av konsulentregistret. Registre er et offentlig tilgjengelig register over prekvalifiserte kunstkonsulenter, og skal sikre oppdragsgiverne tilgang til kunstfaglig kompetanse, samt bidra til kompetanseheving og profesjonalisering av kunstkonsulentens rolle. Til sammen 61 konsulenter deltok på ulike kompetansehevende kurs/seminar i regi av KORO.

I 2011 hadde KORO totalt 246 prosjekter gående. Av disse prosjektene var 77 under statlig ordning, herav 16 prosjekter under innkjøpsord-

ningen for leiebygg/eldre statsbygg. 125 prosjekter var i kommunale og fylkeskommunale bygg og 44 i offentlige uterom.

Totalt 75 nye prosjekter ble igangsatt i 2011. 180 kunstprosjekter var under arbeid per 31.12.2011 og 66 prosjekter ble avsluttet i 2011. Samlede utbetalinger til kunstprosjekter i regi av institusjonen var i 2011 42,6 mill. kroner mot 41,3 mill. kroner i 2010.

Samlet kunstramme for KORO's portefølje av statlige prosjekter har i 2011 vært på cirka 161 mill. kroner, hvorav 6 nye oppdrag fra Statsbygg med en samlet kunstramme på 3 mill. kroner, ett oppdrag fra Jernbaneverket med en ramme på 3 mill. kroner, syv oppdrag fra Forsvarsbygg med en kunstramme på 3 mill. kroner og et helseforetak med en ramme på 20 mill. kroner.

Størrelse og omfang på de enkelte prosjektene er økende eller medfører større kompleksitet i saksbehandling og oppfølging, også grunnet flere oppdragsgivere. De fleste kunstprosjektene omfatter mer enn ett kunstverk, og antallet varierer mellom 1 – 50 verk per prosjekt. Utbetalinger til kunstprosjektene kan variere mye fra år til år, avhengig av fasen det konkrete prosjekt befinner seg i.

Økningen i antall saker har vært størst innen tilskuddsordningen for fylkeskommunale og kommunale bygg offentlige uterom, med til sammen 52 nye prosjekter med en samlet kunstramme på 15,4 mill. kroner (inkl. tilsagnsmottakers egen andel er samlet kunstramme 38,4 mill. kroner).

Det ble i 2011 registrert 20 avsluttede prosjekter under ordningen for statlige bygg, herav 4 under ordningen for kunst til statlige leiebygg og eldre statsbygg (Innkjøpsordningen). 30 prosjekter ble avsluttet under ordningen for kommunale og fylkeskommunale bygg og 19 prosjekter for kunst i offentlige uterom.

Mål 4:

Bedre sikrings- og bevaringsforholdene av kunstsamlingene i henhold til nødvendige oppdaterte sikrings- og bevaringsplaner.

Rapport

Kunst i offentlig rom (KORO)

Kunstverkene som KORO produserer i statlige bygg, blir forvaltet gjennom skriftlige avtaler som inngås med brukeretatene og ved registrering i institusjonens database og billedarkiv. I forbindelse med omorganisering og flytting av statlige

virksomheter, er det en stor utfordring å følge opp kunstens tilstand og plassering. Forvaltning av kunsten vil være et prioritert område innenfor ressursene institusjonen disponerer.

Nasjonalmuseet

Nasjonalmuseet har i 2011 trappet opp arbeidet med utvikling av nybygget på Vestbanetomta i tett dialog med Statsbygg og det tyske arkitektfirmaet Kleihues + Schuwerk Gesellschaft von Architekten mbH. Arbeidet danner grunnlag for beslutningsunderlag som skal kvalitetssikres og forelegges Stortinget.

Nasjonalmuseets bevaringsplan for 2011-2016 er godkjent av styret. Planen er knyttet til flyttingen til nytt museumsbygg på Vestbanetomten med integrert magasin på Vestbanetomta, og inneholder bl.a. videreutvikling av museets ulike system for bevaring (PRIMUS-Kunst og NILS), utbedring av nåværende magasiner og bemanningsplan. Implementering av planen er satt til 2013.

En ny beredskapsplan ble utviklet og ferdigstilt i 2011. Denne planen skal sikre korrekt håndtering av ulykker, uønskede hendelser og større avvik.

Kap. 3322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	146	109	113
16	Refusjon av foreldrepenger	314		
18	Refusjon av sykepenges	56		
	Sum kap. 3322	516	109	113

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter knyttet til prosjekter i regi av Kunst i offentlige rom (KORO), jf. kap. 322, post 01.

Kap. 323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	163 450	158 315	160 067
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	133 192	144 490	155 367
56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	19 652	20 261	31 429
70	Nasjonale institusjoner	235 018	242 304	253 675
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	231 311	257 203	216 684
72	Knutepunktinstitusjoner	66 906	72 344	76 917
74	Landsdelsmusikere i Nord-Norge	17 695	18 244	18 846
78	Ymse faste tiltak	92 591	105 656	103 799
	Sum kap. 0323	959 815	1 018 817	1 016 784

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Rikskonsertene, avsetning til musikk under Norsk kulturfond, tilskudd til to nasjonale symfoniorkestre, fire region-/landsdelsorkestre og tolv festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Kapitlet omfatter også tilskudd til faste tiltak på musikkområdet. I tillegg bevilges det midler til musikkformål over kap. 320 Allmenne kulturformål, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd.

Tilskuddet til Kristiansand symfoniorkester, som tidligere har vært bevilget under kap. 323, post 71, er overført til kap. 324, post 71, og går inn i det samlede tilskuddet til Kilden Teater og Konserthus for Sørlandet.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig
2. fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse

For tilskudd til norsk rytmisk musikk er det i tillegg et særskilt mål å legge til rette for og utvikle et mangfold som er anerkjent for høy kvalitet, preget av musikalsk bredde, mangfold og nyskaping og som når et stort publikum i Norge og internasjonalt. Dette skal gjøres gjennom et godt konserttilbud over hele landet, god tilgang på innspill

musikk av høy kvalitet og styrket kompetanseutvikling og kvalitet.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til forutsetninger for statlig tilskudd og viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Som et tiltak for å bedre kjønnsbalansen på musikkområdet vil mål og resultatmål på kap. 323 Musikkformål gjennomgås for å se på hvordan institusjonene i større grad kan bidra til å bedre kjønnsbalansen innen sine områder, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Rikskonsertene. Det foreslås en driftsbevilgning til Rikskonsertene i 2013 på 160 mill. kroner.

Rikskonsertene har i samarbeid med fylkeskommunene ansvaret for skolekonsertordningen. Alle kommuner får tilbud om skolekonserter for sine grunnskoleelever. Midlene til skolekonserter fra spilloverskuddet fra Norsk Tipping skal erstattes med midler over statsbudsjettet i forbindelse med innføring av Den kulturelle skolesekken til den videregående skolen i tråd med St.meld. nr. 8 (2007–2008) *Kulturell skulesekk for framtida* og Innst. S. nr. 200 (2007–2008). I 2009 ble den første delen av midlene innfasert. For 2013

blir ytterligere 3 mill. kroner innfaset. Dermed er innfasingen av midler til skolekonserter fra spilloverskuddet i Norsk Tipping til statsbudsjettet sluttført.

Den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene er lagt om fra 1. juli 2012, jf. programkategori 08.20 Kulturformål. Helårsvirkningen av omleggingen er innarbeidet i budsjettforslaget for 2013 i tråd med forutsetningene i Prop. 1 S (2011-2012). Utgiftsrammen er redusert med 10,6 mill. kroner som følge av omleggingen. Midlene overføres bl.a. til Norsk kulturråd, jf. omtale under kap. 320, post 01 og kap. 323, post 55. Videre omdisponeres 3,75 mill. kroner fra den offentlige konsertvirksomheten internt i Rikskonsertene til kombinasjonsturneer og nye konsertformer, med utgangspunkt i skolekonsertordningen.

Det foreslås en styrking av skolekonsertordningen med 2,2 mill. kroner. Rikskonsertene forventes som følge av omleggingen i tillegg også å kunne ta ut reduksjoner i drift og øvrige støttefunksjoner som kan gå til å styrke skolekonsertordningen ytterligere.

Videre er budsjettrammen foreslått styrket med 3,8 mill. kroner for å videreføre arbeidet med Den kulturelle nistepakken, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Rikskonsertene utfører også internasjonale representasjons-, rådgivnings- og operative oppgaver innen musikkfeltet i samarbeid med Utenriksdepartementet. Det gjennomføres bl.a. programmer i det sørlige Afrika, Palestina, Nepal og India.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Rikskonsertene får i merinntekter under kap. 3323, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 55 Norsk kulturfond - ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Bevilgningen gjelder ulike tilskuddsordninger og avsetninger til musikk under Norsk kulturfond, herunder tilskuddsordning for arrangører, tilskuddsordning for musikere, tilskuddsordning for musikkfestivaler, tilskuddsordning for musikkensembler, kirkemusikk, publiseringsstøtte for musikkinnspillinger, andre formål (omfatter prosjektstøtte til musikktiltak, herunder bl.a. musikkdramatikk og bestillingsverk) og enkelttiltak.

Det foreslås en samlet avsetning til musikkformål under Norsk kulturfond under postene 55 og 56 på 186,8 mill. kroner.

Det foreslås å styrke ensemblestøtten med 1 mill. kroner øremerket korfeltet.

I Prop. 1 S (2011-2012) understreket departementet symfoniorkestrenes viktige rolle i å bidra til utviklingen av korfeltet i Norge. Det ble imidlertid presisert at korvirksomheten i symfoniorkestrene skulle skje innenfor orkestrenes økonomiske rammer, og at orkestrene ikke hadde anledning til å søke om ensemblestøtte. Departementet er kjent med at denne avgrensningen har hatt uheldige konsekvenser, bl.a. ved at kor som har fusjonert med orkestre ikke lenger er kvalifisert for støtte fra Kulturrådet.

Departementet har over flere år oppfordret større og mindre tilskuddsmottakere i hele kultursektoren til et tettere samarbeid for bl.a. å redusere administrative utgifter, og sikre at størst mulig andel av de tildelte budsjettmidlene blir benyttet til kunst. Det er ønskelig at denne typen samarbeid på korfeltet fortsatt skal kunne skje uten at det skal ha en budsjettmessig negativ konsekvens for de involverte.

Hovedregelen om at orkestrene ikke skal kunne søke ensemblestøtte opprettholdes, men det åpnes for å gjøre unntak fra hovedregelen for kor tilknyttet orkesterinstitusjoner fra 2013.

Den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene ble lagt om 1. juli 2012, og midlene som har inngått i denne virksomheten overføres bl.a. til støtteordninger for arrangører og musikere i Norsk kulturråd, jf. omtale i programkategorien. For å bedre oversikten over resultatene av ordningene, forutsetter departementet at Norsk kulturråd utarbeider et system for registrering og systematisering av data for antall konserter, publikumstall og geografisk spredning i rapporteringskravene for ordningene.

5 mill. kroner av midlene som har inngått i den offentlige konsertvirksomheten i Rikskonsertene, foreslås overført til arrangørstøtteordningen i 2013. Styrkingen skal bidra til å utvikle og bygge opp arrangørmiljøer over hele landet. Tilskudd fra arrangørordningen skal gå til konsertarrangører innen alle musikksgangre som har et konserttilbud av høy kvalitet, herunder også arrangører som formidler musikk til barn og unge. For å gi en bedre geografisk spredning av tildelingene kan det gis tilskudd til enkeltkonserter og festivalarrangementer som ikke kvalifiserer til støtte fra tilskuddsordningen for festivaler. Det skal legges til rette for flere tildelinger til sjangerområder og deler av landet som har et svakt utbygd arrangørnettverk, og støtte til flere konsertarrangementer for ungdom. Støtte til konsertarrangementer uten aldersgrense og uten inntekter fra alkoholsalg skal prioriteres. Det er viktig å vurdere hele arrangørfeltet under ett, og tildelinger fra arrangørstøt-

ten skal ses i sammenheng med tildelinger fra festivalstøtten.

Musikerordningen har som formål å stimulere til økt turnévirkosomhet og konsertproduksjon, samt å styrke rammevilkårene for profesjonelle musikere. Ordningen gjelder for utøvere innenfor alle musikksjangre. Det kan gis støtte til konsert- og turnévirkosomhet i Norge og i utlandet, men virkosomhet i Norge skal prioriteres. For å stimulere til bedre geografisk spredning av konsertene, skal også støtte til turneer med konsertvirkosomhet på mindre steder prioriteres.

Tilskuddsordningen for musikkfestivaler foreslås styrket med 3 mill. kroner. Flerårig festivalstøtte gir økt forutsigbarhet. Departementet ber Kulturrådet vurdere om det kan være aktuelt å gi flere festivaler flerårig støtte, og legge til rette for dialog med festivalene og deres tilskuddsparter om dette.

Publiseringsstøtten for musikkinnspillinger foreslås styrket med 2 mill. kroner.

Kulturdepartementet ønsker større fokus på kjønnsbalansen i tildelingene under Norsk kulturfond og vil gå i dialog med Kulturrådet om hvordan dette kan gjøres. Det er ønskelig å se på hvordan det i større grad kan rapporteres for å få større innsikt i kjønnsbalansen. I første omgang vil tildelinger på musikkområdet bli vurdert. Det er videre ønskelig å vurdere ulike tiltak som kan bidra til bedre kjønnsbalanse innenfor musikkfeltet i samråd med aktørene, og det foreslås satt av 1 mill. kroner til en forsøksordning som skal gå til likestillingsprosjekter på musikkområdet under denne posten. Norsk kulturråd vil få i oppdrag å utarbeide kriterier for ordningen.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Oslo-Filharmonien	132 460	137 831
Stiftelsen Harmonien	109 844	115 844
Sum	242 304	253 675

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør fusjonerte 1. juli 2011 med selskapet Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet, som

Post 56 Norsk kulturfond – flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Jf. omtale under post 55.

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Tilskuddene til Det Norske Solistkor, Kor Vest, Nordic Voices, Trondheim Voices og Vokal Nord under kap. 324, post 74 og kap. 323, post 55 foreslås overført til denne posten fra 2013. Korene får dermed bevilget ett samlet tilskudd og vil ikke lenger måtte søke om tilskudd fra flere ordninger. Som en overgangsordning forutsettes at tilskuddene til de fem korene videreføres på minimum samme nominelle nivå som i 2012.

Det foreslås at tilskuddene til kor under denne posten blir styrket med 1 mill. kroner som skal fordeles av Norsk kulturråd.

Fra 2014 vil det være Norsk kulturråd som vurderer nivået på tilskuddene til de fem korene.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter tilskudd til Oslo-Filharmonien og Stiftelsen Harmonien i Bergen. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse to orkestrene.

Tilskuddet til Oslo-Filharmonien foreslås økt med 5,4 mill. kroner, bl.a. til økte husleieutgifter.

Tilskuddet til Stiftelsen Harmonien foreslås økt med 6 mill. kroner for å styrke den kunstneriske virkosomheten.

også er det nye selskapets navn. Fra 2013 blir tilskuddene til de tre institusjonene slått sammen og tildeles Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet. Tilskuddet bevilges over kap. 324, post 71.

Den offisielle åpningen av nytt konserthus for Stavanger Symfoniorkester var 15. september 2012. Det nye konserthuset gir orkestret bedre rammebetingelser og muligheter for den kunstne-

riske virksomheten. Tilskuddet til Stavanger Symfoniorkester foreslås økt med 7 mill. kroner og skal dekke økte driftsutgifter i nytt konserthus og økt kunstnerisk aktivitet.

Tilskuddet til Nordnorsk Opera og Symfoniorkester foreslås økt med 3 mill. kroner.

Tilskuddet til Trondheim Symfoniorkester foreslås økt med 3,1 mill. kroner hvorav 0,8 mill. kroner øremerkes orkestrets opera- og musikkteateraktivitet.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Trondheim Symfoniorkester	70 358	73 479
Stavanger Symfoniorkester	67 081	74 081
Stiftelsen KSO - Kristiansand Symfoniorkester	54 356	
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	43 726	46 726
Det Norske Blåseensemble anno 1734	21 682	22 398
Sum	257 203	216 684

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten omfatter de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Tilskuddet til Molde International Jazz Festival foreslås økt med 0,5 mill. kroner til dekning av økte driftskostnader og økt aktivitet i nytt hus.

Tilskuddet til Melafestivalen/Stiftelsen Horisont foreslås økt med 0,8 mill. kroner, hvorav 0,6 mill. kroner er knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Videre foreslås tilskuddene til Riddu Riððu festivalen, Førde Internasjonale Folkemusikkfestival og Norsk Country Treff økt.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Festspillene i Bergen	18 682	19 297
Festspillene i Nord-Norge	12 435	12 845
Olavsfestdagene i Trondheim	9 167	9 470
Molde International Jazz Festival	6 048	6 588
Førde Internasjonale Folkemusikkfestival	4 903	5 465
Ultima - Oslo Contemporary Music Festival	5 090	5 258
Festspillene i Elverum	2 194	2 266
Notodden Blues Festival	2 461	2 542
Øyafestivalen	1 864	1 926
Melafestivalen/Stiftelsen Horisont	6 655	7 475
Riddu Riððu Festivála	1 645	2 145
Norsk Country Treff	1 200	1 640
Sum	72 344	76 917

Post 74 Landsdelsmusikere i Nord-Norge

Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge omfatter Musikk i Nordland, Musikk i Troms, Musikk i Finnmark og Nordnorsk Jazzsenter. Staten dekker 75 pst. og regionen 25 pst. av det offentlige tilskuddet til Landsdelsmusikerordningen i Nord-Norge.

Det er en forutsetning at Landsdelsmusikerordningen samarbeider med Nordnorsk Opera og Symfoniorkester om formidling av symfonisk musikk i landsdelen.

Post 78 Ymse faste tiltak

Under denne posten er det ført opp midler til ulike faste tiltak på musikkområdet.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Kulturdepartementet har i 2012 opprettet stiftelsen Music Norway, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål. Tilskuddet foreslås økt med 1,2 mill. kroner. Tilskuddet til Music Norway vil bli korrigert for det beløp partene blir enige om i forbindelse med overføringen av arbeidsoppgaver til Nasjonalbiblioteket. Videre omfatter tilskuddet til Music Norway 4 mill. kroner til en ny tilskuddsordning for utenlandstur-

neer. Ordningen skal ses i sammenheng med reise støtteordningen som MIC Norsk musikkinformasjon har forvaltet på vegne av Utenriksdepartementet, og som fra 2013 vil forvaltes av Music Norway. Det forutsettes at det utarbeides kriterier for tilskuddsordningen.

Husleietilskuddet til Molde International Jazz Festival foreslås økt med 0,4 mill. kroner for å dekke helårsvirkningen for 2013.

Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans er i drift og samarbeider med andre aktører i Schous-kvartalet. Tilskuddet foreslås økt med 1,7 mill. kroner.

Tilskuddet til Rock City i Namsos foreslås økt med 2 mill. kroner som ledd i regjeringens satsing på kultur og næring. Rock City skal bidra til profesjonalisering av rock- og populærmusikkbransjen.

Tilskuddet til Dronnings Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse foreslås økt med 0,4 mill. kroner.

Norsk kulturråd har på oppdrag fra departementet kommet med innspill om tiltak som kan bidra til dirigentutvikling innenfor kor- og korpsmiljøet i Norge. Departementet vil følge opp saken videre i løpet av 2013, og det er satt av 0,2 mill. kroner til videre arbeid.

I budsjettet for 2008 ble det, som en teknisk overføring, lagt inn 1,7 mill. kroner til Ultima Oslo Contemporary Music Festival i forbindelse med

overtakelse av leiekontrakt fra Norsk Form. Midlene gjaldt resthusleie i Norsk Forms gamle lokaler som siden 2008 er administrert av Ultima. For 2013 tilbakeføres 2 mill. kroner fra kap. 323, post 78 til Norsk Form under kap. 322, post 75.

Tilskuddene til Dissimilis kultur- og kompetansesenter, Noregs Ungdomslag og Norsk Musikkråd foreslås overført til kap. 314, ny post 78.

Rapport 2011

Resultatrapporten omfatter aktivitets- og økonomiske resultater for de institusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Rikskonsertene, orkestre med status som nasjonale institusjoner, region-/landsdelsinstitusjoner og festspill/festivaler med status som knutepunktinstitusjoner. Aktivitetstallene for 2011 er levert av Rikskonsertene og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kulturdepartementet. I tillegg er det rapportert om tildelinger under Norsk kulturfond.

Mål 1:

Gjøre musikk av høy kunstnerisk kvalitet tilgjengelig for flest mulig

Rapport

Rikskonsertene

I 2011 gjennomførte Rikskonsertene 9 619 konserter, fordelt på 287 offentlige konserter, 8 706 skolekonserter og 626 barnehagekonserter, mot totalt 10 131 konserter i 2010. Det sam-

lede besøket i 2011 var på 1 297 143 publikummere. Repertoaret omfattet klassisk musikk, jazz, viser, pop, rock, norsk folkemusikk og verdensmusikk. En rekke produksjoner representerte møter mellom flere sjangre.

Nedgangen i antall konserter skyldes at det i 2011 ble innført en transportordning for de minste skolene i skolekonsertordningen, slik at elevene fra flere skoler samles til konsert i felles lokale.

Rikskonsertenes skolekonsertordning er landsomfattende og involverer om lag 800 musikere på turné hvert år. Kommunene mottar to konserter eller tilsvarende per år til sine grunnskoler. Rikskonsertene har det helhetlige ansvaret for ordningen. På grunnlag av avtaler mellom Rikskonsertene og den enkelte fylkeskommune produseres rundt 60 pst. av konsertene regionalt.

Av 142 skolekonsertturneer i 2011 var 35 definert som verdensmusikk, eller om lag 25 pst. Om lag 18 pst. ble utført av musikere med innvandrerbakgrunn bosatt i Norge, mens om lag 7 pst. ble utført av musikere hentet fra samarbeidsland i Afrika, Midt-Østen og Asia. Gjennomføring av 184 konsertdager om våren og 196 konsertdager om høsten, med 25 forskjellige program fra mange deler av verden, ga et publikum på om lag 98 000 barn og ungdommer.

Formidlingen av offentlige konserter har vært basert på samarbeid med konsertmottakere over hele landet.

Tiltak for barn og unge har et stadig større omfang i Rikskonsertenes internasjonale virksomhet, både i form av utvekslingsprosjekter i samarbeid med Utenriksdepartementet og i ulike nettverk.

Tabell 8.9 Antall konserter per fylke fordelt etter type konserter:

Fylke	2009			2010			2011		
	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.	Skole-kons.	Barne-hage-kons.	Off. kons.
Østfold	433	20	13	473	20	13	456	20	20
Akershus	820		24	895		26	888		23
Oslo	662		35	748		32	698		39
Hedmark	327	20	8	342	20	4	382	20	3
Oppland	339	156	13	310	160	12	302	170	12
Buskerud	454	47	29	499	66	9	513	60	8
Vestfold	396		20	422		20	414		22
Telemark	321	100	19	327	100	10	103	42	15
Aust-Agder	195	78	13	181	70	12	213	97	13
Vest-Agder	399	20	13	374	20	3	219		3
Rogaland	840	72	28	902	72	21	780	97	20
Hordaland	1 014		14	1 016		9	1 006		14
Sogn og Fjordane	313	60	7	301	60	4	295	60	13
Møre og Romsdal	543		27	550		9	567		15
Sør-Trøndelag	450		22	450		26	492		20
Nord-Trøndelag	306	59	7	306	60	9	264	60	2
Nordland	627		14	579		13	575		28
Troms	416		7	371		7	345		10
Finnmark	203		5	190		3	190		6
Svalbard	3			5			4		1
Sum	9 061	632	318	9 241	648	242	8 706	626	287

Kilde: Rikskonsertene.

Tilskuddsinstitusjonene

I 2011 spilte orkestrene 968 konserter for et publikum på totalt 459 691, jf. tabell 8.10.

Stiftelsen Harmonien spilte 108 konserter for et rekordstort publikum på 112 428.

Oslo-Filharmonien spilte 194 konserter for et samlet publikum på 102 206, som er en oppgang sammenlignet med publikumsoppslutningen for 2010.

Kristiansand Symfoniorkester flyttet høsten 2011 inn i Kilden Teater- og konserthus for Sørlandet sammen med Agder Teater og Opera Sør. Flytteprosessen vanskeliggjorde et ordinært symfonisk tilbud. Til tross for dette fikk orkestret også i 2011 en høy publikumsoppslutning, men antall konserter ble redusert sammenlignet med 2010.

Alle institusjonene avgir en utvidet rapport om sin virksomhet til departementet. Denne inngår i en samlet vurdering av institusjonens måloppnåelse.

Tabell 8.10 Antall konserter og publikum i orkesterselskapene 2009–2011¹:

	Totalt antall konserter			Totalt antall publikum		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Oslo-Filharmonien	185	197	194	110 477	82 000	102 206
Stiftelsen Harmonien	100	96	108	87 236	78 018	112 428
Trondheim Symfoniorkester	99	121	98	63 246	64 118	65 103
Stavanger Symfoniorkester	84	128	157	55 908	66 277	75 358
Kilden - Kristiansand Symfoniorkester	111	247	161	28 220	50 841	50 309
Det Norske Blåseensemble	65	95	113	16 687	13 074	27 360
Tromsø Symfoniorkester	74			14 323		
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	57	108	137	12 119	20 433	26 927
Totalt	775	992	968	388 216	374 761	459 691

¹ Totalt antall publikum inkluderer også publikum på gratisarrangement m.v. Antall publikum på billetterte arrangement utgjorde 323 337, hvorav 30 203 var fri- og sponsorbilletter. Publikummere med fri- og sponsorbilletter utgjorde 9,3 pst. av antall publikum på billetterte arrangement i 2011.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Festivaler og festspill har i større grad enn orkestrene åpne arrangementer der det bare kan gis anslag over publikumsbesøk. For å gi et mest mulig korrekt bilde av publikumstallet, har departementet i tabell 8.11 for knutepunktinstitusjonene valgt å oppgi samlet publikumstall for arrangementer der det utstedes billetter. Totalt antall publikum på 231 399 for 2011 er inkludert publikum med fribilletter og sponsorbilletter, dvs. billetter som inngår i markedsføring eller er betalt på annet vis.

Festivalene og festspillene hadde til sammen 1 359 arrangementer i 2011. Arrangementene kan omfatte andre sjangre enn musikk, bl.a. teater og dans.

Departementet har tatt opp med enkelte knutepunktfestivaler at de skal rapportere inn nøyaktige besøkstall på billetterte arrangementer og ikke avrundede tall. Det forventes at dette følges opp for 2012.

Tabell 8.11 Antall arrangementer og publikum i knutepunktinstitusjonene 2009–2011¹:

	Totalt antall arrangement			Antall publikum på billetterte arrangementer		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Festspillene i Bergen	266	130	166	33 813	35 559	32 770
Festspillene i Nord-Norge	249	311	232	34 704	24 999	19 299
Olavsfestdagene i Trondheim	208	189	258	37 347	42 400	36 818
Molde Int. Jazz Festival	74	75	66	34 132	27 812	29 743
Førde Int. Folkemusikkfestival	97	86	81	14 000	14 000	13 980
Ultima – Oslo Contemp. Music Festival	64	78	62	8 240	5 268	3 999
Festspillene i Elverum	48	48	43	7 900	8 500	7 500
Notodden Blues Festival	95	95	93	19 500	15 300	17 500
Øyafestivalen	276	292	268	65 264	69 926	68 524
Melafestivalen/Stiftelsen Horisont ²	83	132	17			
Riddu Riððu Festivála	82	97	73	4 385	1 478	1 246
Totalt	1 542	1 533	1 359	259 285	245 242	231 379

¹ For enkelte institusjoner kan tallene inkludere formidling i samarbeid med andre.

² Alle arrangementene under Melafestivalen er gratis for publikum. I 2011 ble de fleste arrangementene avlyst som følge av terrorhandlingene 22. juli. Totalt publikum på den delen som ble gjennomført, er stipulert til 80 000. Totalt antall publikum i 2010 og 2009 er stipulert til om lag 300 000.

Kilde: Norsk teater - og orkesterforening.

Mål 2:

Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse

Rapport

Tilskuddsinstitusjonene

De ulike institusjonene på musikkfeltet arbeider kontinuerlig med å utvikle sin kunstneriske egenart, og har ulike strategier for videreutvikling og fornyelse. Institusjonene rapporterer årlig om dette og om hvordan de arbeider for å utvikle et allsidig repertoar.

Norsk kulturfond

Norsk kulturråds overordnede strategi på musikkområdet er å gjøre musikk av høy kvalitet i alle sjangre tilgjengelig for nye publikumsgrupper. Musikkscenen i Norge har utviklet et stort mangfold av uttrykk innen ulike sjangre. Økningen i bredde og kvalitet har gitt nye muligheter til å skape og produsere musikk. Formidlingsarenaene for musikk er stadig mer varierte, og det er en

økende interesse for betydningen av programmering og nye formidlingsformer.

I 2011 mottok Norsk kulturråd til sammen 3 130 søknader på musikkområdet hvorav 1 143 mottok tilskudd. Tildelingene utgjorde 30,4 pst. av søknadsbeløpet i 2011. Tilsvarende tall for 2010 var 3 162 søknader og 1 106 tilskudd. Tildelingene utgjorde 27,4 pst. av søknadsbeløpet i 2010. Tildelingsprosenten i 2009 og 2008 var hhv. 29,6 og 27,7 pst. av søknadsbeløpet.

Det ble i tillegg bevilget prosjektmidler til 87 ulike prosjekter som ikke faller inn under støtteordningene. I tillegg til ti kor/vokalensembler som fikk støtte fra tilskuddsordningen for musikkensembler, ble det gitt prosjektmidler til tre kor organisert av symfoniorkestrene i Trondheim, Stavanger og Kristiansand.

Avsetningen til musikk under Norsk kulturfond omfatter flere tilskuddsordninger:

Ordningen for musikkfestivaler har som formål å bidra til at musikkfestivaler på et høyt kunstnerisk og profesjonelt nivå kan opprettholdes og utvikles.

Tilskuddsordningen for musikkensembler har som målsetting å gi grupper og ensembler innen

ulike sjangre utviklingsmuligheter og profesjonelle kunstneriske betingelser for produksjon og formidling.

Tilskuddsordningen for kirkemusikk skal bidra til å utvikle kirken som konsert- og kunstarena, samt vitalisere og fornye profesjonelt musikkarbeid og konsertproduksjon i kirken.

Publiseringsstøtten for musikkinnspillinger skal øke kjennskapen til og spredningen av musikk fra Norge, og bidra til å opprettholde en bred produksjon av kvalitetsutgivelser.

Gjennom bestillingsverksordningen støtter Kulturrådet den skapende delen av norsk musikk-

liv ved å finansiere et stort antall bestillingsverk. Formålet er å gjøre norsk samtidsmusikk tilgjengelig for flest mulig.

Formålet med ordningen for musikere er økt turnévirsomhet og konsertproduksjon samt å styrke rammevilkårene for musikere, særlig innen pop og rock. Målgruppen er profesjonelle utøvere.

Formålet med ordningen for arrangører er å sikre drift og programmering av klubber og scener over hele landet. Målgruppen er konsertarrangører og scener, inkludert regionale kulturhus, med et konserttilbud innen alle musikk-sjangre.

Tabell 8.12 Innvilgede søknader fra tilskuddordninger under Norsk kulturfond 2009–2011:

	2009	2010	2011
Musikkfestivaler	96	103	99
Musikkensembler	89	84	89
Innkjøpte fonogram	202	204	154
Kirkemusikk	62	73	77
Tilskuddsordning for musikere – rytmisk musikk	200	221	221
Tilskuddsordning arrangører – rytmisk musikk (fra 2011 alle sjangere)	185	184	216
Andre formål musikk	272	187	287
Forsøksordningen for arrangører – klassisk musikk og samtidsmusikk ¹		50	

¹ Forsøksordningen for arrangører innen klassisk musikk og samtidsmusikk er videreført ved at arrangørordningen for rytmisk musikk fra og med 2011 er åpnet for alle musikk-sjangre.

Kilde: Norsk kulturråd

Tabell 8.13 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2010 og 2011 til ulike formål:

	2011	2012
Tilskuddsordning for musikkfestivaler	31 450	42 340
Tilskuddsordning for musikkensembler	20 900	31 160
Tilskuddsordning for kirkemusikk	6 760	6 970
Publiseringstøtte for musikkinnspillinger ¹	19 500	20 100
Tilskuddsordning for musikere	12 370	15 670
Tilskuddsordning for arrangører	17 000	21 700
Andre formål	25 212	26 811
Diverse nye post 56-tiltak	19 652	
Sum	152 844	164 751

¹ Publiseringstøtten for musikkinnspillinger var t.o.m. 2011 kjent som innkjøpsordningen for musikk.

Kilde: Norsk kulturråd

Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene

13 institusjoner fikk positivt årsresultat i 2011. 17 institusjoner hadde ved utgangen av 2011 positiv egenkapital, jf. tabell 8.14. Den bokførte egenkapitalen kan være sammensatt av flere elementer; som aksjekapital, fri egenkapital, ikke-likvid kapital i form av bygningsmasse, pensjonsavsetning o.a. Den oppførte egenkapital er derfor ikke et uttrykk for institusjonenes likviditet. Som følge av pensjonsreformen har flere institusjoner inntektsført tidligere balanseførte AFP-forpliktelser, noe som bl.a. gir seg utslag i uvanlig høy egenkapital for bl.a. Oslo-Filharmonien og Harmonien. Det vises til programkategorien for nærmere omtale av pensjoner.

Stiftelsen Harmonien fikk i 2011 et årsunderskudd på 1,4 mill. kroner. Underskuddet skyldes i hovedsak høyere kostnader på enkelte produksjoner samt noe lavere egeninntekter enn forutsatt. Orkestrets billettinntekter i 2011 var likevel rekordhøye.

Notodden Blues Festival fikk i 2011 et overskudd på 1,5 mill. kroner. Festivalen hadde per 31.12.2011 negativ egenkapital på 2,5 mill. kroner. Notodden Blues Festival har utarbeidet en strategi for gjenoppbygging av egenkapitalen etter at festivalen fram til og med 2010 hadde flere år med store underskudd. Notodden kommune har garantert for et likviditetslån på 3 mill. kroner til festivalen. Departementet har fortsatt situasjonen under særskilt observasjon. Årsprognosen for 2012 tyder på at festivalen vil få et overskudd også i 2012.

Tabell 8.14 Økonomiske nøkkeltall for tilskuddsinstitusjonene i 2011:

Institusjon	Statlig drifts-tilskudd	Reg. drifts-tilskudd	Andre inn-tekter	Drifts-kost-nader	Drifts-res.	Års-resultat	Egen-kap. per 31.12.11	Antall års-verk
Oslo-Filharmonien	128 477		18 677	146 175	979	1 720	24 276	129
Stiftelsen Harmonien	106 541		17 912	126 689	-2 236	-1 391	20 924	117
Trondheim Symfoniorkester ¹	67 273	28 831	9 309	104 584	829	1 476	9 647	102
Stavanger Symfoniorkester	61 669	26 430	12 656	100 760	5	788	9 967	99
Kristiansand Symfoniorkester	42 830	18 514	5 807	66 091	1 060	1 297	3 018	84
Nordnorsk Opera og Symfoniorkester	39 449	17 345	4 048	57 013	3 829	3 943	3 321	46
Det Norske Blåseensemble	20 090	9 006	2 032	30 067	1 061	1 167	4 940	32
Festspillene i Bergen	18 120	12 070	22 614	52 862	-58	86	4 158	13
Festspillene i Nord-Norge	12 061	5 169	5 896	22 807	318	544	4 974	7
Molde Int. Jazz Festival	5 391	3 702	18 052	26 650	495	565	4 838	6
Førde Int. Folkemusikkfestival	4 756	3 171	5 032	13 038	-79	34	2 018	5
Olavsfestdagene i Trondheim	8 567	5 712	14 202	27 595	885	1 001	2 831	7
Ultima – Oslo Contemporary Music Festival	4 937	3 291	2 643	11 120	-249	-188	496	5
Festspillene i Elverum	2 128	1 484	3 053	6 795	-130	-123	193	2
Notodden Blues Festival	2 387	1 975	15 875	18 565	1 672	1 550	-2 540	3
Øyafestivalen	1 808	1 205	50 465	51 768	1 710	1 308	5 481	28
Stiftelsen Horisont/Mela	5 155	3 437	3 402	12 202	-208	-169	317	5
Riddu Riððu Festivála	1 596	684	5 340	7 761	-141	-151	1 360	3
Sum	533 235	142 026	217 015	882 542	9 742	13 457	100 219	693

¹ Musikkteater i Trondheim og operasatsningen i Trondheim inngår som en del av Trondheim Symfoniorkestres virksomhet.
Kilde: Institusjonenes årsregnskap 2011 og budsjettsoknader for 2013.

Kap. 3323 Musikkformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	30 769	29 312	28 678
16	Refusjon av foreldrepenger	909		
18	Refusjon av sykepenger	1 081		
	Sum kap. 3323	32 759	29 312	28 678

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder Rikskonsertenes inntekter fra offentlige konserter, skolekonserter, barnehagekonserter og prosjektvirksomhet m.m., kap. 323, post 01.

Som følge av omleggingen av Rikskonsertenes offentlige konsertvirksomhet vil Rikskonsertene få reduserte inntekter. Rikskonsertene vil samtidig få økte inntekter knyttet til kombinasjonstur-

neer og arbeidsplasskonserter, og som følge av at kommunenes egenandel for skolekonserter fra høsten 2013 økes tilsvarende veksten i konsumprisindeksen i perioden 1997-2012 (jf. omtale i Prop. 110 S (2011-2012) Kommuneproposisjonen 2013 og Innst. 380 S (2011-2012)). Til sammen vil Rikskonsertene i 2013 likevel ha lavere inntekter enn i 2012, og inntektsrammen for 2013 foreslås derfor redusert med 1,6 mill. kroner.

Kap. 324 Scenekunstformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	72 858	63 634	73 734
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	56 459	70 350	60 446
55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	83 819	90 417	96 417
56	Norsk kulturråd-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	15 532	16 013	16 176
70	Nasjonale institusjoner	892 163	927 653	997 270
71	Region-/landsdelsinstitusjoner	327 002	349 655	433 489
72	Knutepunktinstitusjoner	3 621	3 733	3 856
73	Region- og distriktsopera	45 237	50 858	48 862
78	Ymse faste tiltak	134 723	144 817	141 948
	Sum kap. 0324	1 631 414	1 717 130	1 872 198

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Riksteatret, avsetning til scenekunst under Norsk kulturfond, fire nasjonale institusjoner, tretten

region-/landsdelsinstitusjoner, én knutepunktinstitusjon, syv region- og distriktsoperatiltak og

en rekke andre faste tiltak. I tillegg bevilges det midler til scenekunstformål over kap. 320, post 74.

Tilskudd til operavirksomheten i Nord-Norge og Trondheim gis gjennom hhv. Nordnorsk Opera og Symfoniorkester og Trondheim Symfoniorkester, jf. kap. 323, post 71. Tilskuddet til Kristiansand Symfoniorkester foreslås overført til dette kapitlet, jf. post 71.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål, jf. St.meld. nr. 32 (2007–2008) *Bak kulissene* og Innst. S. nr. 157 (2008–2009):

1. et profesjonelt tilbud av teater-, opera-, danseforestillinger og andre scenekunstuttrykk over hele landet
2. høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse
3. nå hele befolkningen
4. større mangfold
5. effektiv ressursutnyttelse.

I tillegg til ovennevnte mål vises det til forutsetninger for statlig tilskudd og viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2013

Post 01 Driftsutgifter

Riksteatret viser et bredt repertoar med 10–12 oppsetninger årlig på 70 faste spillesteder over hele landet. Repertoaret omfatter teaterforestillinger, herunder figurteater og forestillinger for barn og unge, samt danseforestillinger. Danseforestillingene vises på 25 faste spillesteder. Riksteatrets produksjoner er dels egenproduserte og dels oppsetninger som er produsert i samarbeid med eller innkjøpt fra andre teatre og frie grupper.

Riksteatrets bevilgninger under post 01 er justert opp, mot en tilsvarende reduksjon i post 21. Endringen skyldes bl.a. at teatret har funnet det hensiktsmessig å føre deler av lønnsutgiftene knyttet til turnévirkomheten under post 01. I tillegg er teatrets inntektsbevilgning nedjustert med 4,3 mill. kroner, noe som gir en tilsvarende reduksjon i utgiftsbevilgningen under post 21.

Bevilgningen skal dekke utgifter for Riksteatret utenom turnévirkomheten samt visse fellestiltak.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 01 Ymse inntekter, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen skal dekke utgifter til Riksteatrets turnévirkomhet, jf. omtale under post 01.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Riksteatret får i merinntekter under kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 2.

Post 55 Norsk kulturfond - ettårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 56

Det foreslås en samlet avsetning til scenekunst under Norsk kulturfond under postene 55 og 56 på 112,6 mill. kroner. Avsetningen er økt med nær 6,1 mill. kroner.

Avsetningen skal nyttes til ordningen for fri scenekunst – teater og dans, basisfinansiering av frie scenekunstgrupper, scenetekst, formidling av scenekunst, koreografiutvikling og andre scenekunsttiltak m.m.

Som en oppfølging av satsingen på dans er fondet foreslått styrket med 5 mill. kroner, hvorav 3 mill. kroner til basisfinansiering, 1 mill. kroner til arrangørstøtte og 1 mill. kroner til regionale dansemiljøer.

Post 56 Norsk kulturfond - flerårig prosjekttilskudd, kan nyttes under post 55

Under denne posten gis det tilsagn om tilskudd til prosjekter for flere år.

Post 70 Nasjonale institusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de fire institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor. Staten dekker hele det offentlige driftstilskuddet til disse institusjonene.

Tilskuddet til Den Norske Opera & Ballett foreslås økt med 48,5 mill. kroner. Operaen opplever en sterk økning i pensjonskostnadene og i pensjonspremiene. For å håndtere denne situasjonen har Operaen igangsatt et innsparingsprogram som vil gi en likviditetsmessig effekt på 20 mill. kroner i 2015, men har også behov for en styrking av driftstilskuddet for å sikre likviditeten i 2013. De økte pensjonskostnadene er en vesentlig årsak til den betydelige økningen som foreslås i tilskuddet til Den norske Opera & Ballett for 2013. Resten av tilskuddsøkningen dekker bl.a. de merutgifter Operaen har fått ved ansettelse av fem nye

dansere ved Nasjonalballetten og det langsiktige verdibevarende vedlikeholdet for teaterteknikk og brukerutstyr, jf. Prop. 1 S (2011-2012).

Nationaltheatrets hovedbygning har behov for betydelig oppgradering. Det er mange utfordringer knyttet til moderne teaterdrift i et hus fra 1890-tallet. For å få sikkerhet for at man legger opp til et investeringsprosjekt som er framtids-

rettet og teaterfaglig godt, er det iverksatt en konseptvalgutredning med etterfølgende kvalitetssikring. Tilskuddet til Nationaltheatret foreslås økt med 7 mill. kroner, hvorav 1,5 mill. kroner til å dekke kostnadene med konseptvalgutredningen.

Tilskuddet til Det Norske Teater foreslås økt med 5,7 mill. kroner.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Den Nationale Scene	102 706	106 095
Den Norske Opera & Ballett	508 958	557 458
Det Norske Teatret	149 076	154 796
Nationaltheatret	166 913	173 921
Til senere fordeling		5 000
Sum	927 653	997 270

Post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de institusjonene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør fusjonerte 1. juli 2011 med selskapet Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet, som også er det nye selskapets navn. Fra 2013 er tilskuddene til de tre institusjonene slått sammen og tildeles Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet. Det samlede tilskuddet foreslås økt med 7,5 mill. kroner til drift og styrket aktivitet, hvorav 0,5 mill. kroner øremerkes Kristiansand Solistensemble.

Tilskuddet til Carte Blanche foreslås økt med 1,4 mill. kroner til bl.a. turnévirkosomhet.

Tilskuddet til Hålogaland Teater foreslås økt med 2,1 mill. kroner, hvorav 0,7 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Tilskuddet til Rogaland Teater foreslås økt med 2,6 mill. kroner, herunder 1 mill. kroner til dekning av finansieringskostnader ved ny rømningsvei for Intimscenen.

Tilskuddet til Teatret Vårt foreslås økt med 2,2 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner til økt produksjon og 0,45 mill. kroner til statens andel av økte driftskostnader i nye lokaler.

Tilskuddet til Trøndelag Teater foreslås økt med 3 mill. kroner, hvorav 1 mill. kroner til dekning av finansieringskostnader knyttet til rehabilitering av Gamle Scene.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Agder Teater ¹	35 462	
Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet ¹		104 121
Carte Blanche	21 600	23 000
Haugesund Teater	10 000	10 330
Hordaland Teater	10 515	10 862
Hålogaland Teater	43 686	45 828
Nordland Teater	23 818	24 604
Nord-Trøndelag Teater	10 322	10 663
Rogaland Teater	49 845	52 489
Sogn og Fjordane Teater	16 754	17 307
Teater Ibsen	23 146	23 910
Teater Innlandet	19 864	20 520
Teatret Vårt	23 082	25 294
Trøndelag Teater	61 561	64 561
Sum	349 655	433 489

¹ Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør fusjonerte 1. juli 2011 med selskapet Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Peer Gynt-stemnet.

Post 73 Region- og distriktsopera

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til de operatiltakene som er ført opp i tabellen nedenfor.

Det er en forutsetning for det statlige driftstilskuddet til operatiltakene at det ordinære offentlige driftstilskuddet fordeles mellom de offentlige

tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. forslag til vedtak V, nr. 4.

Tilskuddet til Opera Sør er fra 2013 bevilget under post 71 og inngår i tilskuddet til Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet.

Tilskuddet til OscarsborgOperaen foreslås økt med 0,5 mill. kroner til styrking av den kunstneriske virksomheten.

Tilskuddet til Bergen Nasjonale Opera foreslås økt med 3 mill. kroner, herunder 0,7 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Tilskuddet til Operaen i Kristiansund foreslås økt med 0,8 mill. kroner.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Bergen Nasjonale Opera (tidl. Den Nye Opera)	16 065	19 095
Opera Nordfjord	3 281	3 389
Opera Sør ¹	6 803	
Opera Østfold	2 962	3 060
Operaen i Kristiansund	13 312	14 152
OscarsborgOperaen	1 431	1 931
Ringsakeroperaen	3 453	3 567
Steinvikholm Musikkteater	3 551	3 668
Sum	50 858	48 862

¹ Kristiansand Symfoniorkester, Agder Teater og Opera Sør fusjonerte 1. juli 2011 med selskapet Kilden Teater- og Konserthus for Sørlandet IKS.

Post 78 Ymse faste tiltak

Tilskuddet til Norsk teaterråd er flyttet fra denne posten til kap. 314, post 78.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Teater Innlandet flytter i 2013 inn i nye lokaler i Hamar kulturhus. Ny husleie påløper fra 1. november. Det er under denne posten foreslått 0,9 mill. kroner til økte husleieutgifter for Teater Innlandet basert på en årlig husleie på 5,4 mill. kroner.

Det foreslås dekning av beregnet helårsvirkning av økt husleie for Teatret Vårt med totalt 2,3 mill. kroner.

Det foreslås totalt 5,5 mill. kroner til Skuespiller- og danseralliansen. Alliansen ble etablert med et tilskudd på 3 mill. kroner høsten 2012, med forutsetning om helårsvirkning på 6 mill. kroner i 2013. På grunn av noe senere oppstart enn forventet høsten 2012, vil deler av tilskuddet for 2012 bli overført til 2013.

Tilskuddet til Dansens Hus foreslås økt med 2,5 mill. kroner, herunder 1 mill. kroner til formidling og 0,4 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Statens andel av tilskuddet til Østfold Teater er foreslått økt med 0,7 mill. kroner.

Tilskuddet til Dramatikken Hus foreslås styrket med 0,3 mill. kroner knyttet til grunnlovsjubileet.

Rapport 2011

Rapporten omfatter aktivitets-, publikums- og økonomiresultater for de scenekunstinstitusjonene som er omfattet av mål- og resultatstyringen, dvs. Riksteatret, de nasjonale institusjonene, region-/landsdelsinstitusjonene, Peer Gynt-stemnet, samt Beaivváš Sámi Teáhter, som mottar offentlig tilskudd gjennom Sametinget fra bevilgningen under kap. 320, post 53. Aktivitetstallene for 2010 er levert av Riksteatret og Norsk teater- og orkesterforening på oppdrag fra Kulturdepartementet. I tillegg er det rapportert om tildelinger under Norsk kulturfond.

For den enkelte institusjon kan aktiviteten, publikumsoppslutningen og det økonomiske resultatet variere betydelig fra et år til annet. Institusjonene avgir en utvidet rapport om sin virksomhet til departementet. Rapporten inngår i en samlet vurdering av institusjonenes måloppnåelse.

Mål 1:

Et profesjonelt tilbud av teater-, opera-, danseforestillinger og andre scenekunstuttrykk over hele landet

*Rapport**Riksteatret*

Riksteatret spilte 437 forestillinger på turné samt 51 forestillinger/prøveforestillinger i Oslo og 98 samarbeidsforestillinger og gjestespill på andre

scener i Oslo. Forestillingene var fordelt på 13 produksjoner med et samlet publikum på 125 180. For 2010 var de tilsvarende tallene 465 turnéforestillinger, 199 forestillinger/prøveforestillinger i Oslo samt tre forestillinger som gjestespill i Stockholm, fordelt på 12 produksjoner med et samlet publikum på 162 251. Ni av oppsetningene i 2011

var egenproduksjoner, fem ble produsert i samarbeid med andre teatre. Én oppsetning var innkjøpt og to oppsetninger ble formidlet av frie grupper. I 2011 var Oslo Nye Teater hovedsamarbeidspartner. I 2010 var Den Nationale Scene hovedsamarbeidspartner, mens Hålogaland Teater og Beaivváš Sámi Teáhter var det i 2009.

Tabell 8.15 Antall forestillinger per fylke¹:

Fylke	2009	2010	2011
Østfold	13	10	15
Akershus	9	16	10
Hedmark	22	24	26
Oppland	27	28	23
Buskerud	27	28	26
Vestfold	24	36	31
Telemark	26	26	24
Aust-Agder	15	21	20
Vest-Agder	19	23	19
Rogaland	21	31	25
Hordaland	11	18	9
Sogn og Fjordane	23	17	26
Møre og Romsdal	28	31	31
Sør-Trøndelag	29	34	41
Nord-Trøndelag	31	34	29
Nordland	47	46	36
Troms	89	23	26
Finnmark	54	19	20
Sum	515	465	437

¹ Riksteatret har i stadig økende grad samarbeidsprosjekter med andre teatre, hvor teatret medvirker til forestillinger på ulike måter. De tidligere kategoriene samarbeidsproduksjoner, egenproduksjoner og innkjøpte forestillinger er derfor slått sammen og presentert som én kategori.

Kilde: Riksteatret.

Scenekunstinstitusjonene

Den samlede produksjonsaktiviteten i 2011 var i alt 7 467 forestillinger fordelt på 470 produksjoner,

jf. tabell 8.16. Totalt var det om lag 1 416 913 besøkende, jf. tabell 8.16.

Tabell 8.16 Hovedtall for virksomheten ved scenekunstinstitusjonene 2009–2011:

	Totalt antall produksjoner			Totalt antall forestillinger			Totalt antall publikum		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Agder Teater	58	48	21	238	220	117	30 427	40 051	15 926
Beaivváš Sámi Teáhter	7	9	11	90	87	76	12 946	9 070	7 277
Carte Blanche	20	14	12	101	111	76	17 581	20 903	24 135
Den Nationale Scene	36	35	33	774	699	714	130 533	146 050	131 529
Den Norske Opera & Ballett	21	40	74	367	413	477	275 534	275 518	285 895
Det Norske Teatret	25	31	38	996	947	1 028	187 026	163 684	177 328
Haugesund Teater	34	35	36	160	161	136	12 380	29 086	24 298
Hordaland Teater	16	4	7	219	142	221	26 224	16 839	24 020
Hålogaland Teater	15	14	22	521	399	488	63 995	58 064	58 580
Nationaltheatret	49	53	51	756	707	817	183 397	195 004	182 215
Nord-Trøndelag Teater	5	10	15	88	64	148	13 506	5 423	16 868
Nordland Teater	18	16	43	200	212	251	29 137	24 530	25 220
Peer Gynt-stemnet ¹									
Riksteatret ²	12	12	13	675	667	586	121 168	162 251	125 180
Rogaland Teater	17	14	27	607	674	771	92 407	122 413	135 808
Sogn og Fjordane Teater	11	8	11	180	139	270	17 526	10 300	25 287
Teater Ibsen	18	19	25	209	257	221	29 856	33 228	26 629
Teater Innlandet ³	32	17	17	249	316	273	23 546	22 978	21 061
Teatret Vårt	14	15	14	274	301	390	29 398	30 684	37 369
Trøndelag Teater	23	27	27	439	445	618	107 343	86 745	109 689
Sum ⁴	431	421	497	7 143	6 961	7 678	1 403 930	1 452 821	1 454 314
Sum justert for gjestespill ⁵	416	404	470	6 997	6 923	7 467	1 380 130	1 443 016	1 416 913

¹ Knutepunktet Peer Gynt-stemnet hadde 87 arrangementer i 2011 for et samlet publikum på 22 000. Tilsvarende tall for 2010 var 97 arrangementer for et samlet publikum på 25 049.

² Tallene for Riksteatret inkluderer prøvevisninger samt ordinære forestillinger i Oslo og produksjoner som ble formidlet fra andre teatre/frie grupper.

³ Teater Innlandet ble etablert 1.4.2010. Tall for aktivitet og publikumsbesøk for Hedmark Teater til 1.4.2010 og Teater Innlandet fra 1.4.2010 framgår samlet under Teater Innlandet.

⁴ Alle institusjonene utsteder både fri- og sponsorbilletter. I 2011 var antall publikum på billetterte arrangement 1 373 497 og antall publikummere med fri- og sponsorbilletter var 168 299. I tillegg kommer publikum på åpne arrangementer hvor det bare gis anslag over publikumsbesøk. I 2010 var antall publikum på billetterte arrangement 1 390 907 og antall publikummere med fri- og sponsorbilletter var 156 480.

⁵ Når teatrene gjestespiller hos hverandre, rapporterer begge institusjoner om tilknyttede resultater. I 2011 dreide dette seg om til sammen 27 produksjoner med 211 forestillinger og et publikumstall på 37 401. I 2010 var tilsvarende tall til sammen 17 oppsetninger med 38 forestillinger og et publikumstall på 9 805.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Mål 2:

Høy kvalitet gjennom utvikling og fornyelse

*Rapport**Scenekunstinstitusjonene*

Scenekunstinstitusjonene arbeider kontinuerlig med å utvikle sin kunstneriske egenart og har ulike strategier for videre utvikling og fornyelse. Institusjonene rapporterer årlig om dette og om hvordan de arbeider for å utvikle et allsidig repertoar, som bl.a. omfatter uroppføringer, norsk og utenlandsk samtidsdramatikk/opera/musikkteater, og norsk og utenlandsk koreografi.

Norsk kulturfond

Avsetningen under Norsk kulturfond skal nyttes til produksjon og formidling av scenekunst utenfor de faste institusjonene.

Målene for 2011 var økt produksjon og formidling, styrket scenekunst for og blant barn og unge og kulturelt mangfold. I tildelingene ble det også lagt vekt på flerårige prosjekter, sjangerspredning, nyrekruttering og geografisk spredning.

Det ble i 2011 behandlet totalt 1 133 søknader, hvorav 317 eller 28 pst. fikk tilskudd. Forholdet mellom søknadssum og tildelinger var 22,7 pst. For 2010 var antallet 1 060 søknader og 305 tildelinger. For 2009 mottok Norsk kulturråd 975 søknader, hvorav 332 fikk støtte. Forholdet mellom søknadssum og tildeling i 2010 og 2009 var hhv. 17,6 pst. og 21,4 pst.

I 2011 ble det gitt tilskudd til 66 prosjekter med barn og unge som målgruppe. Tilsvarende tall for 2010 var 79 prosjekter.

I 2011 ble det gitt tilskudd til 23 mangfoldsprosjekter. I 2010 ble det gitt tilskudd til 26 mangfoldsprosjekter, mens det ble gitt tilskudd til 28 mangfoldsprosjekter i 2009.

Avsetningen til scenekunst under Norsk kulturfond omfatter flere tilskuddsordninger:

Tilskuddsordningen for fri scenekunst (teater og dans) har som formål å stimulere og styrke utviklingen av scenekunst utenfor de offentlige institusjonene gjennom støtte til enkeltproduksjoner.

Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper er en ordning der etablerte scenekunstgrupper kan få flerårig tilsagn om støtte. I 2011 hadde seks grupper slikt tilsagn, hvorav fire innen dans.

Støtteordningene for koreografiutvikling og scenetekst skal bidra til å stimulere til eksperimentering og utforskning i scenekunstheltet gjennom støtte til forprosjekter.

Det gis også tilskudd til formidling/gjestespill og andre scenekunstiltak. Et pilotprosjekt for profesjonelle dansemiljøer ble etablert i 2010 og fire miljøer mottok støtte. I 2011 mottok seks dansemiljøer slik støtte.

Med tilskudd fra Norsk kulturfond ble det i 2011 vist 2 745 forestillinger innen scenekunst, hvorav 1 210 var danseforestillinger. Totalt 1 898 forestillinger var for barn og unge. Det tas forbehold om manglende innrapportering fra enkelte tilskuddsmottakere. Tilsvarende tall for 2010 var 4 182 forestillinger hvorav 1 170 danseforestillinger og 2 168 forestillinger for barn og unge. Forestillingene fikk produksjonstilskudd fra Norsk kulturfond i 2011 og tidligere år.

Tabell 8.17 Innvilgede søknader fra tilskuddsordninger under Norsk kulturfond 2009-2011:

	2009	2010	2011
Tilskuddsordning for koreografi - forprosjekter	39	45	36
Tilskuddsordning for scenetekst - forprosjekter	64	34	50
Tilskuddsordning for fri scenekunst - dans ¹	47	37	46
Tilskuddsordning for fri scenekunst - teater ¹	64	56	61
Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper	2	1	3
Tilskuddsordning for formidling av scenekunst/gjestespill	61	85	73
Pilotprosjekt for profesjonelle dansemiljøer		4	6
Andre scenekunsttiltak	31	25	21

¹ Gjelder også tildelinger fra avsetningen til scenekunst og ny teknologi.
Kilde: Norsk kulturråd

Tabell 8.18 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2011 og 2012 til ulike formål:

	(i 1000 kr)	
	2011	2012
Tilskuddsordning for koreografi - forprosjekter	1 700	1 700
Tilskuddsordning for scenetekst - forprosjekter	1 446	1 700
Tilskuddsordning for fri scenekunst - dans	24 313	21 917
Tilskuddsordning for fri scenekunst - teater	27 000	24 000
Basisfinansiering av frie scenekunstgrupper	18 000	25 000
Tilskuddsordning for formidling av scenekunst/gjestespill ¹	5 110	7 100
Pilotprosjekt for profesjonelle dansemiljøer	2 100	3 100
Arrangørstøtte dans		2 000
Andre scenekunsttiltak	3 650	3 900
Diverse nye post 56-tiltak	15 532	16 013
Sum	99 851	106 430

¹ For 2012 inkluderer beløpet 1 mill. kroner øremerket formidling av dans.
Kilde: Norsk kulturråd

Mål 3:

Nå hele befolkningen

Rapport

Institusjonene arbeider kontinuerlig for å formidle scenekunst til et bredt publikum, jf. tabell 8.16. Institusjonene rapporterer årlig om produksjon og formidling av scenekunsttilbudet til særskilte grupper, herunder barn og unge.

Videre rapporterer institusjonene om sin turnévirksomhet, jf. tabell 8.19. For 2011 rapporteres det om et publikumsbesøk på turnéforestillinger på 304 984 fordelt på 2 351 forestillinger. Riksteatret stod for 18,6 pst. av institusjonenes turnétilbud og 31,3 pst. av publikumsbesøket i 2011, mens de øvrige institusjonene stod for 84,4 pst. av turnéforestillingene og 68,7 pst. av publikumsbesøket på disse forestillingene. Publikumsbesøket og turnéaktiviteten i Norge viser en økning sammenlignet med 2009 og 2010.

Den Norske Opera & Ballett rapporterer at det i 2011 ble vist 24 forestillinger på turné i Norge for 9 480 publikummere. Det ble vist seks operaforestillinger, ti ballettforestillinger og åtte konserter.

Tabell 8.19 Scenekunstinstitusjonenes turnévirkosomhet i Norge 2009–2011:

	Antall forestillinger			Publikumsbesøk		
	2009	2010	2011	2009	2010	2011
Agder Teater	62	67	38	7 634	4 868	3 083
Beaivváš Sámi Teáhter	83	44	47	7 767	2 739	4 832
Carte Blanche	26	33	44	7 289	7 701	13 587
Den Nationale Scene	43	25	19	3 802	1 939	1 297
Den Norske Opera & Ballett	21	19	24	17 071	6 720	9 480
Det Norske Teatret	29	39	113	2 252	5 942	25 337
Haugesund Teater	1	2	16	982	9 274	6 586
Hordaland Teater	123	63	165	12 500	8 022	19 495
Hålogaland Teater	224	84	94	24 435	14 168	7 168
Nationaltheatret	30	42	41	6 340	4 982	3 799
Nord-Trøndelag Teater	63	36	110	11 342	2 673	13 034
Nordland Teater	118	119	148	15 508	13 097	13 931
Riksteatret	515	465	437	107 022	117 401	95 426
Rogaland Teater	71	129	218	3 201	6 365	9 501
Sogn og Fjordane Teater	149	127	255	15 345	9 300	22 998
Teater Ibsen	124	171	136	16 090	21 737	15 780
Teater Innlandet ¹	167	264	204	13 507	20 648	14 955
Teatret Vårt	107	138	209	17 014	17 559	23 229
Trøndelag Teater	8	6	33	1 406	310	1 466
Sum	1 964	1 873	2 351	290 507	275 445	304 984

¹ Teater Innlandet ble etablert 1.4.2010. Tall for aktivitet og publikumsbesøk for Hedmark Teater og Teater Innlandet framgår samlet under Teater Innlandet.

Kilde: Norsk teater- og orkesterforening.

Mål 4:

Større mangfold

Rapport

Kulturelt mangfold

Institusjonene skal utarbeide langsiktige strategier for å ivareta det kulturelle mangfoldet gjennom sin ordinære virksomhet. Denne dimensjonen skal være forankret i personalprofil, program-

profil og publikumsarbeid. Departementet vil følge opp arbeidet med å utvikle strategier i den videre kontakten med institusjonene.

Det vises i denne sammenheng også til arbeidet med å følge opp Meld. St. 10 (2011-2012) *Kultur, inkludering og deltaking*. Det sentrale tiltaket i meldingen knytter seg til en styrket styringsdialog med offentlig finansierte kulturinstitusjoner og aktører, jf. omtale i proposisjonens hovedinnledning.

Likestilling

Institusjonene rapporterer om strategier og planer for å sikre at kvinner og menn får like muligheter til kunstfaglige, tekniske og administrative posisjoner. Det vises for øvrig til omtale av likestilling i teatrene og Den Norske Opera & Ballett under Del III.

Mål 5:

Effektiv ressursutnyttelse

Rapport

16 institusjoner fikk positivt årsresultat i 2011. 18 institusjoner hadde ved utgangen av 2011 positiv egenkapital, jf. tabell 8.20. Den bokførte egenkapitalen kan være sammensatt av flere elementer; som aksjekapital, fri egenkapital, ikke-likvid kapital i form av bygningsmasse, pensjonsavsetning o.a. Den oppførte egenkapital er derfor ikke et uttrykk for institusjonenes likviditet. Som følge av pensjonsreformen har flere institusjoner inntektsført tidligere balanseførte AFP-forpliktelser, noe som bl.a. kan gi seg utslag i uvanlig høy egenkapital. Det vises til programkategori 08.20 for nærmere omtale av pensjonsproblematikken.

Tabell 8.20 Økonomiske nøkkeltall for scenekunstinstitusjonene i 2011:

(i 1 000 kr)								
Institusjon	Statlig driftstilskudd	Reg. driftstilskudd	Andre inntekter	Driftskostnader	Driftsres.	Årsresultat	Egenkap. Per 31.12.11	Antall årsverk
Kilden - Agder Teater	25 397	12 512	5 306	46 886	-3 671	-3 547	-3 517	40
Beaivváš Sámi Teáhter ¹		16 900	1 022	17 300	622	729	2 615	21
Carte Blanche	20 951	8 979	3 697	32 914	713	976	5 102	29
Den Nationale Scene ²	98 618		31 222	128 553	1 287	2 105	9 206	145
Den Norske Opera & Ballett	488 575		148 300	628 188	8 687	8 523	33 693	634
Det Norske Teatret	142 076		38 899	174 128	6 847	7 229	33 778	198
Haugesund Teater	8 931	3 837	1 855	15 314	-691	108	1 175	15
Hordaland Teater	9 515	4 271	798	15 327	-743	-735	741	9
Hålogaland Teater	42 372	18 159	8 392	67 263	1 660	2 310	22 926	67
Nationaltheatret	161 894		49 089	209 805	1 178	794	28 040	243
Nord-Trøndelag Teater	10 012	5 559	1 894	16 863	602	676	2 445	18
Nordland Teater	23 102	9 901	4 128	35 165	1 966	1 459	8 695	30
Peer Gynt-stemnet ³	3 621	2 146	8 840	14 000	607	330	2 020	9
Rogaland Teater	48 346	21 974	23 400	93 269	451	1 106	35 819	112
Sogn og Fjordane Teater	16 250	6 964	1 504	24 144	574	714	3 624	24
Teater Ibsen	22 450	9 621	1 768	33 083	756	886	2 946	28
Teater Innlandet	19 267	8 257	2 104	27 993	1 635	1 977	7 101	25
Teatret Vårt	20 699	8 872	3 846	34 068	-651	-595	3 931	41
Trøndelag Teater	59 710	25 590	22 975	104 588	3 687	4 071	19 817	160
Sum	961 274	163 542	359 039	1 718 851	25 516	29 116	220 157	1 848

¹ Beaivváš Sámi Teáhter får fast årlig driftstilskudd fra Sametinget og Kautokeino kommune som i 2011 utgjorde hhv. 16,1 mill. kroner og 0,8 mill. kroner.

² Den Nationale Scene fikk i 2011 et ordinært driftstilskudd på kr 99 618 000. Av dette er 1 mill. kroner ikke inntektsført i regnskapet for 2011, men avsatt som kortsiktig gjeld til dekning av framtidige kostnader til lånefinansiering av utbedringer.

³ For Peer Gynt-stemnet er oppførte tall hentet fra prosjektrengskapet for stemnet, bortsett fra egenkapital, som gjelder Peer Gynt AS.

Kilde: Institusjonenes årsregnskap for 2011 og budsjettsøknader for 2013.

Kap. 3324 Scenekunstformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	95	109	113
02	Billett- og salgsinntekter m.m.	23 307	27 531	24 100
16	Refusjon av foreldrepenger	307		
17	Refusjon lærlinger	18		
18	Refusjon av sykepenges	1 932		
	Sum kap. 3324	25 659	27 640	24 213

Post 01 Ymse inntekter

Posten omfatter ymse inntekter.

Post 02 Billett- og salgsinntekter

Inntektene gjelder salg av billetter og program m.m., jf. kap. 324, post 21.

Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	485 256	494 778	513 943
21	Spesielle driftsutgifter	17		
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	19 624	24 154	24 710
55	Norsk kulturfond	154 871	160 672	164 316
72	Knutepunktinstitusjoner	2 128	2 628	2 715
73	Noregs Mållag	3 626	3 738	3 861
74	Det Norske Samlaget	13 928	14 360	12 914
75	Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok	19 223	19 819	20 473
76	Ibsenpris m.m.	5 073	5 230	5 403
77	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 01</i>	15 830	12 527	16 902
78	Ymse faste tiltak	99 032	103 339	58 555
80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket			49 838
	Sum kap. 0326	818 608	841 245	873 630

Kapitlet omfatter de statlige virksomhetene Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet. Kapitlet omfatter også avsetning til litteraturformål under Norsk kulturfond og tilskudd til Det Norske Samlaget, Noregs Mållag, Norsk Ordbok 2014, Det Norske Akademis store ordbok og ymse andre tiltak.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. å sikre det norske språkets posisjon som et fullverdig, samfunnsbærende språk i Norge
2. å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige
3. å produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift
4. å fremme utvikling av digitalt innhold og tjenester
5. å sikre nyskaping, bredde og spredning av norsk fag- og skjønnlitteratur

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Nasjonalbiblioteket	414 907	430 382
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	49 497	52 109
Språkrådet	30 374	31 452

Nasjonalbiblioteket

Nasjonalbibliotekets virksomhet omfatter oppbygging, bevaring og tilgjengeliggjøring av samlinger innen alle medietyper. Aktiviteten inkluderer bl.a. depotsamling for fjernlån og gjenbruk, arkivsamling, digitalisering av aviser, innsamling, bevaring og formidling av lyd- og bildemedier, restaurering og konservering, digitalisering og utvikling i tilknytning til digitalt bibliotek.

Nasjonalbiblioteket skal også bidra til å utvikle og styrke bibliotekene i Norge som aktive og aktuelle samfunnsinstitusjoner, samt utforme og gjennomføre en nasjonal bibliotekpolitikk for folke- og fagbibliotek. Nasjonalbiblioteket disponerer prosjektmidler for å stimulere til utvikling i norske bibliotek.

Et viktig instrument i Nasjonalbibliotekets arbeid er lov om avleveringsplikt for allment tilgjengelige dokumenter av 9. juni 1989 nr. 32. Formålet med loven er å sikre en medieavhengig

I tillegg til disse målene vises det til viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2013

Budsjettforslaget for 2013 innebærer en økning på 32,4 mill. kroner totalt til språk-, litteratur- og bibliotekformål.

Post 01 Driftsutgifter, kan nyttes under post 77

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsutgifter for Nasjonalbiblioteket, Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek og Språkrådet.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3326, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

avlevering av dokumenter og annet relevant materiale med allment tilgjengelig informasjon til nasjonale samlinger, slik at vitnemål om norsk kultur og samfunnsliv blir bevart og gjort tilgjengelig som kildemateriale for forskning og dokumentasjon. Loven er under revisjon.

Nasjonalbiblioteket er en viktig ressurs på flere områder: som infrastruktur for norsk forskning, bl.a. i rollen som forskningsbibliotek, som kulturpolitisk redskap, som ansvarlig for langtidsbevaring av kulturarv og for markering av jubileer. Nasjonalbiblioteket har også et språkpolitisk ansvar gjennom oppbygging og drift av en norsk språkbank.

Bevilgningen til Nasjonalbiblioteket inkluderer også midler til oppfølging av St.meld. nr. 23 (2008–2009) *Bibliotek* og St. meld. nr. 24 (2008–2009) *Nasjonal strategi for digital bevaring og formidling av kulturarv*.

Det foreslås å øke bevilgningen til Nasjonalbiblioteket med om lag 15 mill. kroner i 2013 for å

styrke virksomheten. Denne inkluderer en rammeoverføring fra Finansdepartementet på 0,7 mill. kroner til dekning av kostnader knyttet til Evalueringsportalen.

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut lyd- og blindeskriftbøker til blinde, svaksynte og andre som har vansker med å lese trykt skrift. NLB produserer i tillegg et variert utvalg tidsskrifter og flere aviser i lydformat. I tillegg til allmenn litteratur produserer NLB også studielitteratur for synshemmede studenter ved universiteter, høyskoler og fagskoler. All produksjon og utlån er digitalt basert.

En sterk satsing på utvikling av nye tilbud, produksjonsmåter og distribusjonsformer har de seneste årene gitt NLBs målgruppe et vesentlig bedre bibliotektilbud.

Fordelingen av midler mellom Nasjonalbiblioteket og NLB kan bli noe justert som følge av at Nasjonalbiblioteket utfører oppgaver som ligger under ansvarsområdet til NLB.

Det foreslås å øke bevilgningen til NLB med 2,6 mill. kroner i 2013.

Språkrådet

Språkrådet er statens fagorgan i språkspørsmål. Hovedoppgaven er å bidra til at det norske språkets status og bruk blir styrket, og at norsk fungerer som et fullverdig språk på alle samfunnsområder. Språkstyrkingsarbeidet skal omfatte både norsk språk generelt og den nynorske målformen spesielt.

Språkrådet skal medvirke til at det blir utviklet en parallellspråklig praksis på områder der det også er behov for internasjonal kommunikasjon: "norsk når du kan, engelsk når du må".

Språkrådet fungerer som nasjonalt samordningsorgan for utvikling og tilgjengeliggjøring av norsk fagterminologi. Språkrådet skal bidra til at dataprogrammer og ulike teknologibaserte produkter og tjenester er tilgjengelige på norsk. Tilgang på nynorsk programvare er en særlig utfordring.

Språkrådet arbeider med å fremme et klart og forståelig forvaltningsspråk og en jevnere bruksfordeling mellom nynorsk og bokmål i statsforvaltningen. Språkrådet har tilsynsoppgaver etter lov om målbruk i offentlig tjeneste og har et generelt ansvar for å verne om den enkeltes rettigheter når det gjelder bruken av språk.

Arbeidet med å styrke norsk språk skal skje som ledd i en helhetlig språkpolitikk som også skal ivareta det nordiske språkfelleskapet og det flerspråklige mangfoldet. I tillegg til arbeidet med bokmål og nynorsk har Språkrådet derfor fått et ansvar også for norsk tegnspråk og for minoritetsspråk.

Språkrådet har forvaltnings- og rådgivningsfunksjoner innenfor språkdyrking og språkrøkt, herunder oppgaver knyttet til den offisielle normeringen av skriftnormalene nynorsk og bokmål.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen gjelder Nasjonalbibliotekets investeringer. Bevilgningen skal i hovedsak dekke oppgraderinger og utskiftninger av den tekniske infrastrukturen, inkludert digitalt sikringsmagasin.

Post 55 Norsk kulturfond

Målet med Norsk kulturråds støtteordninger til litteraturformål er å sikre et bredest mulig tilbud av nye bøker i bestemte sjangre, av allmenne kulturtidsskrifter og nye norske tegneserier. Kulturrådets støtte til litteratur skjer ved innkjøp av bøker under en av de fem innkjøpsordningene for litteratur, som produksjonstilskudd eller som tilskudd til ulike litteraturprosjekter. Ved tildeling av prosjektstøtte blir det lagt vekt på litteraturformidling, på å nå nye lesergrupper og på nye litterære uttrykksformer. Det gis også bidrag til tiltak som skal styrke kontakt mellom norske og minoritetsspråklige litterære miljøer.

Midlene går til innkjøpsordningene for litteratur, til festivaler, produksjonsstøtte og til andre litteraturtiltak. Avsetningen for 2013 foreslås økt med 3,6 mill. kroner til 164,3 mill. kroner.

Post 72 Knutepunktinstitusjoner

Tilskuddet skal dekke driftsutgifter for knutepunktinstitusjonen Norsk litteraturfestival – Sigrid Undset-dagene.

Post 73 Noregs Mållag

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Noregs Mållag. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk skriftkultur på alle samfunnsfelt.

Post 74 Det Norske Samlaget

Bevilgningen under denne posten gjelder driftstilskudd til Det Norske Samlaget. Tilskuddet går til arbeidet med å styrke nynorsk språk, litteratur og kultur og skal bidra til et bredere tilbud av bøker utgitt på nynorsk. Tidligere omfattet tilskuddet også midler til Allkunne AS. Fra 2013 er disse midlene flyttet til Nynorsk kultursentrum under kap. 328, post 70.

Departementet legger til grunn at Samlaget selv skaper rom for produksjonsstøtte til nynorsk litteratur innenfor sine budsjetter. Samlaget kan derfor ikke søke Norsk kulturråd om midler fra denne avsetningen.

Post 75 Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok

Størstedelen av bevilgningsforslaget under denne posten gjelder det leksikalske dokumentasjonsprosjektet Norsk Ordbok 2014. Arbeidet er organisert i en egen prosjektorganisasjon under Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo. Også Universitetet bidrar i finansieringen. Det foreslås et tilskudd fra departementet på 16,1 mill. kroner i 2013.

Posten dekker også tilskudd til arbeidet med dokumentasjonsprosjektet Det Norske Akademis store ordbok (NAOB). Det er inngått en samarbeidsavtale med Institutt for lingvistiske og nordiske studier ved Universitetet i Oslo innenfor rammen av det planlagte arbeidet med Bokmålets og riksmålets ordbase (BRO-prosjektet). Det foreslås et tilskudd på vel 4,3 mill. kroner til Det Norske Akademis store ordbok i 2013.

Post 76 Ibsenpris m.m.

Den internasjonale Ibsenprisen er på 2,5 mill. kroner og ble delt ut for fjerde gang i 2012. Prisen skal gå til en person, institusjon eller organisasjon som har tilført verdensdramatikken eller teatret nye kunstneriske dimensjoner. Bevilgningen på posten omfatter også midler til stipender til Ibsenprosjekter verden over, tilskudd til Skien internasjonale Ibsenkonferanse og utgifter til administrasjon av prisen mv.

Post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak, kan nyttes under post 01

Denne posten skal dekke et variert spekter av samarbeids- og prosjekttiltak innenfor bibliotekområdet. Midlene stilles til rådighet for Nasjonal

biblioteket og kan brukes både til egeninitierte prosjekter og til å støtte tiltak i regi av andre aktører.

Hoveddelen av midlene blir utlyst av Nasjonalbiblioteket. En forutsetning for støtte er at midlene går til prosjekter som er nyskapende og har overføringsverdi til større grupper av institusjoner. Midlene skal også benyttes til tiltak omfattet av ordningen Den kulturelle nistepakke, jf. omtalen av ordningen under programkategori 08.20 Kulturformål

Områder som bør prioriteres er prosjekter som fremmer litteraturformidling, kompetanseoppbygging og tiltak som har som mål å inkludere lesesvake og andre grupper som i liten grad benytter seg av bibliotekets tilbud. Nye former for samarbeid både innad i sektoren, på tvers av offentlige etater/forvaltningsgrenser og mellom bibliotek og frivillige organisasjoner, samt samarbeid mellom arkiv, bibliotek og museer bør også prioriteres. Det skal prioriteres bruk av midler til prosjekter som legger til rette for at flere får et profesjonelt kunst- og kulturtilbud gjennom arbeidsplassen eller på andre arenaer der de befinner seg i dagliglivet.

Det foreslås å øke bevilgningen til utviklingstiltak med om lag 4,4 mill. kroner. Økningen skal i hovedsak benyttes til tiltak omfattet av ordningen Den kulturelle nistepakke.

Post 78 Ymse faste tiltak

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2012 følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Kulturdepartementet foreslår at tiltak som forvaltes av Nasjonalbiblioteket flyttes fra post 78 til ny post 80.

Det foreslås videre at tilskuddet til Stedsnavntjenesten, Statens Kartverk økes med 0,5 mill. kroner til videreutvikling av Sentralt stedsnavnregister (SSR).

NORLA - Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet skal bidra til økt interesse for norsk litteratur i utlandet. Stiftelsen forvalter bl.a. støtte til oversettelser til skjønn- og faglitteratur. NORLA har økt aktiviteten betydelig de siste årene. Det foreslås en økning i tilskuddet på 0,9 mill. kroner.

Norsk Forfattersentrum formidler forfattere til skolebesøk, bibliotekarrangementer, litteraturskvelder og andre arrangementer i privat og offentlig regi. Norsk Forfattersentrum opplever en stor økning i etterspørselen, og tilskuddet foreslås økt med 0,9 mill. kroner.

Kulturdepartementets premiering av barne- og ungdomsbøker foreslås gitt som del av tilskuddet til Norsk Barnebokinstitutt som har gjennomføringsansvaret for premieringen.

Tilskuddet til Riksmålsforbundet foreslås styrket med 100 000 kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Det foreslås en økning på 1,1 mill. kroner for å styrke grunnfinansieringen av et nasjonalt språkår i 2013. I alt foreslås et tilskudd til Språkåret på vel 3,8 mill. kroner av bevilgningen for 2013. Språkåret må sees som et ledd i oppfølgingen av regjeringens språkmelding. De midler som ble bevilget til dette formål i 2012 foreslås også disponert til Språkåret. Samlet tilskudd til utbetaling i 2012 og 2013 blir dermed 6,5 mill. kroner. Språkåret blir organisert som et eget prosjekt administrert av Nynorsk kultursentrum. Utgangspunktet er at det i 2013 er 200 år siden Ivar Aasen ble født og 100 år siden Det Norske Teatret spilte sin første forestilling. Språkåret vil bli en inkluderende og samlende markering av det språklige mangfoldet i Norge: bokmål og nynorsk, samisk, minoritetspråk, norsk tegnspråk og nye innvandrerspråk. En rekke aktører er invitert til å delta med egne tiltak innenfor rammen av Språkåret 2013.

Post 80 Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket

Under denne posten gis det tilskudd til ymse bibliotek- og litteraturrelaterte tiltak. Tilskudd til tiltak under denne posten forvaltes av Nasjonalbiblioteket. Det legges opp til at tilskuddene ikke skal være tidsavgrenset, og ha en viss beløpsmessig stabilitet fra år til år.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten og hvilke beløp som ble avsatt til disse i 2012, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 3.

Rapport 2011

Mål 1:

Å sikre det norske språkets posisjon som et fullverdig, samfunnsbærende språk i Norge

Rapport

I juni 2012 la Språkrådet fram *Språkstatus 2012*, som vesentlig dekker språksituasjonen i rapporteringsåret 2011. Dette var den andre av de årlige språkpolitiske tilstandsrapportene som er varslet i

språkmeldingen. Blant hovedfunnene i rapporten kan nevnes:

- det er økende skepsis i befolkningen til reklame på engelsk, men generelt er norsk språk fortsatt under sterkt press fra engelsk
- nynorsk styrker stillingen sin i tv-tilbudet fra NRK til barn og unge og i Wikipedia, men blir svekket på viktige bruksområder
- flere statlige nettsteder enn før oppfyller kravene i målloven, og flere skjemaer blir tilgjengelige på begge målformer, men bare ett av fire sentrale statsorganer oppfyller de kvantitative minstekravene i målloven.
- sosiale medier blir brukt mer og mer i det norske samfunnet, og sannsynligvis skjer det språklige endringer der som gradvis kommer til å få fotfeste også utenfor disse mediene.

Kulturdepartementet tilsatte ny direktør i Språkrådet i 2011. Som forutsatt i språkmeldingen tilsatte Språkrådet en rådgiver for å arbeide med norsk tegnspråk. Tegnspråk har fått høyere offisiell status i Norge gjennom behandlingen av språkmeldingen.

I april 2011 leverte rettskrivningsnemnda for nynorsk sin innstilling til ny rettskrivningsnormal for nynorsk. Språkrådets styre vedtok i mai 2011 nemndas forslag i sin helhet, og i september 2011 godkjente Kulturdepartementet den nye rettskrivningsnormalen uten endringer. Den nye rettskrivningen gjelder fra august 2012.

Språkrådet deltok også i 2011 i prosjektet "Klart språk i staten". Interessen for klarspråk øker i forvaltningen, og stadig flere statsorganer setter i gang tiltak for å forbedre språket.

Departementet ga i 2011 tilskudd til prosjekter for å følge opp språkmeldingen, i alt 2,6 mill. kroner. Disse har gått til voksenopplæring i kvensk (Norske Kveners Forbund), samling av kvensk grammatikk (Kvensk institutt), programvare for nynorsk (Nynodata), Språkåret 2013 (Nynorsk kultursentrum), den nynorske nettavisen Framtida.no (Landssamanslutninga av nynorskkommunar), prosjektet Bokmålets og riksmålets ordbase (Institutt for nordiske og lingvistiske studier ved UiO) og prosjektet Det Norske Akademis store ordbok (Det Norske Akademi for Sprog og Litteratur).

Mål 2:

Å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige

Rapport

Nasjonalbiblioteket bidrar til å styrke språklig og kulturell identitet gjennom å sikre og bevare pliktavlevert materiale og andre samlinger, og ved å gjøre samlingene og informasjonen om disse tilgjengelige, bl.a. gjennom utlån fra depotsamlingen og gjennom ulike utstillinger og arrangementer.

For de fleste materialtypene viser pliktavleveringsstatistikken små endringer for 2011 sammenlignet med tidligere år. Omfanget av pliktavlevert materiale er stabilt, med et unntak for en forventet nedgang på 10 pst. for musikk.

2011 er språkbanken gått inn i en operativ fase og de språkteknologiske ressursene fra NST er gjort tilgjengelig på Nasjonalbibliotekets nettsider. Det er og igangsatt arbeid med utvikling av et semantisk ordnett og en taledatabase.

Årets fire hovedutstillinger var Kåre Kivijärvis fotografier, Dag Solstadutstillingen Sveve, sveve i forbindelse med forfatterens 70-årsdag, Nasjonens hukommelse som var en eksperimentell utstilling utviklet i dialog med publikum og Norske polarheltebilder 1988-1928 i anledning Nansen – Amundsenåret.

I forbindelse med to av utstillingene Kåre Kivijärv og Norske polarheltebilder ble det også utgitt bøker som begge fikk bred omtale i pressen.

Mål 3:

Å produsere og låne ut folkebiblioteklitteratur og studielitteratur i lyd- og blindeskrift

Rapport

Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) produserer og låner ut allmenn litteratur og studielitteratur i lydbokformat og blindeskrift.

Både produksjon og utlån av litteratur i blindeskrift og lydbokformat har økt i 2011. Dette gjelder folkebiblioteklitteratur så vel som studielitteratur. Det totale antall lånere økte med 1 983 i 2011, en økning på 15 pst. sammenliknet med 2010.

NLB har økt utviklingsaktiviteten vesentlig de siste årene. Talesyntesen "Brage" som NLB lanserte i 2009, bidrar til bedre kvalitet på talesynteseproduksjoner som studielitteratur, aviser og tidsskrifter. 76 pst. av studielitteraturen ble i 2011 produsert med talesyntese, noe som gir vesentlig kortere produksjonstid og dermed et bedre tilbud til studentene. Utlånet av studielitteratur økte med 77 pst.

I samarbeid med Norges Blindeforbunds trykkeri effektiviserte NLB i 2010 produksjon og distribusjon av bøker i blindeskrift. NLB har ansvar for tilrettelegging, og Norges Blindeforbunds trykkeri står for trykking og utsendelse. Antall eksemplarer av blindeskriftbøker produseres etter behov. Utlånet av folkebiblioteklitteratur i blindeskrift økte med 26 pst. i 2011.

På grunn av effektivisering av produksjon og distribusjon, samt lydbokavtalen med rettighets-haverne er det ingen ventelister på nyproduserte blindeskriftbøker eller egenproduserte bøker i lydbokformat. All nyprodusert litteratur for barn og unge er tilgjengelig både som lyd- og blindeskriftbøker.

NLB lanserte i 2011 en ny distribusjonsløsning for lydbøker. Alle lydbøker fra NLB kan lastes ned eller spilles av direkte via nettsidene. Det nye tilbudet kommer i tillegg til ordningen med CD-utsendelser.

Mål 4:

Å fremme utviklingen av digitalt innhold og tjenester

Rapport

Det har vært en sterk økning av Nasjonalbibliotekets digitale tjenester. Det ble totalt digitalisert ca. 352 000 objekter i Nasjonalbibliotekets digitaliseringsprogram i 2011. Det har vært prioritert å digitalisere bøker, aviser, foto, håndskrifter, notemanuskript, radio og lyd- og videoformat som står i fare for å bli ødelagt. Det er digitalisert bl.a. 58 000 bøker og 73 000 aviser. Til sammen utgjør dette 10,8 millioner sider. Alt materialet OCR-behandles slik at det kan fulltekstsøkes.

Digitalisering av historiske aviser ble i 2011 gjort i samarbeid med de aktuelle avisene, og det er også inngått nye digitaliseringsavtaler i løpet av året.

Bokhylla har vært en viktig del av Nasjonalbibliotekets digitale satsing også i 2011. Det er gjennom 2011 registrert økt bruk av tjenesten.

Gjennom 2011 har digitaliseringen av Stortingsforhandlingene startet opp i fullskala, og arbeidet er i rute fram mot grunnlovsjubileet i 2014.

Høsten 2011 ble det nye digitaliseringsbygget i Rana tatt i bruk. Dette er logistikkmessig og teknisk tilrettelagt for økt effektivitet i arbeidet og forbedret arbeidsmiljø.

NLB skal være aktiv i utviklingen av tjenester og skal ta i bruk ny teknologi for å bedre tjeneste-

tilbudet for målgruppene med behov for tilrettelagt litteratur. Departementet viser i denne sammenheng til rapport under hovedmål 3, og særlig til omtale av talesyntesen Brage, lansering av ny distribusjonsløsning for lydbøker, samt effektivisering av produksjon og distribusjon av bøker i blindeskrift.

Mål 5:

Å sikre nyskaping, bredde og spredning av norsk fag- og skjønnlitteratur

Norsk kulturfond

I statsbudsjettet 2011 ble det lagt inn en økning på litteraturområdet med om lag 5 mill. kroner.

Tabell 8.21 Innkjøpsordningene for litteratur – antall innkjøpte titler i 2009-2011:

	2009	2010	2011
Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur – voksne	231	219	231
Innkjøpsordningen for skjønnlitteratur – barn/unge	135	138	136
Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur	100	118	123
Innkjøpsordningen for faglitteratur barn/unge	29	25	27
Innkjøpsordningen for sakprosa	66	69	78
Samlet antall innkjøpte titler	561	569	595

Innkjøpsordningene for ny norsk skjønnlitteratur utgjør de største avsetningene på litteraturområdet. Bøker som vurderes som gode nok og som ellers faller inn under bestemmelsene, kjøpes inn. Antall innkjøpte titler vil derfor variere fra år til år. Kulturrådets avsetning til innkjøpsordningene økte med 5,2 mill. kroner fra 2010 til 2011. Svingningene i titteltall er en utfordring i budsjetteringen av ordningene. For 2011 ble det innført en forskuddsvis avkortning i utbetalingene til forlagene på 15 pst. for bøker for voksne og 20 pst. for barne- og ungdomsbøker. Sakprosaordningen ble etter en evaluering gjort permanent fra 2009 og fikk i 2011 en økning på 2 mill. kroner. Antall innkjøpte titler øker, og av i alt 299 påmeldte titler i 2011 ble det kjøpt inn 78.

Innkjøpsordningen for oversatt skjønnlitteratur har vokst gradvis de siste årene. Økningen på 2,5 mill. kroner i 2008-2011 har Kulturrådet brukt til å utvide det innkjøpte titteltallet til om lag 120 titler.

Innkjøpsordningen for faglitteratur for barn og ungdom har siden starten i 1996 stimulert sjangeren både i kvalitet og antall utgivelser. For alle bøkene i innkjøpsordningene er det behov for gode formidlingsmetoder, både i bibliotek, bokhandel og i skolen. Et slikt tiltak er sakprosa- og tidsskriftturneen "Ikke bare skjønt" som ble startet i 2009 og videreført i 2010 og våren 2011. Tiltaket er et samarbeid mellom faglitterære forfatter-

organisasjoner, Nasjonalbiblioteket og Kulturrådet. For oversatt skjønnlitteratur arbeides det med å utvikle formidlingstiltak i bibliotekene for å styrke utlånet av de oversatte bøkene. Litteraturfestivaler omfattes med en egen tilskuddsordning, og avsetningen var i 2011 på nær 2,3 mill. kroner. Litteraturfestivalene er godt spredt utover hele landet og festivalarrangørene dannet i 2011 sitt eget nettverk, som samarbeider med Kulturrådet.

Avsetningene til Andre barnelitteraturtiltak, Mosaikk og Andre litteraturformål er slått sammen til én avsetning. Samlet beløp til disposisjon for tiltak for voksne, barn og tiltak/arrangement for og med minoritetsspråklige forfattere og oversettere var i 2011 på 4,6 mill. kroner. Midlene gikk hovedsakelig til formidlingsprosjekter, seminarer og enkelte utgivelser av faglitteratur om litteratur.

Kulturrådet arbeider med å finne gode systemer for innkjøp og utlån av e-bøker. I 2011 ble det besluttet å opprette en prøveordning med innkjøp og utlån av e-bøker på samme måte som papirbøker i et begrenset omfang, først for skjønnlitteratur for voksne. Innkjøpsordningen for kulturtidsskrifter har i 2011 bidratt til at samtlige folkebibliotek fikk tilsendt alle utgaver av 15 utvalgte kulturtidsskrifter. I tillegg fikk 44 tidsskrifter og tre månedssaviser produksjonsstøtte fra fondet. Åtte av disse gir et minoritetsperspektiv i tema- og språkvalg.

Tabell 8.22 Norsk kulturråds fordeling av midler i 2009-2011 til ulike formål:

	2009	2010	2011
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for voksne	41 860	44 860	46 800
Innkjøpsordningen for ny norsk skjønnlitteratur for barn og unge	27 554	28 554	30 000
Innkjøpsordningen for oversatt litteratur for barn og unge og voksne, inkludert oversetterbonus	12 657	13 157	13 200
Innkjøpsordningen for ny norsk faglitteratur for barn og unge	7 675	7 921	7 500
Produksjonsstøtte til bildebøker for barn og unge	1 416	1 461	1 500
Produksjonsstøtte til klassikere	871	899	1 000
Produksjonsstøtte til nynorsk litteratur	2 530	3 030	3 100
Produksjonsstøtte til tegneserier	1 865	2 365	2 400
Innkjøpsordningen for ny norsk sakprosa	13 930	16 430	18 000
Støtte til litteraturfestivaler	1 634	1 884	2 284
Støtte til tidsskrift/periodiske publikasjoner	22 656	23 656	23 600
E-bøker		1 000	
Andre tiltak	4 466	4 609	4 609
Totalt	139 114	149 826	153 993

Kap. 3326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål

(i 1 000 kr)				
Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	15 659	8 354	8 630
02	Inntekter ved oppdrag	17		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	58		
16	Refusjon av foreldrepenger	2 412		
17	Refusjon lærlinger	43		
18	Refusjon av sykepenger	6 111		
	Sum kap. 3326	24 300	8 354	8 630

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter ved Nasjonalbiblioteket, Språkrådet og Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek, jf. kap. 326, post 01.

Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
55	Norsk kulturfond	9 817	10 121	10 224
70	Det nasjonale museumsnettverket	859 277	908 021	959 294
78	Ymse faste tiltak	22 767	30 873	34 382
	Sum kap. 0328	891 861	949 015	1 003 900

Kapitlet omfatter tilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket, ymse faste tiltak på museums- og kulturvernområdet, samt midler til prosjektbasert arbeid innen kulturvern.

Det vises også til kap. 320, post 77, der prosjekter og andre utviklingstiltak på museumsfeltet inngår. En del tiltak til museums- og andre kulturvernformål inngår for øvrig under kap. 320, post 74.

Mål for 2013

Det legges til grunn følgende mål:

1. Fornying
 - museene skal være profesjonelle og aktuelle institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle, med planer og strategier for faglig utvikling og nytenking innen forvaltning, forskning og formidling
2. Forvaltning
 - museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelige gjennom god sikring og bevaring, dokumentasjon, prioritering og koordinering
3. Forskning
 - forskning og kunnskapsutvikling er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling, og skal utvikles ved økt forskningssamarbeid mellom museene og mellom museer og forskningsmiljøer
4. Formidling
 - museene skal nå alle med kunnskap og opplevelse, gjennom målrettet tilrettelegging og aktuell, kritisk og nyskapende formidling som fremmer innsikt og refleksjon

I tillegg til ovennevnte mål vises det til viktige hensyn som forutsettes ivaretatt av alle kulturinstitusjoner, jf. omtale under programkategori 08.20 Kulturformål.

Budsjettforslag 2013**Post 55 Norsk kulturfond**

Under denne posten er det avsatt midler til prosjektbasert arbeid innen kulturvern. Midlene på denne posten forvaltes av Norsk kulturråd.

Post 70 Det nasjonale museumsnettverket

Bevilgningen under denne posten gjelder ordinært driftstilskudd til museer i Det nasjonale museumsnettverket.

I St.meld. nr. 49 (2008-2009) *Framtidas museum* fremheves viktigheten av å styrke museenes faglige profil og utvikle museenes samfunnsrolle. Det har museene selv hovedansvaret for. Fra statlig side vil det bli lagt vekt på tiltak som styrker samarbeid mellom institusjonene. Norsk kulturråd vil ha en aktiv rolle som samordner og pådriver, bl.a. ved å initiere kompetanseprogram, evalueringer og samordning av fellestiltak. Digital samlingsforvaltning og digital formidling vil stå sentralt, og de faglige nettverkene vil være viktige plattformer for samordning og utvikling.

Museene står overfor store utfordringer, ikke minst innen bygningsvern og samlingsforvaltning. Mange museer har store behov for bedre magasiner og utbygging av konserveringstjenester.

Det må legges vekt på å se samlingsarbeid og formidling i sammenheng. Utstillingsvirksomheten bør være variert, og det må forventes initiativer til forskning og nye prosjekter. Det legges til grunn at museene deltar i utviklingstiltak og at de er aktive deltakere i faglige museumsnettverk. En vital og løpende diskusjon om museenes samfunnsrolle, innhold og relasjon til publikum må forutsettes. Det siste tiårets mange sammenslåinger av museer har skapt behov for også å vektlegge ledelse, økonomi, jus og organisering.

I løpet av det siste tiåret er det gjennomført en rekke strukturendringer. I 2012 er det 70 enheter

i Det nasjonale museumsnettverket. Det vil imidlertid fortsatt være ønskelig med ytterligere konsolideringer i enkelte fylker og regioner. Departementet vil se positivt på og legge til rette for at flere enheter i Det nasjonale museumsnettverket finner sammen i konsolideringer også i årene som kommer.

De faglige museumsnettverkene er en verdifull utviklingsarena og faglig møteplass for sektoren. Norsk kulturråd har i 2011 gjennomført en vurdering av disse. Undersøkelsen viser at museene vurderte nettverkssamarbeidet som meningsfullt og positivt.

Departementet forutsetter at alle museer som forvalter kulturhistoriske bygninger også arbeider bevisst med dokumentasjon og videreføring av immateriell kulturarv, inkludert handlingsbåren kunnskap innen bygningsvern og tradisjonelt håndverk. Museene forutsettes å samarbeide for å sikre god utnyttelse av ressursene og kompetanseutvikling.

Håndverksmiljøene i museumsnettverket har blitt styrket det siste tiåret, og flere fungerer som kompetansemiljøer lokalt og regionalt. Det er også etablert to museumsnettverk som dekker feltet: Byggnettverket særlig rettet mot bygninger og tradisjonskunnskap (der Ryfylkemuseet er ansvarlig) og Håndverksnettverket med en bredere tilnærming til håndverksfagene (Lillehammer Museum er ansvarlig). Nettverkene har stimulert til samhandling mellom museene.

Norsk kulturråd disponerer midler øremerket prosjekt- og andre utviklingstiltak under kap. 320, post 77.

Fylkeskommunene, vertskommuner og kommuner som nyter godt av museenes kompetanse, formidling og andre tjenester, har et grunnleggende delansvar for finansieringen av museene. Forutsetningen vil normalt være at regionen skal dekke minst 40 pst. av det samlede offentlige driftstilskuddet. Det legges opp til nær kontakt mellom staten, fylkeskommunene og de aktuelle kommunene i forvaltning av museene.

Staten ved Kulturdepartementet har ansvaret for Eidsvollsbbygningen. Hovedbygningen og de to paviljongene skal bevares og restaureres slik at publikum får inntrykk av hvordan bygningene framsto i 1814. Statsbygg har arbeidet med prosjektet siden 2006. Byggearbeidene startet i oktober 2011. Kulturdepartementets oppdrag til Statsbygg omfatter restaurering til 1814-utseende av hovedbygningens eksteriør og interiør; universell utforming og bedring av publikumsfunksjoner i hovedbygningen; reparasjon og restaurering til 1814-utseende for begge paviljongene; oppgrade-

ring av tekniske anlegg i hovedbygningen og paviljongene og istandsetting av parken. Statsbygg har nært samarbeid med Riksantikvaren om prosjektet. I budsjettproposisjonen til Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet, kap 2445 Statsbygg er det foreslått 109 mill. kroner til videreføring av prosjektet i 2013. Dette vil sikre at prosjektet kan være ferdig før grunnlovsjubileet i 2014. Prosjektet har en kostnadsramme på 388,2 mill. kroner i prisnivå per 1. juli 2013. Når prosjektet er ferdigstilt, skal Norsk Folkemuseum betale årlig husleie til Statsbygg. Museets ansvar for formidlingen av bygningen innebærer bl.a. å bringe inventaret i Eidsvollsbbygningen opp til samme standard som den bygningsmessige tilbakeføringen. Dette er en sentral del av forberedelsene til grunnlovsjubileet i 2014, og tilskuddet til inventarprosjektet videreføres under kap. 328, post 78.

Regjeringen besluttet i 2010 at regjeringens gave til Kongeparet i forbindelse med deres 75-årsdager i 2012 skulle være temporære utstillinger basert på de kongelige samlinger, jf. nærmere omtale under kap. 322, post 73. Det vil bli arrangert to større utstillinger som hører til denne gaven i Trondheim og Tromsø i 2013. Utstillingen i Tromsø skjer i samarbeid med Nordnorsk Kunstmuseum. Den har fått tittelen *Sølvbryllups-gaven 1882* og består av malerier og skulpturer knyttet til en folkegave med nasjonale kunstverk til kong Oscar II og dronning Sophies sølvbryllup. Utstillingen i Trondheim skjer i samarbeid med Museene i Sør-Trøndelag, og har fått tittelen *Fra Berliner til Buick. Kongelige kjøretøyer 1905–45*. Denne utstillingen vil vise et utvalg av kjøretøyene i de kongelige samlinger.

Budsjettøkning i 2013

Budsjettforslaget for 2013 innebærer en samlet økning i årlig driftstilskudd på 51,3 mill. kroner til museene i Det nasjonale museumsnettverket under post 70.

Det foreslås styrking av tilskuddet til 25 av museene i Det nasjonale museumsnettverket. Flere av påplussingene i budsjettforslaget for 2013 er knyttet til konsolideringsprosesser, bygningsvern, drift og formidling.

Konsolideringsprosessene er hovedstikkordet for styrking av tilskuddet til fem museer i Buskerud, samt Museum Nord i Nordland.

I Buskerud er det inngått en intensjonsavtale om samorganisering av Norsk Bergverksmuseum, Eiker og Lågendalen museum, Kunstnerdalen Kulturmuseum, Hringariki og Hallingdal museum. Hvert av disse museene styrkes med

0,4 mill. kroner for å legge til rette for denne prosessen. Disse midlene blir stilt til disposisjon først når det foreligger forpliktende vedtak om samorganisering av museene fra årsskiftet 2013/2014.

Under denne posten er det også avsatt 0,3 mill. kroner for å ta vare på Portåsen, Herman Wildenveys barndomshjem i Mjøndalen i Nedre Eiker kommune. Utbetaling av midlene forutsetter at Stiftelsen Portåsen deltar i den pågående konsolideringsprosessen i Buskerud og inngår i den nye museumsenheten fra 2014.

Museum Nord, som dekker regionene Lofoten, Vesterålen og Ofoten i Nordland, ønsker å inkorporere Galleri Espolin, Lofotakvariet og Hurtigrutemuseet i det konsoliderte museet. Tilskuddet til museet styrkes for å legge til rette for denne konsolideringen.

Det er avklart at det ikke blir avtale mellom Norsk Maritimt Museum og Norsk Teknisk Museum om konsolidering. Imidlertid er det nå innledet en ny prosess mellom Norsk Maritimt Museum og Norsk Folkemuseum. Styrene for begge museene har gjort vedtak som åpner for å komme fram til en konsolideringsløsning med sikte på en avklaring i løpet av 2013. Det er gjennomført en tilstandsanalyse av bygningsmassen ved Norsk Maritimt Museum og det er avdekket betydelige vedlikeholdsutfordringer. På denne bakgrunn videreføres styrkingen av tilskuddet til Norsk Maritimt Museum som museet fikk fra og med inneværende år.

Det pågår en prosess mellom de fire museene i Aust-Agder med sikte på konsolidering fra 1. januar 2014. I 2012 ble det avsatt midler til konsolidering av Aust-Agder kulturhistoriske senter og Setesdalsmuseet. Det økte tilskuddet til de to museene videreføres i 2013.

Bygningsvern er begrunnelsen for styrking av tilskuddene til Varanger museum og Haugaland-museene. Det er behov for flere kvalifiserte håndverkere til å sikre bevaringen av kulturhistoriske bygninger. Varanger museum forvalter mange kulturhistoriske bygninger i den delen av Finnmark som unngikk nedbrenning i 1944. Tilskuddet til dette styrkes noe. Likeledes foreslås styrking av tilskuddet til Haugalandmuseene som forvalter mange bygninger som dokumenterer sjøbruk og kystkultur i Nord-Rogaland.

Flere museer har tatt i bruk, eller i ferd med å flytte inn i, nye bygninger som huser både nye utstillingsarenaer, magasiner, verksteder og kontorer. Enkelte har også behov for mer ressurser for vedlikehold av eksisterende driftsbygninger og forvaltning av samlingene. Dette begrunner styrkinger til Østfoldmuseene, Akershusmuseet,

Henie Onstad Kunstsenter, Vest-Telemark Museum, Musea i Sogn og Fjordane, Museene i Sør-Trøndelag, Nord-Troms Museum og Gudbrandsdalsmusea.

Østfoldmuseene får økte ressurser til innflytting i nytt fellesmagasin. Akershusmuseet, som bl.a. omfatter Fetsund Lenser, får styrking i driftsmidler. Henie Onstad Kunstsenter framhever behovet for vedlikeholdstiltak av museets bygning på Høvikodden; tilskuddet til museet styrkes under forutsetning av at Bærum kommune forplikter seg til å øke sitt driftstilskudd til statens nivå. Vest-Telemark Museum får økning for å dekke driftskostnader i forbindelse med nybygget på Eidsborg i Tokke. Musea i Sogn og Fjordane får styrking i driftsmidler til Kvernsteinsenteret i Hyllestad. Driften av Museene i Sør-Trøndelag styrkes. Nord-Troms Museum skal flytte inn i et nytt kulturbygg i Nordreisa og museets tilskudd styrkes.

Gudbrandsdalsmusea har behov for å styrke samlingsforvaltningen ved Norsk Fjellmuseum.

Formidling er hovedstikkordet som begrunner styrkinger til Hedmark fylkesmuseum og Vestfoldmuseene. Hedmark fylkesmuseum styrkes for å markere Alf Prøysens 100-årsjubileum i 2014. Vestfoldmuseene får økte ressurser for å styrke forvaltning og formidling av Munchs hus i Åsgårdstrand.

Tilskuddet til Valdresmusea styrkes for å sikre rekruttering til yrket som hardingfelemaker og videreutvikle verkstedet ved Valdres Folkemuseum.

Nynorsk kultursentrum ble i 2012 eneeier av Allkunne AS. Driftsmidlene som tidligere ble bevilget til Allkunne AS gjennom Det Norske Samlaget over fra kap. 326, post 74 overføres fra 2013 til Nynorsk kultursentrum.

Grunnlovsjubileet i 2014

Museene vil være en viktig arena i grunnlovsjubileet i 2014, og departementet legger fram forslag om styrking av flere museer knyttet til jubileet, jf. omtale under programkategori 08.20. Museenes planer for jubileet omfatter bl.a. arbeid med mangfold og inkludering, demokratiutvikling, nasjonsbyggingen, museenes samfunnsrolle og bygningsvern og formidling knyttet til eidsvollsmennene. Akershusmuseet, Hedmark fylkesmuseum, Hringariki, Mjøsmuseet, Musea i Sogn og Fjordane, Museum Stavanger, Næs Jernverksmuseum, Stiklestad Nasjonale Kultursenter, Sunnmøre Museum og Sørlandets Kunstmuseum foreslås styrket med til sammen ca. 4,7 mill. kroner.

Fordeling av bevilgningen, årsverk og besøkstall:¹

Museum	(1000 kr)			
	Årsverk 2011	Besøk 2011	Bevilget 2012	Forslag 2013
Punkt Ø	15,3	77 883	9 872	10 198
Østfoldmuseene	68,9	87 196	22 931	24 688
Akershusmuseet	111,0	193 046	22 069	24 069
Henie Onstad Kunstsenter	18,2	38 578	10 123	11 123
Norsk Folkemuseum	167,4	333 209	101 304	104 647
Norsk Maritimt Museum	44,1	57 297	3 344	3 454
Norsk Teknisk Museum	53,5	260 119	27 503	28 411
Oslo Museum	38,5	98 209	11 319	11 693
Hedmark fylkesmuseum	143,5	262 021	52 303	56 029
Gudbrandsdalsmusea	11,1	39 989	3 356	4 156
Lillehammer Kunstmuseum	10,6	26 228	7 771	8 027
Lillehammer Museum	78,4	172 993	44 073	45 527
Mjøsmuseet	29,2	59 511	7 232	8 071
Randsfjordmuseene	23,4	19 486	6 537	6 753
Valdresmusea	22,7	38 673	8 132	9 300
Blaafarveværket	41,1	191 382	7 817	8 075
Drammens museum for kunst og kulturhistorie	16,5	36 402	6 824	7 049
Eiker og Lågendalen museum	12,9	45 132	4 781	5 339
Hallingdal museum	13,2	13 916	3 227	3 733
Hringariki	6,3	10 363	1 390	1 946
Kunstnerdalen Kulturnuseum	21,2	47 959	2 425	2 905
Norsk Bergverksmuseum	22,5	60 093	14 156	15 023
Preus museum	11,2	10 946	10 046	10 378
Vestfoldmuseene	72,9	117 611	24 418	26 418
Norsk Industriarbeidermuseum	16,9	36 627	12 892	13 317
Telemark Museum	35,7	107 997	11 011	11 374
Vest-Telemark Museum	19,2	58 511	4 750	5 750
Aust-Agder kulturhistoriske senter	29,8	14 324	8 422	8 700
Grimstad bys museer	7,6	19 480	1 372	1 417
Næs Jernverksmuseum	7,2	8 540	2 123	2 393
Setesdalsmuseet	10,0	12 641	5 093	5 261
Agder naturmuseum og botaniske hage	14,5	90 675	3 480	3 595

	(1000 kr)			
Museum	Årsverk 2011	Besøk 2011	Bevilget 2012	Forslag 2013
Sørlandets Kunstmuseum	13,0	19 397	8 352	8 828
Vest-Agder-museet	46,0	85 868	14 059	14 523
Dalane Folkemuseum	11,7	19 362	3 186	3 291
Haugalandmuseene	14,1	38 296	3 491	4 106
Jærmuseet	58,4	202 577	16 264	16 801
Museum Stavanger	42,9	135 766	16 326	17 365
Ryfylkemuseet	13,5	19 417	5 220	5 392
Baroniet Rosendal	17,7	60 157	1 239	1 280
Bergens Sjøfartsmuseum	13,2	26 719	2 291	2 367
Bymuseet i Bergen	65,6	161 921	14 659	15 143
Hardanger og Voss museum	69,6	41 383	8 786	9 076
Kunstmuseene i Bergen	49,6	190 172	18 331	18 936
Museum Vest	30,8	108 750	6 592	6 810
Museumssenteret i Hordaland	38,3	27 836	10 284	10 623
Norsk Vasskraft- og Industristadmuseum	18,5	11 925	3 231	3 338
Sunnhordland Museum	11,5	16 686	2 741	2 831
Musea i Sogn og Fjordane	49,0	102 028	23 886	26 286
Kulturkvartalet	8,2	27 716	6 401	6 612
Nordmøre museum	33,6	70 052	6 836	7 062
Nynorsk kultursentrum	15,9	19 214	14 468	16 865
Romsdalsmuseet	18,3	62 900	5 984	6 181
Sunnmøre Museum	46,2	93 416	12 526	13 939
Museene i Sør-Trøndelag	180,5	611 923	102 853	107 247
Museet Midt	33,8	77 242	9 357	9 666
Stiklestad Nasjonale Kultursenter	58,5	167 135	21 460	22 368
Helgeland museum	53,0	62 827	14 852	15 342
Museum Nord	52,7	125 554	14 538	16 038
Norsk Luftfartsmuseum	25,7	40 088	11 602	11 985
Nordlandsmuseet	50,2	76 629	13 108	13 541
Midt-Troms Museum	12,0	7 363	3 902	4 031
Nordnorsk Kunstmuseum	7,4	18 640	17 159	17 725
Nord-Troms Museum	7,8	4 201	2 729	3 669
Perspektivet Museum	7,6	27 592	3 104	3 206
Sør-Troms Museum	20,4	40 783	8 215	8 486

(1000 kr)

Museum	Årsverk 2011	Besøk 2011	Bevilget 2012	Forslag 2013
Museene for kystkultur og gjenreisning i Finnmark	17,9	26 208	4 990	5 155
Varanger museum	24,0	29 852	8 122	9 122
Verdensarvsenter for bergkunst - Alta Museum	19,0	48 048	3 174	3 279
Svalbard museum	8,0	26 776	1 607	1 660
Sum	2 458,6	5 579 456	908 021	959 294

¹ Årsverk og besøk fra enheter som i løpet av rapportåret er gått inn i en konsolidert enhet, er i tabellen oppført samlet for den konsoliderte enheten.

Post 78 Ymse faste tiltak

Bevilgningen under denne posten omfatter ymse tiltak på museums- og kulturvernområdet. Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten, følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Departementet har gitt Norsk Folkemuseum i oppdrag å forvalte Eidsvollsbygningen og formidle den til publikum. Dette inkluderer ansvaret for inventaret i bygningen, dvs. objekter som møbler, gardiner, kunstverk osv. Av det nåværende inventaret er det bare en del som er autentisk. En viktig og omfattende oppgave for museet fram til grunnlovsjubileet er arbeidet med å legge til rette for mest mulig tidsriktig møblering slik at inventaret framstår i like god stand som den nyrehabiliterte bygningen. I prosjektperioden er alt inventaret fjernet fra bygningen, og mange autentiske objekter må gjennom omfattende teknisk konservering i perioden fram mot 2014. For å sikre at museet har tilstrekkelige ressurser til å gjennomføre inventarprosjektet og de nødvendige fornyinger av den øvrige formidlingsvirksomheten ved Eidsvoll 1814 på en tilfredsstillende måte i tide til grunnlovsjubileet, foreslås det et tilskudd på 9,9 mill. kroner til dette tiltaket i 2013. Det foreslås videre en tilsagnsfullmakt på til sammen 7,4 mill. kroner for budsjettåret 2014 for å sikre forutsigbare rammer for inventarprosjektet, jf. forslag til vedtak III. Det forventes også at Norsk Folkemuseum arbeider med prosjektet innenfor ordinær ramme, og at museet vil være en sentral aktør ved feiringen av grunnlovsjubileet i 2014.

Det foreslås et tilskudd på om lag 2,9 mill. kroner til Jødisk Museum i Oslo i 2013, herunder en styrking på 235 000 kroner knyttet til grunnlovsjubileet, jf. omtale under programkategori 08.20.

Rapport 2011

I mars 2010 ble St.meld. nr. 49 (2008–2009) *Framtidens museum* behandlet i Stortinget. Meldingens overordnede mål er å styrke museenes faglige profil og samfunnsrolle. På denne bakgrunnen er museene bedt om å rapportere på fire overordnede målsettinger.

Mål 1:

Forvaltning

Museenes samlinger skal sikres og bevares best mulig for ettertiden og gjøres tilgjengelige gjennom god sikring og bevaring, dokumentasjon, prioritering og koordinering

Rapport

Museene ble bedt om å rapportere på status og strategier for samlingsforvaltning (innsamling, registrering/dokumentasjon, bevaring og sikring), prioritering av samlingene, håndtering av restanser og fellesløsninger med andre museer.

Formidling og kunnskapsutvikling baserer seg på det materielle og immaterielle grunnlaget som samlingene representerer. Dette betinger at samlingene forvaltes på en god og gjennomtenkt måte, med planer for utvikling og oversikt over samlingenes tilstand, omfang og kvalitet. Rapporteringen gir inntrykk av økende grad av bevissthet om en gjennomtenkt og prioritert forvaltning. Dette reflekteres bl.a. i rapporter om kontrollert innsamlingsvirksomhet, prioritering av restanser innen bevaring og dokumentasjon og stadig mer positive tall for planer. Mange museer arbeider med fellesløsninger i samlingsforvaltningen. Det rapporteres om både magasinprosjekter og andre former for samarbeid.

Nasjonal plan for samlingsforvaltning var et sentralt tiltak i museumsmeldingen. Norsk kulturråd startet arbeidet i 2011, og det ble gjennomført en konferanse og flere seminarer der relevante aktører diskuterte utfordringene på feltet. Grunnlagsdokument for videre utvikling av museenes samlingsforvaltning ble levert departementet. Planen fokuserer på prioriteringer og utvikling av kompetanse, verktøy og nødvendig oversikt over samlingene. Flere av Norsk kulturråds prosjekttildelinger i 2011 understøtter disse ambisjonene. Fra Kulturrådets utviklingsmidler for museumssektoren ble det i 2011 gitt om lag 4,4 mill. kroner til ulike tiltak som gjelder forvaltning og tilgjengeliggjøring av samlinger ved museer innenfor det nasjonale museumsnettverket.

Arbeidsgruppa for innsamling i kulturhistoriske museer avsluttet arbeidet med sin rapport i 2011. Rapporten «Samhandling og arbeidsdeling ved dokumentasjon og innsamling i kulturhistoriske museer» gir bl.a. en analyse av museenes planer for innsamling og dokumentasjon, og tar opp ulike innfallsvinkler til arbeidet. Gruppa understreker bl.a. viktigheten av en aktiv og kontrollert innsamling, samt god dokumentasjon og deling av informasjon om samlingene.

I budsjettet for 2011 ble det lagt spesiell vekt på bygningsvern, og det ble gitt økning i driftstil-

skuddet til museer med særlig mange kulturhistoriske bygninger. Museene rapporterer generelt at bygningsvernet gis høy prioritet. Styrkingen av budsjettene ved en del museer har gjort det mulig å utføre større restaureringsprosjekter.

På oppdrag fra departementet gjennomførte Ryfylkemuseet i 2010-2011 en utredning av bygningsvernet ved museene i Rogaland, *Bygningsvern på musea*. Utredningen omfattet kartlegging og vurdering av bygningene, tilgjengelig kompetanse og øvrige rammebetingelser for bygningsvernet. Museenes årsrapporter for 2011 viser at det på mange hold gjennomføres tilstandsvurderinger og kartlegginger av museenes bygninger slik at oversikten over bygningsmassen blir stadig bedre. Museene og museumsnettverkens samarbeid med andre sektorer om bygningsvern var i fokus på seminaret om bygningsvern som ble arrangert av Norsk kulturråd i 2011.

Ved museene i Kulturdepartementets budsjett var det totalt 3,6 millioner gjenstander, 4 726 kulturhistoriske bygninger og 26,5 millioner fotografier. Rapporteringen viser en tilvekst av kunsthistoriske, kulturhistoriske, arkeologiske og naturhistoriske gjenstander på hhv. 0,8 pst., 1,1 pst., 0,5 pst. og 1,6 pst. i 2011. Tilveksten av fotografier var på 18 pst. Den største tilveksten hadde Akershusmuseet, med 2,5 millioner fotografier.

Tabell 8.23 Andelen gjenstander og fotografier som er registrert digitalt og med foto

	Antall gjenstander totalt	Antall tilfredsstillende registrert i elektronisk format	Tilfredsstillende registrert i elektronisk format i pst.	Antall registrert med digitalt foto	Registrert med digitalt foto i pst.	Tilgjengelig med fotografi på internett
Kunsthist. gjenstander	454 731	58 405	12,8	84 161	18,5	18 000
Kulturhist. gjenstander	2 877 281	1 139 287	39,6	508 068	17,7	233 030
Arkeologiske gjenstander	97 427	54 129	55,6	6 696	6,9	2 656
Naturhist. gjenstander	181 186	2 909	62,4	1 982	1,1	161
Fotografier	26 580 458	2 392 932	9,0	1 552 900	5,8	837 504

Fra 2009 har museene rapportert på antall farkoster (båter, fartøy) i museenes samlinger. I 2011 var det 212 flytende farkoster, mens 1 468 lå på land.

Det var 73 pst. av museene som rapporterte om tiltaksplaner for å komme å jour med registrering og fotografering av samlingene. En stor del av samlingene er ikke tilfredsstillende registrert og fotograferert, jf. tabell 8.23. Dette viser at det

gjenstår mye arbeid med å bedre oversikten over samlingene.

Digitalt Museum (DM) er museenes felles publiseringskanal og et naturlig orienteringspunkt for en koordinert innsamlingspraksis. DM er samtidig viktig som grunnleggende formidlingskanal. Forvaltning og formidling forstås i sammenheng, og nytteverdien av å digitalisere og publisere samlingene oppleves som stor. Ved

utgangen av 2011 var det registrert om lag 983 000 objekter fordelt på foto, gjenstander, kunstverk, design og arkitektur. De registrerte objektene fordelte seg på 89 museer/samlinger. Ved utgangen av 2011 hadde Digitalt museum 376 000 besøkende.

Av museene oppgir 83 pst. at de har vedtatte planer for sikring. Gjennom tilskuddsordningen til sikringstiltak ved museene, som nå forvaltes av Norsk kulturråd, er det i perioden 1984–2011 gitt om lag 140 mill. kroner i statlige bevilgninger. Den økonomiske rammen for 2011 var på 9,4 mill. kroner, som ble fordelt til 28 sikringstiltak ved 24 museer. Sju museer rapporterte om brann eller branntilløp i 2011, mens fire rapporterte om tyveri eller tyveriforsøk.

Mål 2:

Forskning

Forskning og kunnskapsutvikling er et nødvendig faglig grunnlag for innsamling, dokumentasjon og formidling, og skal utvikles ved økt forsknings-samarbeid mellom museene og mellom museer og forskningsmiljøer

Rapport

Museene rapporterer om økende satsing på forskning og publisering. Mange har også etablert samarbeid med institusjoner i UH-sektoren og deltar i forskningsprosjekter sammen med andre forskningsmiljø, de faglige museumsnettverkene eller museer i inn- og utland. Flere ansatte er tilknyttet doktorgradsprogrammer eller har oppnådd doktorgrad, og mange av disse benyttes aktivt i utvikling av forskerkompetansen i institusjonene. I statistikken for 2011 ble museene for første gang spurt om ansatte med doktorgrad, og det ble oppgitt at det var 55 ansatte med forskningskompetanse på doktorgradsnivå. I tillegg melder flere museer om at de har ansatte med førstestillingskompetanse uten doktorgrad. I perioden 2005–2011 har 17 museumsansatte fått autorisasjon som førstekonservator MNF (Norges museumsforbund).

Det er 63 pst. av museene som rapporterte om vedtatte planer for forskning i 2011. Dette er en økning fra 2010, da 54 pst. av museene rapporterte at de hadde forskningsplaner. Til sammenlikning har 65 pst. av museene innsamlingsplaner. På spørsmål om "antall større publikasjoner" rapporteres det om 195, noe som er vesentlig færre enn året før. Noe av nedgangen kan forklares med

endring i registreringspraksis, siden det i tillegg ble spurt om antall fagfellevurderte publikasjoner i statistikken for 2011. Museene oppga 63 slike publikasjoner. Samlet utgjør dette tilnærmet samme nivå som for 2010. I tillegg melder enkelte museer om at de har flere artikler/mindre publikasjoner enn det som vises i statistikkens kategorier. Av de ansatte i museene hadde 161 autorisasjon som konservator NMF (Norges museumsforbund). Museene rapporterte at de var tilknyttet 116 prosjekter i regi av nasjonale museumsnettverk, mens de deltok i 79 forskningsprosjekter i formalisert FoU-samarbeid.

Fire av de sju museene som fikk stimuleringsmidler for å utvikle vitenskapelige artikler gjennom pilotprosjektet "Forskning og museum" i 2009, sluttførte sent i 2011 artiklene sine for publisering i Tidsskrift for kulturforskning tidlig i 2012. Prosjektet var et samarbeid mellom ABM-utvikling og Norsk kulturråd. Satsingen ble etterfulgt av en utlysning av midler for 2010 og 2011 til forskning om arkiv og museer, og det ble gitt midler til i alt 11 prosjekter. To av disse omhandler arkiv. Ved den siste utlysningen ble det stilt krav om formalisert samarbeid med institusjoner i universitets- og høyskolesektoren, og alle prosjektene som fikk tildelt midler har etablert gode samarbeidsrelasjoner med fagmiljøer i denne sektoren. Dette har resultert i planlegging av nye samarbeidsprosjekter for noen av deltagerne. Midlene er brukt i 2011 og 2012. Prosjektene er fulgt opp av Norsk kulturråd, bl.a. gjennom to seminarer i 2011. Det planlegges et avsluttende seminar og en konferanse i 2012.

Mål 3:

Formidling

Museene skal nå alle med kunnskap og opplevelse, gjennom målrettet tilrettelegging og aktuell, kritisk og nyskapende formidling som fremmer innsikt og refleksjon

Rapport

Besøk og formidling

De 81 virksomhetene i Kulturdepartementets budsjett som inngår i museumsstatistikken hadde et samlet besøk på 6,43 mill. personer. Dette er en økning på 2 pst. sammenliknet med 2010, da antall besøkende var 6,29 mill. personer. Gruppebesøk av barn økte med 8 pst., ellers er det ikke store endringer når man sammenlikner 2010 med 2011.

Noen av museene må stadig anslå antall besøk av barn, da de ikke registrerer dette fortløpende.

Det er 77 pst. av museene som oppgir å ha vedtatt en generell formidlingsplan. Gjennomsnittlig antall åpningsdager var 277. Gjennomsnittlig inngangsbillett hadde økt fra 62 til 64 kroner for voksne og fra 28 til 31 kroner for barn for de museene som tok inngangspenger. Fire av museene rapporterte om gratis adgang for alle besøkende hele året, mens 67 hadde gratis adgang på enkeltdager eller deler av året. Dette betyr at 83 pst. av museene har gratis inngang på enkeltdager eller sesong. Det er 22 pst. av museene som har egen registrering av besøkende etter språk eller nasjonalitet.

Det ble rapportert om 1 411 basisutstillinger. Dette er en økning på 125 sammenliknet med 2010. 91 av basisutstillingene var nye. Antall temporære utstillinger sank fra 900 i 2010 til 854 i 2011. 644 av de temporære utstillingene var nye. Det ble produsert 235 vandreutstillinger, dvs. omtrent samme antall som året før. Dette gjelder også antall kulturhistoriske bygninger, som var 4 726 i 2011. Av disse var 2 736 åpne for publikum, og dette er en liten økning fra 2010.

For 2011 er det hentet inn opplysninger om antall gjenstander og fotografier som museene lånte ut til andre museer og institusjoner. Totalt lånte museene ut 1 033 fotografier og 1 369 gjenstander, samtidig som de deponerte 1 275 gjenstander hos andre museer. De lånte ut 2 614 fotografier og 2 036 gjenstander til andre institusjoner enn museer.

Formidling til barn og unge samt samarbeid med skolen er en sentral utfordring. Det var 70 pst. av museene som rapporterte om vedtatte planer for formidlingstiltak for barn og unge. Det nasjonale tiltaket Den kulturelle skolesekken (DKS) har gitt en rekke museer muligheten til å utvikle undervisningstilbud i samarbeid med grunnskolen. I rapporteringen om hvor mange som har deltatt i organisert undervisning ved museene, er antall besøk i kategorien "barn og unge" 919 116; en økning på 12 pst. sammenliknet med 2010. Tilsvarende tall for tiltak knyttet til DKS er 340 320, som er en nedgang på 2 pst. fra året før.

Tilgjengelighet

I museumsstatistikken ble det stilt tre spørsmål om tilgjengelighet: 1. Var museets lokaler tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne? 2. Var museets formidling tilrettelagt for mennesker med nedsatt funksjonsevne? 3. Fulgte muse-

ets hjemmesider WAI-standard? WAI er Web Accessibility Initiative, et arbeid for å utvikle strategier, veiledning og ressurser for å gjøre nettet tilgjengelig for personer med nedsatt funksjonsevne.

På det første spørsmålet som angår fysisk miljø, svarte 73 pst. ja, mens 54 pst. svarte ja på at de tilrettela formidlingen for denne gruppen. Dette er samme nivå som året før, mens museer som fulgte WAI-standard for hjemmesidene, har økt fra 44 pst. til 49 pst. På museumsfeltet er bevaringshensyn og fredningsbestemmelser en utfordring for fysisk tilrettelegging. Mange av museene benytter og forvalter kulturhistoriske bygninger, herunder fredede bygninger som i liten grad kan endres. Når det gjelder nye bygg og utbedring av eksisterende, tar alle institusjoner kriterier for god universell utforming med i prosjekteringen.

Norsk kulturfond

Norsk kulturråd har i 2011 lagt opp til å stimulere prosjektbasert arbeid med bevaring, dokumentasjon og formidling av materiale som utgjør grunnlaget for økt kunnskap om kultur og levesett i Norge. Aktuelle målgrupper har vært kommuner, fylkeskommuner, arkiv, bibliotek, lag, organisasjoner og forlag som arbeider med kulturhistorie og kulturvern, samt museum og samlinger som står utenfor det nasjonale museumsnettverket.

Kulturrådet har også i 2011 lagt særlig vekt på å støtte dokumentasjon og formidling knyttet til emner som framstår som forsømte, blant andre kultur og levesett langs kysten, vekselspillet mellom menneske og natur og handlingsbåren kunnskap.

En generell tendens for både søknadstallet og tildelingene på området i 2011, er at det er langt flere prosjekt som gjelder dokumentasjon og formidling enn fysisk sikring/bevaring av kulturhistorisk materiale. I alt 73 prosjekt av 220 søknader som ble behandlet i 2011, mottok støtte fra Kulturfondets avsetning til kulturvern. Tallet på søknader om støtte til trykking av historierelatert faglitteratur har økt vesentlig de siste årene og utgjorde mer enn en tredjedel av alle kulturvernsøknadene. En annen positiv tendens er at tallet på innsendte søknader om støtte til dokumentarfilmer øker. Det kom imidlertid i 2011 få søknader som angikk arbeid med dokumentasjon og formidling av kulturelt mangfold i Norge.

Foruten støtten som er gitt enkeltinstitusjoner etter søknad, har Kulturrådet vært involvert i to større egeninitierte prosjekter: "Forskning om

museum og arkiv” og det treårige pilotprosjektet ”Arkiv og kompetansesenter/-nettverk for video-kunst”.

Museer med tilskudd fra Kulturdepartementet

Kulturdepartementets budsjettforslag for 2011 omfattet i alt 70 museer. I tillegg til kap. 328, post 70 Det nasjonale museumsnettverket, ble det gitt tilskudd til Norsk Skogfinsk Museum og Jødisk Museum i Oslo over kap. 328, post 78 og Nasjonal-museet for kunst, arkitektur og design over kap. 322, post 73. Rapporten for 2011 baserer seg på innsendt statistikk og rapporter fra 81 institusjoner på Kulturdepartementets budsjett som har levert museumsstatistikk for 2011. Tall for hele museumssektoren i Norge blir publisert av Statistisk Sentralbyrå (SSB) og Norsk kulturråd.

I løpet av 2011 er arbeidet med strukturendringer i museumssektoren videreført, og flere av konsolideringsprosessene fortsetter i 2012.

Mål 4:

Fornyning

Museene skal være profesjonelle og aktuelle institusjoner og ha en aktiv samfunnsrolle, med planer og strategier for faglig utvikling og nytenking innen forvaltning, forskning og formidling

Rapport

Faglige museumsnettverk

Museene er bedt om å rapportere på strategier for en aktiv samfunnsrolle. Rapporteringen viser at museene i sine målformuleringer jevnt over er seg bevisst forventningene om fornying av samfunnsrollen.

Norsk kulturråds utviklingsmidler for museumssektoren prioriterer prosjekter med utradisjonell tematikk, virkemidler og målgrupper. Bl.a. ble det gitt tilskudd til prosjekter som tilrettelegger formidling for demente, til dokumentasjon og formidling av romfolkets kultur og livsvilkår i Oslo og tilskudd for tredje prosjektår av det flerårige prosjektet for å rekruttere flere med minoritetsbakgrunn til museene.

De faglige museumsnettverkene er plattformer for faglig utvikling i museene, gjennom samarbeid og gjensidig inspirasjon. Nettverkene tar utgangspunkt i sentrale temaer og funksjoner. Norsk kulturråd utarbeidet i 2011 en rapport der de faglige museumsnettverkene ble vurdert. Den viste at det i 2011 var i alt 24 museumsnettverk i

virksomhet, og at museene vurderte nettverksarbeidet som meningsfullt og positivt. Kulturrådet har en viktig koordinatorrolle i videre utvikling av nettverkene og vil bruke rapportens innhold og vurderinger i det videre arbeidet.

Ifølge rapporteringen 2011 deltar alle museene under budsjettkapitlet i ett eller flere faglige museumsnettverk. På spørsmål om ”hvor mange nettverk museet er tilknyttet” er det samlede tallet 306. Hvert museum er dermed i snitt med i 3,8 nettverk, med en variasjon fra ett og helt opp til 24 nettverk. Rapporteringen viser at de nettverkene som etablerer konkrete prosjekter, er de som kan vise til best aktivitet gjennom året. Det er også i 2011 gitt utviklingsmidler fra Norsk kulturråd til satsinger i regi av nettverkene.

Immateriell kultur 2011

I 2007 ratifiserte Norge *UNESCOs konvensjon av 17. oktober om vern av den immaterielle kulturarven*. Norge har dermed forpliktet seg til å verne, synliggjøre og sikre respekt og anerkjennelse for samfunns, gruppers og enkeltpersoners immaterielle kultur.

Museenes rapporteringer fra 2011 viser at de fleste museene har et bevisst og aktivt forhold til immateriell kultur. Flere ønsker å satse mer i årene som kommer, og har prioritert dette i sine målformuleringer og strategier. Museene arbeider spesielt med immateriell kultur knyttet til sine tematiske områder gjennom dokumentasjon og formidling, og noen fokuserer også på forskning. Enkelte museer arbeider også internasjonalt. Variasjonene er store og viser samlet sett en god tematisk bredde.

Rapporteringene viser at museene arbeider med immateriell kulturarv på alle de fem områdene UNESCO definerer i konvensjonen:

- a. muntlige tradisjoner og uttrykk
- b. utøvende kunst
- c. sosiale skikker, ritualer og høytidsfester
- d. kunnskap og praksis som gjelder naturen og universet
- e. tradisjonelt håndverk

Det er områdene knyttet til muntlige tradisjoner og uttrykk, samt tradisjonelt håndverk som dominerer. Mange museer arbeider med dokumentasjon av immateriell kultur ofte kombinert med ulike former for formidling, overføring og opplæring. Noen driver profesjonelle opplærings- og kompetansesentre og har lærlinger i ulike fag gjerne i samarbeid med eksterne kompetansemiljøer, og noen få har spesialtilpasset opplæring

for ungdom. Relativt mange arrangerer jevnlig kurs eller har arrangementer der ulike immaterielle kulturuttrykk demonstreres for publikum.

Minoriteter og kulturelt mangfold

Norge har gjennom internasjonale avtaler og konvensjoner forpliktelser overfor den samiske urbefolkningen og de fem nasjonale minoritetene, og museene er tillagt en sentral rolle i realiseringen av forpliktelsene. Museenes samfunnsrolle tilsier at de skal være åpne, inkluderende og demokratiske institusjoner som gjenspeiler samfunnets kompleksitet, mangfold og motsetninger i fortid og samtid. I tråd med dette skal museene legge til rette for at minoritetene selv kan bevare, utvikle og uttrykke sine kulturer, og for å skape arenaer for kulturmøter og kunnskapsutveksling mellom ulike grupper.

Rapporteringene for 2011 viser at aktiviteten er relativt stabil sammenliknet med året før. Det er naturlig nok en markant forskjell på museer som kontinuerlig arbeider med minoriteter og kulturelt mangfold, og de som i mindre grad eller ikke arbeider med dette feltet.

Imidlertid viser museene jevnt over stor bevissthet om forventninger til programprofil, personalprofil og publikumsarbeid. Relativt mange museer rapporterer at de har et godt innslag av ansatte med ikke-norsk bakgrunn. Vel så mange melder om utstrakt samarbeid med minoritetsorganisasjoner, asylmottak, voksenopplæringen o.l. med ulike skreddersydde tiltak der involvering og inkludering står sentralt.

Samisk museumsnettverk og nettverket for minoriteter og kulturelt mangfold gir viktige bidrag på feltet. I samisk museumsnettverk deltar museene under Sametinget og andre museer som har samisk kultur og historie som sentralt arbeidsfelt. RiddoDuottarMuseat er ansvarlig for nettverket, som rapporterer til Sametinget. I 2011 hadde nettverket et stort fellesprosjekt om samlingsforvaltning. Prosjektrapporten *Retningslinjer for samlingsforvaltning* vil gi bedre grunnlag for mer systematisk arbeid med samlingene, og dermed bedre bevaring og formidling av samisk kultur.

I museumsnettverket for minoriteter og kulturelt mangfold deltar godt over 20 museer som arbeider med samisk kultur, nasjonale minoriteter og nyere minoriteter. Målet med nettverket er å styrke arbeidet med minoriteter og kulturelt mangfold i museene og å ta initiativ til ulike prosjekter. Oslo Museum er ansvarlig. Fellesprosjektet "Mangfold i museene" er et prosjekt for å

rekruttere minoritetspersoner i museene og for å heve museenes kompetanse og utvikle perspektivene. Prosjektet er todelt, med tre praktiske hospiteringsperioder og tre teoretiske samlinger. Erfaringene er i 2011, etter tre år, så langt alt overveiende positive både for rekruttene og museene.

Tre andre større prosjekter i 2011 var:

I 2011 startet *Romfolk i Oslo*. Som det første museet ønsker Oslo Museum å belyse ulike sider ved romfolkets kultur og livsvilkår i Oslo i dag, satt inn i en internasjonal og samfunnsmessig kontekst. Gjennom dokumentasjon og formidling får romfolket mulighet til å fortelle sine historier og presentere sin kultur på egne premisser. Prosjektet er et viktig ledd i implementeringen av forpliktelser Norge har påtatt seg i forhold til flere internasjonale avtaler.

Varanger Museum arbeider med *Kolonisering av Kola-kysten fra 1860 til 1940* – et prosjekt om en ukjent historie. Målet er å lage en fleksibel utstilling om emigrasjon, immigrasjon og kulturutveksling mellom folk i nordregionen med fokus på de gode relasjonene før landegrensene splittet og separerte samhandlingen. Gjennom prosjektet er det etablert et stort samarbeidsnettverk mellom ulike institusjoner i Norge, Finland og Russland, og er et positivt bidrag til Barentssamarbeidet.

I prosjektet *Åndelige fellesskap* har Perspektivet Museum fokusert på religiøse fellesskap i Tromsø, og på hvordan religioner forener innad og mellom ulike religiøse grupper. Museet involverer kunstnere, folk fra religiøse fellesskap og forskere.

I 2011 var det færre søknader om prosjektstøtte på feltet minoriteter og kulturelt mangfold enn tidligere, noe som bl.a. skyldes at flere museer samarbeider om fellesprosjekter gjennom nettverkene.

8 prosjekter fikk til sammen vel 2,7 mill. kroner i støtte fra Kulturrådet.

Inkludering

Regjeringen har lagt fram en stortingsmelding om kultur, inkludering og deltaking. Det legges til grunn at institusjonene selv utvikler nye måter å arbeide på for å ivareta hensynet til inkludering gjennom den vanlige virksomheten. Rapporteringen viser at de fleste museer i arbeidet med å nå ulike målgrupper henvender seg til barn og unge gjennom utdanningssektoren. Flere når nye målgrupper gjennom samarbeid med voksenopplæring og asylmottak. Norsk kulturråd og Kriminalomsorgen har inngått et samarbeid om kulturfor-

midling i fengsel. I 2011 gjennomførte Romsdals-museet et prosjekt med Hustad fengsel der det ble laget digitale fortellinger. Prosjektet vil bli videreført.

Styrking av digitalt innhold og digital formidling

Museene har i 2011 styrket aktiviteten på Digitalt Museum, som er museenes felles publiseringskanal på internett. Digitalt Museum har i samme periode vært gjenstand for kontinuerlige forbedringer. Funksjonen som lar publikum gi sine kommentarer og innspill til museenes samlinger har blitt populær, og gjennom 2011 ble det i gjennomsnitt lagt inn 8 kommentarer her hver dag. Denne dialogveien er et viktig ledd i å slippe brukerne til og gjøre museene til mer relevante samsfunnsaktører. Et annet initiativ som har bidratt i så måte, har vært Kulturrådets oppfordring til museer og fagfolk om å bidra aktivt i Wikipedia, på Store norske nettleksikon og andre dominerende, åpne kunnskapsbanker på Internett. Dette kan være en utfordring for fagfolk som ikke er vant til å få sin formidling redigert av ufaglærte.

En rekke museer har begynt å ta sosiale medier som Facebook og Twitter aktivt i bruk for å kommunisere med publikum.

Den økende utbredelsen av mobil teknologi gjør også dette til en stadig mer aktuell formidlingsarena. Det tverrdepartementale prosjektet Kultur- og naturreise, der Norsk kulturråd, Riksantikvaren, Direktoratet for naturforvaltning og Statens kartverk er partnere, ble lansert i september 2011. Dette prosjektet har til hensikt å legge til rette for og tilpasse innholdet i partenes databaser slik at de kan formidles om hverandre i mobile løsninger. Dette prosjektet forventes å føre til økt tilgjengelighet og relevans for museenes samlinger, fordi de presenteres i den konteksten de ble samlet inn i.

Utvikling av informasjonsteknologien gir utfordringer både med hensyn til formidling til publikum som besøker museet, og til publikum som bruker museenes tilbud på internett. 42 pst. av museene rapporterte at de hadde internetbaserte pedagogiske opplegg for barn og unge.

Satsingen på Digitalt fortalt som et viktig verktøy for å bygge kompetanse i digital formidling, er videreført av Norsk kulturråd. Det er også en sentral metode i arbeidet med inkludering og brukermedvirkning. Nettstedet har fortellinger fra institusjoner og privatpersoner. Ved utgangen av 2011 hadde nettstedet 1890 ulike fortellinger, av disse var 1385 fra institusjoner og ca. 500 fortellinger var lagt inn av privatpersoner. Digitalt fortalt

hadde ca. 140 000 besøk i 2011. Den særskilte satsingen på skoleprosjekter ble videreført i 2011, bl.a. for å få flere erfaringer med nye samarbeidsformer mellom arkiv- og museumsinstitusjoner og skolene.

I 2011 videreførte Norsk kulturråd kurs i bruk av sosiale medier i ABM-sektoren. Denne kursrekka har brukt et bloggbasert kursopplegg for å styrke kompetansen om sosiale medier i sektoren.

Norge har levert mye data til portalen Europeana, som ved årsskiftet inneholdt vel 20 millioner digitale objekter. Av dette var om lag 1,3 millioner høstet inn av Kulturrådet fra nasjonale fellesløsninger, og en regner med at tallet vil øke i 2012. Kulturrådet hadde en sentral rolle i prosjektet EuropeanaLocal som ble avsluttet i 2011. Målet med dette prosjektet var å sikre at regionalt og lokalt materiale ble en viktig del av Europeana.

Økonomi

Tabell 8.24 Fordeling av museenes totale driftsinntekter i 2011 på 2,6 mrd. kroner:

Inntektstype	Pst. av totale driftsinntekter
Egeninntekter	25,5
Samlet statlig tilskudd	50,5
Samlet regionalt tilskudd	24,0

Tilskudd fra Kulturdepartementet utgjør 44,2 pst. av totale driftsinntekter. Det offentlige driftstilskuddet viser en liten tendens til at statens andel øker og at kommunenes andel går noe ned. Egeninntektene sank fra 26,6 pst. i 2010 til 25,5 pst. i 2011. Samlet statlig tilskudd økte fra 49,3 pst. til 50,5 pst., mens regionalt tilskudd samsvarer med fjorårets.

Tabell 8.25 Fordeling av museenes totale driftskostnader i 2011 på 2,5 mrd. kroner:

Kostnadstype	Pst. av totale driftskostnader
Lønns- og pensjonskostnader	51,9
Drift av lokaler, husleie og vedlikehold	17,0
Varer og tjenester	5,8
Avskrivninger	2,6
Andre driftskostnader	22,7

Andelen lønns- og pensjonskostnader økte fra 50,2 pst. til 51,9 pst., mens utgifter knyttet til drift av lokaler sank fra 19,5 pst. til 17 pst. Museene mottok 25 mill. kroner i form av offentlige refusjoner, bl.a. sykepenges.

Organisering, personale, likestilling

Av de 81 institusjonene som inngår i museumsstatistikken var 59 stiftelser, 12 aksjeselskap, 9 interkommunale selskap (IKS) og 1 BA-selskap. Dette gir et bilde av en sektor som oppfyller målsettingen om selvstendige institusjoner med lovregulert organisasjonsform.

Totalt var det 1 998 årsverk i faste stillinger ved museene, med en fordeling på 54 pst. kvinner og 46 pst. menn. Antall faste årsverk har økt med 65 det siste året. Totalt antall lønnede årsverk var 2 533, også her med en kvinneandel på 54 pst. I tillegg var det 164 frivillige årsverk, noe som er en nedgang fra 2010, da det var 175 årsverk.

På ledernivå utgjør andelen kvinner 46 pst., slik som tidligere. Av de 1056 som sitter i museenes styrever, inklusive varamedlemmer, er andelen kvinner 46 pst., dvs. ett prosentpoeng mer enn i 2010. For styrelederne er derimot andelen kvinner kun 20 pst.

Kap. 329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	291 120	297 915	322 231
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 116	7 834	17 593
45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	5 370	9 875	10 102
78	Ymse faste tiltak	7 949	8 501	9 582
	Sum kap. 0329	321 555	324 125	359 508

Kapitlet omfatter bevilgninger til de statlige virksomhetene Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt, og tilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, stiftelsen Asta og Misjonsarkivet.

Departementet foreslår også midler til arkivformål under kap. 320.

Under programkategori 08.20 Kulturformål har departementet omtalt forutsetninger for å motta statlig tilskudd. Her har departementet også meddelt hvilke viktige hensyn institusjonene skal ivareta. Disse gjelder også for kap. 329 Arkivformål.

Mål for 2013

Bevilgningsforslaget skal bidra til å oppnå følgende mål:

1. bevare og gjøre tilgjengelig arkiver som har vesentlig kulturell eller forskningsmessig verdi eller som ivaretar administrative, rettslige eller velferdsmessige dokumentasjonsbehov
2. bedre tilgangen til arkivmateriale gjennom digitalisering
3. bevare og gjøre tilgjengelig elektronisk arkivmateriale
4. fremme lokal- og regionalhistorisk arbeid i hele landet

Budsjettforslag 2013

Bevilgningene til arkivformål foreslås økt til 359,5 mill. kroner.

Post 01 Driftsutgifter

Posten skal dekke lønns- og driftsutgifter for Arkivverket og Norsk lokalhistorisk institutt.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Fordeling av bevilgningen:

	(i 1 000 kr)	
	2012	2013
Arkivverket	291 777	315 895
Norsk lokalhistorisk institutt	6 138	6 336

Arkivverket

Med utgangspunkt i rettsstatlige og demokratiske prinsipper, skal offentlige organer dokumentere sin saksbehandling, avtaler og vedtak. Offentlige organer har derfor plikt til å ha arkiv som er ordnet, innrettet og bevart slik at dokumentene er informasjonskilder i samtiden og senere. Statlige organer skal avlevere arkivmateriale til Arkivverket når materialet er 25-30 år gammelt.

Arkivverket er en landsomfattende etat med ett sentralorgan, Riksarkivet, og åtte regionale institusjoner, statsarkivene. I tillegg inngår Samisk arkiv og Norsk helsearkiv i etaten. Disse er spesialiserte enheter med landsomfattende oppgaver. Riksarkivarens myndighet er hjemlet i arkivloven. Arkivverket skal bl.a. ta vare på arkivmateriale fra statlige virksomheter, og gjøre materialet tilgjengelig for bruk. Etaten skal også ha oversikt over verneverdige privatarkiver, og gi retningslinjer for arbeidet med slike arkiver. Arkivverket skal i tillegg veilede og ha tilsyn med arkivarbeidet i alle deler av den offentlige sektoren.

Arkivverket oppbevarer og gjør tilgjengelig for bruk historisk kildemateriale og materiale som dokumenterer bl.a. privatpersoners rettigheter. Riksarkivet har ansvaret for arkivene etter sentrale statlige myndigheter og bevarer verneverdige privatarkiver, dvs. arkiver etter bedrifter, organisasjoner, institusjoner og enkeltpersoner. Statsarkivene har ansvaret for tilsvarende materiale fra statlige regionale enheter og verneverdige privatarkiver. Det er statsarkiv i Oslo, Hamar, Kongsberg, Kristiansand, Stavanger, Bergen, Trondheim og Tromsø. Arkivverkets internettsted for digitale og søkbare kilder er digitalarkivet.no.

Arkivverkets behandling av digitalt arkivmateriale omfatter bl.a. mottak, langtidslagring, tilgjengeliggjøring og formidling. Arkivverket skal arbeide med standardisering av elektroniske systemer med arkivfunksjoner rettet mot forvaltningens arkivdanning.

For å kunne bevare og håndtere en økende mengde av arkivmateriale på papir, må Arkivver-

ket ha økt magasinplass. Arkivverket har anslått at papirmengden som skal arkiveres i depot vil tredobles fram mot 2045. En trinnvis utbygging av et sentraldepot for Arkivverket vil være den mest kostnadseffektive og den samfunnsøkonomiske beste løsningen for å dekke behovet for magasinplass. Det er forutsatt at sentraldepotet baseres på samlokalisering med Norsk helsearkiv på Tynset. Kulturdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har bedt Statsbygg om å utarbeide et forprosjekt med kostnadsramme for arkivbygget.

Departementet foreslår at driftsbevilgningene til Arkivverket for 2013 øker med 24,1 mill. kroner. Halvparten av økningen skal dekke økte utgifter til drift av nye og ombygde lokaler for Statsarkivet i Bergen, inkludert husleie. Den øvrige økningen gir rom for styrket tilsyn med arkivene i kommunal sektor og opptrapping av digitaliseringsvirksomheten.

Norsk lokalhistorisk institutt

Norsk lokalhistorisk institutt har som oppgave å fremme arbeid med lokal og regional historie i Norge. Instituttet gir råd og veiledning i arbeidet med by- og bygdebøker og andre lokalhistoriske skrifter. Instituttet er ansvarlig for nettstedet lokalhistorie.no og publiserer kilder og håndbøker, litteratur- og kildeoversikter, spørrelistor og andre hjelpemidler for lokalhistorikere.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten skal dekke utgiftene til Arkivverkets oppdragsvirksomhet. Bevilgningen kan bare benyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter fra oppdragsvirksomheten.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Arkivverket får i merinntekter under kap. 3329, post 02. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres

Bevilgningen under denne posten går til inventar og utstyrsinvesteringer i Arkivverket.

Post 78 Ymse faste tiltak

Posten omfatter driftstilskudd til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Misjonsarkivet og stiftelsen Asta. Informasjonssystemet Asta er det sentrale systemet for å registrere og holde oversikt over arkivmateriale som oppbevares i depotinstitusjoner. Stiftelsen Asta har ansvar for å videreutvikle og distribuere systemet. I tidligere år har stiftelsen Asta også fått tilskudd fra kap. 320, post 77 Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet. Fra 2013 blir det samlede tilskuddet til Asta gitt fra bevilgningen under kap. 329, post 78. Departementet foreslår å øke tilskuddet til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek med 0,5 mill. kroner.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten framgår av trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Rapport 2011**Mål 1:**

Sørge for at arkiver som har vesentlig kulturell eller forskningsmessig verdi, eller som ivaretar administrative, rettslige eller velferdsmessige dokumentasjonsbehov, blir bevart og gjort tilgjengelig

Rapport

I 2011 hadde Arkivverket papirarkiver som i hyllemeter utgjorde 235 kilometer. Dette var en økning på 12 kilometer fra 2010. Av denne økningen var 5 kilometer med hyller ekstraordinære avleveringer fra regjeringskvartalet etter skadene den 22. juli. Arkivverket videreførte arbeidet med bevaring og tilgjengeliggjøring av både papirbasert og digitalt arkivmateriale. Riksarkivet samlet inn, ordnet, katalogiserte og digitaliserte minnemateriale etter terrorhandlingene i Oslo og på Utøya den 22. juli. Minnematerialet utgjør 14 000 dokumentsider.

Privatarkivene utgjør om lag 12 pst. av arkivene i Arkivverket. Riksarkivet har arbeidet med bevaringsplaner og -strategier for privatarkiver. Disse vil være styrende for Arkivverkets arbeid

med privatarkiver. Ved utgangen av 2011 var 4 pst. av arkivene i Arkivverket ikke ordnet.

Et nytt magasinbygg for Statsarkivet i Bergen ble ferdig i 2011. Magasinkapasiteten i dette arkivet målt i hyllelengder økte dermed med 19 kilometer. Arkivverket har de siste årene bygget ut kapasiteten i det digitale sikringsmagasinet. Arbeidet med kopiering av elektronisk skapt arkivmateriale fra CD-plater til servere ble ferdig i 2011. Arkivverket videreførte samarbeidet med kommunale arkivinstanser og det svenske riksarkivet om sikring av digitalt arkivmateriale og tilrettelegging av dette for bruk.

Riksarkivets fotosamling er med i Flickr "The Commons". Dette bidrar til spredning av fotoene i førti land fordelt på alle verdensdelene. Riksarkivets fotografier er lastet ned nærmere 150 000 ganger.

Det er gitt 45 tematiske presentasjoner på Arkivverkets nettsteder. Riksarkivet gjorde i mai 2011 tilgjengelig protokoller fra fem norske "regjeringer" under andre verdenskrig. Besøket i Digitalarkivet økte i 2011. Brukerne åpnet 227,6 millioner sider med digitalt materiale, mot 171 millioner foregående år. På etatens internetsider ble det i løpet av 2011 registrert 5,7 millioner besøk. Digitalarkivet er landets største kulturenna målt etter antall besøk.

Mål 2:

Bedre tilgangen til arkivmateriale gjennom digitalisering

Rapport

Arkivverket har satset på systematisk tilgjengeliggjøring av kildemateriale på Internett. Digitaliseringen skjer enten ved skanning eller transkribering. Massedigitalisering av papir fortsatte med samme kapasitet som i 2010. Materialet ble gjort tilgjengelig på kildenettstedet digitalarkivet.no. Samlet har Arkivverket digitalisert 40 millioner dokumentsider. Det tilsvarer to pst. av bestanden. Det meste er publisert på digitalarkivet.no. Arkivverket mottok også i 2011 transkribert materiale fra privatpersoner, lag og foreninger. Materialet inngår i Digitalarkivet.

Mål 3:

Bevare og tilgjengeliggjøre den elektroniske kulturarven

Rapport

Noark 5 er standarden for all arkivdanning i Norge. Den gjelder også arkivering av elektronisk skapt materiale. I 2011 ble versjon 0.3 av Noark 5 tatt i bruk.

Riksarkivet inngikk 11 avtaler med statlige arkivskapere om deponering eller avlevering av elektroniske arkiver, journaler og fagsystemer. Riksarkivet har prøvd ut løsninger for innhenting av opplysninger fra internettsteder, e-postsystemer og digitale privatarkiver. Riksarkivet har videreført arbeidet med testing og uttrekk fra elektroniske systemer.

Arkivverket gjennomførte fem stedlige og 18 dokumentbaserte tilsyn med statlige arkivskapere om elektronisk arkivdanning. Tilsynene ble fulgt opp med pålegg med frister. Arkivverket veiledet 500 arkivskapere om elektronisk arkivdanning og om deponering eller avlevering av elektroniske arkiver. I tillegg har Riksarkivaren samarbeidet

med kommunale aktører om felles rammeverk for digitale depoter i staten og kommunene.

Mål 4:

Fremme lokal- og regionalhistorisk arbeid i hele landet

Rapport

Norsk lokalhistorisk institutt videreutviklet internettstedet lokalhistoriewiki.no. I 2011 hadde det 1 200 bidragsytere. Det inneholdt 11 000 artikler og 15 000 bilder og lydfiler. Lokalhistoriewiki.no hadde i 2011 om lag 326 500 unike brukere. Dette er over tre ganger så mye som året før.

Virksomheten til Norsk lokalhistorisk institutt omfattet i tillegg veiledning, kurs og seminarer, forskning og publisering. Prosjektet Minner fra migrasjon ble videreført. Prosjektets formål var å samle inn og formidle immaterielle kulturminner om migrasjon til Norge.

Kap. 3329 Arkivformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	10 832	5 368	5 545
02	Inntekter ved oppdrag	17 116	7 834	17 593
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	1 075		
16	Refusjon av foreldrepenger	772		
18	Refusjon av sykepenges	2 519		
	Sum kap. 3329	32 314	13 202	23 138

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder i hovedsak inntekter fra salg av kildepublikasjoner, fotokopier og transkripsjoner av arkivmateriale i Arkivverket, jf. kap. 329, post 01.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder oppdragsinntekter i Arkivverket, jf. kap. 329, post 21. Størsteparten av oppdragsinntektene gjelder overføringer for å finansiere driften av interimorganisasjonen for Norsk helsearkiv. Se nærmere omtale av Norsk helsearkiv i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettproposisjon.

Programkategori 08.30 Medieformål (kap. 334–339)

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
334	Film- og medieformål	666 808	706 799	744 717	5,4
335	Mediestøtte	320 516	326 908	348 195	6,5
337	Kompensasjon for kopiering til privat bruk	41 147	42 423	43 823	3,3
339	Lotteri- og stiftelsestilsynet	69 113	70 468	70 304	-0,2
	Sum kategori 08.30	1 097 584	1 146 598	1 207 039	5,3

Utgifter under programkategori 08.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post- gr.	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013	Pst. endr. 12/13
01-01	Driftsutgifter	200 764	204 997	216 317	5,5
21-23	Spesielle driftsutgifter	14 605	15 170	15 671	3,3
50-59	Overføringer til andre statsregnskap	399 361	423 061	446 834	5,6
70-89	Overføringer til private	482 854	503 370	528 217	4,9
	Sum kategori 08.30	1 097 584	1 146 598	1 207 039	5,3

Programkategorien omfatter statlige virksomheter og tilskuddsordninger m.m. på medieområdet, filmområdet, opphavsrettsområdet og pengespillområdet.

Departementet foreslår en bevilgning for 2013 på totalt 1 207 mill. kroner. Dette er en økning på 60,4 mill. kroner eller 5,3 pst. sammenliknet med saldert budsjett for 2012. Økningen skyldes forventet lønns- og prisvekst og midler til oppfølging av Kulturløftet.

Regjeringens overordnede målsetting på medieområdet, slik det er beskrevet i Soria Moria-

erklæringen, er å sikre ytringsfrihet, rettssikkerhet og et levende demokrati. Dette uttrykkes i følgende mål:

- mangfold og kvalitet i norske medier
- redaksjonell uavhengighet
- en sterk allmennkringkasting
- mangfold i medieeierskap
- styrket norsk filmproduksjon
- likestilling på medieområdet
- beskytte barn og unge mot medieinnhold som kan være skadelig
- modernisering av samfunnet gjennom digitalisering

Målene på medieområdet er nærmere utdypet i proposisjonens hovedinnledning.

Det overordnede målet for norsk lotteri- og pengespillpolitikk er å sikre at lotterier og pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll med sikte på å forebygge negative sosiale konsekvenser av lotterier og pengespill, samtidig som det legges til rette for at lotterier og pengespill kan være en inntektskilde for samfunnsnyttig og humanitært arbeid, idrett og kultur.

Det overordnede målet for politikken på stiftelsesområdet er å skape trygghet og tillit til stiftelser som organisasjonsform. Stiftelsene er samlet sett en betydelig bidragsyter til formål av ideell, humanitær, kulturell, sosial, utdanningsmessig, økonomisk og annen art.

Grunnmuren i kulturpolitikken er sikring av inntekter til kunstnerne. Det er også viktig å sørge for vern av rettighetene til de som investerer i og utvikler åndsverk. Åndsverkloven sikrer opphavsmannen økonomisk utbytte av sine åndsverk og er vår viktigste kulturlov.

Tilstandsvurdering

En mediehverdag i utvikling

Mediebransjen er preget av raske og omfattende endringer, mange av dem med utgangspunkt i teknologiske forhold. Ikke minst har overgangen til digital teknologi preget utviklingen. Digitaliseringsprosessen omfatter hele verdikjeden fra produksjon og distribusjon til mottak og bruk av innhold.

Digital teknologi har gjort det både billigere og enklere å produsere og distribuere medieinnhold over flere ulike medieplattformer. Som følge av at terskelen for å tilgjengeliggjøre innhold er senket, har både antallet tilbydere og volumet av innhold som tilbys økt betydelig.

Utbredelsen av bredbåndstilkoblinger med høy kapasitet innebærer at Internett i tiltakende grad blir en plattform for avanserte medietjenester og audiovisuelt innhold, i tillegg til tekst, grafikk og bilder. Muligheten for å vise levende bilder på nett er tatt i bruk både av ulike typer etablerte mediebedrifter som de tradisjonelle kringkasterne og avishusene, men også av nettbaserte aktører som YouTube og privatpersoner.

Mange av de tradisjonelle kringkasterne har etablert nettfjernsynsportaler som dels tilbyr direkteavspilling og nedlasting av fjernsynsprogrammer fra hovedkanalene, og dels tilbyr spesialprodusert innhold. Eksempler på dette er NRKs Nett-TV, TV 2 Sumo og TVNorges Maxdome. For-

retningsmodellene varierer: NRK tilbyr sitt innhold gratis, mens de to sistnevnte tilbyr sitt innhold mot betaling, enten per program eller som abonnement.

Også flere av de store avishusene tilbyr nettfjernsyn som en del av sitt tilbud. F.eks. har VG nettfjernsynsportalen VGTV, som tilbyr både korte nyhets- og underholdningsklipp, direkteoverføringer og mer fjernsynslignende serier. Også internasjonalt er det mange aktører som tilbyr fjernsynslignende innhold over Internett. Forretningsmodellene varierer fra gratismodeller via "løssalg", til abonnementsløsninger der man tar betalt per måned for en viss mengde eller ubegrenset bruk. Det rapporteres at flere store internasjonale aktører (Apple, Netflix, HBO) er i ferd med å etablere norske eller nordiske strømmetjenester i løpet av 2012.

Foruten ulike typer nettfjernsynsportaler, der publikum ser fjernsynslignende innhold fra en datamaskin, er det også kommet på markedet fjernsynsapparater som integrerer funksjonalitet fra tradisjonelt fjernsyn med internettfunksjonalitet. Slike løsninger innebærer at fjernsynsapparatet er koblet til bredbånd og betegnes ofte som "smart-tv" eller "Connected TV". Apparatene åpner for at fjernsynsmottakeren ikke bare kan se tradisjonelt fjernsyn, men også bestille filmer, laste ned applikasjoner og utnytte innhold fra Internett. Utbredelsen av denne typen apparater er foreløpig relativt beskjeden i Norge, men forventes å øke de neste årene, siden mange av dagens nye fjernsynsmodeller har innebygd smart-tv-løsninger.

Foruten fjernsyn er også svært mange radiostasjoner i dag tilgjengelige på nett. Nettradio gir tilgang til langt flere kanaler enn tradisjonell radio, der frekvenser legger store begrensninger på antallet radiokanaler. Dette er imidlertid et område hvor konkurransen foreløpig har vært svakere enn på fjernsynsfeltet, og hvor færre aktører har gått direkte inn som konkurrenter til de tradisjonelle kringkasterne.

Samlet sett har digitaliseringen av produksjon, distribusjon og mottakerutstyr medført betydelige endringer på mediefeltet. Tre endringstrekk er sentrale:

For det første har digitalisering åpnet for økt konkurranse i mediemarkedet ved at etablerte aktører kan utvide sitt tilbud, og ved at nye aktører, og publikum selv, kan slippe til på arenaer som tidligere var forbeholdt et mer begrenset antall medieaktører.

For det andre har digitalisering ført til at skilene mellom de ulike mediebransjene har blitt

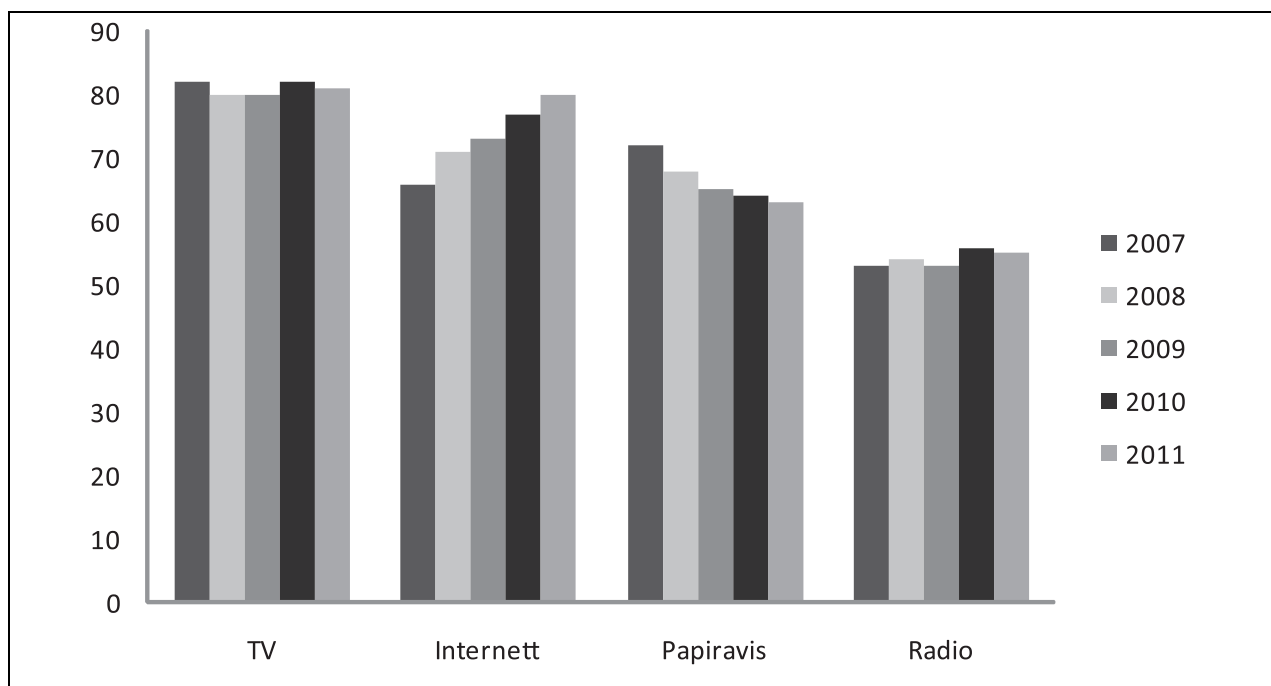
mindre tydelige. Mens mediebransjen tidligere opererte i mer eller mindre avgrensede sektorer med bestemte medietilbud, opererer svært mange av dagens medieselskaper i flere mediebransjer parallelt, f.eks. som tilbydere av papiravis, nettavis, nettfjernsyn og radio på samme tid.

For det tredje har digitalisering åpnet for større valgfrihet for publikum, som selv kan velge hva, når og hvor de ønsker å konsumere medieinnholdet. F.eks. kan publikum selv laste ned innhold fra Internett, benytte seg av bestillingstjenester eller ta i bruk personlige videoopptakere (PVR). Utvikling av mobile mottakere som kan kobles trådløst til nettet gjør det også mulig å høre radio, se fjernsyn og lese nettaviser mv. på mobiltelefonen. Digitalisering og ny teknologi har dessuten åpnet for at publikum selv i større grad kan produsere innhold, f.eks. ved å etablere sin egen

profil på Facebook, laste opp videoer på YouTube, poste innlegg på egen blogg, eller ved å delta i de mange ulike publikumsaktivitetene som de etablerte massemediene inviterer til.

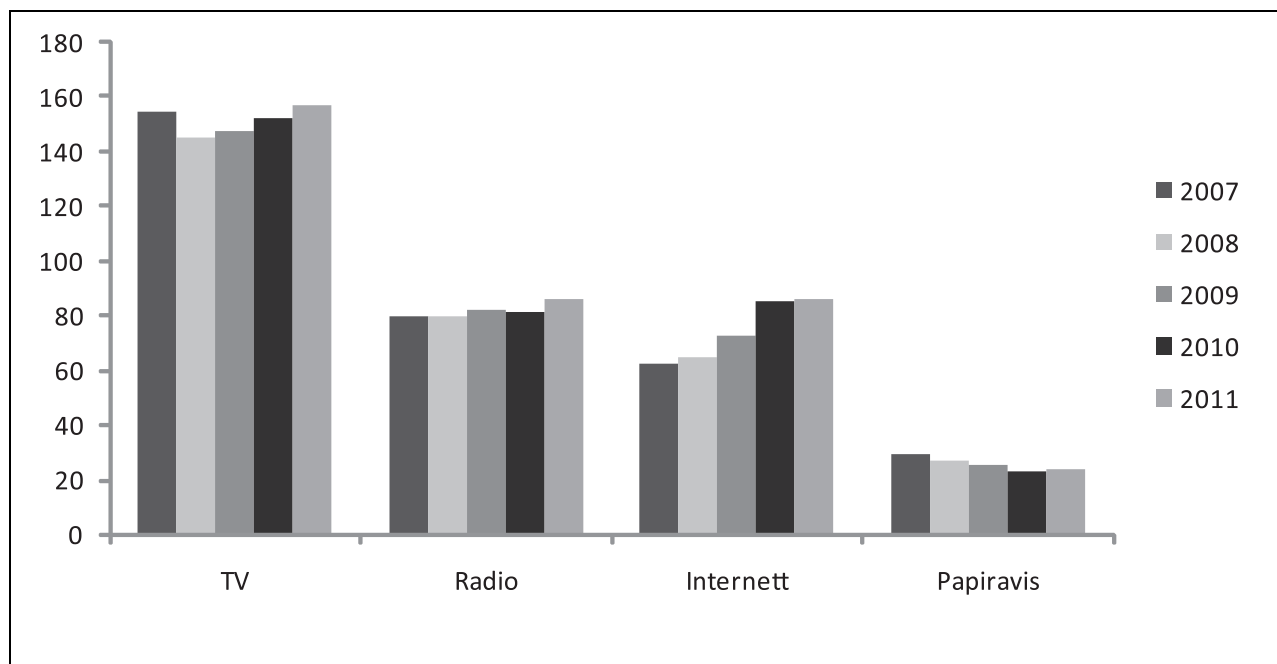
Mediebruk

Framveksten av nye medier og medieplattformer har medført store endringer i mediemarkedet og publikums mediebruk. Som omtalt tidligere er tendensen at medietilbudet øker i volum, ikke minst fordi digital teknologi åpner for publisering på flere plattformer. I stedet for å erstatte de tradisjonelle mediene, ser det ut til at det økte tilbudet fører til økt samlet mediebruk. Figurene 8.1 og 8.2 viser utviklingen i hvilke massemedier som brukes og hvor mye tid som brukes på de ulike medier.

Figur 8.1 Andel som har brukt ulike massemedier en gjennomsnittsdag (i pst.)

Kilde: Norsk mediebarometer (SSB)/medienorge

Figur 8.2 Tid brukt på ulike massemedier en gjennomsnittsdag – i minutter

Kilde: Norsk mediebarometer (SSB)/medienorge

Innenfor de tradisjonelle mediene har mediebruken holdt seg relativt stabil i Norge. I tidsbruk er fjernsyn fremdeles det dominerende massemediet. Ifølge Norsk mediebarometer for 2011 utgjør fjernsynsseing 37 pst. av den totale tiden som brukes på massemedier.

Ifølge TNS Gallups tv-meterundersøkelse for 2011 var 2,8 pst. av all fjernsynsseing i 2011 tidsforskjøvet, mot 2,7 pst. i 2010. Med tidsforskjøvet seing menes all fjernsynsseing som ikke er sett i sanntid, men i opptak ved hjelp av personlige videoopptakere, video- eller dvd-opptaker (i løpet av sju dager etter opptak).

Ifølge tall fra Norsk mediebarometer for 2011 så 81 pst. av befolkningen på fjernsyn en gjennomsnittsdag i 2011. Tall fra TNS Gallups tv-meterundersøkelse viser at nordmenn ser stabilt mye fjernsyn: i gjennomsnitt 2 timer og 58 minutter hver dag i 2011, mot 2 timer og 54 minutter i 2008.

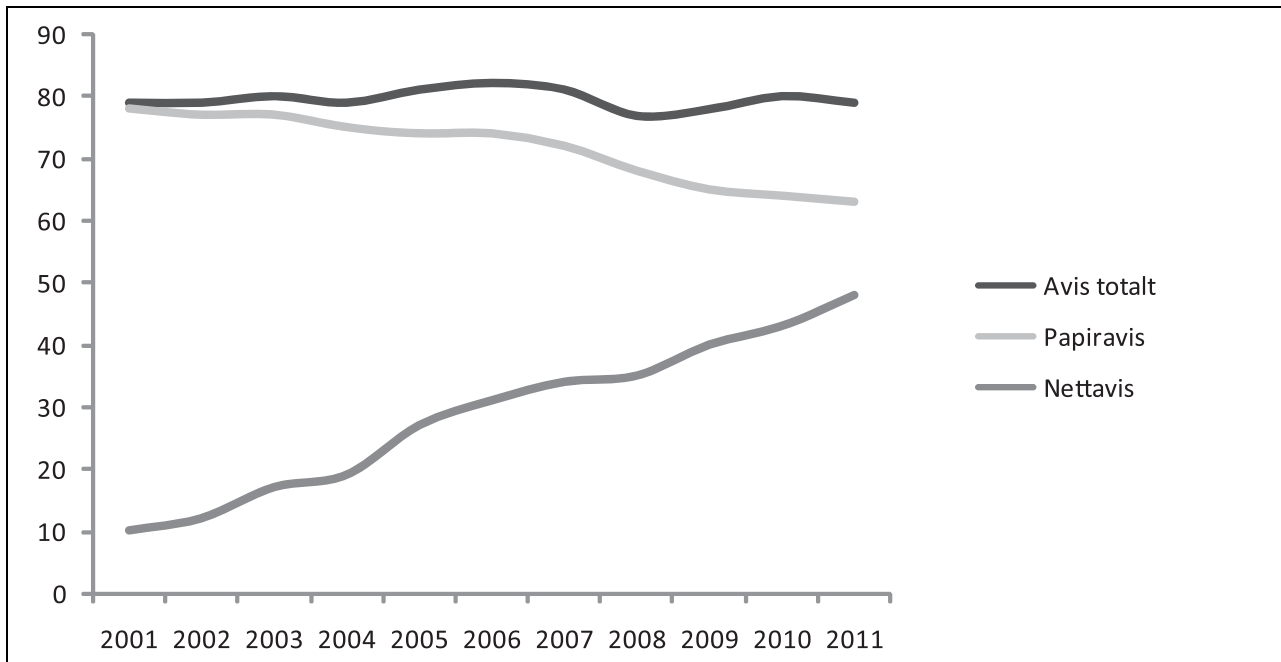
Dersom vi holder internettbruk utenfor, er radio det mediet vi bruker mest tid på etter fjernsyn. Ifølge Norsk mediebarometer utgjør radiolytting 20 pst. av den totale tiden som brukes på

massemedier. 55 pst. av befolkningen lyttet til radio en gjennomsnittsdag i 2011, og i gjennomsnitt hørte hver nordmann radio i 1 time og 26 minutter. Både oppslutning og lyttertid på radio har ligget relativt stabilt siden 2000.

Avislesingen har hatt en betydelig nedgang i Norge sett over noe tid. Mens 77 pst. leste avis en gjennomsnittsdag i 2000, var andelen 63 pst. i 2011. I det samme tidsrommet er gjennomsnittlig tid brukt på avislesing daglig redusert med 10 minutter, til 24 minutter. Det er fremdeles flere avislesere blant personer med høy utdanning enn blant dem med lav utdanning. I noen grad øker også avislesing med husholdningsinntekt. Alder er også viktig: I 2011 leste 88 pst. i alderen 67-79 år avis, mot 47 pst. i alderen 16-19 år.¹ Det er likevel slik at nordmenn er ivrige avislesere uansett sosial og økonomisk status. Avislesing er også temmelig jevnt fordelt i alle deler av landet.²

¹ Norsk mediebarometer 2011, SSB.

² Norsk mediebarometer 2011, SSB

Figur 8.3 Lesing av papiravis og nettavis en gjennomsnittsdag 2001 - 2011 (pst.)

Kilde: Norsk mediebarometer (SSB)/medienorge

Den allmenne tilgangen og bruken av Internett har medført at avislesing flyttes over på digitale plattformer. Nedgangen i avislesingen rammer både distriktsaviser og løssalgsaviser. Fra 2010 til 2011 gikk det samlede avisopplaget ned med 71 000 (2,8 pst.), og 2011 var det tolvte året på rad med nedgang. Nedgangen var likevel noe lavere i 2011 enn de to foregående årene, som er de årene med størst nedgang så langt. De fleste årene har løssalgsavisene gått mest tilbake. I 2011 opplevde imidlertid Dagbladet en opplagsøkning, mens VG gikk tilbake med om lag 21 700 eksemplarer. For samtlige grupper av abonnementsaviser (lokale dagsaviser, storbyaviser og daglige nisjeaviser) fortsetter det langsiktige fallet i opplag. Det er dessuten tegn til at lokale fådagereaviser og ukeaviser, etter en langvarig oppgang, nå ser ut til å oppleve samme trend som øvrige grupper aviser etter at en svak nedgang i 2010 ble fulgt av et kraftigere fall i 2011.³

Internett har lenge vist den største endringen i mediebruk. 80 pst. av befolkningen i alderen 9-79 år brukte Internett en gjennomsnittsdag i 2011, og tidsbruken utgjorde 86 minutter per dag. Det høye tallet skyldes ikke minst god tilgang til Internett: Ifølge SSB hadde 92 pst. av husholdningene tilgang hjemme i 2011. Det har vært en betydelig

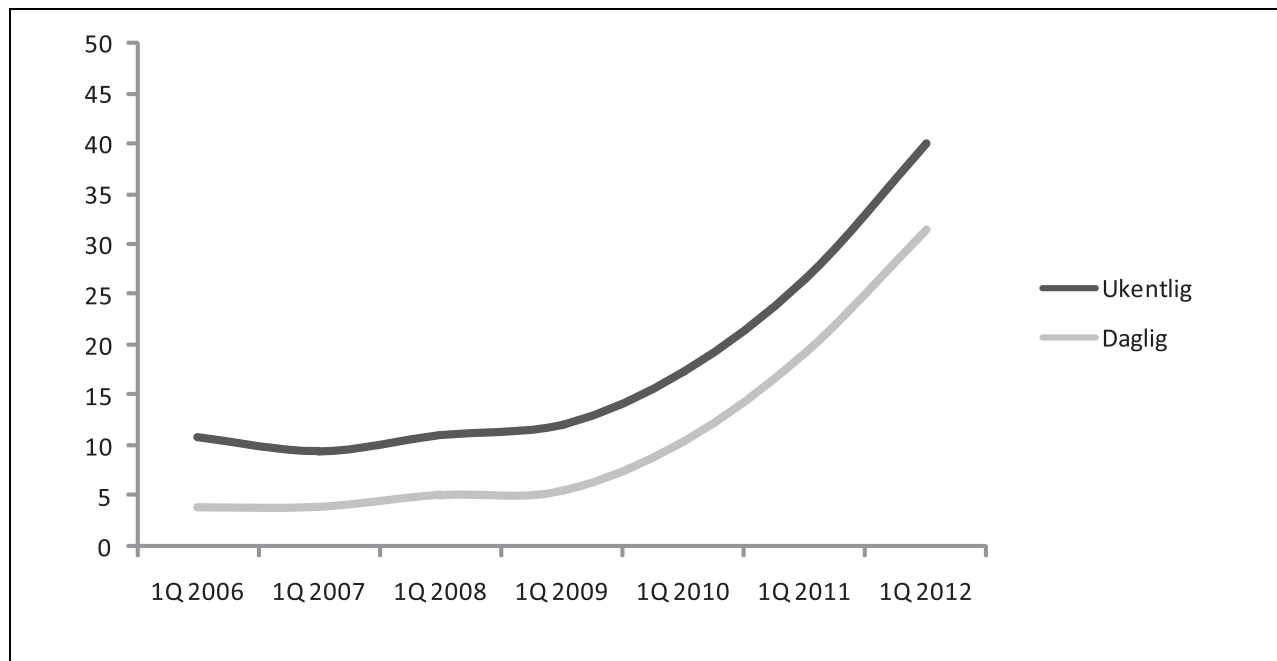
økning i tilknytning til Internett via fast bredbånd i husholdningene siden 2000-tallet, selv om utviklingen det siste året ser ut til å ha flatet ut. I følge tall fra Post- og teletilsynet økte andelen med tilgang til fast bredbånd hjemme fra 78 pst. i 2010 til 81 pst. i 2011⁴.

Utflatingen kan skyldes at markedet nærmer seg metning samtidig som utbredelsen av abonnement på mobilt bredbånd øker betydelig. Tall fra Post- og teletilsynet viser at det var solgt 700 000 slike abonnement i privat- og bedriftsmarkedet samlet i 2011, en oppgang på om lag 23 pst. fra 2010.

Utbredelsen av Internett, ny kommunikasjons-teknologi og nye dele- og publiseringsverktøy har forenklet brukernes mulighet til selv å delta og uttrykke seg. Dette reflekteres i framveksten av sosiale medier, det vil si medier som muliggjør brukerskapt innhold og innholdsdeling i sosiale nettverk. Facebook er det klart mest dominerende sosiale medium både internasjonalt og i Norge. Tall fra TNS Gallup viser imidlertid at bruk av Facebook fra og med 3. kvartal 2011 har falt. Dette er i samsvar med utviklingen internasjonalt som tyder på at når rundt halvparten av befolkningen er på Facebook, flater veksten ut.

³ Sigurd Høst (2012) Avisåret 2011. Høgskulen i Volda: Møreforskning.

⁴ Det norske ekomarkedet 2011 (Post- og teletilsynet 2012)

Figur 8.4 Bruk av mobilt medieinnhold 2006 – 2012 (i pst.)

Kilde: TNS Gallup/medienorge

Bruk av mobilt medieinnhold viser ingen tegn til stagnasjon, jf. figur 8.4. Dette har sammenheng med at salget av smarttelefoner, nettbrett og mobilt bredbåndsabonnement de siste årene har vokst kraftig. Ifølge TNS Gallup oppga 61 pst. at de har smarttelefon.⁵ Tilbudet av "apps" – nedlastbare applikasjoner til smarttelefoner – er i sterk vekst. Siden 2008 har andelen mennesker som daglig bruker mobiltelefon til mediebruk økt fra 5 til 27 pst.

De ulike mediene brukes relativt likt i de ulike landsdelene.⁶ Andelen som bruker radio, fjernsyn, Internett og trykte aviser er høy i alle deler av landet. Bruken av Internett er jevnt over noe større i de store byene enn i distriktene. Bruken av Internett øker, mens lesing av papiraviser går ned, både målt i andel som leser og tid brukt.

Mangfold i norske medier

Tilgangen til massemedier og andre informasjonskilder og ytringskanaler har aldri vært større. Dette skyldes primært digitaliseringen og bredbåndsutbyggingen.

Det utgis fortsatt svært mange aviser i Norge. I 2011 ble det utgitt 228 aviser.⁷ Antall utgiver-

steder har økt jevnt siden pressestøtten ble innført. I 1969 kom det ut avis på 123 steder i landet. I 1990 hadde tallet økt til 154, og i 2011 ble det utgitt avis på 187 forskjellige steder.

Papiravisene har fortsatt en sterk posisjon i publikumsmarkedet, selv om 2011 er det tolvte året på rad med opplagsnedgang. Opplaget falt i 2011 med 2,8 pst. sammenliknet med 2010. Samlet nedgang siden 1998 er 21 pst. De fleste årene siden 2005 har løssalgsavisene vært de store taperne. De største eieraktørene innenfor trykt presse ved inngangen til 2012 var som tidligere Schibsted (30,8 pst.), A-pressen (17 pst.), Edda Media (9,7 pst.) og Polaris media (9,2 pst.).⁷ I desember 2011 inngikk A-pressen avtale med det britiske holdingselskapet Mecom om å kjøpe 100 pst. av aksjene i Mecom Europe, der Edda Media er et datterselskap. I april 2012 varslet Medietilsynet om at det var aktuelt å gripe inn mot oppkjøpet med henvisning til at selskapet ville bli for dominerende i medieregionene Østviken og Vestviken. Etter forhandlinger med A-pressen om en minnelig løsning, vedtok Medietilsynet 15. august 2012 å tillate oppkjøpet på vilkår av at enkelte aviser i de aktuelle regionene selges ut av selskapet. A-pressen har påklaget vedtaket til klagenemnda for mediasaker.

Ved utgangen av 2011 hadde publikum tilgang til 19 norske fjernsynskanaler, i tillegg til NRKs 12 regionale sendinger, og 14 lokale kanaler. De største aktørene på fjernsynsmarkedet er NRK, som med sine tre kanaler hadde en andel på 40,9 pst.

⁵ TNS Gallup (2012) Interbuss Q1 2012: TNS Gallup.

⁶ Norsk mediebarometer, SSB 2011.

⁷ Kilde: "Avisåret 2011", Sigurd Høst, Høgskulen i Volda / Møreforskning Volda

av seertiden i 2011, og TV 2 som hadde en total markedsandel på 26,3 pst. av seertiden.⁸

Radiotilbudet besto ved utgangen av 2011 av 13 riksdekkende radiokanaler, NRKs 16 distriktsendinger samt 253 lokalradioer og en rekke nettradiokanaler. Også på radio er NRK klart største aktør med en andel på 63 pst. av lyttertiden i 2011, en liten nedgang fra 2010. Deretter kommer P4 med 22 pst. av lyttertiden, mens Radio Norge hadde 12 pst. av lyttertiden. Begge disse kanalene hadde en marginal økning fra 2010. De største lokalradiokanalerne – Storbyradioen, P5 og Metro Storby – hadde alle om lag 1 pst. av daglig lyttertid.

VG.no er fremdeles den største norske nettavisen, målt i daglig dekning (dvs. andel av befolkningen som leste avisen i løpet av en dag), og økte sin andel til 41,3 pst. av befolkningen i 2011. På de neste plassene følger Dagbladet.no med 26,8 pst. og Aftenposten.no med 16 pst. Største rene nettavis, dvs. avis uten papirutgave, er Nettavisen, som hadde en daglig dekning på 9,7 pst.⁹

Samlet sett er NRK det mediehuset som har bredest daglig dekning (dvs. andel av befolkningen som har benyttet seg av én eller flere av mediehusets mediekkanaler). I fjerde kvartal 2011 hadde NRK en daglig dekning, inkludert fjernsyn, radio, Internett, tekst-tv og mobiltelefoni, på 86 pst. av befolkningen. Til sammenlikning hadde TV 2 en samlet daglig dekning på 67 pst. VGs papirutgave, nettutgave og mobiltelefonitilbud hadde en daglig dekning på 50 pst. av befolkningen, mens Dagbladets tjenester hadde en dekning på 32 pst.¹⁰

Økonomisk utvikling i presse og kringkasting

Mediebransjen har vært preget av økonomisk turbulens de siste årene. Dette skyldes både store konjunktursvingninger og strukturelle endringer. Dersom man ser bort fra NRK, som finansieres gjennom kringkastingsavgiften, er annonsene mediebedriftenes viktigste inntektskilde. Samlet sett utgjør annonseinntektene om lag halvparten av inntektene.

Parallelt med konjunktursvingningene har de tradisjonelle mediene fått merke konkurransen fra nye medier. Overgangen til digitale plattformer

har særlig vært utfordrende for mange papiraviser, som har mistet et stort antall lesere til nettpublikasjoner. I tillegg har strukturen i annonsemarkedet blitt endret. Bl.a. har den elektroniske markedsplassen FINN.no kapret betydelige markedsandeler fra rubrikkannonser. Søkemotorer på nettet er en annen sterk konkurrent til mediene på rubrikkannonseremarkedet. Blant søkemotorene er Google den dominerende aktøren i markedet. Sosiale medier som Facebook er også i ferd med å etablere effektive markedsføringskanaler. Den økte konkurransen om reklameinntektene representerer en stor utfordring for de tradisjonelle medieaktørene.

Konjunktursvingningene de seneste årene har hatt stor innvirkning på mediebransjens samlede økonomi. I perioden fra 2004 til 2008 genererte bransjen rekordstore overskudd. Samlet sett hadde medievirksomhetene over 6 mrd. kroner i driftsoverskudd i denne perioden. 2009 var et utfordrende år for bransjen og initierte store kostnadskutt. I 2010 var mediebransjen igjen oppe på samme totalomsetning som 2007 og 2008, og de store mediekonsernene viste solide resultater. Veksten skyldes både innsparingsprogrammene og ny vekst i annonsemarkedet. Veksten fortsatte i 2011. Mens fjernsyns-, radio- og nettreklame viste en positiv utvikling, opplevde dagspressen en svak tilbakegang i 2011 etter en klar vekst i 2010.¹¹

Dersom vi ser på de ulike mediesektorene hver for seg, er utviklingen noe ulik. Driftsoverskuddet i avisbransjen sank med vel 3 pst. fra 1 096 mill. kroner til 1 056 mill. kroner fra 2010 til 2011.¹² Avisene som mottar pressestøtte hadde et vesentlig svakere år i 2011 enn i 2010. Totalt var overskudd inkludert produksjonstilskudd 64 mill. kroner i 2011, mot et overskudd på 94 mill. kroner i 2010. Nedgangen skyldes fall i løssalgsinntekter og økte driftskostnader.

Medietilsynet har også i år samlet inn opplysninger om avishusenes digitale inntekter, der de har bedt om opplysninger om digitale annonseinntekter og inntekter fra salg av digitale utgaver av avisen i 2011. Foreløpige anslag viser at avisene rapporterte om 1 003 mill. kroner i inntekter fra annonsering i digitale medier og 24,7 mill. kroner i inntekter fra salg av elektroniske aviser, pdf-utgaver, o.l. De støtteberettigede avisene rapporterte om 49,7 mill. kroner i inntekter fra digital annonsering og 4,5 mill. kroner i digitale opplagsinntek-

⁸ Kilde: MedieNorge/TNS Gallup <http://medienorge.uib.no/?cat=statistikk&medium=tv&queryID=219>

⁹ Kilde: MedieNorge, Forbruker & Media 2011 (TNS Gallup)

¹⁰ Kilde: MedieNorge, Forbruker & Media 2011 (TNS Gallup)

¹¹ Institutet för Reklam och Mediestatistik (IRM), statistikk over reklameomsetning.

¹² Medietilsynet (2012) Økonomisk utvikling i pressen 2011.

ter. 40 aviser oppga ingen inntekter fra digitalvirksomhet. Disse avisene er i hovedsak små lokale ukeaviser.

Når det gjelder kringkastingsbransjen, er NRK økonomisk sett den dominerende aktøren i Norge, med om lag halvparten av den totale omsetningen i bransjen. Blant de private kringkasterne går det et skille mellom nasjonale og lokale kringkasterne. De nasjonale kringkasterne preges av få og store aktører. Størstedelen av deres inntekter kommer fra reklame.

For lokalradioene var 2011 første år med normal drift etter at ny konsesjonsperiode trådte i kraft. De kommersielle radioenes reklameinntekter økte med 9,4 pst. til nær 192 mill. kroner, og de ikke-kommersielle radioenes inntekter fra gaver m.m. økte med 9,9 pst. til vel 14 mill. kroner. Samlet sett gikk radioene med driftsunderskudd også i 2011, men underskuddet er redusert fra vel 46 mill. kroner i 2010 til 12 mill. kroner i 2011. Samlet sett synes det som om den nye konsesjonsordnin-

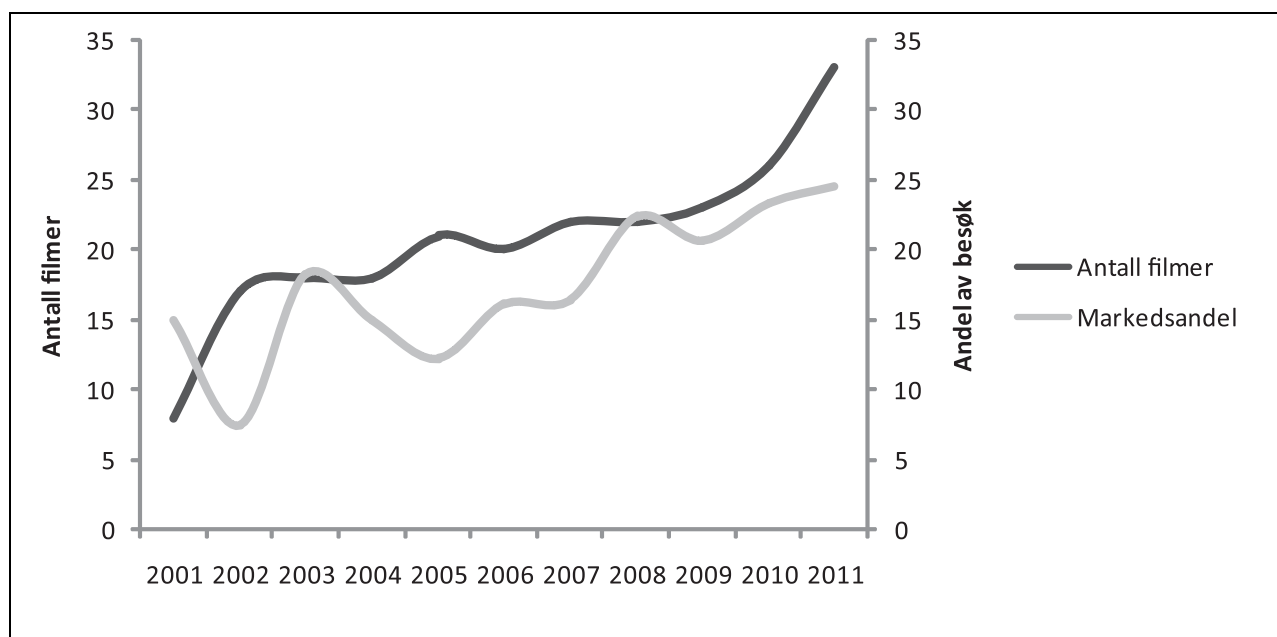
gen har styrket lokalradioenes økonomiske rammevilkår.¹³

Antall lokal-tv-stasjoner i drift økte fra 2010 til 2011. Ved utgangen av 2011 var det om lag 12 lokal-tv-stasjoner i drift. Totalt var det tildelt 88 konsesjoner for lokal-tv i det digitale bakkenettet ved utgangen av 2011. Det finnes ikke tilstrekkelige opplysninger til å kunne vurdere lokal-tv bransjens driftsøkonomiske utvikling i 2011.

Norsk film og kino

2011 var et godt år for norsk film på kino, med et samlet besøk på over 2,8 millioner publikummere, og en markedsandel på 24,5 pst. Dette er den høyeste markedsandelen som er målt noensinne. Økningen i markedsandel er et ledd i en langsiktig trend, slik figur 8.5 viser.

¹³ Medietilsynet (2012) Økonomisk utvikling i lokalkringkasting.

Figur 8.5 Oversikt over antall norske filmer og markedsandelen (i pst.) for norske filmer i perioden 2001-2011

Kilde: Film & Kino/medienorge

Figur 8.5 viser videre en jevn økning i produksjonsvolum. Dette har sammenheng med den sterke økningen i filmbevilgningene. Etter omleggingen av støttesystemet fra 1. januar 2010 produseres stadig flere lavbudsjettfilmer uten produksjonsstøtte, som likevel har rett til etterhåndstilskudd.

Deltakelse på internasjonale filmfestivaler kan brukes som en indikator for kvaliteten på norsk

film. Året 2011 representerte et rekordår for priser og festivaldeltakelser for norske filmer. Norske kinofilmer fikk 66 priser, dokumentarfilmer 26 og kortfilmer 39 priser ved internasjonale filmfestivaler. Norge var eksempelvis representert på filmfestivalen i Berlin i 2011 med hele seks norske filmer, og ungdomsfilmen *Keeper'n til Liverpool* vant prisen for beste barnefilm. I 2011 deltok også langfilmen *Oslo 31. august* og kortfilmen *Kjøttår*

ved den prestisjetunge filmfestivalen i Cannes. Kortfilmen *Tuba Atlantic* ble nominert til Oscar i 2012.

Andelen egenkapital i norsk filmproduksjon har økt fra en tredjedel av samlet budsjett i 2002 til om lag halvparten av budsjettet de senere årene. En annen tendens til sterkere privat satsing er antallet filmer som produseres uten forhåndsstøtte. Disse satser på å oppnå et høyt salg på kino, dvd, fjernsyn osv., slik at de vil gå i balanse basert på markedsinntekter og etterhåndstilskudd. Ordningen med etterhåndstilskudd ble innført da Kulturdepartementet fastsatte nye forskrifter for audiovisuelle produksjoner fra 1. januar 2010. Etterhåndsstøtte beregnes ut fra filmens samlede inntekter (kinovisning, dvd-salg, salg til tv-stasjoner mv.). Etterhåndsstøtten kan også gis til filmer som ikke har mottatt forhåndsstøtte fra Norsk filminstitutt. Denne endringen førte til en økning i antall innspillinger uten offentlig produksjonsstøtte. Rekordmange norske filmer ble finansiert privat i 2011. Nesten halvparten – 16 av 33 norske premierer – ble spilt inn uten statlig forhåndsstøtte. Til sammenligning ble det i hele perioden 2005–2010 produsert 11 fiksjonsfilmer med nasjonal distribusjon uten forhåndsstøtte fra Norsk filmfond/Norsk filminstitutt. Ettersom den statlige filmstøtten kommer fra samme pott, vil økt etterhåndsstøtte redusere summen som går til forhåndsstøtte. Det er derfor grunn til å tro at filmproduksjonen etter hvert vil ligge på et noe lavere nivå igjen.

Flere produksjonsselskaper satser nå mot både film og tv, og det er blitt naturlig for regissører og manusforfattere å bevege seg mellom de to formatene. Tv-kanaler, Norsk filminstitutt og faglige organisasjoner har et godt samarbeid om felles utvikling av den norske dramaproduksjonen. Det bidrar til et sterkere audiovisuelt miljø som er viktig både for kinofilm og tv-drama.

På det norske tv-markedet er TV 2 den største kunden for de uavhengige produksjonsselskapene. TV 2 kjøper det meste av programmene sine, utenom nyheter og sport, fra uavhengige produsenter. TVNorge og TV3 har også hatt en økning i antall innkjøpte norske produksjoner i perioden 2005–2012. NRK kjøper også mer fra uavhengige produsenter, og har selv vedtatt å bruke 10 pst. av programbudsjettet for fjernsyn til kjøp av programmer fra norske uavhengige produsenter. Den samlede reklamefilmproduksjonen ligger nå grovt regnet på om lag 300 mill. kroner.

Kino er det kulturtilbudet som flest benytter seg av. Nesten sju av ti går på kino i løpet av et år, og gjennomsnittlig antall kinobesøk per kinogjen-

ger i året er 3,3. Blant befolkningen i de større byene var andelen som gikk på kino de siste tolv månedene 76 pst. i 2011, mot 55 pst. i spredtbygde strøk. Tidligere har andelen som går på kino stort sett vært høyere for kvinner enn for menn, men i 2011 gikk en like stor andel kvinner og menn på kino. Personer med høy utdanning og inntekt går mer på kino enn andre. Film og kino er et relativt rimelig kulturtilbud, og barn og unge utgjør en stor del av publikummet. Tall fra SSBs Norsk mediebarometer viser at barn og unge opp til tjue-fire år ser mest film på kino. Både det totale besøket og frekvensen er høyest i denne aldersgruppen.

Norske barne- og ungdomsfilmer er populære blant publikum. I 2011 hadde åtte norske barne- og ungdomsfilmer kinopremiere. Barne- og ungdomsfilmene sto for 24 pst. av norske kinopremierer i 2011.

Organisasjonen Film & Kino har i flere år organisert skolekinotur i samarbeid med fylkeskommunene. Tiltaket sikrer barn gode filmopplevelser som de trolig ikke ville ha oppsøkt selv. Dette gjelder særlig barn som bor på steder uten kino og barn med innvandrerbakgrunn.

Digitalisering av kino

Digitaliseringen av alle norske kinoer ble gjennomført i perioden 1. juli 2010 til 1. juli 2011. Norge ble dermed det første landet i verden med komplett digitalisering av kinotilbudet. Til sammen 185 kinoer med 410 kinosaler kan nå vise digital film. Målet med digitaliseringen er å bedre tilgangen på film over hele landet, og at kinoene kan vise alternativt innhold, slik som operaforestillinger og sportsarrangementer. Med digitaliseringen har de små og mellomstore kinoene fått tilgang til et langt større utvalg av filmer enn tidligere. Det er oftere premierer, og filmene kommer generelt raskere ut til kinoene. De små og mellomstore kinoene melder om stor besøksvekst etter omleggingen. Tall fra Film & Kino viser at besøket på de små kinoene, de med besøk under 10 000, økte med nesten 40 pst. i 2011. Det er ingen økning i besøkstallene for de største kinoene.

Norske dataspill

Det norske markedet domineres av importerte spill, hovedsakelig fra USA, Japan og enkelte europeiske land. Siden 2004 har det derfor blitt gitt tilskudd til utvikling av norske dataspill. Fra 2010 er det også gitt tilskudd til lansering av interaktive produksjoner. Synlighet i markedet har

vært de norske spillprodusentenes største utfordring, og med tilskudd til lansering har de mulighet til å nå høyere salgstall. Dette kan generere høyere inntekter som kan brukes til utvikling av nye prosjekter.

Kulturdepartementet har i 2012 fått utført en kartlegging av norsk dataspillbransje.¹⁴ I rapporten framgår det bl.a. at det har vært en jevn vekst i dataspillselskaper, og bare fra 2007 til 2011 har antallet selskaper nesten doblet seg. Bransjen er dominert av små selskaper med få ansatte, og næringen er i betydelig grad avhengig av tilskudd. Det er for eksempel svært dyrt å utvikle tradisjonelle spill med internasjonalt potensial for konsoller. Dataspillprodusentene er nå i ferd med å bevege seg over fra kostbare produksjoner for konsoll og pc, til digitalt distribuerte spill for pc/Mac og mobile plattformer som smarttelefon og lesebrett, mv.

Utviklingskostnadene for spill til disse plattformene er ikke nødvendigvis så mye lavere, men den store forskjellen ligger i overgangen fra distribusjon av fysiske kopier av spillene til digital dis-

tribusjon. Dette senker den økonomiske terskelen for å komme inn på markedet, noe som er særlig relevant for den norske spillbransjen som preges av små produsenter. Et eksempel er app-spill, som er billigere og enklere å lage og distribuere. Samtidig er konkurransen stor innen app-spill.

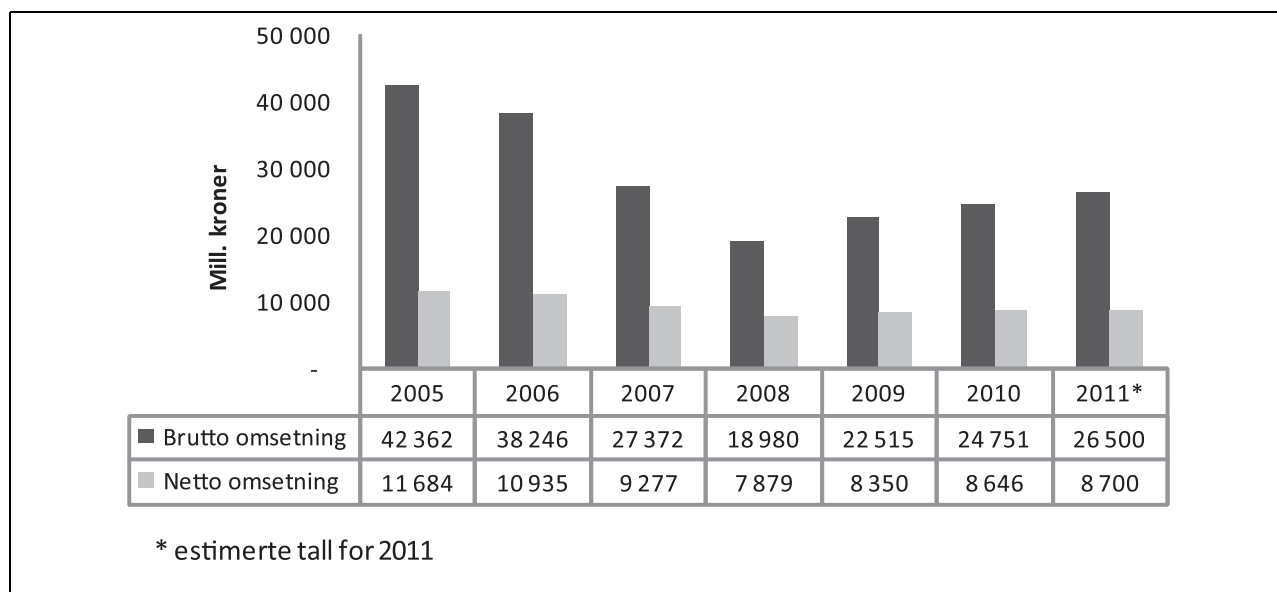
Lotteri og pengespill

Det norske lotteri- og pengespillmarkedet består av både statlige og private aktører. De statlige spillene står for ca. 75 pst. av omsetningen i det regulerte markedet, hvorav Norsk Tipping AS står for 61 pst. og Norsk Rikstoto for 14 pst. Den private spillsektoren består av bingo- og lotterivirksomhet samt spill på skip og utgjør de resterende 25 pst.

Figur 8.6 viser omsetningsutviklingen for det regulerte markedet fra 2005 til 2011.¹⁵

¹⁴ "Spill levende? En kartlegging av norsk dataspillbransje", utført av ideas2evidence på oppdrag fra Kulturdepartementet (2012)

¹⁵ Bruttoomsetning er samlet tall for satset beløp på spill. Nettoomsetning er tall for omsetning etter at gevinster er utbetalt. Det er netto omsetning som går til fordeling mellom operatører, andre aktører (for eksempel nettkommisjonær, lokalinnhaver) og de ulike formålene som mottar lotteri- og pengespillinntekter.

Figur 8.6 Total omsetning i det regulerte lotteri- og pengespillmarkedet i Norge

Kilde: Norske pengespel 2010, Lotteri- og stiftelsestilsynet

Reduksjonen fra 2005 til 2008 skyldes i hovedsak strengere regulering av gevinstautomatmarkedet og forbudet mot private gevinstautomater.¹⁶

¹⁶ Sommeren 2006 ble det innført forbud mot bruk av pengesedler på private gevinstautomater, og sommeren 2007 ble automatene fjernet fra markedet.

Omsetningen i det regulerte spillmarkedet har økt siden 2009. Dette skyldes bl.a. en fornying av Norsk Tippings spillportefølje og økende omsetning for bingo.

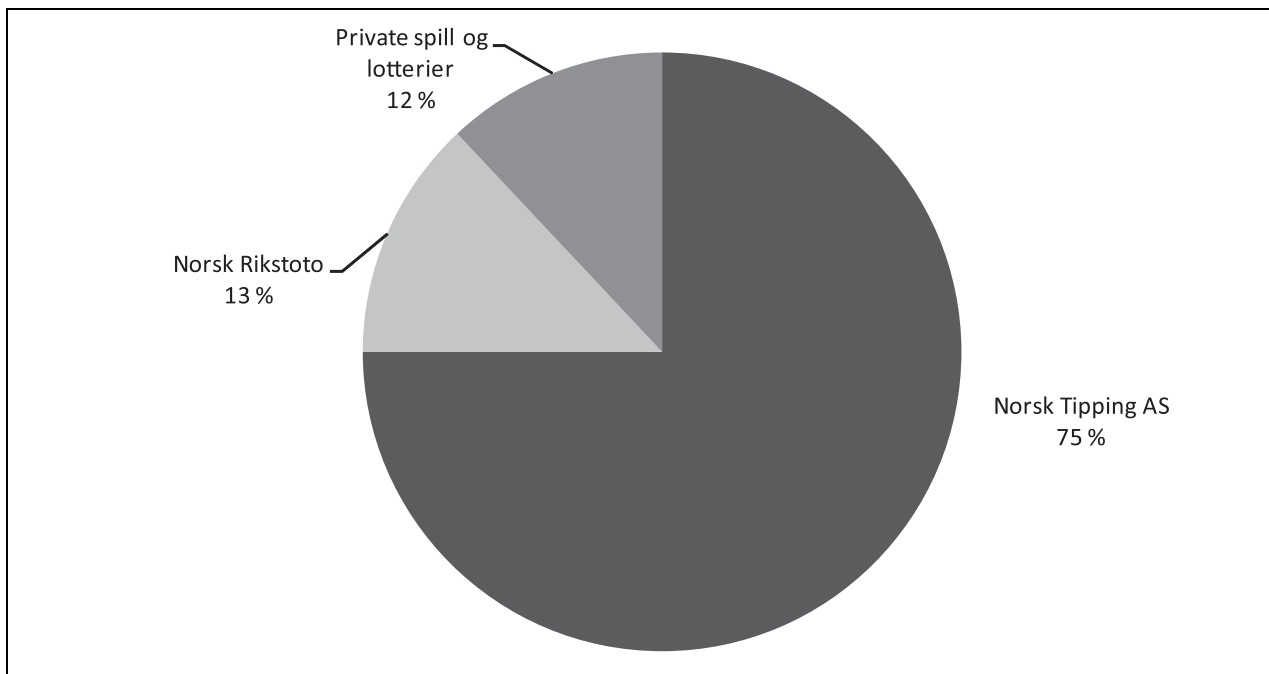
Når det gjelder overskuddsbetaling til formålene fra spill- og lotterivirksomheten i 2011, viser foreløpige beregninger at totalt 4,8 mrd. kroner

gikk til ulike gode formål (75 pst. fra Norsk Tipping, 13 pst. fra Norsk Rikstoto og 12 pst. fra den private delen av spill- og lotterimarkedet).¹⁷

Med unntak av små private lotterier og bingo arrangert av foreningene selv, er det de statlige

spillene som gir størst andel av omsetningen til gode formål.

¹⁷ Sammen med 260 mill. kroner fra Norsk Tippings investeringsfond, ble det utbetalt i overkant av 5 mrd. kroner til gode formål fra 2011.

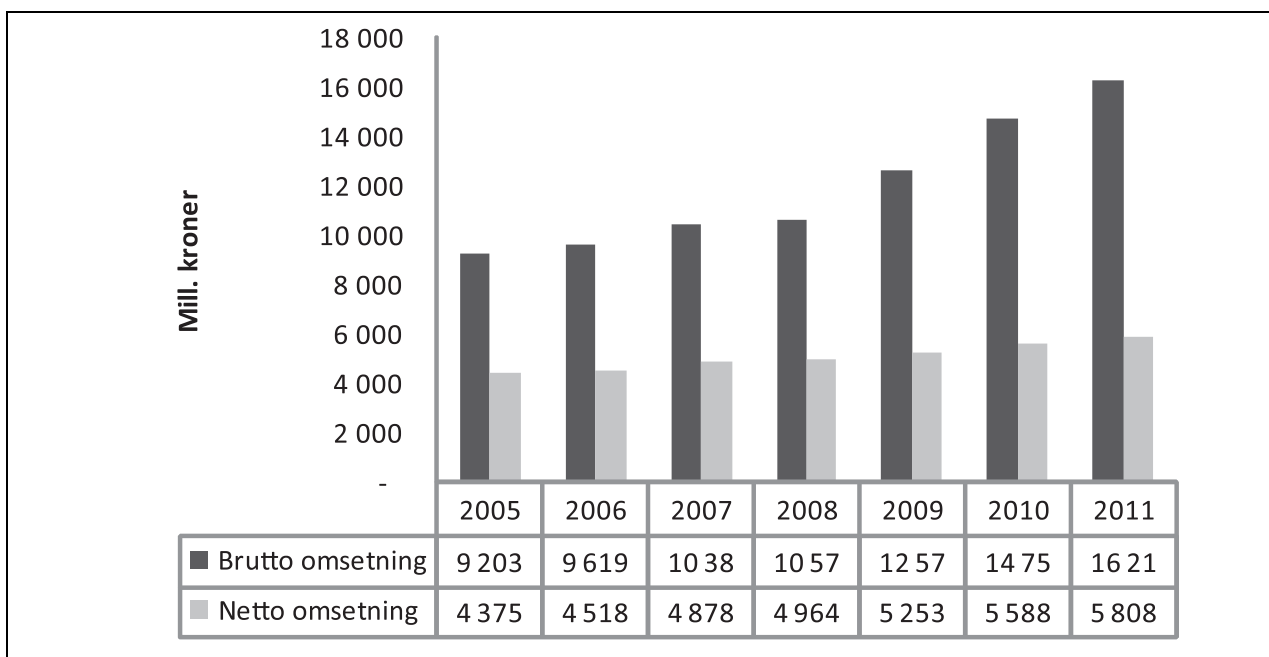

Figur 8.7 Andel av bidrag til utbetalt overskudd

Kilde: Lotteri- og stiftelsestilsynet

Norsk Tipping AS er et heleid statlig aksjeselskap underlagt Kulturdepartementet. Som det framgår

av figur 8.8 har selskapets omsetning økt de senere år.

Figur 8.8 Norsk Tippings omsetning

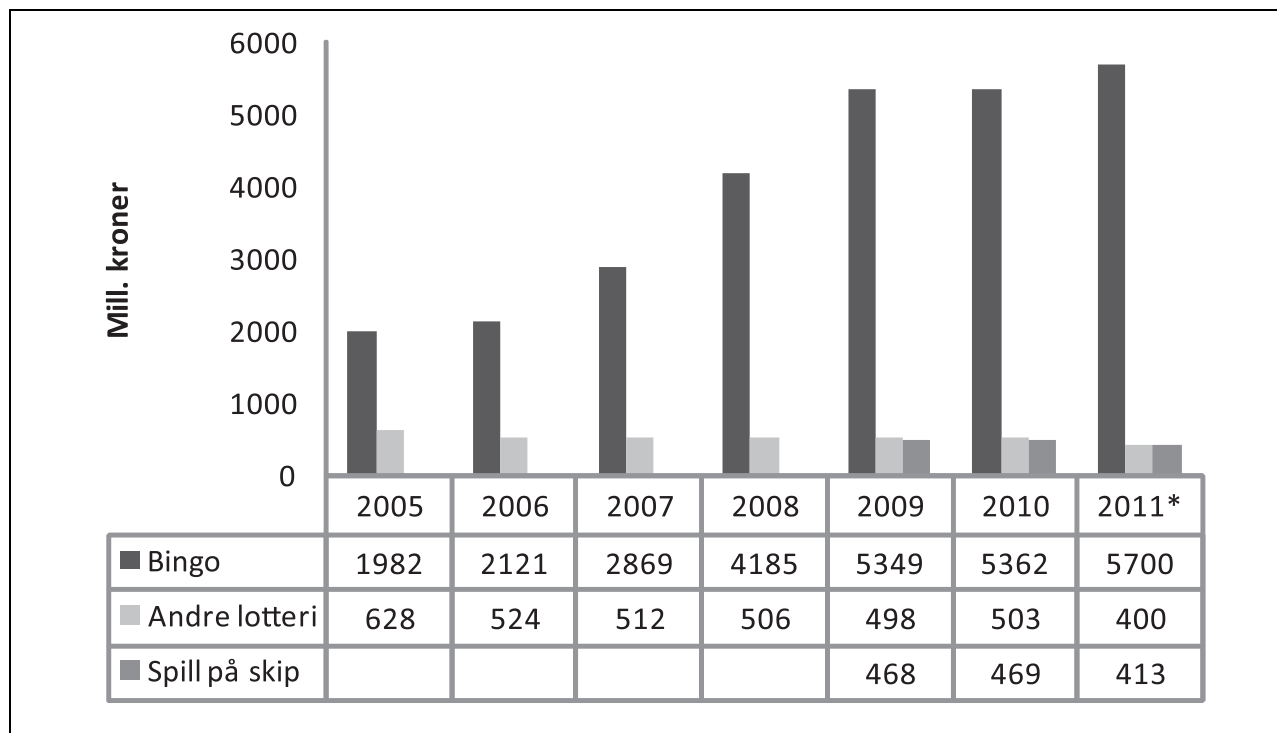
Kilde: Norske pengespel 2010, Lotteri- og stiftelsestilsynet

Norsk Tippings nye spillterminaler, Multix, er en viktig årsak til økningen fra 2009 til 2011. Høy gevinstandel for disse terminalene er hovedårsaken til at netto omsetning har en lavere vekst enn brutto omsetning. De tradisjonelle tallspillene viser også en økning i perioden 2008 til 2011.

Norsk Tipping fikk i juni 2012 tillatelse av Kongen til å tilby nettbaserte interaktive spill. Hovedformålet med slike spill er å kanalisere spillelyst inn i et regulert tilbud for å redusere omfanget av problematisk spillatferd.

Overskuddet fra Norsk Tippings spill i 2011, blir i 2012 fordelt med 45,5 pst. til idrett, 36,5 pst. til kultur og 18 pst. til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner. Totalt blir 3,4 mrd. kroner fordelt til formålene via tippenøkkelen i 2012. I tillegg genererte grasrotordningen 296 mill. kroner i 2011. Av dette ble 2/3 utbetalt til lokale lag og foreninger i 2011, den resterende 1/3 ble utbetalt i januar 2012.

Bingo, private lotterier og spill på skip utgjorde i 2011 1/4 av markedet.

Figur 8.9 Bingo, lotteri og spill på skip – brutto omsetning

* Omsetningen i 2011 er estimert for bingo og andre lotterier

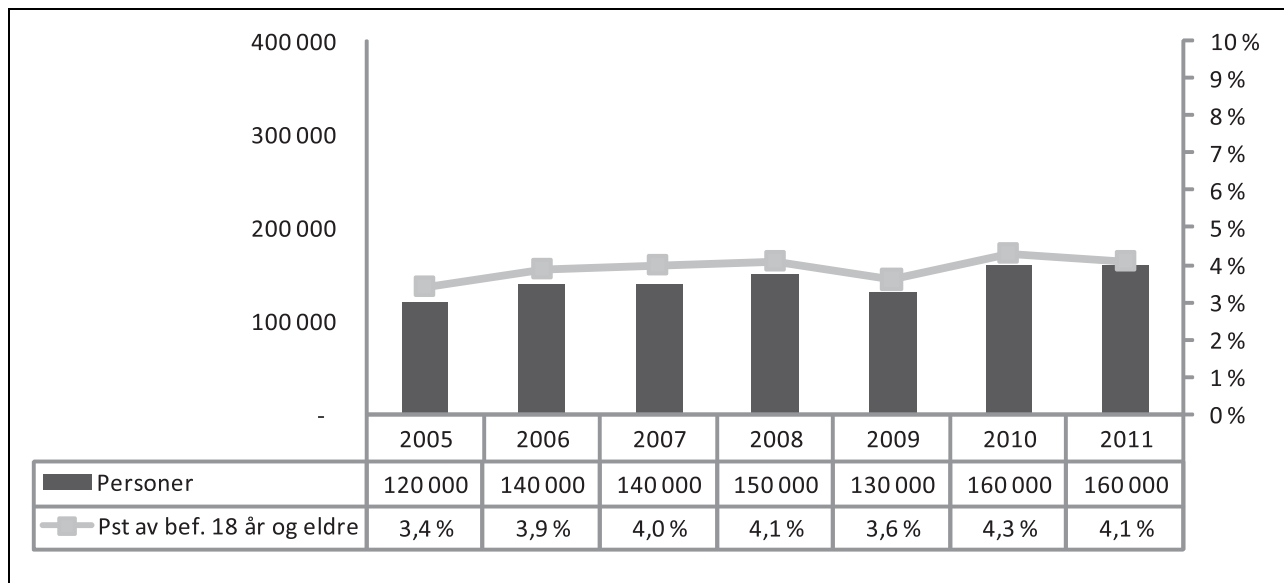
Omsetningen for bingo økte kraftig fra 2006 som følge av forbudet mot private spillterminaler. Omsetningsøkningen har i hovedsak vært på elektroniske sidespill. Regelverket for bingo er endret for å styrke det tradisjonelle hovedspillet og for å forebygge problematisk spillatferd på elektroniske sidespill. Bingoautomater ble forbudt fra 1. april 2010. Visse innstramminger i databingo ble vedtatt fra 1. januar 2011, og ytterligere innstramminger trådte i kraft 1. januar 2012. Samtidig har Norsk Tipping plassert ut bingoterminaler under merkenavnet Belago.

Både omsetningen for lotterier og spill ombord på skip viser en nedadgående trend.

I 2010 fikk 3 260 godkjente organisasjoner rundt 380 mill. kroner fra bingovirksomhet. Private lotterier genererte om lag 160 mill. kroner. Spill på skip bidro med 18 mill. kroner.

Det uregulerte pengespillmarkedet

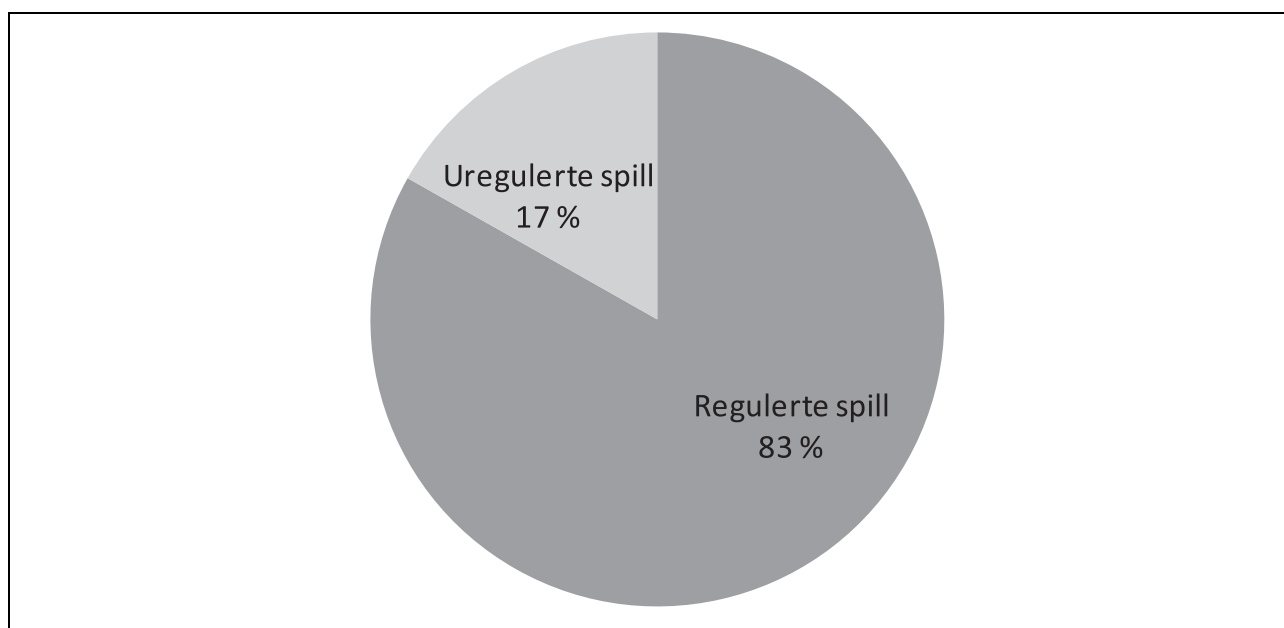
Det uregulerte markedet består i hovedsak av spill på Internett. Det er bare Norsk Tipping og Norsk Rikstoto som har tillatelse til å tilby pengespill på Internett i Norge. Antallet nordmenn som spiller på Internett har vært relativt stabilt de senere år, etter en moderat økning fra 2005 til 2008.

Figur 8.10 Spill på utenlandske nettsteder

Lotteritilsynet anslår at nordmenns kjøp av penge-spill i utlandet via Internett var om lag 5 mrd. kroner i 2010. Selv om en liten andel av nordmenn

spiller på uregulerte spill på Internett, utgjør omsetningen fra slike spill hele 17 pst. av den totale omsetningen på spill og lotterier.

Figur 8.11 Andel av total omsetning fra spill i det regulerte og uregulerte markedet i 2010 (anslag)

Kilde: Lotteri- og stiftelsestilsynet

I 2010 ble det innført et betalingsformidlingsforbud for å redusere tilgjengeligheten på pengespill som ikke har tillatelse i Norge. En evaluering fra Lotteritilsynet indikerer at forbudet har ført til et noe redusert omfang av spill hos uregulerte aktører.

Lotteritilsynet følger aktivt opp forbudet mot markedsføring av ulovlige spill. Omfanget av

reklame for andre spillselskaper enn Norsk Tipping og Norsk Rikstoto i norske medier er derfor beskjedent, med unntak for sendinger fra fjernsynskanaler som ikke ligger under norsk jurisdiksjon, og som norske myndigheter etter EØS-retten ikke kan stanse.

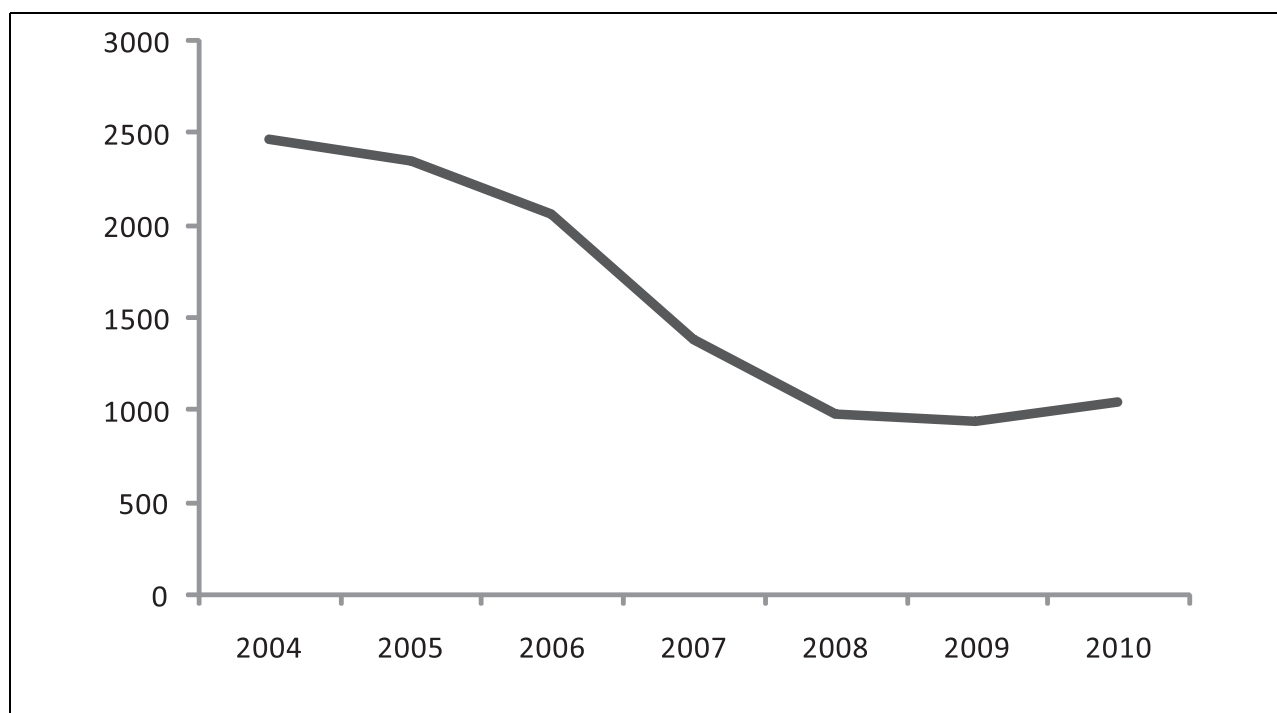
Arbeid mot spilleproblemer

De senere årene har det pågått et kontinuerlig arbeid mot spilleproblemer. Dette arbeidet er i hovedsak forankret i Regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer. Arbeidet omfatter forebygging, kunnskapsoppbygging og utvikling av hjelpetiltak. Det settes av 12 mill. kroner av Norsk Tippings årlige overskudd til dette arbeidet.

I henvendelsene til Hjelpelinjen for spilleavhengige er fortsatt poker det spillet som omtales

oftest. Forholdsvis mange nevner også kasinospill som problemspill. En betydelig andel av henvendelsene dreier seg følgelig om pengespill som ikke er tillatt i det norske markedet.

Antallet reelle henvendelser til Hjelpelinjen for spilleavhengige gikk betydelig ned fra 2 475 i 2004 til 944 i 2009. Antallet har imidlertid økt noe til 1 047 i 2010. Den betydelige reduksjonen i antall henvendelser for hele perioden skyldes innstramming av reglene og forbudet mot private gevinstautomater.

Figur 8.12 Antall samtaler der spiller eller andre på vegne av spillerne har ringt Hjelpelinjen – 2004–2010

Internasjonale forpliktelser

Internasjonalt regelverk, avtaler og støtteordninger legger viktige rammevilkår for mediepolitikken. Mest sentral er EØS-avtalen, som har som formål å sikre like konkurransevilkår for og fri flyt av bl.a. medietjenester over landegrensene innen EØS-området. Dermed legger EØS-avtalen føringer for nasjonal lovgivning og myndighetsutøvelse på feltet og setter flere begrensninger for utformingen av nasjonale tilskuddsordninger. EU har også ulike tilskuddsordninger som Norge deltar i. Disse har som formål å styrke bl.a. europeisk språk og kultur. EØS-avtalen gir samtidig hvert land stor grad av frihet til å bevare og utvikle mediepolitikken i samsvar med egne tradisjoner og verdier.

Et endringsdirektiv til EØS-avtalens fjernsynsdirektiv ble vedtatt i desember 2007. Departemen-

tet gjennomførte i 2009 og 2010 høringer av forslag til gjennomføring av direktivet i norsk rett. Direktivet opprettholdes som et minimumsdirektiv og utvides til å omfatte alle audiovisuelle medietjenester. Direktivet ble innlemmet i EØS-avtalen i juni 2012. Kulturdepartementet legger opp til å gjennomføre direktivet i norsk rett slik at endringen trer i kraft fra 1. januar 2013.

Pengespillområdet er ikke regulert i EØS-avtalen eller annen sekundærlovgivning, men er spesifikt unntatt fra virkeområdet i e-handelsdirektivet, fjernsynsdirektivet og tjenstedirektivet. Pengespill defineres som en tjeneste i EØS-rettslig forstand og omfattes i utgangspunktet av reglene for det indre markedet. EF-domstolen har gjennom rettspraksis gitt medlemslandene en stor frihetsgrad til å fastsette både metoder og nivå for beskyttelse i tråd med nasjonale kulturelle, moralske og religiøse tradisjoner. Pengespillvirksomhet

kan derfor reguleres i stor grad på nasjonalt nivå. EU-kommisjonen publiserte i mai 2011 en grønnbok om "online gambling". Det er ennå åpent om området vil bli harmonisert eller regulert ved minimumsregler.

EØS-avtalens statsstøtteregele forbyr som hovedregel offentlig støtte til næringsvirksomhet. Formålet med reglene er å sikre at markedsaktørene stilles overfor forutsigbare og like konkurranse- og rammevilkår i hele EØS-området. Deres legitime hensyn rettferdiggjør støtte, kan EFTAs overvåkningsorgan (ESA) godkjenne støtten. ESA har godkjent flere norske støtteordninger på medieområdet. Tilskudd til audiovisuelle produksjoner godkjennes i henhold til kriteriene i EU-kommisjonens Cinema Communication fra 2001. Denne gjelder ut 2012, og EU-kommisjonen forbereder en ny kommunikasjon.

Arbeidet med forslagene i EU-kommisjonens meddelelse om en digital agenda for Europa fortsetter.¹⁸ Det er varslet en rekke tiltak innenfor mediepolitikken. I juni 2012 ble det oppnådd enighet om et direktiv om såkalte "hitteverk" (orphan works).¹⁹ Direktivet vil om kort tid bli formelt vedtatt. Det ble i juli 2012 lagt fram et direktivfor-
slag om kollektiv forvaltning av rettigheter på opphavsrettsområdet.²⁰ I mai 2011 kom EU-kommisjonen med en felles strategi om et felles marked for immaterielle rettigheter (opphavsrett samt patent, design, varemerker mv.) og det indre marked.²¹ Videre ble det i september 2011 vedtatt et direktiv om forlengelsen av vernetiden for utøvere og produsenter av lydopptak.

Også andre internasjonale organisasjoner gir rammebetingelser for nasjonal regulering på medieområdet. Dette gjelder først og fremst FNs opphavsretsorganisasjon WIPO, Verdens handelsorganisasjon WTO, Europarådet og UNESCO. Innenfor WIPO-samarbeidet ble det i Beijing i juni 2012 enighet om en traktat om vern av utøvende kunstners rettigheter i audiovisuelle produksjoner.²² Norske kunstnere har allerede disse rettighetene. Traktaten vil derfor ikke føre til endringer i norsk lov.

For å beholde det nasjonale handlingsrommet er det langvarig norsk praksis at kultur- og audiovisuelle tjenester ikke liberaliseres i WTO eller bilaterale handelsavtaler. Dersom handelsavtaler forhandles etter såkalte "negative bindingslister",

dvs. at alle tjenester er liberalisert dersom ikke annet er positivt uttrykt, er det norsk posisjon at bl.a. audiovisuelle tjenester skal unntas fra avtalene.

Pengespilltjenester er i utgangspunktet tatt inn i WTOs GATS-avtale (General Agreement on Trade in Services) under kategorien "Recreational, cultural and sportic services". Norge har ikke forpliktet seg på dette feltet, og er derfor ikke forpliktet med hensyn til utveksling av pengespilltjenester. De fleste EU-land har forpliktet seg gjennom denne kategorien under GATS, men reservert seg spesifikt fra å inngå samarbeid knyttet til pengespilltjenester.

Norge deltar i EUs medieprogram MEDIA 2007 (2007–2013) for fremme av den europeiske audiovisuelle industrien, samt programmet MEDIA Mundus (2011–2013). Formålet med MEDIA Mundus er å styrke de kulturelle og kommersielle båndene mellom den europeiske filmindustrien og filmskapere i ikke-europeiske land.

EU-kommisjonen forbereder nå et nytt felles kultur- og medieprogram fra 2014, Creative Europe. Dette programmet bygger videre på erfaringene fra de eksisterende kultur- og medieprogrammene som har gitt støtte til aktuelle sektorer i mer enn 20 år. Creative Europe er foreslått som et rammeprogram for kultur og media i tre deler, der de gamle programmene er gjenkjennbare. Planlagt programstart er i begynnelsen av 2014.

Norge deltar også i EU-programmet Sikrere Internett (2009–2013) som har som mål å fremme sikker bruk av Internett og annen kommunikasjonsteknologi blant barn og unge. Programmet skal også motvirke ulovlig og skadelig innhold. For å nå målet legger programmet særlig vekt på praktisk informasjon til barn, foreldre, omsorgspersoner og lærere.

Gjennom Europarådet er Norge medlem av Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet og filmstøtteordningen EURIMAGES som gir tilskudd til europeiske samproduksjoner. Norge har også tiltrådt Europarådets konvensjon om samproduksjon av film. Norske samproduksjoner under konvensjonen godkjennes av Norsk filminstitutt.

Nordisk Film- og TV-fond ligger under Nordisk Ministerråd og gir tilskudd til film og fjernsynsproduksjoner. Norge bidrar til fondet via Kulturdepartementet, NRK og TV 2. Siden 2006 har Ministerrådet også hatt en tilskuddsordning for dataspill under Nordisk dataspillprogram. Dette programmet løp fra 2006 fram til 2012. Et nytt dataspillprogram for perioden 2013–2015 vil trå i kraft fra årsskiftet. Programmet skal stimulere til

¹⁸ COM (2010) 245 A Digital Agenda for Europe

¹⁹ europa.eu (2012)

²⁰ europa.eu (2012)

²¹ europa.eu (2011)

²² World intellectual property organization (2012)

produksjon av flere dataspill for barn og unge, basert på nordisk språk og kultur.

Utfordringer og strategier

I det følgende beskrives de viktigste satsingsområdene på medie-, film-, opphavsretts- og pengepillområdet i 2013.

Medieområdet

Mediestøtte

Avisbransjen er inne i et grunnleggende teknologiskifte, der de to elementene i avisenes tradisjonelle inntektsgrunnlag, lesere og annonsører, beveger seg over på elektroniske plattformer. Offentlige virkemidler har hittil motvirket den omstillingen som bransjen nå trenger, ved at både den direkte og indirekte støtten til bransjen har vært avgrenset til publisering på papir. Konsekvensen er at de offentlige virkemidlene har oppfordret avisene til å velge papirpublisering framfor elektroniske løsninger.

Regjeringen ser det som viktig å bidra til en vellykket omstilling i avisbransjen, for å sikre at avisene kan opprettholde sin demokratiske rolle som arena for samfunnsdebatt og som produsenter og formidlere av kvalitetsjournalistikk.

Regjeringen ønsker å videreføre målet om et betydelig statlig bidrag til mediemangfold. Kulturdepartementet, i samarbeid med Finansdepartementet, vil ta kontakt med ESA for å drøfte handlingsrommet for hvordan fremtidens mediestøtte kan utformes. Etter en økning i 2006 har det vært en realnedgang i bevilgningen til produksjonstilskudd. Kulturdepartementet foreslår derfor å øke produksjonstilskuddet med 20 mill. kroner i 2013, slik at samlet bevilgning blir 307,9 mill. kroner. I tillegg varslet departementet i Prop. 1 S (2011–2012) at det i budsjettproposisjonen for 2013 ville bli lagt fram "en skisse til en mer medieuavhengig produksjonsstøtte".

Mediestøtteutvalget (NOU 2010:14) foretok en samlet gjennomgang av bruk av økonomiske virkemidler på medieområdet, inkludert produksjonstilskuddet til dagsaviser. Et utkast til ny forskrift om produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier ble sendt på høring 30. mars 2012.

Produksjonstilskuddet til dagsaviser har i store trekk vært et målrettet og effektivt instrument for å fremme mediemangfold i Norge. En konsekvens er at et stort antall aviser er mer eller mindre avhengige av tilskuddet. Kulturdepartementet går derfor ikke inn for et helt nytt system, men legger opp til å beholde hovedtrekkene i

dagens ordning. Samtidig er det viktig å fjerne de barrierene mot digital publisering og innovasjon i avisbransjen som ligger i dagens ordning. Et stort flertall av høringsinstansene støttet målet om å gjøre ordningen mer medieuavhengig og hovedtrekkene i departementets forslag.

Kulturdepartementet går for det første inn for å endre *kvalifikasjonskriteriene*, dvs. reglene om hvem som kan motta støtte. Det vil ikke lenger være et krav at støttemottakeren må utgi papiravis. Slik åpnes det for at medier som f.eks. utelukkende publiserer på Internett kan motta støtte, forutsatt at de øvrige vilkårene for tilskudd er oppfylt. Tradisjonell kringkasting omfattes likevel ikke av ordningen. Slike tjenester skiller seg så mye fra andre nyhetsmedier, både mht. formidlingsteknologi, brukerbetaling og økonomi, at det vil være svært komplisert å inkludere dem i en felles rettighetsbasert tilskuddsordning. Ut over dette opprettholdes dagens kvalifikasjonskriterier i stor grad, inkludert vilkårene knyttet til opplag og utgivelseshyppighet, kravet om at mediet skal være betalt, og at det skal ha en ansvarlig redaktør. I lys av høringen ser departementet behov for å vurdere vilkåret om at minst 50 pst. av opplaget må være solgt gjennom abonnement. Næringen er i en fase med utprøving av ulike betalingsløsninger, og det kan være uheldig å knytte ordningen til tradisjonelle inntektsmodeller. Departementet vil derfor vurdere om også løssalgsaviser bør være støtteberettigede innenfor den nye ordningen.

For det andre går departementet inn for å endre *fordelingskriteriene*, dvs. reglene om hvordan støtten fordeles. Forslaget innebærer at alle publiseringsplattformer, inkludert digitale utgivelser, trekkes inn i beregningen av tilskudd.

Tilskuddet til nummerén- og alenemedier beregnes fortsatt med utgangspunkt i antall ukentlige utgivelser, men nå slik at også elektroniske utgaver gir rett til tilskudd. I praksis vil en avis kunne velge å utgi papiravis tre dager i uken og nettbrett-avis to dager i uken, og likevel regnes som en fem-dagers avis i støttesammenheng.

Når det gjelder nummertomediene, går departementet inn for at tilskuddet, som i dag, skal beregnes på bakgrunn av årsopplag, men nå uavhengig av publiseringsplattform. Etter bransjens nye opplagsregler vil opplag også bli beregnet for elektroniske tjenester. Samtidig erstattes kompensasjonsordningen for bortfall av statsannonser og kategorien "riksspredte meningsbærende aviser" med et mer fininndelt system med tilskuddssatser. Dette vil åpne for å opprettholde hovedtrekkene i dagens fordelingsprofil uten de nevnte sær-

ordningene. Ev. uheldige utslag for enkeltmedier vil i stor grad kunne avhjelpes gjennom den årlige fastsettingen av tilskuddssatser.

I tillegg foreslås et støttetak, f.eks. i form av et fast maksbeløp, eller en prosentsats av virksomhetens driftskostnader, samt en ordning med avkorting av tilskudd for medier som viser lønnsomhet ut over en definert grense.

Ordningen kan ikke settes i verk før den er notifisert og godkjent av ESA ihht. bestemmelsene i lov om offentlig støtte. Når endringene kan tre i kraft vil derfor avhenge av notifikasjonsprosessen.

Medieansvar

Kulturdepartementet oppnevnte i 2009 et utvalg som fikk i oppdrag å foreta en samlet gjennomgang av reglene om plassering av ansvar for ytringer. Med dette menes reglene som avgjør hvem som kan eller skal rammes av ulike sanksjoner, dersom ytringsfrihetens grenser overskrides. Utvalget skulle også vurdere behovet for særskilte lovregler eller tjenester (offentlige eller i regi av mediene selv) som kan sikre enkeltpersoners personvern i møte med media. Medieansvarsutvalgets utredning ble avgitt 15. juni 2011 og sendt på høring med frist 1. januar 2012. På bakgrunn av høringen har Regjeringen konkludert med at det ikke er ønskelig å etablere noe medieombud eller lignende, jf. at et samlet utvalg og et overveldende flertall av høringsinstansene gikk imot dette. Regjeringen har også konkludert med at det fremdeles er behov for særregler om plassering av ansvar i redigerte (redaktørstyrte) massemedier. Det strafferettslige redaktøransvaret bør derfor opprettholdes, men i større grad enn i dag gjøres medieuavhengig. På bakgrunn av dette vil Kulturdepartementet utrede nærmere innholdet i særregler om ansvars plassering i de redigerte, meningsbærende massemediene. Departementet planlegger å legge fram en sak for Stortinget om dette i løpet av 2013.

Medieeierskap

I mai 2011 ble det nedsatt en ekspertgruppe som fikk i oppdrag å foreta en full gjennomgang av reguleringen av eierskap i mediene med bakgrunn i endringene på medieområdet innenfor teknologi, mediebruk og marked. Ekspertgruppen ble særlig bedt om å vurdere hvordan elektroniske medier bør reguleres, og om loven bør utvides med en regulering av vertikal integrasjon, dvs. samtidig eierskap i flere ledd i verdikjeden.

Medieeierskapsloven er i dag basert på en inndeling av mediebransjen i tre separate markeder (dagspresse, radio og fjernsyn), mens elektroniske medier ikke er direkte regulert av loven. Situasjonen i dag er at de tradisjonelle mediemarkedene møtes og glir over i hverandre på elektroniske plattformer som Internett og mobiltelefon. Ekspertgruppen la fram sin utredning 24. april 2012. Departementet sendte et lovforslag på høring i juni og tar sikte på å legge fram en proposisjon for Stortinget i løpet av høsten 2012.

Kringkasting

Digitalisering av kringkasting og integrering av tradisjonelt kringkastingsinnhold i nye medieplattformer innebærer at flere aktører kan tilby audiovisuelt innhold til publikum direkte og på forespørsel. Økningen i medietilbud og tilgjengelighet innebærer ingen automatisk garanti for mediemangfold. Kommersielle aktører i et uregulert kringkastingsmarked vil primært tilby programmer som baserer seg på lønnsomhetskriterier. Det er derfor viktig å fortsatt sikre NRK som en avgiftsfinansiert, reklamefri allmennkringkaster.

Siden 2010 har samtlige av NRKs fjernsynskanaler blitt distribuert digitalt, og alle husstander kan motta hele NRKs fjernsynstilbud. NRKs programproduksjon er lagt om og er nå digitalisert i alle ledd. Endringene gjør det mulig å bruke NRKs samlede ressurser mer effektivt for å publisere innholdet på flere plattformer. NRK vil i 2012 videreføre satsingene på alle plattformene og videreutvikle innhold og tjenester til publikum.

I 2010 ble det innført en ordning med forhåndsgodkjenning av NRKs nye netjtjenester. Forhåndsgodkjenningsprosedyren innebærer en parallell prosess med offentlige høringer samt vurderinger av tjenestens kulturpolitiske og konkurransepolitiske virkninger, gjennomført både av Medietilsynet og Konkurransetilsynet. Medietilsynet skal deretter gi en rådgivende samlet vurdering til Kulturdepartementet. Kongen i statsråd fatter endelig vedtak i slike saker. NRK har søkt om godkjenning av Trafikkportalen – en trafikkplanleggingstjeneste på nett. Søknaden er til behandling hos departementet.

Regjeringen har besluttet at det skal vedtas en liste over begivenheter av vesentlig samfunnsmessig betydning som skal bidra til å sikre at folk flest fortsatt kan se de viktigste sportsbegivenhetene på fri-tv. Begivenhetene på listen omfatter begivenheter som er særlig viktige for norsk identitet og kultur, og som spiller en sentral rolle for opple-

velsen av fellesskap i samfunnet. Forbrukernes interesse av å kunne følge disse begivenhetene bør veie tyngre enn de eventuelle ulempene en regulering vil innebære. Listen må godkjennes av EFTAs overvåkningsorgan før den kan tre i kraft.

I februar 2011 ble det lagt fram en stortingsmelding om digital radio (Meld. St. 8 (2010-2011)) som legger premissene for en digitalisering av radiomediet, og at FM-sendingene, under visse forutsetninger, kan avvikles i 2017. Stortinget sluttet seg med bredt flertall til konklusjonene i meldingen og fastsatte fem forutsetninger som må være på plass for at myndighetene skal kunne akseptere at FM-radio avvikles. Følgende forutsetninger er absolutte og må uansett være oppfylt:

1. NRKs digitale sendinger må ha en befolkningsdekning som tilsvarer dagens FM-dekning for P1 (99,5 pst.)
2. De kommersielle kanalene i DAB-nettet må ha minst 90 pst. befolkningsdekning.
3. Det digitale radiotilbudet må representere en merverdi for lytterne.

Dersom følgende forutsetninger ikke er oppfylt i 2015, utsettes FM-avvikling til 2019:

1. Minst halvparten av radiolytterne må lytte daglig til en digital radioplattform.
2. Det må foreligge teknisk tilfredsstillende og rimelige adapterløsninger for bil.

Digitaliseringsplanen ivaretar lokalradioenes interesser i og med at små lokalradioer vil få anledning til å fortsette på FM som i dag etter 2017. Forholdene er likevel lagt til rette slik at de som ønsker å starte digitaliseringen kan gjøre det, og flere lokalradioer har satt i gang sendinger i DAB.

Våren 2012 tildelte Kulturdepartementet konsesjoner for riksdekkende reklamefinansiert radio for treårsperioden 2014–2016 til P4 og Radio Norge i samsvar med Stortingets forutsetninger i Meld. St. 8 (2010–2011). Dette sikrer riksdekkende kommersiell allmennkringkasting i radio i perioden fra innværende konsesjoner løper ut, og det analoge FM-nettet avvikles.

Kulturdepartementet nedsatte i 2009 en partsammensatt arbeidsgruppe for å utrede behovet for tiltak som kan legge til rette for økt valgfrihet og mangfold for fjernsynsseerne. Arbeidsgruppen har bl.a. vurdert om myndighetene bør pålegge tilbydere av betalingsfjernsyn salg av enkeltkanaler. Arbeidsgruppen avga rapport i februar 2011. Arbeidsgruppen anbefalte ikke pålegg om salg av enkeltkanaler. Dette ble begrunnet med at seerne i stor grad uttrykker tilfredshet med dagens løs-

ning, at den teknologiske utviklingen vil gi ytterligere mangfold på sikt, og at regulering vil være utfordrende. Kulturdepartementet slutter seg til arbeidsgruppens anbefaling. Arbeidsgruppen foreslo også andre tiltak som kan bidra til økt valgfrihet og mangfold for tv-seerne, herunder opprettelse av en tv-portal som kan sortere og sammenlikne de ulike tv-tilbydernes tilbud og opprettelse av en permanent partssammensatt gruppe som følger utviklingen i tv-markedet. Arbeidsgruppens rapport har vært på høring. Flere av høringsinstansene som støtter arbeidsgruppens anbefaling understreker at det er behov for å følge utviklingen i tv-markedet nøye. Det understrekes også at myndighetene bør gripe inn dersom det skulle vise seg at den teknologiske og konkurransemessige utviklingen ikke skaper større valgfrihet og mangfold for tv-seerne. Etter departementets vurdering vil det være krevende å lage en tv-portal som kan gi forbrukerne en presis oversikt over tv-tilbudene som eksisterer i markedet. For at en tv-portal skal kunne fungere effektivt må de ulike tilbudene i tv-markedet kunne sammenliknes på en effektiv måte. Dette kan være utfordrende, fordi det tilbys ulike abonnementstyper med varierende avtaleperioder og ulike krav til engangsinvesteringer i brukerutstyr mv. Videre vil det være vanskelig å fange opp tv-tilbydernes tilbud til boligsammenslutninger. Kulturdepartementet har derfor etter en samlet vurdering kommet til at det ikke vil være hensiktsmessig å gå videre med arbeidsgruppens forslag om å opprette en tv-portal. Departementet mener at konkurransen og den teknologiske utviklingen i tv-markedet, og utslagene dette gir for tv-seernes valgfrihet og mangfold, bør følges opp jevnlig.

Departementet kan ikke se at det er behov for en permanent partssammensatt gruppe for å følge opp disse spørsmålene. Det er allerede flere offentlige etater som har ansvar som ligger innenfor virkefeltet til den foreslåtte gruppen. Konkurransetilsynet har et særlig ansvar for å følge konkurransesituasjonen i tv-markedet. Post- og teletilsynet har et tilsvarende ansvar, samtidig som det også på jevnlig basis vurderer om utbyggingen av bredbåndnett i Norge er tilstrekkelig. Forbrukerrådet og Forbrukerombudet vurderer jevnlig forbrukerrelaterte utfordringer i tv-markedet. Etter departementets vurdering vil det være mer hensiktsmessig om departementet fra tid til annen, eller ved behov, innkaller offentlige og private aktører til aktørmøter for å følge opp konkurransen og den teknologiske utviklingen i tv-markedet. Dette vil kunne gi departementet informasjon i situasjoner og beslutningsprosesser som krever

et bredt vurderingsgrunnlag. Departementet mener imidlertid at det innen en viss tid vurderes om det skal gjennomføres en ny undersøkelse tilsvarende den arbeidsgruppen gjennomførte, for å få sammenlignbare data om utviklingen i tv-markedet. En slik undersøkelse kan gjennomføres i regi av departementet i samråd med utvalgte representanter fra offentlige og private aktører i tv-markedet.

Filmområdet

I St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* ble det lagt opp til en offensiv satsing på norsk film i tråd med Soria Moria-erklæringen og Kulturløftet. De fleste av tiltakene i meldingen er gjennomført. Kulturløftet II bekrefter og viderefører satsingen på norsk film.

Siden regjeringsskiftet høsten 2005 er budsjettrammen på kap. 334 Film- og medieformål økt med 298 mill. kroner, hvorav økningen til produksjon (postene 50 og 51) alene utgjør 207 mill. kroner. Midler til film- og medieformål øker med nærmere 38 mill. kroner i 2013, til en samlet bevilgning på 744,7 mill. kroner.

Økningen på om lag 24 mill. kroner til audiovisuelle produksjoner gir rom for å prioritere økt satsing på utvikling av dataspill, økt produksjon av tv-drama generelt og mer tv-drama for barn og unge spesielt. Regjeringen foreslår å bevilge 9 mill. kroner mer til tv-drama. Dette er en vesentlig økning som bør kunne gi om lag tre nye dramaserier. Det er en forutsetning at det blant disse produseres tv-drama for barn og unge. Målet om at det gjennomsnittlig skal produseres minst 25 norske langfilmer i året, og at norske filmer på kino skal ha en markedsandel på 25 pst., er nådd. Økt satsing på kvalitet vil være en viktig prioritet framover. Regjeringen foreslår å bevilge 10 mill. kroner mer til internasjonalisering for å nå målet om at norsk film skal hevde seg internasjonalt og oppnå internasjonale priser. Dette er et virkemiddel for å heve bransjens kompetanse, øke utvekslingen av kunstnerisk talent og gjennom dette øke kvaliteten på norske filmer generelt.

Det må også satses sterkere på å øke mangfoldet i norsk film og tv. Departementet har derfor nedsatt en arbeidsgruppe som skal foreslå tiltak for å oppnå større mangfold i bred forstand, både geografisk, etnisk og kjønnsmessig mv. Arbeidsgruppen skal komme med innspill til departementet i løpet av høsten 2012. Forslagene til tiltak vil bli sendt på høring.

Regjeringens målsetting er at kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk

film (herunder regi, produsent og manusforfatter). Dette målet er samlet sett nådd for kortfilm, dokumentarfilm og fjernsynsdrama, men ikke for kinofilm. Norsk filminstitutt (NFI) praktiserer moderat kjønnskvolterering konsekvent i alle tilskuddsordninger. Videre har NFI stilt midler til rådighet for bransjen til etablering av mentorordninger innenfor nøkkellrollene regi, forfatter og produsent. NFI arbeider aktivt for å øke kvinneandelen i filmproduksjonen, bl.a. gjennom tiltak som kurs, nettverksbyggende seminarer og filmrekrutteringsstipend. Når det gjelder de ulike typene nøkkelposisjoner, er det særlig på regi at kvinneandelen er lav. I 2012 ble det opprettet et talentprogram med tilskudd til regitalenter innen kinofilm – *Nye veier til lange filmer*. Denne satsingen skal videreføres og følges opp tett. Departementet vil fortsatt understreke bransjens ansvar for å ta i bruk mulighetene og tiltakene staten legger til rette for, slik at målet kan nås.

I St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* fastsettes det at de regionale filmsentrene kan bruke det statlige tilskuddet til utvikling og produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, kompetansehevende tiltak og tiltak for barn og unge. Det er imidlertid naturlig at det også åpnes for å gi midler til utvikling av dataspill for barn og unge ved de regionale filmsentrene.

I St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* ble det innført en fireårig prøveordning med statlige tilskudd til regionale filmfond. Det ble gjennomført en evaluering av ordningen i 2011, og rapporten har vært på høring våren 2012. Departementet vil i løpet av høsten 2012 starte en prosess med berørte aktører om oppfølging av evalueringen og utforming av en eventuell fast ordning for tilskudd til regionale filmfond.

Som en følge av St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* har Film & Kino fått ansvaret for finansiering av offentlige tilskudd til de ulike filmfestivalene. Tilskuddene finansieres over Norsk kino- og filmfond. Dette gjelder også tilskudd til Kortfilmfestivalen i Grimstad, som har knutepunktstatus. Siden knutepunktstatus er en avtale mellom Kulturdepartementet og de regionale eierne, er det mer hensiktsmessig at finansieringen av Kortfilmfestivalen flyttes tilbake til departementet. New Nordic Films (NNF) er en viktig nasjonal arena for å nå målene på filmområdet, herunder å øke eksport av norsk film og øke festivaldeltakelsen av norsk film til Europa og verden forøvrig. Tilskudd til NNF ble tidligere finansiert over statsbudsjettet, men ble overført til Film & Kino i 2008. Fra 2013 vil tilskuddet finansieres over stats-

budsjettet. Det vises for øvrig til omtale under kap. 334, post 78.

Avgiftsinntektene til Norsk kino- og filmfond, som forvaltes av Film & Kino, har sunket betraktelig de siste årene, og nedgangen ventes å fortsette. Inntektsnedgangen skyldes i hovedsak at omsetningen av fysisk film (dvd etc.) går ned og erstattes av elektronisk omsetning. Departementet har satt i gang et arbeid med å tilpasse regelverket for avgiften, slik at den omfatter elektronisk omsetning av film på samme måte som annet salg. Departementet vil i løpet av høsten legge fram endringer i forskrift om film og videogram om hva midlene i Norsk kino- og filmfond skal brukes til.

Digitaliseringen av film har også gjort det nødvendig å endre gebyrordningen for forhåndskontroll av kinofilm. Det foreslås derfor å innføre en avgift som ivaretar kostnadene ved å forhåndskontrollere filmer som settes opp på kino, tilsvarende dagens gebyrordning. Hovedforskjellen vil være at distributørene går over til å betale en avgift per kinooppsetning, i stedet for et gebyr per kopi av filmen. Det vises til nærmere omtale under kap. 5568, post 74.

Gjennomgang av regelverk

Den teknologiske utviklingen på filmområdet, inkludert digitalisering av kinoene og utvikling av ulike former for elektronisk formidling av levende bilder, krever en gjennomgang og tilpasning av regelverket for beskyttelse av barn mot skadelig medieinnhold. I tillegg er det utfordringer knyttet til innkreving av avgiften på elektronisk omsetning av videogram. Departementet har derfor satt i gang en revisjon av film- og videogramloven, som i dag bl.a. regulerer filmsensuren og kontrollsystemet for omsetning av videogram. Det pågår også en gjennomgang av kringkastingslovens bestemmelser om beskyttelse av barn, i forbindelse med gjennomføringen av direktivet om audiovisuelle medietjenester. Konvergensen gjør det i større grad enn før nødvendig å se regelverket på området i sammenheng. Departementet planlegger å legge fram et høringsnotat høsten 2012.

Dataspill

I St.meld. nr. 14 (2007–2008) *Dataspill* slår Regjeringen fast at dataspill er en del av Kulturløftet. Dataspill gir arbeids- og utviklingsmuligheter til en rekke yrkesgrupper innen teknologi, kunst og kultur og er et selvstendig kulturuttrykk. Det er

viktig å sikre at særlig barn og unge får tilgang til spill av høy kvalitet basert på norsk språk og kultur. Markedet domineres av utenlandske titler, men den norske spillbransjen er i positiv utvikling. Regjeringen vil fortsette å støtte denne positive utviklingen, og satte i fjor som mål at tilskuddene til utvikling av dataspill skal dobles fra 2011-nivået innen utgangen av Kulturløftet II, altså 2014. Regjeringen foreslår at det bevilges 5 mill. kroner til dataspill i 2013. Med dette vil målet om en dobling av tilskuddene til dataspill fra 2011-nivået være nådd allerede i 2013.

En innkjøpsordning for norske dataspill i bibliotekene kom på plass sommeren 2012. Ordningen administreres av Norsk filminstitutt. De fleste norske biblioteker er omfattet av ordningen, og disse mottar hver sin pakke med 16 dataspill for barn og unge for bruk til hjemlån. De 16 spillene som er kjøpt inn i denne omgangen omfatter produksjon fra de siste årene. Fra og med 2013 vil innkjøpsordningen gjelde produksjonen fra det inneværende året. Fra da blir det også mulig å låne spillene digitalt.

Opphavsrettsområdet

Åndsverkloven skal balansere ulike sett av hensyn. På den ene siden skal den verne opphavsmannens grunnleggende behov for å kunne leve av sitt arbeid. På den andre siden skal loven fremme samfunnets interesse i tilgang til kultur ved privat bruk, i undervisningen og på biblioteket. Det er samtidig i samfunnets interesse at skapende innsats vernes. Samfunnet etterspør stadig nye kulturuttrykk som bøker, filmer, fjernsynsserier, teater, musikk osv. En aktiv kulturpolitikk kombinert med opphavsretten sikrer et variert kulturtilbud. Å opprettholde denne balansen, er en viktig oppgave for Regjeringen.

Åndsverkloven er teknologinøytral og gjelder også på Internett. Digitalisering og distribusjon i nettverk har gitt store muligheter for både produksjon og konsum av åndsverk, for eksempel nye strømmingstjenester for musikk. Samtidig er det klart at denne utviklingen også har gitt opphavsretten nye utfordringer som må løses. Opphavsretten krenkes i stort omfang på Internett, og effektiv håndheving har vist seg vanskelig.

Etter at spørsmål knyttet til ulovlig bruk av åndsverk ble gjennomgått i en referansegruppe og under et høringsmøte i 2010, ble det utarbeidet et lovforslag om å styrke håndheving av opphavsretten på Internett. Forslaget ble sendt på høring i mai 2011. Det er tre hovedelementer i forslaget. Det foreslås for det første regler som klargjør at

rettighetshaverne skal kunne registrere IP-adresser som er benyttet til opphavsrettskrenkelser. Datatilsynet kan føre tilsyn med de som benytter seg av adgangen. For det andre foreslås det forenklede regler i åndsverkloven om hvordan rettighetshaverne, gjennom domstolene, kan få utlevert informasjon om hvilket internettabonnement som kan knyttes til den ulovlige virksomheten. For det tredje foreslås det regler om at en domstol eller forvaltningsmyndighet skal kunne pålegge internettilbydere å hindre eller vanskeliggjøre tilgangen til nettsteder der det i stort omfang finnes materiale som åpenbart krenker opphavsretten. Forslagene styrker muligheten for håndheving, overfor dem som krenker opphavsretten i stor utstrekning og de som legger til rette for dette. Samtidig tas det hensyn til personvern, rettssikkerhet, informasjons- og ytringsfrihet.

Departementet mottok omkring 70 høringsvar innen høringsfristen, og bl.a. på bakgrunn av disse innspillene tar departementet sikte på å fremme forslag til endringer i åndsverkloven for Stortinget høstsesjonen 2012.

Lovforslaget er en del av en større revisjon av åndsverkloven. Det øvrige revisjonsarbeidet med åndsverkloven fortsetter i 2013. Loven skal gjennomgås og gjøres lettere tilgjengelig for alle brukere. Både språkbruk og oppbyggingen av loven skal vurderes på nytt. Det skal også vurderes enkelte endringer av regelverket på bakgrunn av utviklingen siden den siste større revisjonen i 2005.

Regjeringen vil, ved revisjonen av åndsverkloven, gå gjennom hvordan opphavsretten og kunstnernes inntekter og rettigheter best kan sikres i møte med økende digital spredning av kunst og kultur.

Pengespillområdet

Hovedformålet med reguleringen på pengespillområdet er at så få som mulig skal utvikle problematisk spillatferd. En av de viktigste strategiene for å oppnå dette målet, er å kanalisere spilleaktiviteten i Norge inn mot sikre og forsvarlige spilltilbud underlagt offentlig kontroll. Regulerte norske pengespill skal motvirke at det etableres illegale tilbud med ulovlige og ukontrollerte spill, samt motvirke økningen i tilbudet av ukontrollerte elektroniske pengespill på Internett.

Spill og lotterimarkeder blir stadig mer globalisert. Det nasjonalt regulerte markedet blir påvirket av internasjonal utvikling på en rekke områder. Det norske markedet utfordres av utenlandske nettspilltilbydere. Utenlandske spillutviklere

leverer spill til norske operatører, og kunnskapen rundt både spillatferd og spillproblematikk hentes mye fra internasjonale kompetansemiljø.

Den største utfordringen framover blir å finne balansen mellom spilleansvarlighet og attraktive spill i det norske markedet. Et viktig ledd i dette arbeidet blir de nye nettspillene fra Norsk Tipping. Når attraktive spill skal balanseres mot spilleansvarlighet, er kunnskap om ansvarlighets tiltak og regulatoriske verktøy sentralt. Regjeringens handlingsplan mot spilleproblemer inneholder flere tiltak på dette feltet.

Gjeldende tippenøkkel ble vedtatt av Stortinget i 2003 og iverksatt med virkning fra 2009. I St.meld. nr. 39 (2006–2007) Frivillighet for alle, ble det lagt til grunn et måltall for årlig tildeling til de tre overskuddsformålene på om lag 3,4 mrd. kroner. Fordelingen var basert på at eksisterende overskuddsmottakere skulle opprettholde sine tilskudd, samt at idretten og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner ble sikret kompensasjon for bortfall av automatinntekter. For å kunne oppfylle måltallet i Frivillighetsmeldingen, har man siden 2009 supplert med fondsmidler fra Norsk Tipping AS. Fondsmidlene er brukt opp i 2012. Norsk Tipping har fått tillatelse til å etablere nye nettbaserte spill og det nye spillet Eurojackpot. Det vil sannsynligvis ta noe tid før disse nye spillene bidrar betydelig til spilleoverskuddet.

En stor del av frivillig sektor er i dag helt avhengig av inntekter fra lotteri- og pengespill. Årlig fordeles rundt 5 mrd. kroner til ulike formål. Det har ikke skjedd store strukturelle endringer i fordelingen de siste årene. Departementet vil bidra til gode og forsvarlige rammevilkår for frivillig sektor også i framtiden.

Tre lover med i alt 25 tilhørende forskrifter regulerer lotteri- og pengespillfeltet. Formålsbestemmelsene i pengespillloven og lotteriloven er stort sett likelydende; å sikre at lotterier og pengespill avholdes i betryggende former under offentlig kontroll, med sikte på å forebygge negative konsekvenser, samtidig som det legges til rette for overskudd til godkjente formål. Forskrift om totalisatorspill fra 2007, har en delvis likelydende formålsbestemmelse.

Lotteritilsynet utøver kontroll og tilsyn etter alle tre lover. Klageinstansene er imidlertid forskjellige. I 2013 vil departementet påbegynne arbeidet med å utrede en forenkling av forskriftsverket på lotteri- og pengespillfeltet.

Kulturdepartementet har sendt et forslag til endringer i forskrift om Grasrotandelen på høring. Endringene i forskriften skal sikre at mid-

lene kommer frivilligheten direkte til gode, samt forhindre og forebygge misbruk av ordningen.

Forskning og utvikling – styrking av forskning på medieområdet

Regjeringen nedsatte i august 2011 et utvalg, også omtalt som Grundt-utvalget, som skulle levere en rapport om forsknings- og utviklingsarbeid innenfor kulturfeltet. Rapporten "En kunnskapsbasert kulturpolitikk" ble levert til Kulturdepartementet våren 2012 og er sendt på høring.

I budsjettproposisjon for 2012 viser Kulturdepartementet til at det i lys av Grundt-utvalgets rapport vil gjennomgå tiltakene innenfor anvendt medieforskning og etterutdanning, som finansieres over kap. 335, post 73, og vurdere om midlene bør inngå i en større forskningsstrategi innenfor departementets ansvarsområder.

Grundt-utvalget viser til at mediepolitikken er inne i en kraftig omstilling, der digitale medier utfordrer den etablerte lovgivningen så vel som eierskapsstrukturen. Utvalget konkluderer med at det innen medieforskning i dag eksisterer flere sterke forskningsmiljø, knyttet til flere institusjoner:

- Grunnforskningen på medieområdet er godt dekket: fem universiteter har undervisning i medievitenskap/-fag, seks høyskoler har mer praktisk orienterte undervisningstilbud. Faget har stor studenttilstrømming.
- Anvendt medieforskning er også godt dekket, bl.a. gjennom RAM.
- Statistikk og oversikter er relativt omfattende, bl.a. gjennom Medienorge, finansiert over kap. 334, post 78.

Utvalget mener at disse miljøene har begrenset kapasitet til å påta seg oppdragsforskning knyttet til politikkkutforming og evalueringer. Videre at det i dag ikke er noen forskningsprogrammer innenfor Norsk forskningsråd som er direkte rettet mot feltet. Utvalget konkluderer derfor med: [...] *at med de raske endringene som skjer på feltet er det behov for løpende forskningsinnsats over tid, noe de etablerte miljøene ikke har kapasitet til å følge opp. Det anbefales opprettelse av et forskningssenter, fortrinnsvis tilknyttet et eller flere av de eksisterende universitetsmiljøene. [...] En minimumsramme for en satsing vil være 4 mill. kroner til basisfinansiering av et senter.*

Departementet slutter seg til utvalgets vurderinger, og mener det vil være meget nyttig at det

etableres et forskningssenter knyttet til ett eller flere av de etablerte miljøene, for å styrke oppdragsforskningen på medieområdet. Dette vil bedre kunnskapsgrunnlaget for utviklingen av mediepolitikken og departementet antar dette også vil kunne være nyttig for andre aktører, herunder mediebransjen. Departementet vil følge opp dette i 2013, og tiltaket vil bli finansiert over kap. 335, post 73. Den nærmere utforming av en slik ordning, valg av aktuelle forskningstemaer mv. vil bli vurdert nærmere, bl.a. på bakgrunn av høringen av Grundt-utvalgets rapport (frist 15. november 2012). Ordningen vil bli lyst ut slik at aktuelle miljøer kan søke.

Rådet for anvendt medieforskning (RAM) videreføres. Departementet viser til at Grundt-utvalget omtaler RAM som vesentlig for at anvendt forskning på mediefeltet er godt dekket.

Tilskuddet til Institutt for Journalistikk (IJ) vil bli trappet ned. En samling av forskningsinnsatsen på området til et nytt medieforskningssenter tilsier at tilskuddet til IJs forskningsavdeling avvikles. Mange grunner tilsier at IJs etterutdanningstilbud ikke lenger bør finansieres over statsbudsjettet: Utdanningstilbud og -nivå er på et annet nivå i dag enn da tilskuddet ble etablert, det normale for andre bransjer er at bransjerettet etterutdanning finansieres av bransjen selv. Videre er andre virkemidler mer målrettet for å oppnå de mediepolitiske målene, først og fremst den direkte pressestøtten. Tilskuddet vil bli noe redusert i 2013, og ytterligere nedtrapping framover vil bli vurdert.

Hovedprioriteringer 2013

Budsjettforslaget for 2013 inneholder følgende hovedprioriteringer under kat. 08.30:

- 20 mill. kroner i økt produksjonstilskudd til aviser
- 24 mill. kroner i økte midler til audiovisuelle produksjoner, herav:
 - 9 mill. kroner til tv-drama
 - 10 mill. kroner til internasjonalisering
 - 5 mill. kroner til dataspill
- 1,2 mill. kroner til Kortfilmfestivalen i Grimstad
- 0,4 mill. kroner til New Nordic Films

Den samlede bevilgningen til film- og medieformål er 1,2 mrd. kroner. Det foreslås en samlet økning på 60,4 mill. kroner.

Kap. 334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	140 476	141 682	153 402
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	5 780	8 017	8 282
50	Filmfondet, <i>kan nyttes under post 71</i>	389 361	412 931	436 501
51	Audiovisuelle produksjoner	10 000	10 130	10 333
71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	27 631	30 532	27 900
73	Regional filmsatsing	46 296	51 743	53 451
75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	21 684	24 615	25 427
78	Ymse faste tiltak	24 431	25 964	28 421
79	Til disposisjon	1 149	1 185	1 000
	Sum kap. 0334	666 808	706 799	744 717

Kapitlet omfatter driftstilskudd til de statlige virksomhetene Medietilsynet og Norsk filminstitutt. Kapitlet omfatter også tilskudd til filmproduksjon, regional filmsatsing, kontingent for å delta i internasjonale programmer og andre tiltak på film- og medieområdet.

Mål for 2013

Regjeringen har gjennom Kulturløftet forpliktet seg til å følge opp den norske filmsuksessen de senere årene. Målene for filmområdet ble gjennomgått i St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren*. Stortinget sluttet seg til disse gjennom behandlingen av Innst. S. nr. 277 (2006–2007).

Målsettingen er et mangfold av film- og fjernsynsproduksjoner basert på norsk språk, kultur og samfunnsforhold, som er anerkjent for høy kvalitet, kunstnerisk dristighet og nyskapning, og som utfordrer og når et stort publikum i Norge og internasjonalt.

I Kulturløftet II er det et mål at Norge skal bli ledende i Norden på film, fjernsynsdrama og dokumentar, og at 25 pst. av kinomarkedet skal bestå av norske filmer. Norsk film skal hevde seg internasjonalt. Videre skal det satses på filmmiljøer i regionene. Kvinner skal inneha minst 40 pst. av nøkkelposisjonene i norsk film.

Det legges til grunn følgende mål på filmområdet:

1. styrket produksjon
 - gjennomsnittlig minst 25 langfilmer i året, av dette 5 dokumentarer og 5 barne- og ungdomsfilmer
 - et sterkt produksjonsmiljø, med økt talentutvikling, profesjonalitet og kontinuitet i alle deler av produksjonen
 - en økonomisk solid bransje gjennom effektive og målrettede tilskuddsordninger, økte private investeringer og økte markedsinntekter
2. solid publikumsoppslutning
 - minst 3 millioner besøkende på norske filmer, tilsvarende 25 pst. av kinomarkedet
 - 15 pst. norsk andel av dvd-markedet og klikkefilmmarkedet
 - økt eksport av norske audiovisuelle produksjoner
3. kvalitet og mangfold
 - et mangfold i uttrykksform, produksjonskostnad og målgrupper, basert på sterke filmmiljøer i alle landsdeler
 - minst 40 pst. kvinner/menn i nøkkelposisjonene i norsk film
 - norske kort- og langfilmer, dokumentarer og fjernsynsdrama skal konkurrere om viktige internasjonale priser

4. filmkultur for alle

- sikre den norske filmarven og gjøre den tilgjengelig på alle plattformer
- et bredt filmtilbud i fjernsyn, biblioteker og digitale kinoer i hele landet
- en sterk posisjon blant barn og unge som filmpublikum og filmskapere, både i skole og fritid

I St.meld. nr.14 (2007–2008) *Dataspill* ble dataspill som medium gjenstand for en større gjennomgang. Følgende mål ble fastsatt for statens satsing på dataspill:

- gode norske dataspill i ulike sjangre basert på norsk språk og innhold
- en livskraftig norsk spillprodusentbransje
- kompetanse, innovasjon og teknologiutvikling
- trygg bruk av dataspill

Målene er ikke tidsavgrensede og må således ses på som langsiktige mål. For flere av målene vurderes resultatene som gjennomsnitt over flere år.

Budsjettforslag 2013

Økningen på kap. 334 utgjør i 2013 37,9 mill. kroner. Økningene er nærmere omtalt under de enkelte postene nedenfor.

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønns- og driftsmidler til Medietilsynet og Norsk filminstitutt.

Bevilgningen finansierer nasjonale eksperter til EØS-avtalens programmer MEDIA 2007, MEDIA Mundus og Safer Internet 2009–2013.

Posten er justert for pris- og lønnsøkning. I tillegg er det lagt inn en økning på 3,9 mill. kroner for å styrke tilsynsarbeidet i Medietilsynet samt et engangstilskudd til å utvikle nytt datasystem for beregning av mediestøtte.

Enkelte utredningsoppgaver mv. innenfor programkategori 08.30 kan også dekkes over denne posten. Det er overført 3,2 mill. kroner fra kap. 334, post 71 til slike oppgaver.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 01, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten omfatter oppdragsvirksomhet ved Norsk filminstitutt. Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes oppdragsinntekter.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som virksomhetene får i merinntekter under kap. 3334, post 02. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Post 50 Filmfondet, kan nyttes under post 71

Norsk filminstitutt forvalter de statlige tilskuddsordningene til audiovisuelle produksjoner i henhold til gjeldende forskrifter.

Det foreslås en bevilgning på 436,5 mill. kroner, en økning på 23,6 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2012. Økningen på posten gir rom for en ytterligere satsing på dataspill med 5 mill. kroner. Med dette nås allerede i 2013 Regjeringens mål om at tilskuddene til utvikling av dataspill skal dobles fra 2011-nivået innen utgangen av Kulturløftet II. I tillegg skal det satses ytterligere 9 mill. kroner på tv-drama generelt og tv-drama for barn og unge spesielt. Regjeringen foreslår en bevilgning på 10 mill. kroner til internasjonalisering for å nå målet om at norsk film skal holde høy kvalitet, hevde seg internasjonalt og oppnå internasjonale priser. Samtidig må det satses sterkere på å øke mangfoldet i norsk film og tv, jf. programkategori 08.30.

I tråd med forslagene i St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* skal departementet fastsette hovedfordelingen av midler mellom de ulike ordningene etter forslag fra styret i Norsk filminstitutt. Fordelingen fastsettes i de årlige tildelingsbrevene til Norsk filminstitutt.

Post 51 Audiovisuelle produksjoner

I desember 2010 ble det inngått en ny avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 AS. I avtalen er det fastsatt at TV 2 AS skal betale et årlig vederlag til de tilskuddsordninger for audiovisuelle produksjoner som forvaltes av Norsk filminstitutt, jf. nærmere omtale under kap. 5568, post 72. Midlene forvaltes av Norsk filminstitutt og skal nyttes på samme måte som post 50, jf. omtalen over.

Post 71 Filmtiltak m.m., kan overføres, kan nyttes under post 50

Bevilgningsforslaget under posten omfatter tilskudd til:

- manuskriptutvikling – midlene forvaltes av Norsk filminstitutt
- lokalkringkastingsformål – midlene forvaltes av Medietilsynet
- innkjøpsordning for dataspill til bibliotek – midlene forvaltes av Norsk filminstitutt
- innkjøpsordning for norsk film til bibliotek – midlene forvaltes av Norsk filminstitutt
- filmveksthuset Tvibit i Tromsø. Et treårig pilotprosjekt som skal skape en regional modell for ungdom som vil lage film. Det forutsettes at prosjektet har nasjonal overføringsverdi.

Reduksjonen på posten skyldes at det er overført midler til kap. 334, post 01, jf. omtale under post 01 over.

Post 73 Regional filmsatsing

Bevilgningen omfatter tilskudd til ulike regionale filmtiltak.

Den regionale filmsatsingen er en del av den samlede nasjonale filmpolitikken. Kulturløftet II slår fast at det skal satses på filmmiljøer i regionene.

De regionale filmsentrene skal benytte de statlige tilskuddene til produksjon av kortfilm og dokumentarfilm, kompetansehevende tiltak lokalt og tiltak for barn og unge. Det åpnes nå opp for at

de regionale filmsentrene også kan gi midler til utvikling av dataspill for barn og unge. Et regionalt filmsenter må ha et etablert filmmiljø i regionen og lokal/regional politisk oppslutning.

Midlene til de regionale filmsentrene er tildelt etter de kriterier som ble fastsatt i 2012, jf. nærmere omtale i Prop. 1 S (2011–2012) Kulturdepartementet. Det tas imidlertid fortsatt, som en overgangsordning, hensyn til at ingen sentre skal få mindre enn før fordeling etter kriterier ble innført. Siden Internasjonalt samisk filmsenter (ISF) har nasjonal status er tildelingen til senteret foretatt på særskilt grunnlag, og ikke ut fra de kriteriene som midler til de andre filmsentrene er fordelt etter.

I St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* ble det innført en fireårig prøveordning med statlige tilskudd til regionale filmfond. Det ble gjennomført en evaluering av ordningen i 2011, og rapporten har vært på høring våren 2012. Departementet vil i løpet av høsten 2012 starte en prosess med berørte aktører om oppfølging av evalueringen og utforming av en eventuell fast ordning for tilskudd til regionale filmfond.

Det er en forutsetning for de statlige tilskuddene til regionale filmfond at regionene bidrar med minst like mye lokale/regionale fondsmidler, slik at de totale tilskuddene til norsk filmproduksjon øker.

De statlige tilskuddene til regionale filmsentre og filmfond skal ikke nyttes til drift.

Regjeringen foreslår at bevilgningen på posten fordeles slik det framgår av tabell 8.26.

Tabell 8.26 Fordeling av midlene til regional filmsatsing i 2013:

	(i 1000 kr)	
	2012	2013
Filmsentre		
Nordnorsk filmsenter	8217	8200
Vestnorsk filmsenter	8267	8200
Midtnorsk filmsenter	4750	5000
Østnorsk filmsenter	3872	4000
Filmkraft Rogaland filmsenter	4757	4700
Sørnorsk filmsenter	4517	4500
Viken filmsenter	4100	5300
Internasjonalt samisk filmsenter (ISF)	2763	3051
Sum	41 243	42 951
Filmfond		
Film3	2 500	2500
FUZZ	2 500	2500
Midtnorsk filmfond	1 000	1000
Filmkraft Rogaland filmfond	2 000	2000
FilmCamp	2 500	2500
Sum	10 500	10500
Totalt	51 743	53 451

Post 75 Medieprogram, kan overføres

Bevilgningen dekker kontingenten til norsk deltakelse i EØS-avtalens Medieprogram MEDIA 2007. Programmet skal stimulere til utvikling av den europeiske audiovisuelle industrien.

Bevilgningen dekker videre kontingenten for norsk deltakelse i programmet MEDIA Mundus. Programmet skal stimulere til samarbeid mellom europeisk audiovisuell industri og filmskapere i ikke-europeiske land. En norsk deltakelse i programmet er et ledd i internasjonaliseringen av norsk filmbransje.

Bevilgningen dekker også Norges deltakelse i programmet Safer Internet 2009–2013 som skal legge til rette for tryggere bruk av Internett, spesielt for barn. Programmet skal også bidra til å motvirke ulovlig og skadelig innhold.

Det tas forbehold om EUs endelige budsjettvedtak og endringer i utgiftene som følge av valutasingninger.

Post 78 Ymse faste tiltak

Denne posten dekker ulike faste tiltak innenfor film- og medieområdet, bl.a. medlemskap i internasjonale programmer. I tillegg dekker posten diverse utviklings- og forsøks tiltak innenfor området.

Posten er økt med 2,5 mill. kroner, hvor 1,2 mill kroner er som følge av at finansieringen av knutepunktsinstitusjonen Kortfilmfestivalen i Grimstad flyttes fra Film & Kino tilbake til statsbudsjettet. Siden knutepunktstatus er en avtale mellom Kulturdepartementet og de regionale eierne, er det mer hensiktsmessig at finansieringen av Kortfilmfestivalen flyttes tilbake til departementet. I 2013 vil finansieringen av festivalen være delt mellom departementet og Film & Kino.

Videre vil 0,4 mill kroner av økningen gå til New Nordic Films (NNF). NNF er en viktig nasjonal arena for å nå målene på filmområdet, herunder å øke eksport av norsk film og å øke festivaldeltakelsen av norsk film til Europa og verden

for øvrig. Tilskudd til NNF har tidligere også vært finansiert over statsbudsjettet, men ble overført Film & Kino i 2008.

Oversikt over hvilke tiltak det foreslås midler til i 2013 under denne posten følger som trykt vedlegg, jf. vedlegg 2.

Post 79 Til disposisjon

Under denne posten disponerer departementet midler til å dekke nye behov som oppstår i budsjettåret. Det foreslås en bevilgning på 1 mill. kroner på posten for 2013.

Rapport 2011

I det følgende rapporteres det på måloppnåelse på filmområdet.

Mål 1:

Styrket produksjon

Rapport

I 2011 hadde 33 norske langfilmer premiere. Av disse var 8 barne- og ungdomsfilmer og 4 dokumentarfilmer for kino. Målet om 25 langfilmer i året ble nådd i 2011. Målet om 5 barne- og ungdomsfilmer ble også nådd i 2011, mens målet om 5 kinodokumentarer ikke er helt nådd. Målene er gjennomsnittsmål over flere år, og måloppnåelsen må følges over tid. For årene 2005–2011 har i gjennomsnitt 4,3 norske dokumentarfilmer hatt premiere på kino per år.

Norsk filminstitutt (NFI) gir tilskudd til utvikling og produksjon av kinofilm, kortfilm, dokumentar, fjernsynsdrama og interaktive produksjoner/dataspill. NFI gir også tilskudd direkte til produksjonsselskapene for utvikling av en "pakke" med kino- eller dokumentarfilmer. Tilskuddene går til uavhengige produksjonsselskaper.

NFI har etablert talentprogrammer for produksjon av kortfilm og dokumentarfilm under vignetten "Nye veier". Fra 2012 omfatter "Nye veier" også stipender til etablerte regissører innenfor langfilm. Disse tilskuddene gir nye og etablerte talenter mulighet til kunstnerisk fordypning.

Mål 2:

Solid publikumsoppslutning

Rapport

Norske filmer ble i 2011 sett av over 2,8 mill. tilskuere på kino. Dette er en økning på i underkant av 300 000 fra året før. Norske filmer sto i 2011 for 24,5 pst. av det totale kinopublikummet og oppnådde dermed den høyeste målte markedsandelen for norsk film noensinne. Publikumsoppslutningen er dermed svært nær målet om 3 millioner tilskuere og 25 pst. markedsandel.

NFI anslår at det i 2011 ble solgt 1,27 millioner eksemplarer av norske kinofilmer på dvd. På dvd-markedet anslås norsk markedsandel til 8,5 pst. Dette er en økning fra 2010, men det er fortsatt langt til målet om 15 pst. Det knytter seg stor usikkerhet til tallene for dvd-omsetning, og årsaken til den lave markedsandelen er vanskelige å avdekke. På grunn av manglende tilgang til data, foreligger ikke tall for hvor mange som ser norske filmer som klikkefilm.

Når det gjelder målet om at eksporten av norsk film skal dobles innen 2010, tok St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* utgangspunkt i samlet eksportverdi av kinofilm i 2005, som utgjorde om lag 16 mill. kroner. En undersøkelse Norsk filminstitutt har fått gjennomført anslø eksportverdien for 2009 til 22,5 mill. kroner. Foreløpige tall for 2010 viser at verdien av utenlandssalg av norske filmer vil være høyere enn noen gang tidligere registrert, og ligger på om lag 32 mill. kroner.

Mål 3:

Kvalitet og mangfold

Rapport

Målet om variasjon i uttrykksform og målgrupper defineres dels som variasjon i sjanger og dels som variasjon i produksjonsbudsjett og tilskudd.

Blant filmene som hadde premiere i 2011 var en overvekt kategorisert som drama og komedie. Øvrige filmer var ganske jevnt fordelt mellom kategoriene dokumentar/dokudrama og skrekk/thriller/grøsser/krim/action.

Den gjennomsnittlige produksjonskostnaden per film har gått ned med ca. 6 mill. kroner fra 2010 til 2011. Årsaken til dette er dels fraværet av storproduksjoner og dels som en følge av lave budsjetter på det høye antallet filmer produsert uten forhåndsstøtte.

Det er et mål å ha sterke filmmiljøer i hele landet. Den sterke økningen i tilskuddene til regionale filmtiltak har ført til økt aktivitet i mange regioner. Dette gjelder kinofilm, dokumentarfilm, kortfilm og interaktive produksjoner. De fleste

kinofilmer er fortsatt produsert av produksjonsselskap i Oslo og Akershus. Når det gjelder innspillingssted er det større representasjon utenfor Oslo og Akershus, jf. tabell 8.27.

Tabell 8.27 Antall kinofilmer spilt inn i de ulike områdene, premierer i 2010 og 2011 (hjemkommunen til produksjonsselskapet og innspillingssted)

Innspillingssteder	2010	2011
Oslo og Akershus	7	11
Vestlandet	4	4
Østlandet	6	8
Sørlandet	1	
Midt-Norge		
Nord-Norge	1	1
Utlandet	3	7
Annet ¹	3	1

¹ Filmer med mange ulike innspillingssteder, studio- og animasjonsfilmer.

Det er videre et mål å ha minimum 40 pst. kvinner i nøkkelposisjonene manus, regi og produsent i filmer som får tilskudd fra Norsk filminstitutt.

Målet er samlet sett nådd for dokumentarfilm og kortfilm, men variasjoner fra år til år vil forekomme, jf. tabell 8.28.

Tabell 8.28 Kvinneandel i alle tildelinger – 2008-2011 (i pst.)

Kvinneandel tildelinger	2009	2010	2011
Kinofilm	26	27	31
Kortfilm	47	42	42
Dokumentarfilm	44	45	32

For kinofilm er tallene fremdeles for lave. Spesielt skjev er kjønnsfordelingen i filmer som får tilskudd etter markedsvurdering. I denne ordningen er kvinneandelen bare 20 pst. blant søkerne, og 17 pst. på tildelingsnivå. Utfordringen med kjønnsbalanse i filmproduksjonen er nærmere omtalt under programkategori 08.30 Medieformål.

Når det gjelder internasjonale priser og festivaldeltakelse for norske filmer representerer 2011 et rekordår. Norske kinofilmer fikk 66 priser, dokumentarfilmer fikk 26 priser og kortfilmer 39 priser ved internasjonale filmfestivaler i 2011.

Mål 4:

Filmkultur for alle

Rapport

Norsk filminstitutt (NFI) har et ansvar for formidling av den norske filmarven. I 2011 solgte NFI ca. 9 500 dvd-eksemplarer. I tillegg var ca. 1000 filmer, i hovedsak norske, filmer tilgjengelige som klikkefilm via filmarkivet.no og filmrommet.no.

Cinematket ved Norsk filminstitutt arrangerer åpne publikumsvisninger av klassisk film og samarbeider med eksterne partnere. Cinematket i Oslo samarbeider også med cinematekene i Bergen, Trondheim og Tromsø samt de digitale cinematekene i Kristiansand, Lillehammer og Stavanger.

Organisasjonen Film & Kino har koordinert digitaliseringen av norske kinoer. Utskifting av teknisk utstyr startet i juni 2010, og digitaliseringen av kinoene ble gjennomført sommeren 2011. Digitalisering av kinoene er nærmere omtalt under programkategori 08.30 Medieformål.

Film & Kino har hovedansvaret for tiltak rettet mot barn og unge, og har sammen med NFI utarbeidet en handlingsplan for 2012–2013 for filmsatsing rettet mot denne målgruppen. Handlingsplanen skal synliggjøre at filmen er et viktig kulturuttrykk og språk i barn og unges oppvekst, og sikre mest mulig likeverdige tilbud for alle unge uansett alder, forutsetninger og bosted. Handlingsplanen er en videreføring av tidligere handlingsplan på området (2009–2011), og skal gjennomføres i samarbeid med NFI og de regionale filmvirksomhetene. NFI har hovedansvaret for å øke kjennskapen til den norske filmkulturen blant barn og unge gjennom skole- og folkebibliotekene, og for å støtte opp om barn og unges egenproduksjon på fritiden. Veiledningsarbeidet skjer i samarbeid med de regionale filmsentrene.

Regjeringen legger prinsippet om universell utforming til grunn for politikken på filmområdet. Det er derfor ønskelig at alle norske kinofilmer skal vises med tekst for hørselshemmede. Departementet har i forskrift om tilskudd til audiovisuelle produksjoner stilt som vilkår for tilskudd til kinofilmer at de skal vises med tekst for hørselshemmede. Forskriftsendringen trådte i kraft 1. januar 2012.

Dataspill

Spillmarkedet har endret seg betydelig de siste årene. De fleste spill utvikles og selges digitalt. Det utvikles færre påkostede spill, og få spill for fysisk distribusjon – som var den mest vanlige distribusjonsformen for kun et par år tilbake.

Gode norske dataspill i ulike sjangre basert på norsk språk og innhold, og en livskraftig norsk

produsentbransje, er blant målene for statens satsing på dataspill. Totalt fikk 24 interaktive produksjoner tilskudd fra Norsk filminstitutt i 2011. Av disse fikk 20 utviklingsstøtte og 4 lanseringsstøtte.

Lanseringstilskuddet, som ble innført fra 2010, har gjort at produsentene har kunnet lansere bredere. Dette har trolig bidratt til å styrke salget av norske dataspill. Økte salgstall for norskutviklede spill viser at det er et sterkt ønske om norske spill blant det norske publikummet.

Spillbransjen er fremdeles en relativt ny bransje. I tillegg til enkelte større aktører, er det mange mindre selskap med svak økonomi. Bransjen består av anslagsvis 75 selskaper med nærmere 300 ansatte.

Kompetanse, innovasjon og teknologiutvikling er også mål for den statlige satsingen på dataspill. NFI gir reisestøtte til spillbransjen i forbindelse med ulike konferanser og salgsmesser. Dette bidrar til å heve bransjens kompetanse og bygge nettverk både i Norge og i utlandet. Flere læresteder satser på utdanning innen spillutvikling, bl.a. Norges Informasjonsteknologiske Høgskole (NITH), Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU), Høgskolen i Hedmark og Høgskolen på Gjøvik.

Trygg bruk av dataspill er et viktig mål med dataspillsatsingen. Medietilsynet skal bevisstgjøre barn, unge og foreldre om bruk av dataspill. Tilsynet gir råd og gjennomfører informasjonskampanjer for å gjøre foreldre oppmerksomme på alders- og innholdsmerking av dataspill.

Medietilsynet har gjennomført en ny landsomfattende undersøkelse ("Barn og medier 2012") som legges fram høsten 2012, som en oppfølging av tidligere undersøkelser fra 2003, 2006, 2008 og 2010. Undersøkelsen gir en samlet framstilling av barn og unges bruk av digitale medier både fra barnas og foreldrenes ståsted.

Kap. 3334 Film- og medieformål

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Ymse inntekter	10 315	9 793	10 116
02	Inntekter ved oppdrag	5 780	8 017	8 282
16	Refusjon av foreldrepenger	590		
18	Refusjon av sykepenges	922		
70	Gebyr	11 636	15 500	10 000
	Sum kap. 3334	29 243	33 310	28 398

Post 01 Ymse inntekter

Posten gjelder inntekter fra salg og distribusjon av film, video og dvd, inntekter fra Cinemateket i Oslo og Filmmuseet samt inntekter knyttet til mediedesken i MEDIA 2007. I tillegg omfatter posten inntekter fra egenandeler for kurs og diverse andre inntekter ved Norsk filminstitutt samt Medietilsynets inntekter knyttet til SAFT-prosjektet.

Post 02 Inntekter ved oppdrag

Posten gjelder inntekter fra oppdragsvirksomheten ved Norsk filminstitutt, jf. kap. 334, post 21.

Post 70 Gebyr

Inntektene under denne posten omfatter gebyr for registrering og merking av videogram, som fastsettes årlig av Stortinget, jf. § 10 i lov om film og videogram.

Det foreslås at gebyret for merking og registrering av videogram settes til kr 0,60 per videogram i 2013, jf. forslag til vedtak VI, nr. 1.

Posten er redusert med 5,5 mill. kroner i forbindelse med at gebyr for forhåndskontroll av kinofilm er foreslått endret til en avgift med samme formål, jf. nærmere beskrivelse av omleggingen under kap. 5568, post 74. Samlet inntektsanslag under kap. 3334, post 70 blir etter dette 10 mill. kroner.

Avgift til Norsk kino- og filmfond

Norsk kino- og filmfond mottar avgifter fra kino- og videobransjen, jf. lov om film og videogram § 3. Stortinget fastsetter satsene for registrering av video som skal omsettes i næring.

I 2011 utgjorde inntektene fra avgiften 78,2 mill. kroner, hvorav 24,1 mill. kroner kom fra kinoene og 54,1 mill. kroner fra video- og dvd-omsetning.

Avgiften foreslås videreført på samme nivå som i 2012, med kr 3,50 per videogram, jf. forslag til vedtak VI, nr. 2.

Kap. 335 Mediestøtte

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
71	Produksjonstilskudd	281 355	287 944	307 946
73	Medieforskning og etterutdanning	13 502	12 924	13 350
75	Tilskudd til samiske aviser	23 011	23 367	24 138
76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	793	818	845
77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 855	1 855	1 916
	Sum kap. 0335	320 516	326 908	348 195

Kapitlet omfatter midler til produksjonstilskudd til dagsaviser, medieforskning og etterutdanning, støtte til samiske aviser, støtte til minoritetsspråklige publikasjoner og distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark.

Mål for 2013

Pressestøtten er et sentralt virkemiddel for å oppnå målene på medieområdet, jf. omtale i hovedinnledningens pkt. 1.2.2.

1. Produksjonstilskuddet skal bidra til å opprettholde et mangfold av avisutgivelser i hele landet og stimulere til lokal avis konkurranse
2. Tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet
3. Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner skal bidra til framvekst av publikasjoner for språklige minoriteter, og til utvikling av redaksjonell kvalitet i disse publikasjonene
4. Tilskuddet til anvendt medieforskning og etterutdanning skal legge til rette for økt kunnskap om og kvalitet i norske medier
5. Tilskuddet skal bidra til forskning og kompetanseheving på medieområdet

Av hensyn til pressens redaksjonelle frihet bør staten i minst mulig grad gripe aktivt inn i pressemønsteret. Det er derfor ikke fastsatt resultatmål på disse områdene.

Budsjettforslag 2013**Post 71 Produksjonstilskudd**

Produksjonstilskudd til avisene er, i tillegg til fritaket for merverdiavgift, det viktigste virkemiddelet for å opprettholde mangfoldet i avisutgivelser, både geografisk og når det gjelder innhold og verdiforankring.

Produksjonstilskuddet forvaltes av Medietilsynet. Tildeling skjer etter forskrift om produksjonstilskudd til dagsaviser, som er fastsatt av Kulturdepartementet.

Regjeringen ønsker å videreføre målet om et betydelig statlig bidrag til mediemangfold. Kulturdepartementet, i samarbeid med Finansdepartementet, vil ta kontakt med ESA for å drøfte handlingsrommet for hvordan fremtidens mediestøtte kan utformes. Etter en økning i 2006 har det vært en realnedgang i bevilgningen til produksjonstilskudd.

Kulturdepartementet foreslår derfor en samlet vekst i produksjonstilskuddet på 20 mill. kroner sammenliknet med 2012.

Post 73 Medieforskning og etterutdanning

Bevilgningen på denne posten går til etablering av nytt medieforskningssenter, Rådet for anvendt medieforskning og tilskudd til etterutdanning i mediebransjen via Institutt for journalistikk og Landslaget for lokalaviser

Kulturdepartementet oppnevnte i august 2011 et utvalg, også omtalt som Grundt-utvalget, som fikk i oppgave å gi råd om hvordan departementet kan håndtere ansvaret for forsknings- og utviklingsarbeid innenfor kulturfeltet som grunnlag for

politikkutforming og -forvaltning på en god måte. Rapporten ble overlevert departementet i mai 2012 og er sendt på høring. Kulturdepartementet tar sikte på å følge opp rapporten allerede i 2013 innenfor mediefeltet, jf. omtale under programkategori 08.30.

Rådet for anvendt medieforskning fremmer forslag til fordeling av midlene til forskning. Medietilsynet fordeler midlene. Departementet forutsetter at Rådet for anvendt medieforskning fortsatt fokuserer på barn og unges mediebruk. I tillegg bør rådet prioritere forskning på mediebruk blant personer med innvandrerbakgrunn.

Posten videreføres på samme nivå som i 2012, justert for forventet prisstigning.

Tilskuddet til Institutt for journalistikk vil bli noe redusert, jf. omtale under programkategori 08.30.

Post 75 Tilskudd til samiske aviser

To samiske dagsaviser, Ávvir og Ságat, mottok produksjonstilskudd i 2011. I tillegg mottok Lokalavisa Nord-Salten og Snåsningen tilskudd til produksjon av avissider på hhv. lulesamisk og sørsamisk.

Posten videreføres på samme nivå som i 2012, justert for forventet prisstigning.

Post 76 Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner

Posten omfatter bevilgninger til tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner, regulert i forskrift fastsatt av Kulturdepartementet. Midlene fordeles av Medietilsynet i tråd med forskriften.

Posten videreføres på samme nivå som i 2012, justert for forventet prisstigning.

Post 77 Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark

Bevilgningen omfatter det særskilte distribusjonstilskuddet til avisene i Finnmark. Posten videreføres på samme nivå som i 2012, justert for forventet prisstigning.

Rapport 2011

Mål 1:

Produksjonstilskuddet skal bidra til å opprettholde et mangfold av avisutgivelser i hele landet og stimulere til lokal avis konkurranse

Rapport

Ved utgangen av 2011 ble det utgitt 228 aviser i Norge, to mer enn i 2010. Avisene ble utgitt på 187 forskjellige steder. 5 steder har konkurrerende dagsaviser. 9 steder hadde konkurranse mellom en dagsavis og en betalt fådagersavis, og 6 steder hadde 2 konkurrerende fådagersaviser.²³

Avisenes samlede opplag er anslått til 2,5 mill. i 2011. Det er en nedgang på 71 000 (2,8 pst.) sammenliknet med 2010. Året 2011 er dermed det tolvte året på rad med opplagsnedgang, og samlet nedgang siden 1998 er 21 pst.

Medietilsynet gjennomfører årlige undersøkelser av den økonomiske situasjonen i dagspressen. Tallene for 2011 omfatter 212 av landets om lag 240 aviser. I alt 138 aviser mottok produksjonstilskudd i 2011. Disse avisene hadde et samlet underskudd før støtte på 216 mill. kroner i 2011, en svekkelse på vel 36 mill. kroner fra 2010. Etter støtte utgjorde overskuddet 64 mill. kroner, en svekkelse på 30 mill. kroner fra 2010. Nedgangen skyldes økte driftskostnader.

Mål 2:

Tilskuddet til samiske aviser og samiskspråklige avissider skal legge til rette for demokratisk debatt, meningsdanning og språkutvikling i det samiske samfunnet

Rapport

To samiske dagsaviser, Ávvir og Ságat, mottok hhv. 12,8 og 9,3 mill. kroner i produksjonstilskudd i 2011. I tillegg mottok Lokalavisa Nord-Salten 546 000 kroner og Snåsningen 374 400 kroner til produksjon av avissider på hhv. lulesamisk og sørsamisk.

Mål 3:

Tilskuddet til minoritetsspråklige publikasjoner skal bidra til framvekst av publikasjoner for språklige minoriteter, og til utvikling av redaksjonell kvalitet i disse publikasjonene

Rapport

To publikasjoner på bosnisk og én publikasjon på kinesisk mottok til sammen kr 793 000 i 2011.

²³ "Avisåret 2011", Sigurd Høst, Høgskulen i Volda, Møreforskning Volda.

Mål 4:

Tilskuddet til anvendt medieforskning og etterutdanning skal legge til rette for økt kunnskap om og kvalitet i norske medier

Rapport

Rådet for anvendt medieforskning (RAM) tildelte drøye 2,9 mill. kroner til 18 forskningsprosjekt og 6 masterstipender i 2011. Forskning om mediebruk blant barn og unge ble prioritert. Det samme ble søknader om i hvilken grad personer med minoritetsbakgrunn bruker det tilgjengelige medietilbudet i Norge.

Bevilgningen til etterutdanning for mediebransjen utgjorde 9,6 mill. kroner. Mediebedriftenes landsforening, Landslaget for lokalaviser og Institutt for journalistikk (IJ) mottok midler.

Kringkasting**Mål for 2013**

Målet på kringkastingsområdet er å opprettholde et sterkt allmennkringkastingstilbud. NRK må derfor sikres stabile og forutsigbare rammevilkår.

Forslag til kringkastingsavgift for 2013

Kringkastingsavgiften foreslås økt med 93 kroner til 2 482 kroner ekskl. merverdiavgift, jf. forslag til

vedtak VI, nr. 3. Dette utgjør 2 680,50 kroner inkludert merverdiavgift. Forslaget innebærer en økning på 3,9 pst.

Siden 1998 er det lagt til grunn at kringkastingsavgiften bør økes tilsvarende forventet pris- og lønnsvekst. Eventuelle økninger utover dette må vurderes og begrunnes særskilt. NRK legger til grunn at prognoser for pris- og lønnsvekst i 2013 vil innebære at utgiftssiden øker med 143 mill. kroner. I tillegg vil økningen i kringkastingsavgiften for 2013 dekke NRKs økte kostnader til samtidig analog og digital distribusjon av radio i perioden fram til avvikling av analog radio. Kringkastingsavgiften vil også dekke investeringer som skal øke sikkerhet og beredskap. NRK legger i tillegg opp til effektiviseringer og innsparinger i størrelsesorden 20 mill. kroner

Det er et grunnleggende prinsipp at kringkastingsavgiften ikke skal finansiere aktiviteter som faller utenfor NRKs samfunnsoppdrag. Dette prinsippet er nedfelt i kringkastingsloven. Den første linjen i tabell 8.29 viser NRKs bruttokostnader ved å produsere allmennkringkastingstilbudet. Nettokostnadene framkommer ved at eventuelle andre inntekter enn kringkastingsavgiften trekkes fra bruttokostnadene. Inntekter fra kringkastingsavgiften skal tilsvare NRKs nettokostnader. Eventuelle avvik vil forekomme dersom NRKs kostnader over- eller undervurderes, eller hvis antall avgiftsbetalere varierer fra år til år.

Tabell 8.29 Tall for NRK AS i perioden 2006-2013:¹

	(i mill. kr)							
År	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Brutto kostnader allmennkringkasting	3 801	4 092	4 341	4 497	4 713	4 840	5 014	5 223
Andre inntekter fra allmennkringkastingsoppdrag	-77	-66	-60	-53	-42	-81	-42	-42
Kommersielle inntekter	-144	-127	-122	-103	-138	-89	-63	-63
Utbytte fra datterselskaper								
Netto kostnader allmennkringkasting	3 579	3 899	4 158	4 340	4 533	4 670	4 910	5 118
Kringkastingsavgift ²	3 581	3 739	4 078	4 325	4 573	4 714	4 918	5 126
Overskudd / underskudd	2	-160	-80	-15	40	44	8	8
Resultat i pst. av brutto kostnader	0,1	(3,9)	(1,8)	0,1	0,8	0,9	0,2	0,2

¹ Tallene for 2012 og 2013 er budsjetterte tall

² Inntekter fra kringkastingsavgiften og tilleggsavgifter, inkasso m.v.

Rapport 2011

For 2011 var regjeringens mål å beholde NRK som reklamefri allmennkringkaster finansiert via kringkastingsavgiften, samt å videreføre NRKs rolle som formidler av kultur, språk og nasjonal

identitet. Det var også et mål å gi NRKs distriktskontorer gode utviklingsmuligheter.

NRK AS hadde i 2011 totalt om lag 4,8 mrd. kroner i inntekter fra kringkastingsavgiften. For- delingen framgår av tabell 8.30.

Tabell 8.30 NRKs inntekter i 2011:

	(i mill. kr)	
	NRK AS	Konsern
Inntekter fra kringkastingsavgiften	4 714	4 714
Annen driftsinntekt	190	235
Totalt	4 904	4 950

Antall betalere av kringkastingsavgiften viser en økning på 19 000 fra desember 2010 til desember 2011, slik at antallet betalende ved utgangen av 2011 var 1 923 000. NRK legger til grunn at knappe 10 pst. av norske husstander ikke betaler kringkastingsavgift, selv om de er avgiftspliktige.

Regnskapet for NRK AS (morselskapet) viser et overskudd i 2011 på 44 mill. kroner. Konsernet fikk et overskudd på 39 mill. kroner.

Medietilsynet har ansvar for å føre tilsyn med om NRK etterlever allmennkringkastingsforpliktelsene. Tilsynet utarbeider hvert år en allmennkringkastingsrapport. Denne rapporten danner grunnlaget for generalforsamlingens vurdering av om NRK oppfyller allmennkringkastingsoppdraget.

Medietilsynet konkluderte i allmennkringkastingsrapporten for 2011 med at NRK i det store og hele oppfyller sitt allmennkringkastingsoppdrag. I positiv retning fremhever Medietilsynet at NRK har en sterk satsning på innhold som bidrar til kunnskap, innsikt og læring, både gjennom tradisjonelle nyhets-, aktualitets- og kulturprogrammer og gjennom nye formater som formidler kunnskap på nye måter. NRK har et tilbud til både brede og smale publikumsgrupper, og bidrar til å formidle kunnskap om mangfoldet i det norske samfunnet gjennom egne programmer, temavalg

og rekruttering av medarbeidere. Medietilsynet påpeker at selv om bruken av nynorsk øker i noen kanaler, oppfyller ikke NRK vilkåret om at minst 25 pst. av innholdet skal være på nynorsk på alle plattformer.

Allmennkringkastingsrapporten for 2011 ble behandlet på NRKs generalforsamling for 2012. Kulturministeren ga, som NRKs generalforsamling, uttrykk for generell tilfredshet med NRKs etterlevelse av allmennkringkastingsforpliktelsene. Statsråden noterte seg imidlertid merkna- den som gjelder bruken av nynorsk og forutsatte at dette blir fulgt opp av NRK på en tilfredsstillende måte.

NRK videreførte og styrket posisjonen som allmennkringkaster i 2011. 72 pst. oppgir at de får god valuta for kringkastingsavgiften, og 9 av 10 nordmenn gir uttrykk for at NRK oppfyller rollen som allmennkringkaster. Nesten 87 pst. av befolkningen brukte minst ett av NRKs tilbud daglig²⁴. Mens markedsandelen til NRKs radiokanaler var noe lavere i 2011 lå NRKs fjernsynskanalers andel på samme nivå som 2010. Fjernsynskanalene hadde en andel på 41 pst. av seingen, mens radiokanalenes samlede andel av total radiolytting var 63 pst.

²⁴ Kilde: TNS Gallup Forbruker&Media

Kap. 337 Kompensasjon for kopiering til privat bruk

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
70	Kompensasjon	41 147	42 423	43 823
	Sum kap. 0337	41 147	42 423	43 823

Mål for 2013

Åndsverkloven gir adgang til å kopiere åndsverk til privat bruk. Etter loven § 12 skal opphavsmennene gis en rimelig kompensasjon gjennom årlige bevilgninger over statsbudsjettet. Bevilgningen over kap. 337 skal gi kompensasjon til rettighetshavere for privat kopiering av lydopptak og film.

Budsjettforslag 2013**Post 70 Kompensasjon**

Posten gjelder kompensasjonsordning for kopiering av åndsverk til privat bruk. Ordningen skal gi individuell kompensasjon til rettighetshaverne for lovlig kopiering til privat bruk. Kompensasjonsordningen her må ses i sammenheng med kompensasjonsordningen til kollektive formål gjennom Fond for lyd og bilde på kap. 320, post 51. Det er disse to bevilgningene som samlet utgjør kompensasjon til rettighetshaverne for den privatbrukskopieringen som er tillatt etter åndsverkloven.

Posten videreføres på samme nivå som i 2012, justert for forventet prisstigning.

Rapport 2011

Fordelingen av kompensasjonen skjer som et tilskudd til rettighetshaverorganisasjonen Norwaco. Norwaco representerer 34 organisasjoner for rettighetshavere. De 34 medlemsorganisasjonene omfatter om lag 37 000 individuelle rettighetshavere, dvs. opphavsmenn, utøvende kunstnere og produsenter. Norwaco fordeler tilskuddet til sine medlemsorganisasjoner etter en avtalt fordelingsnøkkel. Medlemsorganisasjonene fordeler deretter midlene videre til sine enkelte medlemmer. Beløpet fordeles også til rettighetshavere innen EØS-området i henhold til utvekslingsavtaler. I 2011 mottok Norwaco ca. 1 mill. kroner fra utenlandske organisasjoner.

Norwaco innhenter statistikk og opplysninger som er relevante for fordelingen mellom rettighetshavergrupper. Det gjøres en årlig undersøkelse over omfanget av kopiering av åndsverk til privat bruk. Denne undersøkelsen legges til grunn for fordelingen av privatkopieringsvederlaget.

Kap. 339 Lotteri- og stiftelsestilsynet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Driftsutgifter	60 288	63 315	62 915
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 825	7 153	7 389
	Sum kap. 0339	69 113	70 468	70 304

Kapitlet omfatter den statlige virksomheten Lotteri- og stiftelsestilsynet, jf. omtalen under programkategoriinnledningen.

Mål for 2012

Det legges til grunn følgende mål for Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet:

1. Forsvarlig lotteri- og pengespilltilbud i Norge
2. Forsvarlig fordeling av inntekter fra lotterier og pengespill
3. Lovlig forvaltning av stiftelser
4. Forvaltning av ordningene for merverdiavgifts-kompensasjon som gjelder for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg

Budsjettforslag 2013**Post 01 Driftsutgifter**

Bevilgningen under denne posten skal dekke lønns- og driftsutgiftene for Lotteri- og stiftelsestilsynet. Bevilgningen skal også dekke tilsynets utgifter til kjøp av tjenester hos Brønnøysundregistrene, til drift av Hjelpelinjen, Lotterinemnda og utredningstjenester i regi av departementet m.m.

Utgiftene til lotterirelaterte oppgaver skal i sin helhet dekkes ved refusjon og gebyrer som pålegges driftsledet i spill- og lotterimarkedet, jf. kap. 3339, post 02 og kap. 5568, post 73. Arbeidsoppgaver etter stiftelsesloven skal dekkes fullt ut av avgifter og gebyrer etter stiftelsesloven, herunder en forholdsmessig andel av Lotteri- og stiftelsestilsynets felleskostnader, jf. kap. 3339, post 04 og kap. 5568, post 71.

Posten er redusert pga. endret ressursbehov knyttet til det kontrollarbeid m.m. som Lotteritilsynet utfører overfor Norsk Tipping.

Posten kan overskrides med inntil samme beløp som Lotteri- og stiftelsestilsynet får i merinntekter under kap. 5568, post 73, jf. forslag til vedtak II, nr. 1.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Bevilgningen under denne posten dekker utgiftene ved Lotteri- og stiftelsestilsynets oppdragsvirksomhet, herunder tilsynets administrasjon av merverdiavgiftskompensasjonen til frivillige organisasjoner, jf. omtale under kap. 315, post 70, og merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg, jf. omtale under kap. 315, post 82.

Bevilgningen kan bare nyttes i samme omfang som det kan skaffes inntekter. Posten kan overskrides med inntil samme beløp som tilsynet får i merinntekter under kap. 3339, post 07. Videre kan ubrukte merinntekter regnes med ved utregning

av overførbart beløp på posten, jf. forslag til vedtak II, nr. 3.

Rapport 2011**Mål 1:**

Sikre et forsvarlig lotteri- og pengespilltilbud i Norge

Rapport

Lotteritilsynet har ført løpende tilsyn med pengespillvirksomheten i Norsk Tipping og Norsk Rikstoto. I 2011 ble det gjennomført 3 969 tilsyn og kontroller med Norsk Tipping og 16 098 for Norsk Rikstoto. Tilsvarende tall for 2010 var 4 230 og 21 545. Lotteritilsynet har også drevet kontrollvirksomhet overfor private lotterier. Bl.a. ble det utført 37 kontroller i bingolokaler. Tilsvarende tall for 2010 var 32. Tilsynet har også utarbeidet forslag til endringer til deler av lotteriregelverket. Flere omfattende saker om utenlandske aktører som tilbyr pengespill ulovlig i Norge har vært fulgt opp. Tilsynet har også håndhevet det nye regelverket knyttet til forbud mot formidling av betaling til pengespill uten norsk tillatelse.

Mål 2:

Sikre en forsvarlig fordeling av inntekter fra lotteri og pengespill

Rapport

Tilsynet har ført tilsyn med at lag og foreninger får sin rettmessige andel av lotterinntektene, og har fordelt deler av overskuddet fra Norsk Tippings spillvirksomhet etter gjeldende regler. I 2011 ble det behandlet 373 tilskuddsaker, tilsvarende tall for 2010 var 388.

Mål 3:

Sikre lovlig forvaltning av stiftelser

Rapport

Stiftelsestilsynet har åpnet deler av stiftelsesregisteret for publikum og fortsatt utviklingen av forvaltnings- og tilsynsarbeidet. Registeret vil bli et verktøy for å framskaffe statistikk og informasjon om de registrerte stiftelsene. Saksbehandlingstid og saksrestanser for forvaltningssaker etter stiftelsesloven ble redusert i 2011 sammenlignet med 2010. Saker i restanse pr 1. januar 2011 var 825. Tilsvarende tall for 2010 var 908.

Mål 4

Forvaltning av ordningene for merverdiavgifts-kompensasjon, som gjelder for frivillige organisasjoner og bygging av idrettsanlegg

Rapport

I 2011 mottok Lotteritilsynet 880 søknader om merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organi-

sasjoner. Av 880 søknader ble 730 behandlet etter forenklet modell og 150 etter dokumentert modell. 699 søkere ble tildelt kompensasjon, hvorav 592 søkte etter forenklet modell og 107 etter dokumentert modell. I 2010 mottok tilsynet 867 søknader, av disse fikk 670 tildelt kompensasjon, derav 535 etter forenklet modell og 135 etter dokumentert modell.

Kap. 3339 Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	833 400	770 133	604 500
02	Gebyr-lotterier	9 689	6 720	6 821
04	Gebyr-stiftelser	293	260	264
07	Inntekter ved oppdrag	10 458	7 153	7 389
16	Refusjon av foreldrepenger	351		
17	Refusjon lærlinger	50		
18	Refusjon av sykepenger	437		
	Sum kap. 3339	854 678	784 266	618 974

Post 01 Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS

Spilleoverskuddet fra Norsk Tipping ble i 2012 fordelt i samsvar med gjeldende § 10 i penge-spilloven med 45,5 pst. til idrettsformål, 36,5 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner ble fordelt av Kongen. Av midlene til kulturformål ble 2/3 fordelt av Stortinget og 1/3 av Kongen.

Gjeldende tippenøkkel ble vedtatt av Stortinget i 2003 og iverksatt med virkning fra 2009. Samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fikk da en ny andel av Norsk Tippings spilleoverskudd for å kompensere noe av bortfallet av automatinntektene som følge av at Norsk Tipping fikk enerett på drift av spillterminaler. I St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle, ble det lagt til grunn et måltall for årlig tildeling til de tre overskuddsformålene på om lag 3,4 mrd. kroner. Dette var basert på at eksisterende overskuddsmottakere

skulle opprettholde sine tilskudd, samt at idretten og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, ble sikret kompensasjon for deler av bortfalte inntekter. For å oppfylle dette måltallet har det fra 2009 vært brukt fondsmidler fra selskapet. Fondsmidlene er brukt opp i 2012.

Midler til kulturformål utenfor statsbudsjettet og til idrettsformål fordeles ved kongelig resolusjon etter at det enkelte års spilleoverskudd er fastsatt av Norsk Tippings generalforsamling. Midler til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner fordeles av Lotteritilsynet, etter forskrift om tilskudd til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner, fra spilleoverskuddet til Norsk Tipping. Den resterende delen av spilleoverskuddet til kulturformål blir inntektsført i statsbudsjettet etter at Norsk Tipping AS' regnskap for foregående spilleår er godkjent av generalforsamlingen. Utgifter til kulturformål blir på samme måte som for andre statsutgifter, bevilget over statsbudsjettet. Det er ikke direkte sammenheng mellom utgiftene til kulturformål over statsbudsjettet og

størrelsen på de årlige spilleoverskuddene fra Norsk Tipping AS.

I Idrettsmeldingen foreslår regjeringen at fordelingen av Norsk Tippings overskudd endres etter beslutninger i det enkelte budsjettår, slik at idretten på sikt skal tildeles en andel på 64 pst., mens frivilligheten og kultursektoren tildeles en andel på 18 pst. hver.

Regjeringen legger i tilknytning til budsjettforslaget for 2013 fram forslag for Stortinget om å endre pengespilloven § 10, slik at Norsk Tipping AS' overskudd i 2013 fordeles slik:

- 47,9 pst. til idrettsformål
- 14,6 pst til kulturformål utenfor statsbudsjettet
- 18 pst. til humanitære og samfunnsnyttige organisasjoner
- 19,5 pst. til kulturformål (inntektsføres i statsbudsjettet).

Samtlige spillemidler til idrettsformål og samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner skal, som tidligere, fordeles av Kongen i statsråd.

Basert på prognoser fra 1. juni 2012 fra Norsk Tipping AS, vil samlet overskudd til fordeling av tippenøkkelen i 2013 bli om lag 3,1 mrd. kroner. Basert på regjeringens forslag til ny tippenøkkel for 2013 vil dette gi en fordeling på 1 484 mill. kroner til idrettsformål, 1 057 mill. kroner til kulturformål, hvorav 453 mill. kroner fordeles av Kongen i statsråd, og 558 mill. kroner til samfunnsnyttige og humanitære organisasjoner.

Departementet anslår at lokale lag og foreninger vil motta om lag 300 mill. kroner i støtte gjennom grasrotordningen i 2013.

Kulturdepartementet foreslår å avsette inntil 0,5 pst. av spilleoverskuddet for 2012 til fordeling i 2013 til forskning, informasjon, forebygging og behandling av spilleavhengighet. Fordeling av de avsatte midlene mellom ulike tiltak vil bli fastsatt av Kongen, jf. pengespilloven § 10 annet ledd.

Regjeringen foreslår også at fordelingen av Norsk Tippings overskudd fra og med 2015 endres slik at 64 pst. skal fordeles til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité, jf. forslag til vedtak VII. Midlene til kulturformål skal fordeles av Kongen i statsråd. Forslaget forutsetter at pengespilloven § 10 endres.

Post 02 Gebyr – lotterier

Posten gjelder inntekter fra gebyrer for bl.a. behandling av søknader om godkjenning og autorisasjon av aktører i lotterimarkedet, jf. kap. 339, post 01. Posten foreslås videreført på samme nivå som for 2012, justert for prisstigning.

Post 04 Gebyr – stiftelser

Posten gjelder registreringsgebyret som stiftelser må innbetale ved første gangs registrering i stiftelsesregisteret, jf. § 3 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 om stiftelsesloven. Årsavgiften for stiftelser blir inntektsført under kap. 5568, post 71. Gebyrinntektene skal, sammen med årsavgiften for stiftelser, dekke kostnader ved drift av Lotteri- og stiftelsestilsynets virksomhet etter stiftelsesloven, herunder driften av stiftelsesregisteret. Posten foreslås videreført på samme nivå som for 2012, justert for prisstigning.

Post 07 Inntekter ved oppdrag

Bevilgningen gjelder inntekter knyttet til oppdragsvirksomheten til Lotteri- og stiftelsestilsynet. Posten foreslås videreført på samme nivå som for 2012, justert for prisstigning, jf. omtale under kap. 339, post 21.

Kap. 5568 Sektoravgifter under Kulturdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2011	Saldert budsjett 2012	Forslag 2013
71	Årsavgift-stiftelser	18 179	19 784	19 784
72	Vederlag TV2	10 000	10 130	10 333
73	Refusjon-Norsk Rikstotto og Norsk Tipping AS	39 680	36 551	36 046
74	Avgift-forhåndskontroll av kinofilm			5 500
	Sum kap. 5568	67 859	66 465	71 663

Kapitlet omfatter årsavgift fra stiftelser og det inntektsuavhengige vederlaget fra TV 2.

ressursbehov knyttet til kontrollarbeidet m.m. som Lotteritilsynet utfører overfor Norsk Tipping.

Budsjettforslag 2013**Post 71 Årsavgift – stiftelser**

Posten gjelder den årlige avgiften alle stiftelser registrert i stiftelsesregisteret må betale i henhold til § 4 i forskrift 21. desember 2004 nr. 1793 om stiftelsesloven. Det forventes at årsavgiften for stiftelser vil utgjøre om lag 19,8 mill. kroner i 2012. Det foreslås ingen endringer i avgiften for 2013.

Post 72 Vederlag TV 2

I desember 2010 ble det inngått en avtale mellom Kulturdepartementet og TV 2 AS. I avtalen er det fastsatt at TV 2 AS skal betale et årlig vederlag til de tilskuddsordninger for audiovisuelle produksjoner som forvaltes av Norsk filminstitutt. TV 2 AS skal f.o.m. 2011 innbetale et vederlag til staten på 10 mill. kroner innen 1. juli hvert år. Beløpet skal indeksreguleres. For 2013 anslås vederlaget fra TV 2 til om lag 10,3 mill. kroner.

Post 73 Refusjoner – pengespill

Posten gjelder refusjoner for utgiftene ved kontroll av spillene til Norsk Rikstoto og Norsk Tipping AS. Reduksjonen på posten skyldes endret

Post 74 Avgift – forhåndskontroll av film for visning

Det foreslås å erstatte gebyret for forhåndskontroll av film med en ny avgift med samme formål. Avgiften skal finansiere Medietilsynets utgifter knyttet til forhåndskontroll av film. Dagens gebyrordning er tilpasset analog filmdistribusjon, i den forstand at store deler av gebyrinntektene har vært knyttet til klarering av distribusjonskopier av kinofilmer. Digitaliseringen av kinoene har nå ført til et bortfall av distribusjonskopier og dermed en betydelig nedgang i gebyrinntekter til Medietilsynet. Full kostnadsdekning gjennom dagens gebyrordning vil kreve en mangedobling av grunngebyret, noe som trolig vil få negative konsekvenser for filmimporten og bredden i kinotilbudet. I et system med analog filmdistribusjon innebar dagens gebyrordning at populære filmer med bred distribusjon dekket en relativt sett større andel av kostnadene knyttet til forhåndskontrollen enn de "smalere" filmene. Kulturdepartementet legger til grunn et tilsvarende prinsipp i forslaget til avgift på forhåndskontroll av film for visning, jf. forslag til vedtak II. Omleggingen krever lovendring. Kulturdepartementet vil legge fram en proposisjon for Stortinget i løpet av høsten.

Del III
Andre saker

9 Fornyelse-, organisasjons- og strukturendringer i statsforvaltningen

Regjeringen har et klart mål om å forenkle samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor. I Soria Moria II heter det: "Regjeringen vil forenkle og avbyråkratisere samhandlingen mellom det offentlige og frivillig sektor og vri støtten over fra prosjektstøtte til frie midler." St.meld. nr. 39 (2006-2007) *Frivillighet for alle* skisserer strukturer og rammevilkår som vil inngå i forenklingsarbeidet overfor frivillig sektor. Kulturdepartementet har gjennomført et prosjekt som skal forenkle barne- og ungdomsorganisasjonenes samhandling med det offentlige. På bakgrunn av prosjektets anbefalinger er det opprettet en nettside med oversikt over statlige tilskuddsordninger som er aktuelle for barne- og ungdomsorganisasjoner. Det er besluttet å opprette et årlig kontaktpunkt der forvaltere av statlige tilskudd til barne- og ungdomsorganisasjoner møter representanter fra organisasjonene. Videre utarbeides det en veileder for forvaltere av tilskuddsordninger til barne- og ungdomsorganisasjoner. Departementet vil fortsette arbeidet med forenkling, og skal bl.a. kartlegge alle statlige tilskuddsordninger som frivillig sektor kan søke på.

Formålet med Frivillighetsregisteret er å forbedre og forenkle samhandling mellom frivillig virksomhet og offentlige myndigheter. Frivillighetsregisteret skal også bidra til å øke kunnskap om frivillig sektor. Frivillighetsregisteret sees nå i sammenheng med øvrige registre på frivillighetsfeltet for å unngå dobbeltarbeid for organisasjonene og for å sikre et mest mulig relevant register.

Regjeringen har konkludert med at en trinnvis utbygging av et sentraldepot for Arkivverket vil være den mest kostnadseffektive og den samfunnsøkonomisk beste løsningen for å bevare og håndtere arkivmaterialet som blir avlevert til Arkivverket. Kulturdepartementet har bedt Statsbygg om å utarbeide forprosjekt for et sentraldepot for Arkivverket. Dette skal samlokaliseres med Norsk helsearkiv på Tynset.

Terrorhandlingen 22. juli 2011 førte til at arkivlokaler i Regjeringskvartalet ble skadet. Riksarkivet har ekstraordinært overtatt ansvaret for oppbevaring, betjening og ordning av over 5 600 hyllemeter papirarkiver. Arkivmateriale som ble sterkt skadet blir oppbevart i skannet form. Riksarkivet har også deponert uttrekk fra Justisdepartementets elektroniske arkiver.

Det er inngått en permanent Bokhylla-avtale mellom Nasjonalbiblioteket og Kopinor, som tar over for det treårige pilotprosjektet Bokhylla. Nasjonalbiblioteket får gjennom denne rett til å legge ut all norsk litteratur til og med år 2000 på nett, mot vederlag til rettighetshaverne. Størstedelen av all litteratur utgitt på norsk, også oversettelser, vil etter hvert bli tilgjengelig i fulltekst på nett. I løpet av 2012 vil 100 000 titler være tilgjengelige i Bokhylla. Planen er at om lag 250 000 titler skal være tilgjengelige i 2017. Bokhylla vil sikre tilgang til den litteraturen som ikke lenger har nyhetsverdi, og vil være en viktig del av bibliotekenes formidlingsansvar i moderne form. Bokhylla skal presenteres i en ny versjon med et forbedret brukergrensesnitt.

Nasjonalbibliotekets nye digitaliseringsbygg i Rana ble ferdigstilt ved årskiftet 2011/2012 og i løpet av 2012 har den gamle bygningsmassen blitt rehabilitert. Denne utbyggingen og rehabiliteringen har ført til en forbedret digitaliseringskapasitet.

Den offentlige konsertvirksomheten i Riks-konsertene er lagt om fra andre halvår 2012. Deler av midlene til offentlig konsertvirksomhet i Rikskonsertene er omfordelt til tilskuddsordningene for musikere og arrangører under Norsk kulturråd. Videre er midlene omdisponert til kombinasjonsturneer i regi av Rikskonsertene, der musikere som er på skolekonsertturné også holder konserter på mindre steder og andre arenaer. Målet for omleggingen er bl.a. å sikre bedre ressursutnyttelse og et bedre konserttilbud over hele landet.

10 Likestilling

Likestillingsloven pålegger offentlige myndigheter en målrettet og planmessig pådriverrolle for likestilling på alle samfunnsområder. Alle departementer har et selvstendig ansvar for å fremme likestilling som en integrert del av politikken på sine fagområder.

Nedenfor følger likestillingsvurdering for de enkelte områdene under Kulturdepartementets ansvarsområde.

Kjønns- og likestillingsperspektivet i budsjettet

Kulturområdet

Omtalen under dette punktet gir en oversikt over likestilling i kulturinstitusjoner og ved fordeling av stipend og andre støtteordninger. Nedenfor følger oversikt over hovedtallene.

Underliggende virksomheter på kulturområdet

De underliggende virksomhetene på kulturområdet rapporterte følgende tall for 2011 (tall i parentes gjelder 2010):

(i pst.)						
	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
Virksomhet	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norsk kulturråd	62 (63)	38 (37)	64 (78)	36 (22)	62 (59)	38 (41)
Rikskonsertene	51 (54)	49 (46)	36 (58)	64 (42)	54 (51)	46 (49)
Riksteatret	49 (49)	51 (51)	50 (50)	50 (50)	48 (50)	52 (50)
Kunst i offentlige rom – KORO	76 (73)	24 (27)	67 (50)	33 (50)	78 (77)	22 (23)
Nasjonalbiblioteket	56 (56)	44 (44)	63 (59)	37 (41)	55 (54)	45 (46)
Norsk lokalhistorisk institutt	50 (50)	50 (50)		100 (100)	44 (47)	56 (53)
Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek	61 (58)	39 (42)	40 (40)	60 (60)	64 (61)	36 (39)
Språkrådet	56 (61)	44 (39)	25 (33)	75 (67)	60 (63)	40 (37)
Arkivverket	50 (51)	50 (49)	32 (38)	68 (62)	52 (52)	48 (48)

Kilde: Virksomhetenes årsrapporter for 2011

Garantiinntekter og kunstnerstipend

Det ble i juli 2007 gjort endringer i forskriften om statens stipend og garantiinntekter for kunstnere. De tidligere stipendene *reise-/studiestipend*, *vikarstipend*, *etableringsstipend* og *materialstipend* ble slått sammen til et *diversestipend* med et videre formål. Diversestipend kan bl.a. omfatte støtte til etablering, reiser, studier, fordypning, materialer, utstyr, markedsføring, konsulentbistand osv.

I hht. forskrift om statens stipend- og garantiinntekter skal det ved tildeling bare legges vekt på kunstnerisk aktivitet og kvalitet. Det skal ikke tas hensyn til kjønn, medlemskap i kunstnerorganisasjoner eller religiøs eller politisk oppfatning. For alle typer stipend og tildelt garantiinntekt utenom utdanningsstipend og stipend for eldre fortjente kunstnere, er det en relativt lik fordeling mellom menn og kvinner.

Fordelingen av stipend og garantiinntekter som er tildelt for 2011 under kap. 321, viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2010):

Stipend	Antall tildelte	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Arbeidsstipend	122	55 (50)	45 (50)
Arbeidsstipend yngre kunstnere	92	61 (56)	39 (44)
Diversestipend	442	54 (53)	46 (47)
Utdanningsstipend	181	65 (72)	35 (28)
Stipend eldre fortjente kunstnere	21	38 (52)	62 (48)
Garantiinntekt	40	58 (51)	42 (49)
Totalt	898	57 (57)	43 (43)

Kilde: Statens kunstnerstipend

Fordelingen av nye stipend og garantiinntekter i 2011 viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2010):

Stipend	Beløp (i kroner)	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Arbeidsstipend	22 230 000	54 (50)	46 (50)
Arbeidsstipend yngre kunstnere	17 480 000	61 (56)	39 (44)
Diversestipend	14 577 000	58 (53)	42 (47)
Utdanningsstipend	11 121 185	65 (73)	35 (27)
Stipend eldre fortjente kunstnere	340 000	35 (49)	65 (51)
Garantiinntekt	4 611 745	52 (50)	48 (50)
Totalt	70 359 930	58 (56)	42 (44)

Kilde: Statens kunstnerstipend

Innkjøpsordningene i Norsk kulturråd

Kulturrådets innkjøpsordninger for litteratur omtales i et likestillingsperspektiv. Opplysningene under viser prosentandel kvinnelige og mannlige forfattere representert i innkjøpte titler i Kulturrådets innkjøpsordninger for skjønnlitteratur og sakprosa i perioden 2009-2011:

År	Skjønnlitteratur for voksne		Skjønnlitteratur for barn/unge		Fagbøker for barn/unge		Sakprosa for voksne	
	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
2009	31	69	59	41	41	59	25	75
2010	31	69	52	48	40	60	31	69
2011	36	64	56	44	56	44	37	63

Kilde: Norsk kulturråds årsrapport for 2011

Fond for lyd og bilde

Fond for lyd og bilde er en kollektiv kompensasjon til rettighetshavere for lovlig kopiering av deres verker som skjer *til privat bruk*. Styremedlemmene utenom styreleder oppnevnes etter innstilling fra opphavsrettsorganisasjonene. Utvalgsmedlemmer oppnevnes av fondets styre etter forslag fra organisasjonene.

Kjønnsfordeling i fagutvalgene for 2011 (tall i parentes gjelder 2010):

	Antall			(i pst.)	
	I alt	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Fonogramproduksjon	8	4	4	50 (50)	50 (50)
Musikk	8	4	4	50 (37)	50 (63)
Scene	8	6	2	75 (63)	25 (38)
Tekst	6	4	2	67 (67)	33 (33)
Video/film	6	4	2	67 (50)	33 (50)
Billedkunst (fra 2011)	6	4	2	67	33
Sum	42	26	16	62 (53)	38 (47)

Kilde: Fond for lyd og bilde.

Kunst i offentlige rom – KORO

Kjernen i KOROs virksomhet er å skape kunst ved å gjennomføre kunstprosjekter i statlige bygg og virksomheter. KORO gir *også tilskudd til og kvalitetssikrer* kunstprosjekter *hvor* kommune eller fylkeskommune er tilskuddspart.

I KOROs virksomhet kan likestillingsperspektivet belyses ved å se på kjønnsfordelingen blant kunstneriske konsulenter og kunstnere. KORO hadde i 2011 256 aktive prosjekter. Kjønnsfordelingen blant kunstneriske konsulenter i perioden 2009-2011 var som følger:

År	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
2009	145	72	28
2010	147	69	31
2011	134	68	32

Kilde: KORO's årsrapport for 2011.

Tabellen viser at det er en klar overvekt av kvinnelige kunstneriske konsulenter som brukes i KORO's kunstprosjekter. KORO opplever imidlertid en generell økende interesse for fagfeltet både blant kvinner og menn. KORO arbeider aktivt med faglig skoling av sine kunstkonsulenter.

Blant de kunstnere som i 2009-2011 mottok utbetaling i statlige prosjekter, var fordelingen på antall kunstnere og utbetalt beløp slik:

År	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)	Beløp (i 1000 kr)	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
2008	118	51	49	16 047	54	46
2009	118	50	50	11 182	45	55
2010	113	56	44	13 900	54	46
2011	112	58	42	21 100	62	38

Kilde: KORO's årsrapport for 2011.

Antall utbetalinger til kvinner er økt fra 54 pst. i 2010 til 62 pst. i 2011.

Når det gjelder utbetaling av beløp, viser tabellen at fordelingen mellom kvinner og menn varierer. De kunstneriske utsmykkingsprosjektene KORO gjennomfører, varierer i omfang og størrelse, og dette kan gi utslag på fordelingen av utbetalte beløp.

Scenekunstinstitusjonene

Likestilling mellom kvinner og menn og like muligheter til å oppnå ulike posisjoner og arbeidsoppgaver er et viktig mål innenfor scenekunsten. Som oppfølging av St. meld. nr. 32 (2007 – 2008) *Bak kulissene* skal scenekunstinstitusjonene fra 2010 bl.a. utvikle og rapportere om strategier og gjennomførte tiltak for å sikre at kvinner og menn får like muligheter til kunstfaglige, tekniske og administrative posisjoner.

Departementet mottar rapport fra scenekunstinstitusjonene på kap. 324, post 01, 70 og 71 om hvordan årsverk fordeler seg på kjønn i ulike stillingskategorier. For 2011 viser 1935 rapporterte årsverk følgende mønster (tall i parentes gjelder 2010):

	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2010	1 932	50 (49)	50 (51)
Teatersjef/operasjef/ballettsjef	18	33 (38)	67 (62)
Adm. leder	17	65 (65)	35 (35)
Kunstnerisk personale	715	46 (45)	54 (55)
Administrativt og teknisk personale	1 185	52 (52)	48 (48)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Andelen kvinner i de kunstneriske lederstillingene teatersjefer/operasjef/ballettsjef er fra 2010 til 2011 gått ned fra 38 pst. til 33 pst. Fordi det her er snakk om bare 18 stillinger, som i tillegg er åremålsstillinger, vil kjønnsfordelingen lett kunne variere fra ett år til et annet. Innenfor de øvrige rapporteringskategoriene er forholdet mellom kvinner og menn relativt stabilt med en overvekt av kvinner som administrative ledere.

Styresammensetningen for de samme scenekunstinstitusjonene samt Peer Gynt-stemnet, som har status som knutepunktinstitusjon på scenekunstkapitlet, viser følgende kjønnsfordeling i 2011 (tall i parentes gjelder 2010):

	Kvinner	Menn
Styreleder	63 (53)	37 (47)
Styremedlemmer	42 (44)	58 (56)
Varamedlemmer	56 (60)	44 (40)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Orkestrene m.m.

Når det gjelder orkestrene og Det Norske Blåseensemble under kap. 323, post 70 og 71, er det for 2011 rapportert inn i alt 609 årsverk som viser følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2010):

	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2011	609	41 (40)	59 (60)
Daglig leder	7	14 (14)	86 (86)
Sjefsdirigent	7		100 (100)
Musikere	497	42 (40)	58 (60)
Kunstnerisk administrativt personale	22	50 (36)	50 (64)
Administrativt personale	76	43 (43)	57 (57)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Menn er i klart flertall i ulike posisjoner innenfor musikkfeltet. Dette er mest uttalt for sjefsdirigenter og daglig ledere. Departementet har bidratt finansielt til et program for rekruttering av kvinner til ledende stillinger innen scenekunst, musikk, film og TV. Forsøksprogrammet er evaluert som vellykket og blir videreført for en ny periode.

Styresammensetningen i 2011 for de samme institusjonene samt knutepunktinstitusjonene som fikk støtte over kap. 323, post 72, viser følgende tall i pst. (tall i parentes gjelder 2010):

	Kvinner	Menn
Styreleder	60 (44)	40 (56)
Styremedlemmer	49 (49)	51 (51)
Varamedlemmer	45 (48)	55 (52)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Museene

De museer som får tilskudd over kap. 328, post 70 samt Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design rapporterer om kjønnsfordelingen blant årsverk fordelt på ulike stillingskategorier. For 2011 viser 2 384 fordelte årsverk følgende mønster (tall i parentes gjelder 2010):

Stillingskategori	Antall	Kvinner (i pst.)	Menn (i pst.)
Samlede årsverk 2011	2 384	55 (54)	45 (46)
Daglig leder ¹	97	46 (47)	54 (53)
Vitenskaplig/faglig personale	1 259	62 (61)	38 (39)
Administrativt personale	438	77 (75)	23 (25)
Teknisk personale	590	23 (24)	77 (76)

¹ Noen museer fører opp flere daglige ledere. Derfor er antallet større enn antallet institusjoner i det nasjonale nettverket.

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Tabellen viser at kjønnsfordelingen er ganske god samlet sett, med en liten overvekt av kvinner. Stillinger som daglig leder er også relativt jevnt fordelt mellom kjønnene. Kategoriene "vitenskaplig/faglig personale" og "administrativt personale" domineres imidlertid av kvinner, mens kategorien "teknisk personale" domineres av menn. Den samlede kjønnsfordelingen har vært stabil siden departementet innførte rapporteringen i 2006. Prosentandelen årsverk utført av kvinner i kategorien daglig leder har økt fra 37 til 47 pst. i perioden 2006-2010, og nivået holdt seg stabilt i 2011.

De samme museenes styrer viser for 2011 følgende kjønnsprofil (tall i parentes gjelder 2010):

	(i pst.)	
	Kvinner	Menn
Styreleder	20 (21)	80 (79)
Styremedlemmer	48 (45)	52 (55)
Varamedlemmer	50 (51)	50 (49)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Tabellen viser stor overvekt av menn i styreledervervene på museumsfeltet. Styremedlemmer og varamedlemmer har en relativt jevn fordeling, selv om menn er i flertall som styremedlemmer. Antallet styrer og styremedlemmer i sektoren som helhet har gått ned de siste årene pga. museumsreformen.

Blant de museene som stiller ut og erverver kunst, får departementet oversikt over hvordan kvinnelige og mannlige kunstnere er representert i utstillinger og nyervervelse. Tall i parentes gjelder 2010:

	(i pst.)	
Kunstnere representert i:	Kvinner	Menn
Faste utstillinger	23 (21)	77 (79)
Temporære utstillinger	33 (42)	67 (58)
Innkjøp/gaver	30 (36)	70 (64)

Kilde: Institusjonenes rapportering til KUD for 2011.

Tabellen viser at mannlige kunstnere er vesentlig mer representert i faste utstillinger enn kvinnelige kunstnere, selv om overvekten har minket noe fra 2010. Andel kvinnelige kunstnere representert i temporære utstillinger er gått ned i 2011 i forhold til 2010. Innkjøp og gaver domineres fortsatt av mannlige kunstnere, og andel mannlige kunstnere har økt noe i 2011.

Medieområdet

Underliggende virksomheter på medieområdet

Virksomhetene rapporterte følgende tall for 2011:

	(i pst.)					
	Totalt		Lederstillinger		Øvrige stillinger	
Virksomhet	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn	Kvinner	Menn
Norsk filminstitutt	50	50	75	25	47	53
Medietilsynet	60	40	40	60	58	42
Lotteri- og stiftelsestilsynet	52	48	33	67	54	46

Totaltallene for virksomhetene viser at minst halvparten av de ansatte er kvinner. I Norsk filminstitutt dominerer kvinnene på ledernivå.

Filmbransjen

Regjeringen satte i St.meld. nr. 22 (2006–2007) *Veiviseren* som mål at kvinneandelen i nøkkelposisjoner (manuskript, regi og produsent) skulle

være minst 40 pst. innen utgangen av 2010. Dette skulle gjelde produksjon av både kinofilm, kortfilm og dokumentarfilm. Begrunnelsen er et rettferdighetsprinsipp om like muligheter for kvinner og menn, og at en bedre kjønnsbalanse i norsk filmproduksjon vil øke mangfoldet og bidra til at norsk film blir ytterligere forbedret. Stortinget sluttet seg til dette ved behandlingen av meldingen, jf. Innst. S. nr. 277 (2006–2007).

Målet er nådd for kortfilm og dokumentarfilm, men ikke for kinofilm. For dokumentarfilm gikk kvinneprosenten imidlertid noe tilbake i 2011 (fra 45 pst. til 32 pst.), men er ventet å stige igjen. For kortfilm har kvinneprosenten ligget stabilt på over 40 pst. siden 2008. Menn er fremdeles domine-

rende i nøkkelposisjoner innen kinofilm, men kvinneandelen er økt fra 27 pst. i 2010 til 31 pst. i 2011. Andelen kvinner i nøkkelroller i filmproduksjoner med produksjonstilskudd fra Norsk filminstitutt i 2011 var:

	Manusforfatter	Regissør	Produsent	(i pst.) Totalt
Kinofilmer	33	33	27	31
Dokumentarfilmer	35	35	26	32
Kortfilmer	33	38	55	42

I 2011 gikk 31 pst. av samlet tildeling for året til kinofilmer med kvinner i nøkkelposisjoner, mens tallene for dokumentarfilm og kortfilm var hhv. 32 pst. og 42 pst.

Norsk filminstitutt (NFI) arbeider aktivt for å øke andelen kvinner blant norske filmskapere, bl.a. gjennom tiltak som kurs, nettverksbyggende seminarer og filmrekrutteringsstipend. NFI har opprettet en mentorordning for kvinner i samarbeid med bransjeorganisasjonene. Instituttet praktiserer moderat kjønnskvolterering konsekvent i alle tilskuddsordninger. Filmforskriftene som trådte i kraft i 2010 legger vekt på at tildelingene over tid skal bidra til å oppnå målet om likestilling i filmbransjen.

For bl.a. å stimulere til rekruttering av flere kvinnelige filmskapere, opprettet NFI i januar 2012 et talentprogram med tilskudd til regitalenter innen kinofilm, "Nye veier til lange filmer", jf. omtale under programkategori 08.30. Dette er regnet som en viktig faktor i rekrutteringen, og det er grunn til å tro at dette vil kunne høyne den totale kvinneandelen også.

Idrettsområdet

Kulturdepartementet støtter opp om likestillingsarbeidet innenfor idretten. Sentrale verdier for norsk idrett er frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. Likestilling mellom kjønnene er spesielt ivaretatt i lov for Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). I § 2-4 Kjønnsfordeling heter det bl.a.:

"Ved valg/oppnevning av representanter til årsmøte/ting, samt medlemmer til styre, råd og utvalg mv. i NIF og NIFs organisasjonsledd skal det velges personer fra begge kjønn."

Likestilling i idretten omfattes også av punkt 2.4 Inkludering i "Idrettsglede for alle, Idrettspolitisk dokument 2011-2015".

NIF har i flere sammenhenger vektlagt arbeidet med likestilling innenfor idrettsorganisasjonen. Dette har gitt seg uttrykk både i form av prioritering av aktiviteter for jenter og kvinner og gjennom arbeid for en jevnere kjønnsfordeling blant trenere og tillitsvalgte. En rekke særforbund arbeider aktivt for å aktivisere jenter og kvinner innenfor sine idretter.

Undersøkelser viser at barn og ungdom med innvandrerbakgrunn, spesielt jenter, i mindre grad er medlemmer av idrettslag enn gjennomsnittet i befolkningen for øvrig. Inkludering av innvandrerjenter i idretten prioriteres gjennom departementets ordning med tilskudd til inkludering i idrettslag.

Begge kjønn benytter alle typer idrettsanlegg. Det er anleggseier, i første rekke kommunene, som fordeler trenings- og brukstid.

Frivillighetsområdet

Forskningsresultat om kjønnsforskjeller i deltakelse i det frivillige organisasjonsliv er omtalt under programkategori 08.15 Samfunns- og frivillighetsformål.

Arbeidet med likestilling i departementet

Målsetting

Det er et mål for Kulturdepartementet å opprettholde en god kjønnsbalanse i de ulike stillingskategoriene. Kulturdepartementet legger også vekt på å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene.

Kjønnsfordeling lønn

Tabellen nedenfor viser stillinger og brutto månedslønn fordelt på kjønn per 1. august 2011:

	Fast tilsatte	Kjønnsfordeling (i pst.)		Lønn (i kroner)	
		Menn	Kvinner	Menn	Kvinner
Totalt i virksomheten	136	37	63	49 668	44 857
Toppleddelse (dep.råd, eksp.sjef og kommunikasjonssjef)	8	38	62	82 721	82 584
Mellomleder (avd.direktør)	19	58	42	56 603	55 004
Underdirektør	9	33	67	47 786	48 322
Seniorrådgiver	53	40	60	44 902	42 297
Rådgiver	25	40	60	38 887	38 754
Seniorkonsulent	6		100		36 047
Førstekonsulent	7		100		34 210
Konsulent	2		100		32 342
Andre (byråsjef, spesialrådgiver, direktør, utredn.leder m.m)	6	33	67	74 108	47 892

Det var i 2011 136 fast tilsatte i departementet, og kvinneandelen var på 63 pst.

Fordelingen av mannlige og kvinnelige ansatte varierer imidlertid mellom de ulike avdelingene og stillingskategoriene.

Flere kvinner er de siste årene rekruttert inn i topplederstillinger, og kjønnsfordelingen på dette nivå er nå relativt jevn. Departementet hadde i 2011 åtte toppledere, hvorav fem kvinner - en departementsråd, tre ekspedisjonssjefer og en kommunikasjonssjef. Det var tre mannlige ekspedisjonssjefer. Kvinneandelen blant mellomlederne var på 42 pst.

De to største gruppene av medarbeidere er seniorrådgivere og rådgivere. Blant seniorrådgivere var andelen kvinner i 2011 60 pst. Mange kvinnelige rådgivere har den senere tiden fått opprykk til seniorrådgivere. Blant rådgiverne var kvinneandelen på 60 pst.

Stillingsgruppene seniorkonsulent, førstekonsulent og konsulent er kvinne-dominerte.

Det er i hovedsak i stillingsgruppene mellomleder og seniorrådgiver det finnes forskjeller i den gjennomsnittlige månedsførtjenesten mellom kvinner og menn.

Deltid

Det var i 2011 tilsatt seks kvinner i deltidsstillinger. En hadde 90 pst. stilling, tre hadde 80 pst., og to hadde 50 pst. stilling. Fire kvinner arbeidet i redusert stilling for en periode.

Det var tilsatt en mann i 80 pst. deltidsstilling. En mann arbeidet i redusert stilling for en periode.

Midlertidig tilsetting

Det var tilsatt seks kvinner i midlertidige stillinger. Dette utgjorde en andel på 7 pst. av de kvinnelige tilsatte.

Det var tilsatt seks menn i midlertidige stillinger. Dette utgjorde en andel på 11 pst. av de mannlige tilsatte.

Legemeldt sykefravær

I 2011 fordelte det legemeldte sykefraværet seg med 3,5 pst. for kvinner og 1,4 pst. for menn.

Tiltak for å fremme likestilling

Departementet har satt i gang tre sentrale tiltak for å oppnå bedre kjønnsbalanse i ulike stillingskategorier og dermed bidra til å utjevne lønnsforskjeller mellom kjønnene.

Det er påvist lønnsforskjeller mellom mannlige og kvinnelige tilsatte i to stillingsgrupper. Det lokale forhandlingssystemet blir brukt bevisst for å utjevne lønnsforskjeller mellom kvinner og menn.

Et annet tiltak for bedre likestilling i departementet vil være målrettet rekruttering. I ledergruppene er kvinneandelen relativt høy. Dette vil utgjøre et godt rekrutteringsgrunnlag for framtidige toppledere i departementet.

Et tredje tiltak vil være å skape bedre interne avansementsmuligheter for å jevne ut lønnsforskjellene mellom kjønnene. Viktige virkemidler vil være å gi kvinnelige ansatte kvalifiserende arbeidsoppgaver og tilbud om etterutdanning.

Departementet har påbegynt eller planlagt følgende tiltak:

Tiltak	Status	Bakgrunn	Målsetning	Målgruppe	Forankring	Ansvarlig for gjennomføring	Resultater
Kartlegge likelønns-situasjonen	Under arbeid	Første kartlegging viste lønnsforskjell på 11 pst. i menns favør totalt i departementet	Finne årsaker til lønnsforskjeller	Kvinner	Adm.- og økonomi-avdelingen	Personal- og org.seksjonen	Lønnsforskjellen mellom kvinner og menn er de senere årene redusert
Kartlegge kjønnsbalansen ved rekruttering	Under arbeid	Enkelte stillingsgrupper og avdelinger har skjev fordeling i antallet kvinner og menn.	Tilsette personer fra underrepresentert kjønn i den enkelte stillingsgruppe og/eller avdeling	Kvinner og menn	Topp-ledelsen	Avdelingsledelsen	Langsiktig målsetting. Har ført til jevnere kjønnsbalanse i toppledelse og blant mellomledere
Avansementsmuligheter	Planlagt	Det er overrepresentasjon av kvinner i de laveste stillingskategoriene	Øke kvinners muligheter for å avansere i stillingskategori via etterutdanning og nye oppgaver	Kvinner	Topp-ledelsen	Personal- og org.seksjonen	Langsiktig målsetting
Rekruttere personer med nedsatt funksjonsevne	Under arbeid	Det er mulig å rekruttere flere personer med nedsatt funksjonsevne	Tilsette flere personer med nedsatt funksjonsevne	Personer med nedsatt funksjonsevne			Langsiktig målsetting
Rekruttere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Under arbeid	Det er mulig å rekruttere flere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Tilsette flere personer med ikke-vestlig bakgrunn	Personer med ikke-vestlig bakgrunn			Langsiktig målsetting. Andelen tilsatte med ikke-vestlig bakgrunn har økt noe

11 Systematiske brukerundersøkelser

Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal videreutvikle tjenestene bl.a. med sikte på bedre kvalitet, utforming, tilgjengelighet og brukarmedvirkning, jf. omtalen under kap. 11 Fornyelse og utvikling av offentlig sektor i Soria Moria-erklæringen av 13. oktober 2005. Statlige virksomheter med ansvar for publikumsrettede tjenester skal gjennomføre systematiske brukerundersøkelser som ledd i ovennevnte arbeid.

Alle underliggende virksomheter på kulturområdet som har ansvar for publikumsrettede tjenester, gjennomfører brukerundersøkelser i større eller mindre grad. Hyppigheten avhenger av hvor ressurskrevende det er for virksomheten å gjennomføre undersøkelsene.

Rikskonsertene gjennomførte en ny omdømmeundersøkelse på slutten av 2009 der resultatene forelå på nyåret 2010. Omdømmeundersøkelsen tok utgangspunkt i en oppfølging og sammenligning av resultatene fra samme type undersøkelse gjennomført høsten 2006. I tillegg ble det i 2010 gjennomført en publikumsundersøkelse. Alle utøvere som er på offentlig turné med Rikskonsertene, får anledning til å gi tilbakemeldinger/evaluering både av Rikskonsertene og arrangørenes tilrettelegging og gjennomføring av turné og konsert (reiseopplegg, markedsføring, valg av konsertlokale tekniske forhold m.m.). Dette skjer enten gjennom egne evalueringsmøter eller skriftlige tilbakemeldinger.

Riksteatret har en tett kontakt med sitt publikum, både via arrangører, men også til teatret direkte. Publikum gir tilbakemeldinger via e-post, Facebook og andre sosiale medier, samt verbal kontakt i tilknytning til forestillingene.

Riksteatret utfører jevnlig brukerundersøkelser rettet mot publikum og arrangører. Arrangørene gir tilbakemelding to ganger i året og publikum gir tilbakemelding via Facebook og andre sosiale medier. Av mer systematiske brukerun-

dersøkelser mottar publikum ved Riksteatrets lokaler i Nydalen spørsmål i etterkant av et forestillingsbesøk, bl.a. via elektroniske nyhetsbrev. Det er særlig lagt vekt på å innhente brukerrespons fra førstegangspublikum.

Som et ledd i arbeidet med å tilrettelegge tjenestene for publikum gjennomfører Nasjonalbiblioteket brukerundersøkelser. Det planlegges en ny undersøkelse i 2012. I 2011 er det gjennomført mindre undersøkelser i forbindelse med tjenestene i biblioteket og mediateket.

Språkrådet har ikke gjennomført brukerundersøkelser i 2011. En publikumsrettet tjeneste som det er aktuelt å evaluere, er svartjenesten. Språkrådet svarer hver dag på en rekke språkspørsmål på e-post og telefon. De arbeider med en ny svardatabase som kommer til å bli tilgjengelig for publikum, og når den har vært i drift en periode vil det være aktuelt å gjennomføre en brukerundersøkelse av denne tjenesten.

Norsk lokalhistorisk institutt gjennomfører brukerundersøkelser hvert fjerde år, og innhenter da informasjon fra de fleste kommunene i Norge. Resultatene for brukerundersøkelsen i 2011 vil foreligge i 2012.

I samarbeid med Sentio Research Norge gjennomførte Norsk lyd- og blindeskriftbibliotek (NLB) høsten 2008 en brukerundersøkelse rettet mot lydbokutlånerne. 500 av NLBs aktive lydbokutlånere ble intervjuet. Hensikten med undersøkelsen var å kartlegge lånernes bruksmønster, samt å måle tilfredsheten med de ulike tilbudene. NLB har ved årsskiftet 2011/2012 gjennomført en ny brukerundersøkelse som vil gi sammenlignbare rapporter med undersøkelsen som de utførte i 2008.

Resultatene av brukerundersøkelsene er viktige for virksomhetene, da de får verdifull informasjon om sine brukere og kan gjennomføre tiltak på bakgrunn av disse.

12 Miljøomtale

Beskrivelse og mål

Kulturdepartementets miljøarbeid og virkemidler omfatter følgende felter:

- museene
- tilskudd til idrettsanlegg og bygninger for kultur og idrett
- estetisk kvalitet i omgivelsene

Mange museer forvalter kulturminner i form av bygninger og anlegg, og flere kulturminner er organisert som museer. Museenes gjenstandsbaserte bevarings- og formidlingsarbeid bidrar til å spre kunnskap om og opplevelse av sammenhenger og endringer i de natur- og kulturbaserte miljøer som omgir oss. Over Kulturdepartementets budsjett gis det nå driftstilskudd direkte til vel 70 museer i det nasjonale museumsnettverket. Under Norsk kulturfond gir Kulturrådets fagutvalg for kulturvern tilskudd til prosjektbasert arbeid innen kulturvern.

Fra Kulturdepartementets del av statsbudsjettet blir det bevilget investeringstilskudd til kulturbygg for institusjoner og tiltak som har en nasjonal oppgave, en landsomfattende funksjon eller en viktig landsdelsfunksjon. Midlene gis til nybygg, ombygging og modernisering. Byggeprosjektene skal dekke behovet for forsvarlig areal, økt funksjonalitet, og/eller økt sikkerhet. Bygningene skal ha høy arkitektonisk kvalitet. For å oppnå høy arkitektonisk kvalitet må prosjektene ha visuelle kvaliteter, være funksjonelle og universelt utformet og ta hensyn til omgivelsene. De av byggeprosjektene som gjennomføres av Statsbygg må tilfredsstille Statsbyggs krav til miljødokumentasjon.

Fra overskuddet fra statlige spill blir det gitt tilskudd til kulturhus og andre bygg for kulturvirksomhet. Midlene forvaltes av fylkeskommunene. I retningslinjene for forvaltningen av midlene stiller departementet krav om at prosjektene som mottar tilskudd må gis en god estetisk utforming i samsvar med bygningenes funksjon og etter regler gitt i plan- og bygningsloven.

I forbindelse med søknad om tilskudd fra spillemidlene til anlegg for idrett og fysisk aktivitet

skal det gjennomføres en idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av planer for idrettsanlegget. Departementet utfører slik forhåndsgodkjenning av større idrettsanlegg. I tillegg til det idrettsfunksjonelle skal estetiske og miljømessige forhold vektlegges. De temaer som søkeren skal redegjøre for er miljøstyring, materialvalg, energi, avfall, transport og naturinngrep.

Rapport 2011

Statsbygg hadde i 2011 ansvar for følgende byggeprosjekter som ble finansiert med tilskudd fra Kulturdepartementet: Østsamisk museum, Norsk Bergverksmuseum og Senter for nordlige folk (tidligere Ája Samisk Senter).

Departementet har i 2011 behandlet 169 søknader om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning av større idrettsanlegg hvor miljømessige forhold har blitt vurdert.

For bruk i planarbeidet for etablering av idrettsanlegg brukes det to veiledere:

- "Miljøhensyn ved bygging og rehabilitering av idrettsbygg"
- "Miljøriktige idrettsbygg"

Disse veilederne retter seg mot byggherrer, bl.a. kommuner og idrettslag, deres rådgivere og entreprenører som skal planlegge, prosjektere og gjennomføre bygging eller rehabilitering av idrettsbygg.

I forbindelse med Ski-VM 2011 ble det lagt et ekstra fokus på klimabelastningen fra arrangementet. Arbeidet skulle resultere i kunnskap og tiltak som bidrar til reduserte klimagassutslipp ved andre idrettsarrangement. Resultatet av analysen skal brukes som måltall for framtidige idrettsarrangement. Arbeidet vil ha en positiv verdi ved å bidra til å bevisstgjøre viktigheten av miljøarbeid i forbindelse med andre sammenlignbare arrangement. Overføringsverdi til andre arrangement vil trolig være avhengig av en viss likhet i størrelse og aktivitet og gjennomfører lignende analyser. Prosjektet vil trolig ha stor verdi for miljøarbeidet i forbindelse med framtidige årlige world cup arrangement i Holmenkollen, samtidig som det vil

kunne indikere mulige problemområder for andre arrangement. Kulturdepartementet har finansiert prosjektet.

Kunst i Offentlige rom – KORO har mål, policy og tiltak for miljøledelse. KORO har innarbeidet miljøhensyn og miljøkrav i kunstprosjekter som institusjonen har ansvar for, bl.a. krav om begrensning av miljøbelastninger, reduksjon i bruk av helse- og miljøskadelige stoffer, miljøbevisst materialbruk, og krav om å motvirke tap eller skade på verneverdig kulturminner. KORO har også lagt vekt på miljøvennlig drift av egne lokaler. KOROs ansvar for oppfølging av ”Grønn stat”, miljøledelse i staten er fulgt opp i 2011, i henhold til intern innkjøpsstrategi hvor det er fastslått at det skal tas hensyn til miljøkrav og universell utforming. Miljøkrav og totale livssykluskostnader er tatt inn i mal for konkurransegrunnlag til leverandør og tildelingskriterier. KORO forholder seg også til statens etiske retningslinjer, noe som framgår av innkjøpsstrategien.

De siste årene har interessen for og innsatsen på feltene arkitektur og design økt betraktelig. Høsten 2009 ble regjeringens arkitekturplan arkitektur.nå lansert – som det første politiske dokument fra regjeringen på arkitekturfeltet i Norge. Dokumentet understreker behovet for en ny, helhetlig arkitekturpolitikk. Det favner bredt med utgangspunkt i en bred definisjon av arkitekturbegrepet – de menneskeskapte omgivelser i vid forstand. 13 departementer har samarbeidet om dokumentet og deltar i oppfølgingen av en rekke tiltak på følgende seks innsatsområder:

- miljø- og energivennlige løsninger skal prege arkitekturen
- byer og tettsteder skal utvikles med arkitektur av god kvalitet
- staten skal ivareta kulturmiljø og bygningsarv
- kunnskap, kompetanse og formidling skal løfte arkitekturen
- staten skal være et forbilde
- norsk arkitektur skal være synlig internasjonalt

Visjonen for den statlige arkitekturpolitikken er at god arkitektur skal bidra til høy livskvalitet, og gi attraktive, funksjonelle og universelt utformede byggverk og omgivelser. Arkitekturen skal bidra til velferd, bærekraft og verdiskaping. Et siktemål med dokumentet er å bidra til god koordinering og samarbeid på tvers av forvaltningsgrenser og effektivisere og styrke den samlede innsatsen på arkitekturfeltet.

Kulturdepartementet leder og koordinerer arbeidet med arkitekturpolitikken, der de enkelte departementer og deres underliggende etater er ansvarlige for oppfølgingen av tiltak. Av Kulturdepartementets underliggende etater er det Norsk Form som har en sentral rolle i oppfølgingen av relevante tiltak innenfor arkitekturfeltet. Norsk Form skal bl.a. styrke arbeidet med by- og stedsutvikling og utforming og bruk av det offentlige rom. Det er et mål å bidra til at kommunenes kompetanse heves på disse områder – spesielt med tanke på barn, unge og eldre. Arbeidsfeltet ble i 2010 samordnet i form av et byutviklingsprogram kalt BYlab. BYlab inngår i regjeringens arkitekturplan *arkitektur.nå* og ble videreført i 2011 med vekt på fem temaområder: morgendagens eldre, barnefamilier til sentrum, gode uterom, konsekvenser av kjøpesenteretableringer og medvirkning.

Handlingsplan for miljø- og samfunnsansvar i offentlige anskaffelser

Kulturdepartementet har som mål å gjennomføre sine oppgaver med så liten negativ miljøpåvirkning som mulig. Miljøhensyn skal ivaretas i planlegging og gjennomføring av alle innkjøps-, drifts- og produksjonsaktiviteter.

Departementet har fokus på bevisstgjøring og forståelse for god miljøledelse. Kulturdepartementet bruker de etablerte returordningene som er etablert i regjeringskvartalet og foretar avrop på rammeavtaler fra leverandører som er godkjente miljøbedrifter.

Kulturdepartementet

t i l r å r :

I Prop. 1 S (2012–2013) om statsbudsjettet for år 2013 føres opp de forslag til vedtak som er nevnt i et framlagt forslag.

Forslag

Under Kulturdepartementet føres det i Prop. 1 S (2012–2013) statsbudsjettet for budsjettåret 2013 opp følgende forslag til vedtak:

Kapitlene 300–339, 3300–3339, 5568

I

Utgifter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
300	Kulturdepartementet		
	01 Driftsutgifter	115 715 000	
	21 Spesielle driftsutgifter	4 434 000	120 149 000
	Sum Administrasjon		120 149 000
Samfunns- og frivillighetsformål			
310	Tilskudd til trossamfunn m.m.		
	70 Tilskudd til tros- og livssynssamfunn, <i>overslagsbevilgning</i>	229 960 000	
	75 Tilskudd til private kirkebygg, <i>kan overføres</i>	9 297 000	
	78 Ymse faste tiltak	5 723 000	244 980 000
314	Kultur og samfunn		
	60 Tilskudd til livssynsnøytrale seremonirom	10 000 000	
	71 Kultur og næringsprosjekter	8 798 000	
	72 Kultursamarbeid i nordområdene	3 433 000	
	78 Ymse faste tiltak	35 932 000	
	79 Til disposisjon	3 423 000	61 586 000
315	Frivillighetsformål		
	21 Forskning og utredning	9 449 000	
	70 Merverdiavgiftskompensasjon til frivillige organisasjoner	948 208 000	
	71 Tilskudd til frivilligsentraler	114 468 000	
	72 Tilskudd til frivillig virksomhet for barn og unge	51 933 000	
	74 Frivillighetsregister, <i>kan overføres</i>	3 104 000	

Kap.	Post		Kroner	Kroner
	78	Ymse faste tiltak	5 039 000	
	82	Merverdiavgiftskompensasjon ved bygging av idrettsanlegg	63 891 000	
	84	Ungdoms-OL	25 600 000	
	85	Sjakk-OL	10 000 000	1 231 692 000
		Sum Samfunns- og frivillighetsformål		1 538 258 000
		Kulturformål		
320		Allmenne kulturformål		
	01	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	129 495 000	
	21	Forskning og utredning, <i>kan overføres</i>	5 682 000	
	51	Fond for lyd og bilde	31 537 000	
	52	Norges forskningsråd	5 072 000	
	53	Sametinget	72 702 000	
	55	Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	46 375 000	
	56	Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	23 087 000	
	60	Kulturkort for ungdom	3 900 000	
	73	Nasjonale kulturbygg, <i>kan overføres</i>	195 500 000	
	74	Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd, <i>kan overføres</i>	228 716 000	
	75	Kulturprogram, <i>kan overføres</i>	11 339 000	
	77	Prosjekt- og utviklingstiltak på museums- og arkivfeltet, <i>kan nyttes under post 01</i>	36 027 000	
	78	Ymse faste tiltak	27 444 000	
	79	Til disposisjon, <i>kan nyttes under post 01</i>	6 534 000	
	82	Nobels Fredssenter	28 538 000	
	84	Pilegrimssatsing	5 490 000	857 438 000
321		Kunstnerformål		
	01	Driftsutgifter	15 395 000	
	72	Stipend basert på gjennomført kunstutdanning, <i>overslagsbevilgning</i>	13 374 000	
	73	Kunstnerstipend m.m., <i>kan overføres</i>	137 145 000	
	74	Garantiinntekter, <i>overslagsbevilgning</i>	109 946 000	
	75	Vederlagsordninger	155 232 000	431 092 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
322	Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom		
	01 Driftsutgifter	15 263 000	
	50 Kunst i offentlige rom	27 382 000	
	55 Norsk kulturfond	33 852 000	
	72 Knutepunktinstitusjoner	6 125 000	
	73 Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design	272 827 000	
	75 Offentlig rom, arkitektur og design	36 485 000	
	78 Ymse faste tiltak	43 491 000	435 425 000
323	Musikkformål		
	01 Driftsutgifter	160 067 000	
	55 Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	155 367 000	
	56 Norsk kulturfond-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	31 429 000	
	70 Nasjonale institusjoner	253 675 000	
	71 Region-/landsdelsinstitusjoner	216 684 000	
	72 Knutepunktinstitusjoner	76 917 000	
	74 Landsdelsmusikere i Nord-Norge	18 846 000	
	78 Ymse faste tiltak	103 799 000	1 016 784 000
324	Scenekunstformål		
	01 Driftsutgifter	73 734 000	
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	60 446 000	
	55 Norsk kulturfond-ettårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 56</i>	96 417 000	
	56 Norsk kulturråd-flerårig prosjekttilskudd, <i>kan nyttes under post 55</i>	16 176 000	
	70 Nasjonale institusjoner	997 270 000	
	71 Region-/landsdelsinstitusjoner	433 489 000	
	72 Knutepunktinstitusjoner	3 856 000	
	73 Region- og distriktsopera	48 862 000	
	78 Ymse faste tiltak	141 948 000	1 872 198 000
326	Språk-, litteratur- og bibliotekformål		
	01 Driftsutgifter, <i>kan nyttes under post 77</i>	513 943 000	
	45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	24 710 000	
	55 Norsk kulturfond	164 316 000	
	72 Knutepunktinstitusjoner	2 715 000	

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	73	Noregs Mållag	3 861 000
	74	Det Norske Samlaget	12 914 000
	75	Norsk Ordbok 2014 og Det Norske Akademis store ordbok	20 473 000
	76	Ibsenpris m.m.	5 403 000
	77	Prosjekt- og utviklingstiltak, <i>kan nyttes under post 01</i>	16 902 000
	78	Ymse faste tiltak	58 555 000
	80	Tilskudd til tiltak under Nasjonalbiblioteket	49 838 000
328		Museums- og andre kulturvernformål	873 630 000
	55	Norsk kulturfond	10 224 000
	70	Det nasjonale museumsnettverket	959 294 000
	78	Ymse faste tiltak	34 382 000
329		Arkivformål	1 003 900 000
	01	Driftsutgifter	322 231 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	17 593 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	10 102 000
	78	Ymse faste tiltak	9 582 000
		Sum Kulturformål	359 508 000
			6 849 975 000
		Medieformål	
334		Film- og medieformål	
	01	Driftsutgifter	153 402 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 282 000
	50	Filmfondet, <i>kan nyttes under post 71</i>	436 501 000
	51	Audiovisuelle produksjoner	10 333 000
	71	Filmtiltak m.m., <i>kan overføres, kan nyttes under post 50</i>	27 900 000
	73	Regional filmsatsing	53 451 000
	75	Medieprogram, <i>kan overføres</i>	25 427 000
	78	Ymse faste tiltak	28 421 000
	79	Til disposisjon	1 000 000
335		Mediestøtte	744 717 000
	71	Produksjonstilskudd	307 946 000
	73	Medieforskning og etterutdanning	13 350 000
	75	Tilskudd til samiske aviser	24 138 000

Kap.	Post	Kroner	Kroner
	76	Tilskudd til minoritetsspråklige publikasjoner	845 000
	77	Distribusjonstilskudd til avisene i Finnmark	1 916 000
337		Kompensasjon for kopiering til privat bruk	348 195 000
	70	Kompensasjon	43 823 000
339		Lotteri- og stiftelsestilsynet	43 823 000
	01	Driftsutgifter	62 915 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	7 389 000
		Sum Medieformål	70 304 000
			1 207 039 000
		Sum departementets utgifter	9 715 421 000

Inntekter:

Kap.	Post	Kroner	Kroner
Administrasjon			
3300		Kulturdepartementet	
	01	Ymse inntekter	72 000
		Sum Administrasjon	72 000
Kulturformål			
3320		Allmenne kulturformål	
	01	Ymse inntekter	1 416 000
3322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	1 416 000
	01	Ymse inntekter	113 000
3323		Musikkformål	
	01	Ymse inntekter	28 678 000
3324		Scenekunstformål	
	01	Ymse inntekter	113 000
	02	Billett- og salgsinntekter m.m.	24 100 000
3326		Språk-, litteratur- og bibliotekformål	24 213 000
	01	Ymse inntekter	8 630 000
3329		Arkivformål	
	01	Ymse inntekter	5 545 000
	02	Inntekter ved oppdrag	17 593 000
		Sum Kulturformål	23 138 000
			86 188 000

Kap.	Post		Kroner	Kroner
Medieformål				
3334	Film- og medieformål			
	01	Ymse inntekter	10 116 000	
	02	Inntekter ved oppdrag	8 282 000	
	70	Gebyr	10 000 000	28 398 000
3339	Inntekter fra spill, lotterier og stiftelser			
	01	Spilleoverskudd fra Norsk Tipping AS	604 500 000	
	02	Gebyr-lotterier	6 821 000	
	04	Gebyr-stiftelser	264 000	
	07	Inntekter ved oppdrag	7 389 000	618 974 000
		Sum Medieformål		647 372 000
Skatter og avgifter				
5568	Sektoravgifter under Kulturdepartementet			
	71	Årsavgift-stiftelser	19 784 000	
	72	Vederlag TV2	10 333 000	
	73	Refusjon-Norsk Rikstotto og Norsk Tipping AS	36 046 000	
	74	Avgift-forhåndskontroll av kinofilm	5 500 000	71 663 000
		Sum Skatter og avgifter		71 663 000
Sum departementets inntekter				805 295 000

Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2013 kan:

1.	overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekt under
	kap. 300 post 01	kap. 3300 post 01
	kap. 320 post 01	kap. 3320 postene 01 og 03
	kap. 322 post 01	kap. 3322 post 01
	kap. 323 post 01	kap. 3323 post 01
	kap. 324 post 01	kap. 3324 post 01
	kap. 326 post 01	kap. 3326 post 01
	kap. 329 post 01	kap. 3329 post 01
	kap. 334 post 01	kap. 3334 post 01
	kap. 339 post 01	kap. 5568 post 73
2.	overskride bevilgningen under kap. 324 Scenekunstformål, post 21 Spesielle driftsutgifter med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på kap. 3324, post 02 Billett- og salgsinntekter. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.	
3.	overskride bevilgningene under post 21 Spesielle driftsutgifter under kap. 329, kap. 334, og kap. 339 med et beløp som tilsvarer alle merinntektene på hhv. kap. 3329, post 02 Inntekter ved oppdrag, kap. 3334, post 02 Inntekter ved oppdrag og kap. 3339, post 07 Inntekter ved oppdrag. Ubrukte merinntekter kan regnes med ved utregning av overførbart beløp på post 21.	

Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger

III

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Kulturdepartementet i 2013 kan gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
320		Allmenne kulturformål	
	73	Nasjonale kulturbygg	475,3 mill. kroner
322		Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom	
	50	Kunst i offentlige rom	40,2 mill. kroner
328		Museums- og andre kulturvernformål	
	78	Ymse faste tiltak	7,4 mill. kroner

IV

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2013 kan inngå avtaler om forsikringsansvar i forbindelse med større utstillinger i Norge av kunstverk både i utenlandsk og norsk eie innenfor en samlet ramme for nytt og gammelt ansvar som til enhver tid ikke må overstige 4 000 mill. kroner.

Andre fullmakter

V

Fastsetting av fordelingsnøkler for visse tilskudd

Stortinget fastsetter følgende fordelingsnøkler for 2013:

1. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til region-/landsdelsinstitusjoner fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner og kap. 324 Scenekunstformål, post 71 Region-/landsdelsinstitusjoner.
2. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de nordnorske knutepunktinstitusjonene med unntak av Nordnorsk Kunstmuseum, fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner.
3. Det ordinære offentlige driftstilskuddet til de øvrige knutepunktinstitusjonene fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 60 pst. på staten og 40 pst. på regionen, jf. kap. 323 Musikkformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 324 Scenekunstformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner, kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål, post 72 Knutepunktinstitusjoner og kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål, post 70 Det nasjonale museumsnettverket.

4. Det offentlige driftstilskuddet til region- og distriktsoperatiltak fordeles mellom de offentlige tilskuddspartene med 70 pst. på staten og 30 pst. på regionen, jf. kap. 324 Scenekunstformål, post 73 Region- og distriktsopera.

VI

Fastsetting av gebyrer og avgifter m.m.

Stortinget samtykker i at for 2013 skal:

1. gebyret for merking og registrering av hver kopi av et videogram for utleie eller salg være 0,60 kroner. Kulturdepartementet kan sette ned eller frita for gebyr i visse tilfelle.
2. avgiften per videogram for omsetning i næring til Norsk kino- og filmfond være 3,50 kroner.
3. avgiften for forhåndkontroll av kinofilm være en grunnavgift på 23 kroner per minutt film og en oppsetningsavgift på 700 kroner per premiereoppsetning. Oppsetningsavgiften gjelder antall oppsetninger ut over 15 oppsetninger.
4. kringkastingsavgiften for fjernsynsmottakere være 2 482 kroner ekskl. merverdiavgift. Tilleggsavgiften ved forsinket betaling av kringkastingsavgiften og når melding ikke blir gitt etter reglene i lov av 4. desember 1992 nr. 127 om kringkasting § 8-1 andre ledd, skal være 15 pst. av kringkastingsavgiften.

VII

Fordeling av Norsk Tipping AS' overskudd

Stortinget samtykker i at fordelingen av Norsk Tipping AS' overskudd fra og med 2015 endres slik at 64 pst. skal fordeles til idrettsformål, 18 pst. til kulturformål og 18 pst. til samfunnsnyttige eller humanitære organisasjoner som ikke er tilknyttet Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité. Midlene til kulturformål skal fordeles av Kongen.

Vedlegg 1**Oversikt over tiltak som i 2012 fikk midler under
kap. 320, post 74 Tilskudd til tiltak under Norsk kulturråd**

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Tilskudd 2012
Allmenne kulturformål:	
Center for Afrikansk Kulturformidling (CAK)	2 303
Folkeakademiens Landsforbund	7 561
The Thor Heyerdahl Institute	1 195
Kulturtiltak på Svalbard (Longyearbyen lokalstyre)	167
Nordland Akademi for Kunst og Kultur	1 266
Norges Døveforbund, kulturarbeid	856
Norsk kulturforum (NOKU)	868
Norske Festivaler BA	548
Norske Kirkeakademiers Fellestråd	1 856
Seanse – senter for kunstproduksjon	516
Stiftelsen Arkivet	1 290
Voksenåsen – kulturvirksomhet	773
Billedkunst og kunsthåndverk:	
Barnas Historie, Kunst og Kultur	3 796
Birka	1 860
Fotogalleriet	1 190
Kunst på Arbeidsplassen	837
Landsforeningen Norske Malere	1 584
Nordic Light – International Festival of Photography	516
Norsk Billedhoggerforenings Skulpturkontor	1 559
Norsk kritikerlag (kunstkritikk.no)	1 222
Norske Grafikere	1 708
Norske Kunstforeninger	5 118
Norske Kunsthåndverkere	8 961
Norske Tekstilkunstnere	1 310

	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2012
Se kunst i Nord-Norge - SKINN	1 999
Tegnerforbundet	1 584
Unge Kunstneres Samfund (UKS)	2 994
Musikkformål:	
Aktivitetsmidler til kor	1 195
Bok- & blueshus, Notodden	1 535
Brak – Bergen Rock Aktører	1 097
Cosmopolite Scene	2 064
Det Norske Solistkor	2 156
Dokkhuset Scene	800
Kompetansesentre for rytmisk musikk	5 315
Kor Vest	1 443
Midtnorsk Jazzsenter	2 011
Musikk og ungdom	686
Nordic Voices	1 265
Norsk Jazzarkiv	1 244
Norsk Komponistforening – tilskudd trykking av noter	439
Norsk Visearkiv	1 775
NOTAM – norsk senter for teknologi i musikk og kunst	4 448
Ny Musikk	3 291
Regionalt senter for kirkemusikk i Bodø	315
Samspill – International Music Network	988
Strunkeveko	52
Sørnorsk Jazzsenter	1 748
Tilskudd til kjøp av musikkinstrumenter for skolekorps	10 568
Tilskudd til landsomfattende musikkorganisasjoner	28 489
Tilskuddsordning for utstyr	31 889
Trondheim Jazzorkester	1 960
Trondheim Voices	1 265
Vestnorsk Jazzsenter	2 946
Vokal Nord	997
Østnorsk Jazzsenter	2 581

	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2012
Scenekunstformål:	
ASSITEJ Norge	456
Buskerud Teater	869
Dansearena Nord	500
Døvetolking av teaterforestillinger	385
Grenland Friteater/Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival	4 936
Landsforbundet Teatrets Venner	359
Markedet for Scenekunst, Sandefjord	210
Rom for Dans	1 645
Studium Actoris	961
Tilskuddsordningen for historiske spill/friluftsspill	3 507
Unima Norge	464
Litteratur og språk:	
Agenda X Skriveverksted	1 316
Bjørnsonakademiet	425
Bjørnsonfestivalen	1 849
Bokbyen i Fjærland	343
Bokbyen ved Skagerak	343
Foreningen !Les	2 950
Leser søker bok, Foreningen	5 847
Norsk Barnebokforum (IBBY Norge)	77
Museums- og kulturvernformål:	
VilVite – Bergen Vitensenter – skolesekkmidler	1 027
Emanuel Vigelands Museum	198
Falstadsenteret	516
Landslaget for lokalhistorie	447
Midtnorsk Vitensenter – skolesekkmidler	1 539
Nordnorsk Vitensenter – skolesekkmidler	1 027
Norges Husflidslag	12 776
Norges kulturvernforbund inkl. den norske kulturminnedagen	758
Norges museumsforbund, inkl. Museum of the Year Award	1 402
Norsk Folkeminnelag	82

(i 1 000 kr)	
Tiltak	Tilskudd 2012
Norsk ICOM	282
Tidsskriftet Museumsnytt	760
Arkivformål:	
Landslaget for lokal- og privatarkiv	490
Sum:	218 743

Vedlegg 2**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2013
under 78-postene**

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2012	Forslag 2013
Kap. 310 Tilskudd til trossamfunn m.m.:		
Samarbeidsrådet for tros- og livssynssamfunn	1 900	2 300
Islamsk Råd Norge	575	763
Norges Kristne Råd	2 300	2 660
Sum:	4775	5723
Kap. 314 Kultur og samfunn:		
Arts & Business Norway	2 500	2 500
Barentskult	3 000	3 000
Pikene på broen	1 750	2 000
Samovarteatret	1 400	1 450
Dissimilis kultur- og kompetansesenter	3 000	4 000
Pensjonistforbundet	1 000	1 000
Utviklingsprosjekt kulturaktiviteter i kriminalomsorgen	1 000	1 000
Noregs Ungdomslag	516	987
Norsk musikkråd	4 252	4 392
Norsk teatteråd	14 105	15 603
Sum:	32 532	35 932
Kap. 315 Frivillighetsformål:		
Frivillighet Norge	4 394	4 539
Innsamlingsregisteret	0	500
Sum:	4 394	5 039
Kap. 320 Allmenne kulturformål:		
Ars Baltica – årlig kontingent	25	26
Elevbesøk i utvalgte institusjoner	2 000	2 068
Finsk-norsk kulturinstitutt	119	123
Foreningen Norden	4 248	4 688
Fransk-norsk kultursamarbeid	532	550
Nordisk informasjonskontor i Nord-Norge	741	765

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2012	Forslag 2013
Nordisk Informasjonskontor i Sør-Norge	266	275
Norsk Publikumsutvikling	1 376	1 501
Norsk Revyfaglig Senter/Norsk Revyfestival	2 194	2 266
Norsk teater- og orkesterforening (NTO)	439	453
Norske dansekunstneres internasjonale arbeid	57	59
Norsk-finsk kulturfond	119	123
Norsk-islandsk kultursamarbeid	1 401	1 447
Scene Finnmark	1 500	2 050
Ungdommens Kulturmønstring	8 377	8 653
USF Verftet	2 320	2 397
Sum:	26 714	27 444
Kap. 322 Billedkunst, kunsthåndverk og offentlig rom:		
Bergen Kunsthall	8 206	8 477
Bomuldsfabriken Kunsthall	2 260	3 260
Kunstnernes Hus	6 979	7 709
Nordisk kunstnarsenter Dale (NKD)	2 884	3 384
Office for Contemporary Art Norway (OCA)	11 563	11 944
RAM galleri	1 385	1 431
Statens Kunstutstilling, Høstutstillingen, Norske Billedkunstnere	4 684	4 839
Vestfossen Kunstlaboratorium	2 147	2 447
Sum:	40 108	43 491
Kap. 323 Musikkformål:		
Arne Bendiksens talentpris	100	100
Arne Nordheims Komponistpris	125	125
Det Norske Kammerorkester	7 376	7 619
Dronning Sonjas Internasjonale Musikkonkurranse og Prinsesse Astrids Musikkpris	2 393	2 793
MIC Norsk musikkinformasjon ¹	9 713	
Molde Internasjonale Jazzfestival – husleietilskudd	510	897
Music Export Norway ¹	6 378	
Music Norway		21 464
Nasjonal Jazzscene	8 424	8 702
Norges musikkhøgskole, praktikantplasser	1 043	1 077
Norsk Jazzforum	8 435	8 713
Ole Bull Akademiet	3 400	3 512
Prosjekt dirigentutvikling		200

	(i 1 000 kr)	
Tiltak	Tilskudd 2012	Forslag 2013
Riksscenen – scene for nasjonal og internasjonal folkemusikk, joik og folkedans	21 797	23 518
Rock City	3 839	5 839
Rådet for folkemusikk og folkedans	11 375	11 751
Tilskuddsordning for utenlandsturneer ²	4 000	
TrondheimSolistene	2 850	2 944
World Music Festival	4 400	4 545
Sum:	96 158	103 799
Kap. 324 Scenekunstformål:		
Akershus Teater	6 500	6 715
BIT Teatergarasjen	4 933	5 096
Black Box Teater	3 421	3 534
Brageteatret	10 964	11 326
Danseinformasjonen	3 900	4 029
Dansens Hus	33 589	36 096
Danse- og teatersentrum	2 815	2 908
Dramatikkens Hus	12 226	12 929
Nordic Black Theatre	6 475	6 689
Nordland Teater – husleietilskudd	2 088	2 157
Norsk scenekunstbruk	13 416	13 859
Norsk Skuespillersenter	1 692	1 748
PRODA (Profesjonell Dansetrening)	2 113	2 183
Skuespiller- og danserallianse	3 000	5 500
Teater Innlandet - husleietilskudd		900
Teater Manu	12 719	13 138
Teatret Vårt - husleietilskudd	1 359	2 330
Teaterhuset Avant Garden	3 305	3 414
Østfold Teater	6 697	7 397
Sum:	131 212	141 948
Kap. 326 Språk-, litteratur- og bibliotekformål:		
Den Norske Forfatterforening - ytringsfrihetspris	219	200
Inkluderingsmeldingen - Utviklingsmidler litteratur og bibliotek	3 000	2 066
Kainun institutti - Kvensk institutt	4 973	5 137
Kristelig Pressekontor (KPK)	510	527
Kristent Arbeid Blant Blinde og svaksynte - KABB	1 922	1 985
Landssamanslutninga av nynorsk kommunar	1 017	1 051

(i 1 000 kr)		
Tiltak	Tilskudd 2012	Forslag 2013
Nordisk råds litteraturpris	125	129
NORLA - Senter for norsk skjønn- og faglitteratur i utlandet	11 384	12 260
Norsk barnebokinstitutt	6 852	7 395
Norsk Forfattersentrum	11 718	12 604
Offentlig utvalg for blindeskrift	731	755
Språkåret 2013 (Oppfølging av språkmeldingen)	2 658	3 849
Riksmålsforbundet	298	408
Ruijan Kaiku - kvensk avis	1 031	1 065
Stedsnavnstjenesten, Statens kartverk	3 570	4 188
Stiftinga Nynorsk Pressekontor	4 778	4 936
Sum:	54 786	58 555
Kap. 328 Museums- og andre kulturvernformål:		
Fullriggeren Sørlandet	4 507	4 656
Grunnlovsjubileet – inventarprosjektet ved Eidsvollsbygningen	7 400	9 900
Jødisk museum i Oslo	2 568	2 888
Norsk Skogfinsk Museum	2 543	2 627
Seilskipet Statsraad Lehmkuhl	5 194	5 365
Skibladner	851	879
Skoleskipet Christian Radich	4 557	4 707
Skværriggerne – vedlikehold	3 189	3 294
Årets norske museum	64	66
Sum:	30 873	34 382
Kap. 329 Arkivformål:		
Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek	6 755	7 278
Misjonsarkivet	1 240	1 281
Stiftelsen Asta	506	1 023
Sum:	8 501	9 582
Kap. 334 Film- og medieformål:		
Tilskudd til diverse filmkulturelle tiltak, forvaltes av Norsk filminstitutt	2 700	2 733
Støtte til deltakelse på kurs m.m., forvaltes av Norsk filminstitutt	1 600	1 600
Nordisk Film- og TV-fond	7 800	8 100
Eurimages – Europarådets samproduksjonsfond	3 670	3 800
Det Europeiske Audiovisuelle Observatoriet	300	310
Kortfilmfestivalen i Grimstad		1 200
New Nordic Films		400
Statistisk sentralbyrå: Norsk mediebarometer	1 480	1 606

(i 1 000 kr)

Tiltak	Tilskudd 2012	Forslag 2013
Medienorge, statistikk-database	1 810	1 868
Kulturdepartementet sin nynorskpris for journalistar	275	275
Telefonavis Norges Blindeforbund	565	565
Nordiske Mediedager	410	410
Radiodagene	50	50
Ulike film- og medietiltak, inkl. filmvederlagsavtalen	5 304	5 504
Sum:	25 964	28 421

¹ Inngår fra 2013 i Music Norway.² Inngår i 2013 i tilskuddet til Music Norway.

Vedlegg 3**Oversikt over tiltak det foreslås midler til i 2013 under
kap. 326, post 80 Tilskudd til tiltak under
Nasjonalbiblioteket og hvilke beløp som ble avsatt til disse i
2012**

	(i 1 000 kr)
Tiltak	Tilskudd 2012
Bibliotek tjenester for innvandrere og flyktninger	9 161
Bibliotek tjeneste i fengsel	20 281
Bibliotek tjeneste på Svalbard	282
Døves Tidsskrift	321
Finsk bibliotek tjeneste	388
Landsforbundet for kombinert syns- og hørselshemmede/døvblinde	273
Lyd- og videoboktiltak	761
Nord-Sør-biblioteket	471
Norges Blindeforbund – Punktskrifttrykkeri	5 068
Norsk Bibliotekforening	248
Tiltak for døvblinde (Foreningen Norges døvblinde)	4 691
Videogram for døve	6 301
Sum:	48 246

Vedlegg 4**Omtale av ledernes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak**

Nedenfor redegjøres det for daglig leders ansettelsesvilkår i de heleide statlige foretakene som ligger under Kulturdepartementet. Med heleid statlig foretak forstås her aksjeselskap eid av staten ved Kulturdepartementet. Med den forut-

setning som er nevnt ovenfor, gis det opplysninger om daglig leders ansettelsesvilkår i Den Norske Opera & Ballett AS, Nationaltheatret AS, Norsk Tipping AS og NRK AS.

Den Norske Opera & Ballett AS – administrerende direktør Tom Remlov

Årslønn	kr 1 400 000
Lønn i oppsigelsestiden	Etter ny arbeidsavtale datert 01.10.11: Ved åremålsperiodens utløp rett til etterlønn i 2 – to – år. Rett til etterlønn etter denne avtalen inntreffer også om tjenesteforholdet opphører fra et tidligere tidspunkt enn nevnt i avtalens pkt. 2, såfremt dette ikke skyldes egen oppsigelse eller klanderverdige forhold. Etterlønnen utgjør 100 pst. av lønnen etter denne arbeidsavtalen, og gjøres ikke til gjenstand for noen form for avkorting mot annen inntekt Tom Remlov måtte motta etter sin fratredelse som administrerende direktør.
Spesielle vilkår	Arbeidsgiver dekker bredbåndsabonnement og mobiltelefon. For begge regnes 20 pst. som privatandel. Full lønn under sykdom i inntil tolv måneder.
Pensjon	Ordinær pensjonsopptjening ihht. kollektiv pensjonsordning i DnB Livsforsikring.

Nationaltheatret AS – teatersjef Hanne Tømte

Årslønn.	kr 1 122 680 Inkluderer arbeid som instruktør for oppsetninger ved eget teater.
Lønn i oppsigelsestiden	Opptjening av 3 måneders ventelønn per år begrenset oppad til 12 måneder. Ventelønn avkortes ved overgang til annet lønnet arbeid. Ventelønn utbetales ikke hvis avgangen skyldes forhold som teatersjefen selv er ansvarlig for.
Spesielle vilkår	Arbeidsgiver dekker bredbåndsabonnement, mobiltelefon og avis.
Pensjon	Pensjonsordning i Vital forsikring med full opptjening etter 30 år.

Norsk Tipping AS – administrerende direktør Torbjørn Almlid

Årslønn	kr 2 090 000
Lønn i oppsigelsestiden	Ved ordinær oppsigelse/fratredelse før fylte 65 år ytes et sluttvederlag tilsvarende 3 månedslønner. Ved ufrivillig fratredelse skal det gis et sluttvederlag på inntil 12 månedslønner dersom ikke annet avtales særskilt i forbindelse med fratredelse.
Pensjon	Pensjonsytelsen ved fylte 65 år skal tilsvare 66 pst. av 20 G. Fratredelse før fylte 65 år gir lavere pensjonsnivå.

NRK AS – kringkastingssjef Hans Tore Bjerkaas

Årslønn	kr 2 147 418
Lønn i oppsigelsestiden	1 år ved fratredelse etter minimum 3 års ansettelse.
Pensjon	Avtalt pensjonsalder 60 år med alderspensjon tilsvarende 70 pst. av pensjonsgrunnlaget. Ordinære opptjeningsvilkår.

Offentlige institusjoner kan bestille flere
eksemplarer fra:
Departementenes servicesenter
Internett: www.publikasjoner.dep.no
E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no
Telefon: 22 24 20 00

Opplysninger om abonnement, løssalg og
pris får man hos:
Fagbokforlaget
Postboks 6050, Postterminalen
5892 Bergen
E-post: offpub@fagbokforlaget.no
Telefon: 55 38 66 00
Faks: 55 38 66 01
www.fagbokforlaget.no/offpub

Publikasjonen er også tilgjengelig på
www.regjeringen.no

Trykk: OFA 10/2012

